

JUTRO

Narodna štampa mesečno 26 Din, za
inocensivno 48 Din.

Uredništvo:

Ljubljana, Kanižova ulica 5. Telefon Nov.
3123, 3122, 3124, 3125 in 3126.
Maribor: Aleksandrova cesta 13. Telefon
4 442.
Celje: Kocova ul. 2. Telefon Nov. 104.
Biskopje se ne vročajo. - Oglaš po tarifi.

Upravitelje: Ljubljana, Prešernova ul. 84.
Telefon št. 3122, 3123, 3124, 3125, 3126.
Inocensivni oddelki: Ljubljana, Prešernov
ulica 4. Telefon št. 2492.
Podružnica Maribor: Aleksandrova cesta
13. Telefon št. 442.
Podružnica Celje: Kocova ulica št. 2.
Telefon št. 104.
Računi pri pošti. Št. novosti: Ljubljana
št. 11.342; Praha št. 78.160; Wien
Nr. 108.241.

Veselo velikonočno prazniko vsem
priateljem »Jutra«!

Današnja številka obsega 32 strani.
Prihodnja redna številka »Jutra« izide
v sredo »Jutra«. »Ponedeljek« izide za
Veliko noč izjemoma v torek.

V ponedeljek, 1. aprila, izide »Aprilski
kurir«. Dobit se bo po trafikah in pri
kolporterjih.

Ljubljana, 30. aprila.

Se se mislo začelo našemu narodu
vojnne rane. Nasprotno, ravno tam, kjer
je najbolj življenjska točka državnega živ-
ljenja, šele sedaj prihajajo na dan raz-
ne težave, ki so bile doslej odložene.
Ureditev predvojnih dolgov, kakor tudi
kreditov, ki so nam jih zavezniški na-
dili v vojni in neposredno po njej, po-
staja usoden finančni problem naše dr-
žave. Prihodnjih dvoje, troje let pri-
nese odločitve o našem finančnem sta-
nju za sedanjo in bodočo generacijo.

Ob taki ureditvi je nujno potrebna
notranja konsolidacija. Mnoge rekrimi-
nacije morajo utihniti sprčo daleko-
sežnosti problema dolgov, ki je po ne-
areči vezan s potrebo po novih kre-
ditih.

Dasi vidovdanska ustava prav za
prav ni bila še izvedena, so vendar
razni dogodki nujno porodili misel na
drugačno ureditev države. Po 6. janu-
arju pač malo kdo resno želi, da se
vzpostavi staro stanje. Treba misliti
na novo notranjo razmejitev kompe-
tenc in ozemlja.

Mnogi dokazujejo, da je treba to raz-
mejitve odložiti za dalje časa, češ da
še ni nastopilo zadostno pomirjenje
duhov, da bi se brez ponovnih potre-
sov in s potrebnim preudarkom rešila
tako težka vprašanja. Treba da je še
mnogo študija, še poprej pa moramo
urediti administracijo in izenačiti za-
konodajstvo.

Ni dvoma, da so ti razlogi tehtni. Iz-
enačenje civilnega in kazenskega za-
konodajstva je nujno. Seveda pa od
tega dejstva samega, ki stopa itak le
korakoma v višavo, kar drugače nji-
bu ne more, ne gre pričakovati kaj
odločilnega. Mnogo težje nego sodne
zakone izenačiti po organizirani so-
dstvo zlasti v Srbiji, kjer se mnogi ko-
maj zavedajo, kaj pomeni uvedba
okrajnih sodišč z novimi kompetenca-
mi. Tudi sicer je izenačenje zakonov
gotovo priporočljivo, vendar ni čisto
nesporno, je-li mogoče kaj popolnega
izvesti brez potrebne decentralizacije.
Pa tudi to ne zadene v živo onega
problema, za katerega gre.

Finančna ureditev, ki zahteva pravil-
no razdelitev davčnih virov na razne
nosilce javne uprave, je nemožna, dok-
ler ni znana razdelitev države v nižje
edinice in dokler ni jasno, kako bodo
razdeljene naloge javne uprave. Pri-
hranki, redukcije izgubijo na smotrenos-
ti, ako nimajo odločilni činitelji pred
očmi podobne onega, kar hočejo končno
ustvariti.

Obče pomirjenje v dobi provizorijev
ni mogoče. Življenje naroda se ne gru-
pira v končne smeri, ako je glavno
vprašanje le odloženo.

Gotovo ni ne gre mti za dneve mti
za tedne. Narodno življenje se razvija
polagoma, vendar nobeno delo brez
jasne smotrenosti ni racionalno.

V Nemčiji je problem dolgov otvo-
ril vprašanje upravne reforme. Ta pa
je otvorila ustavno vprašanje. Danes
so si tam na jasem, da brez ustavne
reformi ni možno uprave bistveno pre-
urediti in poenostaviti. Pri tem pa ne
pozabimo, da je tam uprava urejena
in zaradi same sebe ni velevala novih
odločitev. Pri nas, kjer smo v tem ozi-
ru v stanju negotovosti, so upravne
reforme nujne. Te pa miso mogoče,
vay ne glede najbolj bistvenih vpra-
šanj, ako niso pred nami konture bodo-
če državne notranje razmejitve.

Zaradi tega je nedvomno, da se ne
bo dolgo čakalo z glavnimi odločitva-
mi. V kakšni obliki pridejo, je pač manj-
še važnost, gre bolj za vsebino. Pra-
vično se knjuje vsako majoriziranje
pri takih rešitvah, seveda pa smo, od-
klanjajoč načel majoriziranja, izpod-
kopali odločitev, potem glasovanja
sploh.

Debat v javnosti in javno mišljenje
bo pri tem gotovo imelo svojo vlogo.
Tudi mi se ji ne bomo odtegovali, zve-
sti svojim narodnim in državnim načel-
om. ki jih zastopamo slej ko prej. Ni
nam prav razumljivo, kaj zasleduje za-
grebski »Obzor« s svojim zbadanjem
proti nam, ki z veliko prizanesljivost-
jo opazujemo njegov lajšni ples okoli
jasnih načel kraljevega manifesta. Za-
res večja je spretnost prisegati na go-
tov program, obenem pa ga napadati.
Vsekakor smemo reči, da je iskrenost
močan pogoj za razčiščenje pismov, ki
je potrebno, da namesto splošne pre-
orientacije in nezaupanja nastopi lo-
jalno in trezno presojanje, ki bo olaj-
šalo končno odločitev.

Ekspoze finančnega ministra

Novi proračun je za 413 milijonov višji od starega, a je
postavljen na realno bazo

Važne izjave ministra o novem finančnem in gospodarskem
programu

Beograd, 29. marca p. Danes je finančni
minister sprejel novinarje ter jim podal o
proračunu za leto 1929/30 naslednji eks-
poze:

Splošni značaj novega proračuna

Proračun je dejansko samo predlog
proračuna, ki je bil sestavljen od mo-
lega predhodnika in ki je bil že predložen
bivši Narodni skupščini. Zato izpremembe
niso mogle biti posebno velike in značilne.
Tudi čas je bil mnogo prekratek, da bi se
moglo upoštevati vse, kar je na programu
vlade, zlasti kar se tiče večjih prihrankov
in državnih izdatkov. Proračun mora šte-
vilčno in računsko registrirati stanje držav-
nih potreb in državnega aparata v onem
obsegu, v katerem faktično obstoja po po-
sitivni zakonodaji. Zakonodaja, ki služi kot
osnova izdatkov v državnem proračunu, je
še v glavnem neizpremenjena. Vsi krediti,
ki jih zahteva, so morali biti sprejeti v pra-
računu. Novi zakon, ki so bili sprejeti, mo-
rajo biti v svojem finančnem delu z novim
proračunom uveljavljeni.

Ob priliki sestave tega proračuna se je
upoštevala v prvi vrsti imperativna potre-
ba, da

mora biti proračun realen,

ker lahko služi samo tak proračun za osno-
vo zdravega financiranja. V drugi vrsti se
je želelo, da se repartitija kreditov za po-
dne državne potrebe izvrši čim povolneje.
S temi osnovnimi tendencami se je pristo-
pilo k reviziji prvotnega proračunskega
predloga. Naša glavna težnja je bila, da
bodi proračun zares verna slika državnih
potreb. Dobiti tak proračun, znači prekora-
čiti prvo etapo v delu za ureditev in na-
predek državnih financ. Samo s takim pra-
računom se lahko onemogoči prekoračenje
kreditov in ustavi tako zvane »obveze iz
prejelih let«, ki so s časom postale v na-
ših državnih financah največji problem, ker
je morala država skleniti celo posebno po-
sodilo, da bo morala te obveze končno likvi-
dirati. S prakso ustvarjanja kakih obvez,
za katere ni kritja v rednem proračunu, se
mora v bodoče brezogolno prenehati.

Proračun za leto 1929/30 je

uravnotežen glede dohodkov in izdatkov.

V realnosti ravnotežja med dohodki in iz-
datki je druga osnovna koristnost tega pra-
računa. Čeprav so dohodki v tem proračunu
nekoliko povečani, ni dvoma, da navzlic
sedanji nepovoljni gospodarski konjunkturi
proračun ni dvomljiv. Četudi so dohodki
povečani, so predvideni z veliko obzirno-
stjo, zlasti če se upošteva, da bodo tekom
proračunskega leta izvršene znatne reforme
v državni upravi, pri čemer bodo nelzogi-
bo doseženi prihranki in izdatki in ni dva-
ma, da bo kritje izdatkov popolnoma zas-
igurano z dohodki.

V tehnični strukturi proračuna
se ni ničesar spremenilo. Kakor proračun
za leto 1928/29, je tudi novi proračun se-
stavljen iz dveh delov: splošna uprava in
državna gospodarska podjetja. Kriterij, po
katerem so ocenjeni predloženi krediti v teh
proračunih, ni isti. Dočim so v prvem delu
proračuna izdatki sklenjeni z največjo izo-
roznostjo, so bili izdatki v drugem delu pra-
računa povečani povsod, kjer so dani pogoji
za intenzifikacijo produkcije in s tem po-
večanja dohodkov.

Analiza proračuna

A. Izdatki

Izdatki v prvem delu proračuna (splošna
državna administracija) znašajo 7 milijard
945.647.510 Din in v istem iznosu so pre-
videni tudi splošni državni dohodki, raču-
najoč tudi presežek dohodkov državnega
monopola in ostalih državnih gospodarskih
podjetij. Izdatki državnih gospodarskih po-
djetij znašajo skupno 4.518.827.402 Din. Raz-
ume se, da morajo gospodarska podjetja
kriti te izdatke z lastnimi dohodki. Skupni
proračun za leto 1929/30 znaša torej 12 mi-
liard 464.427.912 Din. Proračun za leto
1928/29 je znašal v končni sestavi 11 mili-
ard 580.119.082 Din. Zaradi pravilne pri-
merjave z novim proračunom je treba k temu
pristiti še naknadne in izredne kredite,
ki so morali biti dovoljeni tekom leta, da se
je omogočilo normalno funkcioniranje
državnega aparata, kar znaša skupno 471
milijonov 639.909 Din. Na ta način znaša
proračun za leto 1928/29

v celoti 12.051.751.911 Din.

Potemtakem je proračun za leto 1929/30
stvarno večji od lanskega proračuna le za
412.722.921 Din. To povečanje tvorijo v glav-
nem naslednji izdatki:

- 1) Dotacija samouprav 190 milijonov, ki so
všeti v splošnem delu proračuna, dočim so
bili lanske leto predvideni samo v finanč-
nem zakonu
- 2) Krediti za pokojnine in invalidske
podpore v znesku 211 milijonov, ki so bili
za leto 1928 predvideni v nezadostni višini
in so se morali tekom leta povečati.
- 3) Krediti za dolgeve v znesku
77 milijonov, ki so obrestni za novo
monopolno posojilo (milijonov dolarjev).
- 4) Za izvedbo
milijonov.
- 5) Za druge po
20 milijonov, za
uprave 18 milijono

zaciho 19 milijonov, za izvedbo katastrskih
del 10 milijonov, za prispevek za vzdrž-
vanje nedržavnih cest 30 milijonov, za razne
železniške potrebe, računajoč tudi kredite
za direkijo za zgradbo železnice (preneša-
no iz finančnega zakona) 200.424.127 Din.
za prometne stroške in mezde delavcev v
rudnikih 70 milijonov in še za nekatere
druge manjše izdatke.

Skupno tvorijo ti izdatki, prenešeni na
posamezne proračune, vsoto 412.722.921 Din.
kar predstavlja

razliko med lanskim in letošnjim proračunom.

Na drugi strani je za večji del teh pove-
čanih izdatkov najdeno pokritje v prihran-
kih, ki so bili doseženi pri izdatkih v po-
sameznih resorih. Vsi omenjeni poviki ino-
lo produktiven značaj ter so nujno potrebni
zaradi izvrševanja nelzognih državnih ob-
vez na podlagi pozitivnih zakonov.

Pri vsem tem se ne more trditi, da so
poedini kategorizirani izdatki v tem pra-
računu dosegli skrajno mejo.

Proračun državnih dolgov

mora v znatni meri porasti zaradi regula-
cije vojnih dolgov v Franciji, eventualno
nepovoljne rešitve vprašanja predvojnih
dolgov in po sklenitvi inozemskega posojila
za stabilizacijo in javna dela. Prav tako
zahteva ojačanje državnih gospodarskih
podjetij nelzogni povečanje izdatkov.

Bodoča finančna politika

mora imeti glede izdatkov za glavni cilj, da
ta nelzogni porast izdatkov ublaži s pri-
hranki na drugi strani. Kakor sem že na
drugem mestu izjavil, se bo to v gotovi
meri doseglo tekom novega proračunskega
leta z reorganizacijo državne uprave na
podlagi novega zakona o centralni upravi
ledro te reorganizacije mora biti ne samo
znižanje števila ministrstev in ustanov,
n. pr. gimnazij,

pri katerih je že predvidena ukinitve 21 za-
vodov in redukcija 19 popolnih gimnazij na
štirirazredne, marveč tudi reforma samega
sistema dela v tem smislu, da se koordini-
rao sorodni posli in racionalno izkorišča-
o delovne moči in s tem doseže maksimalni
efekt. To velja zlasti še za gospodarska
podjetja. Samo ob sebi je razumljivo, da
zahteva končni rezultat pri tem delu mnogo
časa in mnogo naporov in dobro premis-
ljenega dela.

B. Dohodki

Glede dohodkov ima naša finančna po-
litika že bolj določne konture, kakor pa
pri izdatkih. V prvi vrsti je mnogo pripo-
moglo k temu

izenačenje zakonodaje o neposrednih davkih.

Finančni rezultat novega zakona o nepo-
srednih davkih je prikazan že v sodanem
povečanju v proračunu za leto 1929/30. Do-
hodek iz vseh neposrednih davčnih oblik
je predviden na 1864 milijonov, dočim
je bilo predvidenih v lanskem proračunu
1.673.424.900 Din. Višek v znesku 190 mi-
lijonov 575.700 opravičuje rezultat dela ko-
misije za ugotovitev katastrskega dohoda-
ka, ki se lahko smatra s fiskalnega stali-
šča za povolen, nekoliko pa tudi izvršene
izpremembe in dopolnitve v zakonu o ne-
posrednih davkih.

Osební davki, kakor davek za poslovni
premet, vojnika itd. z dokladami so ostali
neizpremenjeni in so predvideni v enaki
višini, kakor v lanskem proračunu.

Pri posrednih davkih

so povečani dohodki pri trošarini za 90
milijonov, pri takсах za 144.320.000. To
povečanje opravičuje pričakovani rezul-
tati reformnega dela na teh vrstah dohoda-
kov, pri trošarini z izenačenjem, a pri tak-
сах z zmanjšanjem minimuma na nasled-
stvene takse, z ojačanjem poslovnega pro-
meta in pri vozarinskih takсах vsekakor
z večjimi dohodki glede na nove proge in
povečanjem kapacitete na glavni progi za
zgradbo dvojnega tira.

Dohodki iz carin

so predvideni za 176.990.000 manj nego v
proračunu za lansko leto. To pa zaradi
skorajšnjih trgovinskih pogajanj s Češko-
slovaško, Bolgarsko in drugimi državami
ter zaradi sklenitve trgovinske pogodbe s
Francijo. Pri monopolnih dohodkih je
predvidenih 38.301.630 manj nego lansko
leto.

V proračunu dohodkov so upoštevati tudi reparacijske dalatve

s 162.360.000. Faktična vsota dohodkov iz
demaracij je odvisna od tega, v koliki me-
ri bodo sklenjene dohove na račun repara-
cij. Izdatki iz teh dohodkov so točno do-
loženi v odredbah finančnega zakona za
gotove specialne svrhe: za izplačilo voj-
nih dolgov, za amortizacijo 2 in pol odst.
obveznic vojne škode, za odkup invalidni-
ne, kar vse predstavlja izdatke, ki rezul-
tirajo kot posledica vojne.

Dohodki državnih gospodarskih podjetij
so povečani v primeru s proračunom lan-
skega leta za 268.313.875 Din. To je upra-
vičeno glede na to, da so povečani tudi
produktivni izdatki pri teh podjetjih, zla-
stí pri državnih železnicah, pri ministrstvu
pošte, ministrstvu za šume in rude in pri
upravi državnih monopolov.

Finančni zakon

Končno še nekoliko besed o finančnem
zakonu. S tem zakonom se prekine dose-
dani praksa uveljavljanja v finančni zakon
odredb, ki niso v neposredni zvezi s pro-

računom. V novi finančni zakon so spre-
jete samo odredbe, ki naj olajšajo izvrše-
vanje proračuna, kakor to predpisuje za-
kon o državnem računovodstvu. Drugi
predpisi, ki so bili doslej v finančnem za-
konu, morajo biti predmet posebnega za-
kona, sprejetega v redni proceduri. Le na
ta način se lahko vse te določbe dobro
prouče in sestavijo tako, da bodo zares od-
govarjale svrhi, zaradi katere so sprejete.
Uverjen sem, da bo ta proračun dobro od-
govarjal potrebam državnega aparata in
s tem doprinesel konsolidacijo splošnih pri-
lik v naši državni in narodni zajednici.
Ureditev teh prilik bo ustvarila zaupanje,

ki bo osnova nadaljnjega dela na urejeva-
nju naših financ. Razume se, da tega pra-
računa ni smatrati za dovršeno delo. Ta-
ke pretenzije bi bile neskončne. Tak ide-
alon rezultat je že glede na kratek čas, od-
kar je prišlo do spremembe političnih pri-
lik in splošnih pogojev za delo v državni
administraciji docela nemogoče. Pričakova-
ti pa je, da prihodnje leto ne bodo izostal-
i povoljni rezultati. Rodilo jih bo v prvi
vrsti izboljšanje državne administracije
in splošnih prilik v državi, pa tudi povoljn-
ši razvoj našega celokupnega narodnega
gospodarstva. Na tem kraljevska vlada de-
la in bo delala z vso vmo.

Važne določbe novega finančnega zakona

Pooblastilo za izdajo bonov za 500 milijonov – Polna
uporaba 20odstotnih odtegljajev – Nove določbe za gle-
dališča – Ureditev dispozicijskih fondov

Beograd, 29. marca, p. Finančni za-
kon obsega 54 členov, ki se nanašajo
v preteži večini na izvajanje proraču-
na. V čl. 7. je določeno, v katere svr-
he se smejo uporabljati reparacije v
gotovini. Prednost imajo 2 in pol odst.
obveznice loterijske državne rente za
vojno škodo, rešitni dolg v Angliji in
dolgov v Ameriki. Skupna vsota repa-
racije v gotovini je predvidena na
162.360.000 Din. Čl. 8. predvideva, da
znaša dotacija dispozicijskega fonda
ministrskega predsednika 300.000 Din
v papirnatih in 350.000 v zlatih dinar-
jih.

Drugi del finančnega zakona vsebuje
razna pooblastila za posamezna mini-
strstva. Med drugim se pooblašča mi-
nister financ, da izda v skladu z zakono-
m o državnem računovodstvu drž-
javne bone v iznosu do 500 milijonov
po največ 7 odst. Ti boni ne morejo
služiti za metalo podlago Narodne
banke. Čl. 15. določa, da smejo držav-
ne blagajne sprejemati priznanice za
20 odst. odtegljaj povodom žigosanja
avstrijskih novčanic od lastnikov in
njihovih namestnikov do 100 odst., od
drugih pa do 50 odst. skupnega iznosa.

Po čl. 21 sme finančni minister pre-
meščati osebe carinske stroke po
službeni potrebi.

Čl. 22 maksimira samoupravne do-
klade in davke, ki v letu 1929. ne sme-
jo presegati skupnega iznosa vplačanih
davkov v L. 1928. Finančni minister
lahko v izjemih slučajih dovoli povi-
šanje do največ 10 odst.

Čl. 23 pooblašča ministra pravde, da
izvede s 1. aprilom zakon o sodnikih
in odredi izplačevanje plač po novem
zakonu tudi preko v proračunu odobre-
nih kreditov.

Čl. 26 govori o državnih in oblastnih
gledališčih. Za državna gledališča se
priznavajo gledališča v Beogradu, Za-
grebu in Ljubljani. Ta gledališča už-
ivajo državno subvencijo za kritje
osebnih izdatkov, za zavarovanje po-
slojnih in inventarja, za ostale izdatke
režijske in materialne stroške pa sme-

jo uporabiti svoje dohodke po specijal-
nem proračunu, ki ga odobrava pro-
svetni minister sporazumno z mini-
strom financ. Kot oblastna gledališča
veljajo gledališča v Skoplju, Sarajevu,
Mariboru ter po eno skupno za Cetinje
in Split ter Novi Sad in Osijek. Ta gle-
dališča se morajo vzdrževati s svojimi
dohodki in s subvencijami, ki jih odobri
prosvetni ministerstvo. Vsa omenjena
gledališča so oproščena plačevanja dr-
žavnih tak.

Čl. 30 določa, da imajo orožniki pri
službenem potovanju prosto vožnjo na
državnih železnicah in parobrodih. Ob-
čine, ki imajo državno policijo, morajo
prispevati pri vzdrževanju na ta način,
da skrbje za prostore, kurjavo, vodo in
luč. Čl. 40 določa, da znaša redni
dispozicijski fond zmanjšega ministra
3,5 milijona dinarjev v papirju in 1,3
milijone dinarjev v zlatu, specialni fond
pa 13 milijonov dinarjev v papirju in
3 milijone dinarjev v zlatu.

S čl. 42 se pooblašča prometni mi-
nister, da odobrava licitacije do pol
milijona dinarjev, oblastne direktije pa
do 300.000 Din. Čl. 61 določa, da už-
ivajo rektorji in dekani univerz poleg
rektorskih in dekanskih doklad tudi
vse profesorske doklade.

Čl. 64. določa, da aktivni ministri ne
smejo biti člani upravnih in nadzornih
odborov uprave monopolov, Narodne
banke, Hipotekarne banke, Obrtne ban-
ke, delniških družb in sploh podjetij, ki
uživajo kakršnekoli ugodnosti in ki so
z državo v poslovnih odnosih. Prav
tako ne smejo biti člani javnih družb,
denarnih zavodov itd. aktivni državni
uslužbenci izvzemši slučaje, da so de-
legirani od vlade. A tudi v tem slu-
čaju noben uradnik ne sme zavzemati
več kakor eno upravno mesto.

Čl. 67. odreja, da se počenši s 1. apri-
lom izplačujejo orožnikom penzije pri
blagajnah finančnih uprav mesto na-
ravnost iz žandarmerijskega penzijske-
ga fonda, v katerega se stekajo 3 %
njihovih celokupnih prejemkov.

Opasen položaj v avstrijski kovinski industriji

Dunajske avtomobilске tvornice so odustile svoje delavce —
Tudi v Gradcu je prišlo že do odpovedi

Dunaj, 29. marca d. Direkcija obeh dunaj-
skih tvornic za avtomobile Austro-Fiat in
Fross-Bussing sta danes izdali na svoje de-
lavstvo proglas, v katerem izjavljata, da
sta prisiljeni ustaviti delo in da odpovedu-
jeta vsemu delavstvu službo. Stavkajoči
delavci so sprejeli to objavo mirno na zna-
nje, ker so z njo računali že pri pričetku
stavke. Odlok o odpovedi dela je smatrati
kot prvi ukrep industrije proti stavko-
jočim, ki bo v sredi prihodnjega tedna raz-
širjen tudi na vse ostalo delavstvo v du-
najskih kovinskih tovarnah, ako stavka še
ne bo končana. V primeru, da tudi to ne bo
zaleglo, potem mislijo industrija na izprtje
celokupnega delavstva v avstrijskih kovin-
skih tovarnah. To generalno izprtje pa bi
bilo proglašeno šele po 15. aprilu.

Vsporedno s stavko delavstva v dunaj-

skih avtomobilskih tovarnah je sklenila
Zveza kovinskih industrijev za Stajersko
odpovedati danes delo vsem delavcem za-
poslenim v graški tovarni vagonov in stro-
jev ter v strojni tovarni v Andritzu. Ta
odpoved je posledica sporov med člani so-
cialdemokratskih strokovnih organizacij in
nacionalističnih strokovnih zvez. Spori so
postali po znanih spopadih med socialno-
demokratskimi pristaji in avstrijskimi na-
cionalisti v Andritzu tako ostri, da so or-
ganizirani člani socialnodemokratskih or-
ganizacij s silo zabranjevali dostop nacio-
nalnim delavcem v tovarniške prostore. Vsi
poskusi zveze industrijev, poravnati te spo-
re so ostali brezuspešni in je bila tako
končno pristljena poseči po odpovedi celo-
kupnemu delavstvu. Prizadejih je vsega
skupaj okoli 2500 delavcev.

Usoda „Zeppelinovih“ pisem za Dunaj

Dunaj, 29. marca. Včeraj sta našla v
bližini Semmeringja dva delavca gumijasto
vrečico za pošto, ki jo je vrgel na svojem
poletu preko Avstrije »Zeppelin«. Vrečica
pa je bila prazna in so neznanci pobrali iz
nje vsa pisma. Očividno so bili tatje fla-
telisti, ki so si tako na cenen način prilas-
tili s posebnim žigom žigosane pismenske
znamke. Pisma nosijo zračnopoštni žig 27.
in 28. marca. Kakih 500 metrov proč od
kraja, kjer je ležala vrečica, so pozneje
našli še dvoje pisem, ki jih je vrgel »Zep-
pelin« na dunajskega župana Karla Seitzja
za neki dunajski dnevnika.

Kralj Zogu se ne ženi

Tirana, 29. marca p. Albanski donosi vrad-
nodno demontažo vse vesti o ženitvi kralja Zo-
gu, ki so bile

Milan Geroč oproščen

Po petdnevni razpravi je sodišče sinoči izreklo oprostilno sodbo in Geroča takoj izpustilo

Kruševac, 29. marca. Č. Danes je bil zaključena razprava proti podporniku Milanu Geroču z zaslišanjem zadnjih prič ter podojemcem odvetnikov. Najzanimivejša je bilo zaslišanje sodelavca »Vremena« Rake Milutovca, ki je prvi pričel kampanjo proti Geroču s člankom pod naslovom »Zveststva hrvatskih oficirjev v Srbiji«. Zagovorniki so zahtevali, naj Milutovac pove, kje je dobil podatke za svoj članek ter sliko Geroča, ki se je nahajala edino v uradnih spisih. Priča je izpoved odločilno, češ da je to novinarska tajnost. Proti njemu da je vložil Geroč tožbo po tiskovnem zakonu in ko se bo o njej vršila sodna razprava, bo vse navedel.

Zagovornik Protić je prošil predsednika, naj opozori pričo, da gre za važno vprašanje, ker more na njegovi podlagi priti porotno sodišče do pričanja, da je bil obtoženec po nedolžnem obtožen.

Predsednik: Mislim, da ni tajnost, od kod so se ti podatki črpali. Ti podatki se nahajajo v preiskovalnih spisih.

Priča: Kar sem pisal, je bilo vse na podlagi podatkov, ki se nahajajo v aktih.

Zagovornik Ločić: Milutovac torej

trdi, da je dobil podatke od preiskovalnega sodnika. To je zame dovolj.

Zagovornik Nimč je zahteval, naj se priča takoj aretira na podlagi paragrafa 100 srb. kaz. zak., ker noče povedati kot priča, kar ve.

Predsednik: Porota je vse črna in bo znala presoditi.

Po prečitani izpovedi se nekateri prič je dobil besedo državni tožitelj, ki je zahteval, naj se Geroč obsodi na smrtno kazen in na povračilo vseh stroškov oškodovancem.

Za tem je govoril kot zastopnik oškodovancev odvetnik Janošević, na to pa zagovorniki Protić, Ločić, Nimč in dr. Stopar.

Ob 6. popoldne se je sodišče umaknilo k posvetovanju in ko je došlo zopet v sodno dvorano je predsednik proglasil, da se Milan Geroč oprošča vsake krivde.

Občinstvo je razsodbo sprejelo z odobravanjem. V sodni dvorani in pred sodnim poslopjem se je zbralo več tisoč ljudi, ki so po razglasitvi razsodbe aklamirali porotnike. Milan Geroč je bil takoj izpuščen na svobodo ter je odšel v družbi svojih zagovornikov, sodnikov in novinarjev v hotel Pariz, kjer je bila prirejena intimna večerja.

Mladinska roparska tolpa na Dunaju

Vodil jo je 14-leten fant, člani pa so bili 12 do 14-letni šolarji. Tolpa je izvrševala drzne vlome na Dunaju in v okolici

Dunaj, 29. marca. V Fürstentfeldu so te dni aretirali družbo mladih roparjev, ki ji je na čelo vodil neki 14-letni učenec. Člani družbe so bili stari 12 do 16 let in so preko pol leta ustrahovali prebivalstvo dunajskega X okraja. Dan za dnem so izvrševali vlome v stanovanja, trgovine, slašnice in cestne kioske. Vsi ti vlomi so bili mnogokrat bolj organizirani kakor slični podvigi rutiniranih odraslih vlomilcev. Z nastopom pomladi pa so mislili mladi vlomilci, da je prišel čas, da se preselijo na deželo. V bližini lichtensteinskega gradu pri Mödlingu so si postavili »sredi gozdov« podzemeljsko jamo in se tam utaborili. Od tod so izvrševali pohode v bližnji okolici, ki je postala pravi eldorado mladih

zmožnikov. Ponoči so izpraznjevali koke, njake, kašče, pred njimi niso bile varne niti cerkvene posušice, skratka, nobena ključavnica ni bila dovolj varna. Prednost mladih nepridipravov je dosegla višek ko so začeli pri belem dnevu sredi vasi izvrševati vlome in v vitrihi odpirati hiše. Ljudstvo je bilo ogorčeno nad takimi »salami« in je zahtevalo intervencije orožništva. Končno se je orožništvu posrečilo ujeti tri najmlajše grešnike, ki so po dolgoročnem zasliševanju razkrili vsa žalostna romantika svojega in svojih tovarišev slovenskega početja. Na temelju njihovih izpovedi je orožništvo evakuiralo votlino in prepeljalo mlade zločince v zapore dunajskega mladinskega sodišča.

Mladi Stolberg se zapleta v protislovja

Obdolženec vsak dan menja svoje izpovedbe — Zanimive ugotovitve veščakov ne prinašajo jasnosti v zadevo

Berlin, 29. marca. V teku včerajšnjega dne izvršena zasliševanja v stvari nasilne smrti grofa Stolberga niso prinesla nikake jasnosti v zadevo. Preiskava sežanih pism mlade grofa le dokazala, da njih vsebina ni bila v nikakoli stari, stari grofom. Zasliševanje soproge in sestre ubitega grofa Stolberga je pokazalo, da ji mladi obdolženec Kristijan v usodni noči ni zaupal niti besedice o tem, da je po nesreči ustrelil očeta. Grof Kristijan je namreč izpovedal, da se je materi in teti zaupal. Pri ponovnem zaslišanju je danes izpovedal o poteku nesreče bistveno drugače. Neresničnost njegovih izpovedi se je dokazala tudi pri ugotovitvi, da krogi, ki je ubila starega grofa ni bila izpaljena iz puške najdene poleg mrtvega in iz katere je hla

sti nastrelil očeta po neprevidnosti. Obstoja domneva, da je bil umor davno prej pripravljen in se je tudi najbrž izvršil pred deseto uro ponoči. Po mnenju kirurških veščakov je ubiti grof dobi v glavo vsaj dva strela, toda krogel se niso našli. Izstrelki, ki je bil najden poleg mrtvega, ni iz iste puške in ne kaže nikakih sledov, da bi bil prebil grofovo glavo. Mikroskopična preiskava ni na njej odkrila nikakega krvavega sledu. Cela zadeva postaja vedno bolj zamotana in oblasti ne more najti izhoda. Grof Kristijan označujejo kot malo inteligentnega, duševno precej zaostalega mladika, ki je lahko dostopen tuji vplivom. Zavoljo omejenosti tudi ni mogel izvršiti znanstvenih študij in je izstopil že iz četrtega razreda.

Nova ureditev delovnega in poslovnega časa v trgovini in obrti

Projekt ministrstva za socijalno politiko razlikuje delovni čas nastavljenecv od poslovnega časa obrata — Znatna sprememba dosedanjih določb v priilogi trgovini in obrti

Beograd, 29. marca. V ministarstvu za socijalno politiko se vršijo te dni zaključne konference zastopnikov ministrstva in gospodarskih korporacij zaradi nove ureditve delovnega in poslovnega časa v raznih obratih. Doslej je bil delovni čas pomožnega osebja vezan na poslovni čas obrata. Po novi ureditvi se bo s posebno naredbo določil delovni čas pomožnega osebja, s druge uredbo pa čas odpiranja in zapiranja obratov. Po načrtu uredbe, ki ga je izdelalo ministarstvo socijalne politike, bo delovni čas pomožnega osebja določen ne glede na dolgotrajnost poslovnega časa obrata, v katerih je to osebje zaposleno. Osemurni delovni čas ostane nadalje v veljavi v vseh podjetjih, kjer je delo organizirano, kakor v bankah, zavarovalnih družbah, v podjetjih za nato varjenje in iztovarjanje blaga, v obratih, ki predeležujejo svinje in živo srebro, v tunelih, kmetih, v graficnih obratih, izdelovalnicah zrcal in brusilnicah stekla.

V drugih trgovskih in obrtnih podjetjih bo uvedeno za pomožno osebje deseturno delo na dan ali 60 ur na teden. Praznovanje sobotnega popoldneva se mora nadomestiti med tednom, vendar pa se delavci ne morejo zadržati pri delu dalje kot eno uro več na dan. Delovni čas se mora podaljšati največ za dve uri na dan po pismenem sporazumu med delodajalcem in delavci. Podaljšanje delovnega časa se mora izvršiti le tedaj, ako obstajajo na to 4 petine delavcev. Nadurno delo se mora honorirati s 50% povzročeno. Po vsaki osmih urah se mora dati delavcem 1 ura odmora, v katerega pa se ne sme vrnati odmor med delom. V pekarnah se mora ob nedeljah prekiniti delo, in sicer najdalje do 8 jutraj. Ženske brez različne starosti in otroci pod 18 leti se ponoči ne smejo zaposlovati. Otroci pod 16 leti starosti ne smejo v nobenem slučaju biti zaposleni več kot 8 ur na dan. Otroci morajo biti brez izjeme ob nedeljah prosti. Vajenci se ne smejo zadrževati pri delu, kadar jim je treba iti k pouku in strokovnim šolam.

Ministristvo socijalne politike je sporazumno s ministrstvom trgovine izdelalo tudi nove uredbe o odpiranju in zapiranju obra

ta. Po načrtu te uredbe morajo biti trgovska in obrtna podjetja v trgovih in mestih ter v krajih z manj kot 5000 prebivalcev od 8. zvečer do 5 jutraj zaprta. Vsi obrati morajo biti med 12 in 15 uro, brivnice pa med 11 in 16 zaprti najmanj 1 uro. V vseh morejo biti obrati odprti 1 uro dalje, z dovoljenjem lokalnih upravnih oblasti pa tudi oreko tega časa. V primerih kraških morejo biti trgovine odprte 18 ur na dan. Preko polnočne morejo biti odprte vse kavarne, prodajalnice živil, prodajalnice tobaka, podjetja za nastojanje in iztovarjanje blaga, oljne prodajalnice, vse trgovski in obrtni obrati v Romi in Hercegovini ter brivnice na dan pred praznikom. V gotovih slučajih morejo lokalne upravne oblasti dovoliti, da se obrati odprti dalje. Veliki župani morejo za 20 dni na leto podaljšati čas zapiranja obratov preko določenega roka, toda samo za 2 uri na dan. Prodajanje listov, revij, časopisov, pečenega kostanja, sladoleda in brezalkoholnih pijač se dovoljuje v javnih lokalih, dokler so odprti. Omejitve ne veljajo za lekarnice, prodajalnice novic, brivnice na železniških postajah, prodajalnice na kolovozskih peronih, v bioskopih in ladjedelnih. Ob nedeljah in praznikih smejo biti odprte vse dan trgovine za pogrebne priprave, prodajalnice vina in žganja, živil itd. Ob nedeljah dopoldne smejo biti odprta podjetja za nato varjenje in iztovarjanje blaga, pekarnice, mesnice, klobasarne, brivnice in kozmetične trgovine. Vse dan smejo biti odprte trgovine ob nedeljah in praznikih, ako je tržni dan, zadnje nedeljo pred Božičem, zaprte pa morajo biti v času službe božje največ dve uri na kraljev rojstni dan, 1. decembra, na Vidov dan in na praznik sv. Cile in Metode. V krajih z manj kot 10.000 prebivalci morejo biti ostale trgovine odprte ob nedeljah največ dve uri na dan. Latniki in člani njegove družine pa se smejo muditi v trgovini tudi ob urah, ko je promet z občinstvom prepovedan. Za nadziranje odpiranja in zapiranja obratov ter izvrševanja določb o delovnem času bodo pristojna sreska poglavarstva, odnosno magistrati.

Državni proračun za leto 1929-30

Razdelitev dohodkov in izdatkov po posameznih ministrstvih in panogah — Primerjava s starim proračunom

Beograd, 29. marca. P. Državni proračun za leto 1928/29, ki ga je kralj včeraj podpisal in ki bo jutri objavljen v »Službenih Novinah« ter stopi s 1. aprilom v veljavo, je sestavljen takole:

Izdatki

Splošna državna administracija

Vrhovna državna uprava 266.756.854 (v primeri s starim proračunom + 147 milijonov). Izločeni pa so izdatki za Narodno skupščino, ki so znašali lanskotno leto 41 milijonov. Povečanje gre v prvi vrsti na račun državne dotacije za samouprave.

Proračun penzij, podpor, invalidnin itd. 1.127.3 mil. (+ 210,9 mil.)

Državni dolgovi 895.4 mil. (+ 27,1 mil.)

Ministrstvo pravde 324.6 mil. (+ 51 mil.)

Ministrstvo prosvete 809.5 mil. (+ 3,2 mil.)

Ministrstvo ver 106.3 mil. (+ 4,5 mil.)

Ministrstvo notranjih zadev 586.6 mil. (+ 23,8 mil.)

Ministrstvo za narodno zdravje 190.1 mil. (+ 0,2 mil.)

Ministrstvo za zunanje zadeve 163.7 mil. (+ 1,9 mil.)

Ministrstvo financ 380.8 mil. (+ 31,8 mil.)

Ministrstvo vojne in mornarice 242.6 mil. (nespremenjeno)

Ministrstvo javnih del 267.9 mil. (+ 27,0 mil.)

Ministrstvo za promet 99.7 mil. (+ 29,7 mil.)

Ministrstvo za poljedelstvo in vode 99.3 mil. (+ 38,0 mil.)

Ministrstvo trgovine in industrije 56.1 mil. (+ 7,3 mil.)

Ministrstvo za socialno politiko 29.8 mil. (+ 0,4 mil.)

Ministrstvo za agrarno reformo 37.0 mil. (+ 4,7 mil.)

Rezervni krediti 74 mil. (nespremenjeno)

Skupni izdatki državne administracije 7.945.6 milijona (+ 276,7 milijona)

Državna gospodarska podjetja in državne ustanove

Ministrstvo prosvete 26.7 milijona (+ 3,3 mil.)

Ministrstvo za nar. zdravje 55.4 mil. (+ 26,6 mil.)

Ministrstvo financ (monopol, drž. posestva, tvornica sladkorja) 795.3 mil. (+ 282,7 mil.)

Ministrstvo za šume in rudnike 452.3 milijona (+ 119,6 mil.)

Ministrstvo za promet 2.698.7 milijona (+ 186,2 mil.)

Ministrstvo pošte 387.9 mil. (+ 7,9 mil.)

Ministrstvo za poljedelstvo in vode 88.1 milijona (+ 10,0 mil.)

Ministrstvo za trgovino in industrijo 14.4 milijona (+ 0,7 mil.)

Skupni izdatki državnih gospodarskih podjetij 4.518.8 milijona (+ 428,3 mil.)

Celotni proračun izdatkov 12 milijard 464.5 milijona Din (+ 705 mil. Din.)

Dohodki

Splošna državna administracija

Neposredni davki 1.864 mil. (+ 190,6 mil.)

Posredni davki 3.577.1 milijona (+ 57,2 mil.)

Višek dohodkov monopolne uprave 1.796.7 milijona (+ 109,8 mil.)

Vojna škoda (reparacije) 162.5 milijona (+ 162,5 mil.)

Višek dohodkov državnih gospodarskih podjetij 460.6 milijona (+ 13,7 mil.)

Razni dohodki 84.9 mil. (+ 10,1 mil.)

Skupna vsota splošnih dohodkov 7.945.6 milijona (+ 276,7 mil.)

Dohodki državnih podjetij

Ministrstvo prosvete 29.8 mil. (+ 22,0 mil.)

Ministrstvo za narodno zdravje 55.4 mil. (+ 26,6 mil.)

Ministrstvo financ 2.611.8 mil. (+ 23,6 mil.)

Ministrstvo za promet 2.785.1 milijona (+ 213,9 mil.)

Ministrstvo pošte 521.9 mil. (+ 7,1 mil.)

Ministrstvo za poljedelstvo in vode 95.3 milijona (+ 3,0 mil.)

Ministrstvo za šume in rude 566.4 mil. (+ 101,0 mil.)

Ministrstvo za trgovino in industrijo 32.4 milijona (+ 2,1 mil.)

Skupni dohodki državnih podjetij 6.698.2 milijona (+ 268,3 milijona)

Skupna vsota dohodkov 12.464.474.912.

Današnje „Jutro“ je izšlo v 34.000 izvodih

Izplačilo uradniških plač

Beograd, 29. marca. P. Glede na to, da padajo letos veljkonočni prazniki, baš na 1. april, je izdal finančni ministar danes vsem hrvatskim direktorjem brzojavni nalog, naj takoj izplačajo vsem državnim nameščenim prejemke za mesec april.

Jutri bo objavljena prijateljska pogodba

Beograd, 29. marca. P. Zastopnik zunanje ministar dr. Kumanudi je izjavil vašemu dopisniku, da bo v ponedeljek objavljena istočasno v Beogradu in Atenah prijateljska in arbitražna pogodba z Grčijo.

Atene, 29. marca. P. Notranje ministarstvo je prekinilo vse odredbe, ki so doslej ovirale trgovski promet med Jugoslavijo in Grčijo. Zlasti važna je ukinitve prepovedi uvoza našega žita. Doslej so namreč veljale v Grčiji take določbe, da je bil uvoz našega žita v Grčijo docela onemogočen. Ni dvoma, da bo z ukinitvijo teh omejitev zelo oživela medsebojna trgovina.

Nova organizacija za kmetijski kredit

Beograd, 29. marca. P. Z ozirom na dejstvo, da se likvidira dosedanja direkcija za poljoprivredni kredit ter ustanovi posebna Agrarna banka, so prispeli v Beograd zastopniki oblastnih združenj za poljoprivredni kredit, da se informirajo o nadaljnjim usodi teh združenj. Minister pravde je deputatijo informiral, da dosedanje oblastne združenje za poljoprivredni kredit ostanejo in da bodo mogle z novo Agrarno banko kot posvetovalni organi uspešno sodelovati.

Promet z devizami

Beograd, 29. marca. P. Generalni inspektor finančnega ministarstva je izdal objavo glede prometa z devizami za prodano blago v inozemstvu. V tej objavi se poudarja, da izvozniki ne oddajajo pri prodaji blaga v inozemstvo vseh deviz, temveč samo v osiguranem iznosu, dočim razpolagajo z ostankom kakor s svobodnimi devizami. Istotako se devize ne pošiljajo takoj v državo ter oddajajo pooblaščenim bankam, emveč se z njimi še nadalje spekulira. Generalni inspektor finančnega ministarstva opozarja, da je to v nasprotju s pravilnikom za promet z devizami in v lutami, zlasti pa opozarja na potrebo točnega izvrševanja določb čl. 19 omenjenega pravilnika.

Kaj bodo nosili gospodje?

Najmodernejša promenadna noša je: pomladanske modne svetle hlače k drugobavarnemu sako-u. Hlače ali pa blago v vsaki množini in barvi najceneje pri tvrdki DRAGO SCHWAB, Ljubljana.

Novi davčni zakon sankcioniran

Beograd, 29. marca. P. Kralj je podpisal zakon o spremembah in dopolnitvah zakona o neposrednih davkih. Zakon bo najbrž še jutri objavljen v »Službenih Novinah«.

Priprave za kraljevo bivanje v Zagrebu

Beograd, 29. marca. P. V Zagreb je odputoval maršal dvora polkovnik A. Dimitrijević, da tam izvrši priprave za kraljevo bivanje v hrvatski prestolnici. Maršal Dimitrijević si bo zlasti ogledal palače, ki bi prišle za kralja v poštev. V ospredju stoji kakor znano nadškofov dvorec Brozovica pri Zagrebu. Za časa odsotnosti polkovnika Dimitrijevića vrši dolžnost maršala dvora upravitelj dvora major Počučkić.

Preiskava o Schleglovem umoru

Zagreb, 29. marca. P. V preiskavi znanosti umora Tonija Schlegla ni nobenih novih momentov. »Novosti« poročajo, da so morilci še vedno neznan in naglašajo posebej, da bo aretirani Bogoljub Rapajić izpuščen na svobodo, ker je dokazal svojo alibi. Istotako bodo izpuščeni skoro vsi aretiranci, ker se jim ni moglo dokazati ničesar obrečilnega. Kljub temu še vedno upa policija, da se ji bo morda posrečilo izslediti zločinca.

Premeščenje učiteljev iz Julijske Krajine v stare province

Trst, 29. marca. Z dekreti naučnega ministarstva z dne 13. marca so iz službenih ozirov premeščeni nastopni učitelji in učiteljice: Ivana Torkar iz Obloka, Julija Torkar iz Grahovega, Olga Torkar iz Grgarja in Josipina Ferletić iz reške province, vse v provincio Lazio, Olga Prunčič-Makuc iz Cerovega, Alojzij Bratuž iz Butaja, v Abruce; Hermenegilda Ferfolja iz Budanja; Campanio; Vladimir Kogoj iz Tolmina in Rafael Fajgel iz Tolminskega Loma; Marke; Marija Tušar iz Idrije in Anton Klemenčič iz Podlake; Mojlice; Antonija Hvala iz Zadolga, Josip Ziganje iz Buzeta in Josip Skolaris iz Kožbana v Basilikatu. Ljudmila Mesar iz Cerknega in Metod Pernel iz Cerknega v Umbrijo; Angela Bevk iz Gorij in Tereza Ječ iz Avé v Toskano; Franciška Torkar iz Šentvitske gore v Emilijo; Josip Berce iz Oseka-Vitrovelj in Rozalija Tomažič, tudi od tam v Puglijo; Marija Bobek iz reške province v Ligurijo in Albina Madič iz reške province v Lombardijo.

Mehiški vstaši beže na ameriška tla

Tucson (Arizona), 29. marca. P. Zapadno od območnega mesta Nogalesa v državi Sonora so se nenadoma pojavile zvezne čete in zavzele močnojo postojanko upornikov pri Mesquite. Uporniki so sbežali preko meje, kjer so jih uradni pristojni oblasti razorožili in internirali.

Trebušne pasove

(Ustanovljeni) vsak po meri pripravila A. HUTTER, Ljubljana, Tavcarjeva ulica 11/II, police sodnije. 4/96

Cycles Aligion

Prvovrstni francoski izdelki. Najboljše in

(Cene brez konkurence)

Viktor Bohinec

LJUBLJANA, Dunaška cesta 21

Ceniki brezplačno!

Novost za Veliko noč!

Stoj! Citaj! Ford-auto se dobi zastoj!!! 4130-6

Kupite Bazler kremo, dobete Ford-auto in druge različne darila. Bazler krema čisti majhne bovine in napravi umne možke kar se bodele sami najbolje pripravili o kakovosti. Ker se uporabljajo pri izdelovanju najboljših materialov za Bazler kremo, zato se še nikoli niso ter se ne bodo nikoli. Kupite Bazler kremo, dobete Ford-auto in druge različne darila, katere boste dobili od tvrdke Bazler.

Kupite Bazler kremo, dobete pokrovček in v skladu najdeš številko. Sestavite številke od 1-24, sadenete različna darila, kakor s pr. ženske in moške ure stane, srebrne in zlate, različne zapeljivost, obroke za na vrat, koralice, nastane, ženske ročne torbice in še mnogo drugih različnih predmetov različne vrednosti.

Ne mislite, da se bode samo nekaj sado in letu, ta darila se bodo dala vsaki mesec in eden leto za letom, da bode vsako leto stalno kupnje Bazler kremo, sigurno sadiš eno darilo. Dobro shranite tudi številke, ker najvažnejše darilo šele pride v letu 1933, ako dokazate, da ste stalni odjemalci. Namreč, da imate v posesti 1000 prazniških števil in številke od 1-25, ta darila so: Ford-auto, spalnica, soba, žensko in moško kolo, gramofon, ter še 12 daril v različni vrednosti, kakor okman red., torej vse skupaj v vrednosti 63.000 Din.

Kdor se bo prvi javil, da je sestavljen številke od 1-25, ta dobi od tvrdke Bazler Ford-auto za darilo.

Zatoj kupite samo Bazler kremo, katere je sodelo izdelano, originalno zaprta, ter ima patentni odpiral, dobi se povsod v vsaki trgovini.

Trgovci, nabavljajte cenili in vrzore!

ERNEST BAZLER, kem. in kosm. ind.

Petrovci pri Celju.

Prost. gasilno društvo v Zeleniškem naznanja, da je dne 28. marca t. l. premislila vsa častna in podporna članica gospe

Matilda Demšar

poselstnica in trgovka in

Pokojnica je bila nekdanja družica

vedno s svojo dobro roko za stran.

Ohranimo si blag spomin! 419

Sopotsko in Bratno društvo v Zeleniškem naznanja, da je dne 28. marca t. l. premislila vsa častna in podporna članica gospe

Matilda Demšar

poselstnica in trgovka in

Naši kraji in ljudje

„Jutrovi“ pirhi za slovensko dijaštvo.

Ob Veliki noči razpisuje »Jutro« nagrade za slovenske dijake - srednješolce.

Rado bi na ta način pred vso slovensko javnostjo odlikovalo stremiljenje in napore naše študirajoče mladine ter moralno podprlo njeno plemenito tekmo v pridnosti in vnemi za šolsko učenje.

Vrednost nagrad je proračunana na

okroglih 30.000 dinarjev

Med nagradami bo:

več krasnih biciklov,
večceveni radio-aparat,
prvovrsten fotografski aparat,
več krasnih precizijskih zapestnih ur,
kompletna risarska in slikarska garnitura,
popolna planinarska oprava,
smučke, drsalke,
krasne zbirke knjig iz bogate založbe Tiškovne zadruga itd. itd.

Pravico do tekmovanja imajo vsi oni dijaki in dijakinje, ki bodo zadnje tromesečje končali brez reda »zadostno«. Med izžrebanimi pa bomo določili vrstni red nagrad tako, da bo s prvo nagrado nagrajen najboljši slovenski dijak ali dijakinja.

Dijaki! To naj bodo letošnji »Jutrovi« pirhi za vas! Naj vam bodo v vzpodbudo, da te poslednje mesece do Vidovega dne izkoristite v vztrajnostjo in pridnostjo.

Podrobne pogoje za razdelitev nagrad bo »Jutro« objavilo v eni prvih prihodnjih nedeljskih števil. Vesele praznike!

„Jutro“.

Slovo poslanika dr. Pitamica od akademikov

Od leve: Pavel Maro, Marjan Zajec, Rade Nedeljkovič, minister dr. Pitamic, univ. prof. dr. Gjorgje Tasič, Leo Rupnik, Branko Alujevič.

Včeraj popoldne je opolnomočen minister in poslanik naše kraljevine v Washingtonu g. dr. Leonidas Pitamic na univerzi sprejel predstavnike Akademikega kluba za Društvo narodov v Ljubljani, ki so mu izročili diplomu častnega članstva. Univerzitetnega združenja SHS za Društvo narodov. Predsednik kluba g. Marjan Zajec je v kratkem nagovoru očrtal zasluge g. ministra za klub in univerzo; izrazil je veselje nad priznanjem dela g. Pitamica, obenem pa poudaril, da nastaja z njegovim odhodom nenadomestljiva izguba za klub in njegove učence.

G. minister je v svoji zahvali omenil potrebo intenzivnega udejstvovanja

omladine v proučevanju Društva narodov. Opozoril je tudi, da je ena od osnovnih idej Društva narodov sloga; sloga mora tudi biti vedno temelj vzajemnega delovanja vseh akademskih klubov za Društvo narodov. Priporočil je klubovim članom, da se zanimajo za meddržavno pravo, ki postaja vedno bolj važen činitelj javnega življenja. Ob zaključku je g. minister obljubil, da se bo še nadalje zanimal za klub in njegovo delovanje ter se je presrečno poslovil od deputacije.

Kakor izvem, bo poslanik dr. Pitamic odpotoval na svoje službeno mesto v prvi polovici aprila.

Poverjenikom in prijateljem Vodnikove družbe

Og. poverjenikom »Vodnikove družbe« priporočamo, da bi velikonočne praznike porabili v intenzivno agitacijo za družbo. Naj ne bo slovenske narodne hiše in obitelji brez knjig Vodnikove družbe, vsak narodnjak pa smatraj za svojo dolžnost, ne samo, da je sam član, marveč da vse stori, da pridobi vse svoje znanje in prijatelje za Vodnikovo družbo. Bodi parola vseh, ki jim je pri srcu dobra knjiga: Letos mora prebrati Vodnikova družba v svojem članstvu število 20.000.

Agitacija za družbo je tem lažja, ker mi danes med Slovenci založbe, ki bi za bagatelo 20 Din nudila občinstvu toliko vsebinsko in po znanju opremljeno tako zares prekrasno knjigo, kakor Vodnikova družba. Zlasti letošnje njegovo knjižno darilo je vzbudilo v naši javnosti takšno pozornost in takšno zanimanje, da bi družba lahko razpečala še par tisoč knjig, ako bi ji ne bila že v prvem mesecu pošla vsa naklada. Ker bodo knjige za prihodnje leto po vsebini in opremlitvi še lepše in popolnejše, kakor so bile letos, je gotovo, da bodo vzbudile, ko izidejo, tak interes, da bi jih vsakdo rad imel. Ker pa uprava določa naklado ob prigravitvi članstva, a ta rok poteče že v kratkem, je potrebno, da se takoj sedaj prijavijo za člana vsaki, ki hoče dobiti te knjige, ker na kasnejše prigravitve se uprava ne more ozirati.

Prosimo torej poverjenke, naj na-

no: Jesenice +4, Jasno: Tržič +2, Jasno: Kamnik +5, Jasno: Ljubljana gl. kol. +2, Jasno: Celje +3, megleno: Brežice +5, Jasno: Dravograd-Meža +1, Jasno: Maribor gl. kol. +6, Jasno: Ljutomer +2, Jasno: Kotoriba +2, Jasno: St. Janž na Dolenjskem -1, oblačno, Novo mesto +3, Jasno, Kočevje +4, Jasno, in Rakek +4, Jasno.

Prva slovenska odvetniška pripravnica

Kakor smo že včeraj poročali, je bila gđ. Zora Tominskova kot prva ženska vpisana v seznam odvetniških pripravnikov ljubljanske odvetniške zbornice. Doslej v Sloveniji nismo imeli odvetnic in ne odvetniških pripravnic, ker je bil po starem avstrijskem odvetniškem zakonu ta poklic ženskam zaprt. Letos 19. marca pa je stopil v veljavo novi jugoslovanski odvetniški zakon, ki izrecno pripušta k advokaturi tudi ženske. Gđ. Tominskova je bila prva, ki se je poslužila te pravice.

Epilog tragične smrti dr. Radmila Gnatića

Sarajevo, 29. marca
Pred dobrim letom je v igralnici Monte Karlo pod čudnimi okolnostmi našel smrt uradnik našega zunanjega ministrstva dr. Radmilo Gnatić. Njegov oče, bivši narodni poslanec Kosta Gnatić je iz Sarajeva poslal našemu poslaniku v Pariz dr. Spalajkoviću pismo naslednje senzacionalne vsebine:

— Pred letom dni sem bil obveščen, da je moj sin Radmilo izvršil samomor na ta način, da je skočil skozi okno igralnice Monte Karlo.

Ta vest je bila za mene strahovit udarec. Kot oče pa nisem mogel verjeti poročilu. Neprestano so me mučili dvomi in odpotoval sem v Monte Karlo, da razkrijem celo stvar.

Mnoga razkritja so potrdila moje slutnje. Rezultati preiskave, ki sem jo vodil sam, so odkrili, da je moj zin žrtev zločina: da so ga ubili, vrgli skozi okno uslužbenec in detektiv igralnice v Monte Karlo.

To bodo potrdili ugledni in verodostojni svedoki, med njimi odvetnik Hermann iz Berlina in neka bogata dama iz Pariza. Po izjavah prišle se je tragedija odigrala takole: Moj sin je ponoči dobil pri igri velike vsote. Naenkrat pa je začel izgubljati. In tedaj je odkril neko sleparsko mahinacijo uslužbenec igralnice. Kot neustrašen človek je, revoltiran od tega sleparstva, glasno zaklical: »Lopovi, ne pustim, da bi me obrabili!«

Videč, da bi lahko prišlo do zelo neugodnega odkritja in do velike škode za igralnico, so uslužbenec in detektiv zgrabili razjarjenega dr. Radmila in ko se je ta branil, so ga vrgli skozi odprto okno.

V bolnici, kjer je moj sin ležal zaradi dobljenih poškodb, sem zaslíševal strežnice, katerim je pokojni Radmilo pred svojo smrtjo pripovedoval, kaj se je zgodilo usodne noči v igralnici in kako so ga potisnili skozi okno z namenom, da ga ubijejo ter tako preprečijo razkritje svojih mahinacij.

Pripravljen sem zahtevati proces proti Monte Karlo — piše oče pokojnega Radmila — ali ne v Monte Karlo, marveč pred pariškimi sodiščem, ker je igralnica v Monte Karlo vsemogočna.

Ob zaključku svojega pisma prosi Kosta Gnatić poslanika Spalajkovića za informacije, če lahko vložijo tožbo pred sodiščem v Parizu.

Najbolj poznane JKKOLJ pletenine za

Velikonoč
pri ti. Grčar & Mejač, Ljubljana
Selenburgova ulica

Telesno zaprtje, slaba prebava, abnormalno razkrajanje in gnjiloba v črevesu, pomnožena vsebina kisline v želodnem soku, nečistost kože na obrazu, na hrbtu in prsih čemasti turi, marsikateri katari motne sluznice pridejo z uporabo naravne »Franz Josefove« grenčice. Številni zdravniki in profesorji uporabljajo »Franz Josefovo« grenčico že desetletja pri odraslih in otrocih obeh spolov z največjim uspehom. Dobi se v vseh lekarnah, drogerijah in špecerijskih trgovinah.

Če bodo kake formalne možnosti, bo ta proces proti igralnici v Monte Karlo veljanska senzacija.

Ko se je doznalo o tem pismu, je več beograjskih novinarjev obiskalo g. Gnatića v Sarajevu. G. Gnatić jim je natančno razložil, kako je vršil preiskavo v Monte Karlo. Polzvedovanje je bilo jako težavno. Višji uslužbenec igralnice so solidarno zatrdili, da se je njegov sin sam usmrtil v duševni zmedenosti. Pri nekaterih nižjih pa je po dolgotrajnem prevladnem povpraševanju zvedel, da temu ni bilo tako.

Na podobne težave je naletel v bolnici, kjer je umrl njegov sin. Le ena strežnica mu je vse povedala. V Nizzi je razložil svoje rezultate odvetnikom ter jih skušal pregovoriti, da bi vzeli v roko njegovo zadevo. Vsi odvetniki so izjavili, da ne morejo voditi procesa proti igralnici.

Pozneje se je obrnil na naš konzulat v Marseilu. Po dolgem času je na dom prejel odgovor, da konzulat ne more posredovati, ker ni akreditiran pri vladi v Monako.

G. Gnatić polaga nade tudi na telepata Winterija v Novem Sadu in se misli te dni obrniti nanj, da bi se potom medija odkrila tajnost sinove smrti.

Samomor jugoslovanskega orožnika v Avstriji

Maribor, 29. marca

Danes so prejele mariborske oblasti iz Avstrije obvestilo, da je v Lebringu izvršil samomor jugoslovanski orožnik Janez Skrabelj, ki je že dne 25. t. m. zapustil orožniško postajo v Zgornji Kungoti. Ker se več dni ni vrnil, je orožniška postaja, kjer je šele pred dvema tednoma nastopil prvič službo, polzvedovala pri sosednjih stanicah, toda brez uspeha.

Domnevalo se je, da je pobegnil iz službe, nihče pa ni slutil, da namerava izvršiti samomor. V ponedeljek zvečer je v uniformi neopaženo prekorčil avstrijsko mejo in se več dni skrival na avstrijskem ozemlju. Vsekakor je dolgo okleval, preden se je odločil za obupni korak. Iz vojaške pištole si je pognal v sredo, 27. t. m., kroglo v glavo in se smrtno nevarno ranil. Našli so ga nezavestnega v nekem seniku in ga prepeljali v bolnico v Wagnu, kjer se bori s smrtjo.

Janez Skrabelj, doma iz Trate pri Škofji Loki, je šele v četrtek, 2. t. m. zapustil žandarmerijsko šolo v Ljubljani, ki jo je ab-

ZA PRANJE KOMBINEJA

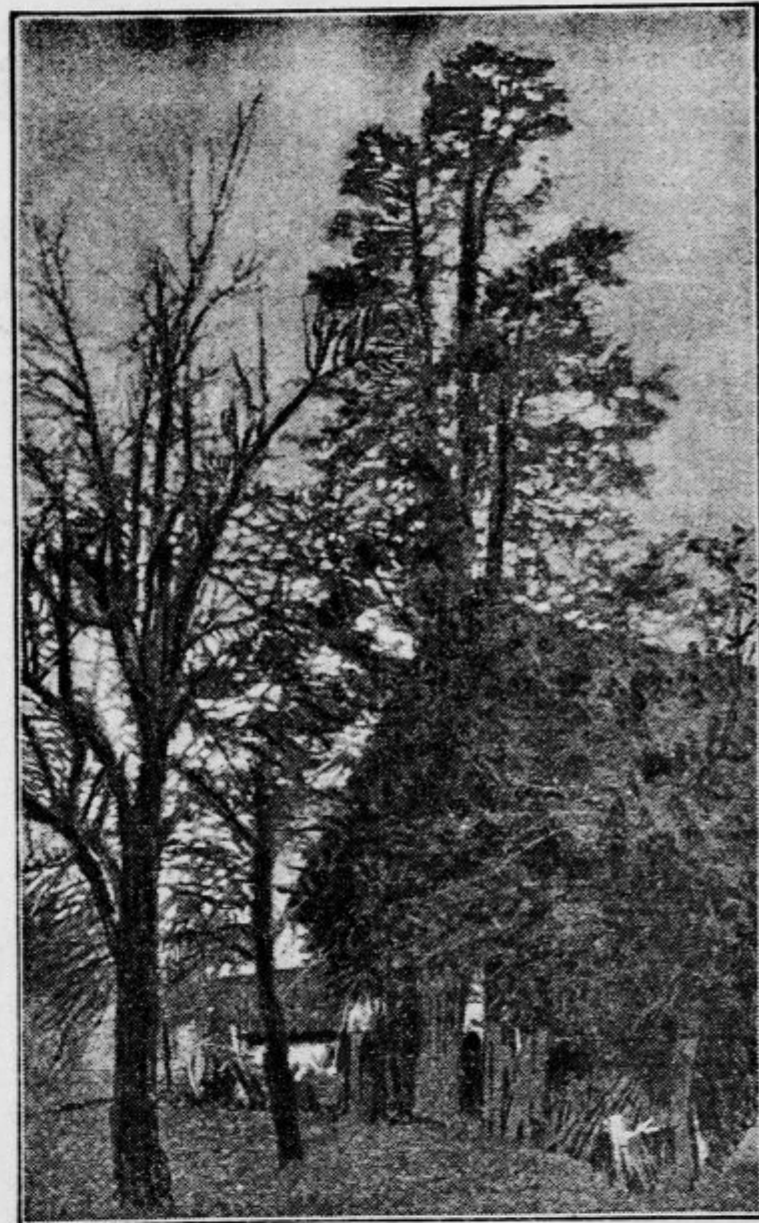
Ako podnese vodo, podnese tudi LUX

solviral z odličnim uspehom, in bil dodeljen žandarmerijski postaji v Zgornji Kungoti.

Skrabljeva rana je smrtno nevarna in ni upanja, da bi okrevail. Simpatični mladenič je bil pri svojih tovariših izredno priljubljen in nihče ne ve, kaj je prav za prav vzrok njegovemu obupnemu koraku. Domneva pa se, da ima tragedija ljubezensko ozadje.

Citajte „Aprilskega kurirja“ na velikonočni ponedeljek!

Najstarejše drevo v Sloveniji posekano

Te dni je zapela sekira pogrebno pesem najstarejšemu drevesu v Sloveniji, stari čestitihvi tisi, ki je rastle na Lipnici pri Kamni Gorici. Stara tisa, ki so jo nazivali domačini »Jurjevčev čiso«, je bila edini še živi spomenik na tisto dobo, ko so na Pustem gradu životali Celjski grofi. Staro drevo je videlo slavo in konec Celjanov.

Tise ni premagal smrtni črv, lahko bi bila še živeča dolgo, morda še stoletja in v dila še marsikaj zanimivega. A bilo ji je usojeno, posekali so jo baje zato, ker so njene igle smetle hišni vodnjak. Pravijo, da je bil gospodar opozorjen in naprošen, naj prizanesne drevesu, ki je bilo eden najlepših prirodnih in zgodovinskih spomenikov, s prirodošlovnega stališča prava redkost. Škoda, da gospodar ni hotel počakati, da bi se nabral denar za novi vodnjak, ki bi gotovo ne stal bogve kaj. In tako

so zapele sekire in mogočno drevo se je zrušilo. Udar drevesa ob tla pa je gotovo zbudil iz večnega spanja šele pred par leti umrlega starega Radec-kijevega bojovnika Jurjevca, ki je tiso cenil nad vse, ki je bil ponosen, da baš pred njegovo hišo raste tako imenitno drevo in bi ne bil pod nobenim pogojem dopustil, da bi stara tisa, čuvarica Jurjevčeve hiše, bila posekana, preden bi bila k temu prišla priroda.

Drevo je bilo visoko 16 m in pol in je v višini dveh metrov imelo debelino 72 cm, kar je gotovo prava redkost pri tisah, ki postajajo od leta do leta redkeje po naših gozdovih. Pri koreninah je bila tisa sicer nekoliko nagm-ta, zaradi česar pa bi bila lahko še vzdržala mnogo, mnogo let in prežive-la še marsikatero generacijo Jurjevčeve družine.

Popolnoma novo! Tako po Berlinu Za Velikonoč premijera v Elitnem kinu Matica!

Pat in Patachon

izvra na, kakor še nikdar poprej v najnovejših vicgah kot

detektiva in alkoholika

Smehi Buren sp'avzli Filn, pri katerem se bo smelal od prega pizora do zadnjega vsak še tako zagrizen filister.

Jutri!

ELITNI KINO MATICA

Domače vesti

V ponedeljek 1. aprila izide kot posebna izdaja

"Aprilski kurir"

znanih enodnevnik za april-
ske potegavščine v besedi in
sliki. — Dobit se bo na Veliko-
močni ponedeljek v vseh trafil-
kah in pri kolporterjih.
Kdor se hoče razvedriti in na-
smejati, ga bo kupil.

* Odlikovanje predstavnikov naše vojske. Belgijski kralj Albert je odlikoval našega ministra vojske in morarice generala Had-
žića s velikim križcem Belgijske krone
prve stopnje, generala Milivoja Maksimovi-
ća Živojina Terzibašića s velikim oficir-
skim redom Belgijske krone, majorja Lu-
bomira Petrovića, Ljubisava Jovanovića in
Živojina Vlačića s oficirskim redom Belgijske
krone, kapetana Ljubomira Miladinovića
in Dragotina Miloradovića s Leopoldo-
vim redom, inženjerja v artiljerijsko-teh-
ničnem zavodu Ilijo Gjukanovića s redom Bel-
gijske krone, nadzornika v artiljerijsko-
tehničnem zavodu Cvijetkovića in Ristića
pa s zlatno kolajno.

* Zahvala g. Polcaru JSS. Na sožalno
izjavo, ki jo je starešinstvo JSS ob smrti
maršala Pocha poslalo francoski vladi, je
dospela na naslov Jugoslovenskega sokol-
skega saveza ta zahvala: »Odobrolo gjen
spričo vašega sožalja ob prijki smrti mar-
šala Pocha vam pošiljam najiskrenejšo za-
hvalo. — Polcaré.«

* Z Ljubljanske univerze. Rektorat un-
verze v Ljubljani razpisuje za rudarski in-
stitut mesto pogodbenega asistenta. Prosi-
lec mora biti diplomiran rudarski inženjer
s redniško prakso ali pa mora predložiti
dokazila, da je deloval v visokoškolskem la-
boratoriju. Prošnje je treba vložiti do 15.
aprila.

* Iz državne službe. Asistent elektroteh-
niškega inštituta na tehn. fakulteti v Ljub-
ljani g. Ernest Pehani je podal ostavko na
državno službo.

* Spremembe v železniški službi. Upoko-
jeni so poduradniki I. kat.: Blaž Kristan,
prometni komercijalni oddelek; Simon
Janžek, Maribor gl. kol.; Andrej Oblak, kur.
Maribor; Anton Šušteršič, kur. Ljubljana
II. gor. kol.; Josip Novak, kuril. Ljubljana
II. gor. kol.; Franc Černe, Ljubljana gl.
kol.; Viktor Kojanec, Zidani most; Alojz
Vadnau, kur. Ljubljana II. gor. kol.; Ivan
Sušaj, kur. Ljubljana II. gor. kol.; podu-
radniki II. kat. I. skup.: Josip Antrata,
Ljubljana gl. kol.; Ivan Medved, Ljubljana
gl. kol.; Jakob Mirt, Maribor gl. kol.; Vin-
ko Krall, Čakovec; Ivan Golob, Ljubljana
gl. kol.; Aleksander Ferik, p. s. Maribor,
kor. pr.; Ivan Grum, p. s. Ljubljana gl. pr.;
Anton Braida, kur. Ljubljana I. gl. kol.;
Ivan Zvozig, Rakek; Anton Črpanj, Ma-
ribor kor. kol.; Ivan Terglec, Maribor gl.
kol.; Florijan Saje, kur. Ljubljana II. gor.
kol.; Stefan Osohlj, p. s. Ljubljana gl.
pr.; Mihael Kander, Maribor gl. kol.; An-
ton Puc, Bistrica; Franc Pustotnik, p. s.
Ljubljana gl. pr.; Stefan Rodovsek, p. s.
Maribor gl. pr.; Andrej Bresounig, Maribor
gl. kol.; Stefan Steinbacher, Pragersko;
Fadlan Peršak, kur. Ljubljana II. gor. kol.;
Alojzij Pašk, p. s. Novo mesto; Anton Mer-
kun, p. s. Ljubljana gl. pr.; Mihael Frank,
p. s. Ptuj; Josip Geršič, p. s. Maribor gl. pr.;
Ivan Baribak, p. s. Ptuj.

* Pravilnik o podpori ponesrečenim ru-
darjem. V ministstvu šum in rudnikov je
bil že dni dvanajst pravilnik o podpori
rudarjem za primer nesreče. Pravilnik bo
veljavna za vse uradnike, za državne ka-
kor za privatne, ter predvideva podporo
onim delavcem, ki bi jih zadela nesreča v
rudniku, ter primerno odškodnino v prime-
ru trajne ali začasnne, popolne ali delne ne-
posobnosti za delo. V istem ministstvu je
izšel tudi specialen pravilnik za delo
vseh rudnikov.

* Preključje razpisalnih službenih mest
na osnovnih šolah. Prosvetni inspektor pri
velikem županstvu ljubljanske oblasti raz-
pisala, da se razpisal učiteljskih služb do
nadaljnje naredbe ne bodo več obravnava-
li. Zato preključje razpisalnih službenih
mest na osnovnih šolah ljubljanske obla-
sti s dne 30. novembra 1928. Tudi vse do-
datne izpovedbe k omenjenemu razpisu
so postale brezpredmetne. Že vložene proš-
nje za razpisane službe se vrnejo prošilec
pri pristojnih okrajnih glavarstvih.

* Organizacija strojnih in gradbenih teh-
nikov javlja vsemu članstvu, da bo njen
V redni občni zbor dne 6. aprila ob 20. uri
v restavraciji Mrak. Vabilo se tudi nevča-
rjeni absolventi višje strojne in gradbene
šole.

Sanatorij „Slavia“

Dr. Vladimir Brezovnik
in Dr. Radovana Klisića

BEOGRAD — Deligradska ulica 12.
(Na Slavi) Telef. 32-31.

Vse modernizirane pomoči urejeni ki-
rurgično - ginekološki inštitut.
Sprejema bolnike za vse operacije, ležanje
na nego. Zdravniki - specialisti za vse bo-
lezni ordinirajo preko kolega dne. Röntgen
in fizikalna terapija. (Kvar, Solux I. t. d.).
Kemično - bakteriološki laboratorij. — Tra-
mavil št. 1, 2, 10 in avtobusi do sanatorija.

* Društvo zobnih zdravnikov za Slove-
nijo vabi svoje člane k aprilskemu meseč-
nemu sestanku, ki bo v petek 5. aprila ob
20. v stranski sobi restavracije »Emonec.
Dr. J. Tavčar bo poročal o zakonskem na-
črtu o zobnih zdravnikih in zobnih tehni-
kih ter demonstriral zanimivosti iz prakse
za prakso.

* Zdravniška preiskava vajencev. Na
predlog okrožnega urada za zavarovanje
delavcev in Zveze obrtnih zadrug v Ljub-
ljani je veliki župan ljubljanske oblasti od-
redil, da se morajo vsi vajenci pred vstopom
v učno razmerje zdravniško preiskati.
Te preiskave vršijo brezplačno zdravniki
okrožnega urada, pri katerih se morejo va-
jenci zgledati z vprašalno polo, izstavljen
po bodečim mojstri (delodajalcu). Potre-
bene vprašalne pole se dobijo proti plačilu
1 Din pri vseh prodajalcih tiskovin OUZD.
Spričevala so kolika prosta. Vsi mojstri in
stariši vajencev se vabijo, da navedeno
odločbo velikega župana v lastnem intere-
su vpoštevajo. Vprašanje zdravniških pre-
iskav vajencev pred vstopom v učno dobo
je splošne važnosti, ker se na ta način
utrudi telesna in po možnosti tudi duševna
spodobnost za izbrani poklic. Obenem se v
danih slučajih prepreči okuževanje družine
obrnika potom tuberkuloznih vajencev.

* Dober nasvet, kako si vrtno in obva-
rujemo mladostno svežost in odporno silo.
Glavni vzrok, da človek zgleda ostari in
čuti, da postaja starejši, slabši in nespo-
ben za telesno in duševno delo, je v tem,
da mnogi ljudje premalo pazijo na za-
penjenje arterij (arteria sclerosa). To-
da tudi nervoza, bolezen ledvic in mnoge
druge bolezni nastajajo zaradi zapenjenosti
arterij. Vzrok temu pojavu je v na jodu si-
romasti ščitni žlezi, tej žlezi naše genera-
cije. To je naravna posledica načina naše-
ga življenja v poslednjih desetletjih. Šči-
tna žleza ima nalogo, da oskrbuje kri in po
njej tudi celo telo s jodom, tem za člove-
sko telo toliko potrebnim elementom. Spo-
ljne joda oživljajo živčni sistem in to oži-
vljenje povzroča zopet povečano delovanje
organov. Sprememba snovi in izgorjevanje
se vršita hitreje in po celotnem telesu se širi
ugodna toplota. Prebava, tek in splošno
stanje je mnogo boljše. Srce deluje hitreje
in kri energičneje plove po žilah. Skozi
možgane prehaja več krvi in s tem se uživa
njihovo delovanje. Večja se moč, po-
zornost in veselo razpoloženje. Iz vsega te-
ga se razvidi, kako važno vlogo imajo
spojne joda v našem organizmu in v vsem
našem duševnem življenju. Ako želimo
ostati duševno in telesno sveži, se moramo
prizadevati, da nadomestimo primanjkljaj
joda v krvi. Kako znano, se ne more
vzeti jod v nekontroliranih količinah. Tu
nam je prišlo na pomoč priroda, ki nam
je ustvarila v radenskih mineralnih vrelcih
spojne joda v prav zadostni meri, da s njimi
osvežimo kri. Radenska mineralna voda je
zaradi tega najboljša prirodna zdravila.
Ki se lahko jemlje, ker je jod v tem prime-
ru tako vezan na druge mineralne sestavi-
ne, da so redki primeri, v katerih se obču-
ti vonj joda. Na ta način se niti ne čuti,
da zavzivaš jod.

* Popravki v današnjem »Kuturnem pre-
gledu«. Na 11. strani današnje številke je
izšel pomotoma intervju z g. prof. I.
Breznikom nekorigiran. Popravljamo zgolj
najvažnejše napake: V 1. vrsti čitaj »g.
podpredsednika«, v 4. odstavku, prva vrsta,
je dodati med besedi »obstoje« in »zaradi«:
1.) v 6. odstavku 5. vrsta čitaj: »In« od
današnjih čez 60, 70 ali 80 let? Za dobre se
bodo založniki že pogodili. V 8. odstavku,
8. vrsta čitaj »tuhil pisateljev« (na mestu
»nadov«). V zadnjem odstavku, 4. vrsta
čitaj: za prevode pa 10-letna po izidu
originala.

* Gradba elektrarne v Vinkovcih. Mestna
občina Vinovci je sklenila, da zgradi elek-
trično centralo, ki bo dajala električni tok v
svrhu razsvetljave in gonilne moči v go-
spodarskih podjetjih. Gradbeno dovoljenje
je že izdano in se bo z gradbo pričelo v
nakrajšem času.

* Kdo so »Tegernseerji«? Prejeli smo:
Po naši državi potuje in prireja z dovo-
ljenjem ministristva v nemškem jeziku pre-
stave neki igraški ansambel »Tegernseer«.
Da te igralce javnost pravilno spozna, ugo-
tavljamo: Za igre v Slovenjgradu je dal
ansambel tiskati reklamne plakate dvojjezi-
čno ter si je dovolil drznost, da le na vrhu
lepakov postavi firmo »Sokolovo društvo
v Slovenjgradu«, kar je zbudilo — pri na-
šem obmejnem narodnem prebivalstvu
skrajno ogorčenje. Pribiti je treba, da je
prišla ta firma na lepak, ne da bi bil sploh
kdorkoli izmed Sokolov v Slovenjgradu
poprej za to vedel. Kdo je to samojast za-
krivil, je irelevantno. Postopanje je tako,
da bi zaslužilo sodno zasledovanje, ako an-
sambel poprej ne pobiše čez mejo. Pozvani
radi te samovoljnosti na odgovor, so igralci
hoteli zvaliti krivdo za zlorabo na sokol.
firme na tiskarno. Na osnovi manuskripta,
nahajajočega se še sedaj v Mariborski ti-
skarni se da ugotoviti, da je laž. Tiskarni

Za velikonocne praznike PREMIJERA prvega dovoljenega SOVJETSKEGA FILMA:

Zivi mrtvec

Po istoimenski drami L. N. Tolstaja. — Režija: Fedor Ocep. V glavni vlogi glavni
Rus V. Pudovkin

Film spremlja ruski mešan pevski zbor in baletniški
Predstave za praznike: ob pol 11., 2. pol 2., 4. pol 3. in 5. ur.

Telefon 2730.

Kino »Ljubljanski dvor«.

Naj si vsakdo ogleda pred nakupom ravno- kar došle novosti

v damskem in moškem blagu.

Velika izbira. Najnižje cene.
JOS. SNOJ, manufaktura
Ljubljana - palača Mestne hranilnice.

Da ma
elegančno in okusno oblečena vrhuje
pozornost v plačju in obleki. ki je
kupljena pri P. Magdici. Ljubljana
nasproti glavne pošte.

Dama

Pomlađanske plašče od Din 400,- naprej nudi

F. in J. Gorčar, Ljubljana, Sv. Petra c. 29

je bilo predloženo gotovo besedilo lepaka.
In še tole: Po informacijah, ki jih imamo,
so igralci sami priznali, da so za svoje po-
povanje dobili podporo od nekega avstrijskega
»Kulturbunda« in da ima turneja
nekak pobleščiten značaj, češ, posetniki
naših predstav — to so naši Nemci! Te
konstatacije naj služijo ansamblu v »pripo-
ročilo« pri naših narodnih društvih, pro-
svetnemu ministristvu pa v ravnanje.

* Vlom v vilo Zlatorog na Bledu. Te dni
so vili mladi došli še neznanj svedroci v
vilo Zlatorog na Bledu. Prebrskali so vse
notranjosti vile ter odnesli med drugim 12
komadov belih, volnenih odelj, 18 komadov
odej v raznih vzorcih, 30 komadov belih
rjuh s vštiti monogrami Grajske kopeli in
Ritkija, 10 komadov serviet, več namiznih
prtič, plišastih prevlek preprog itd. v skup-
ni vrednosti nad 32.000 Din.

* Zagonetna smrt novorojenčka. Iz Ra-
dohove vasi nam pišejo: Pred tednom dni
so pokopali na pokopališču v Primorskem
otročiča Marle G. iz Sp. Vrha v gradiški
občini. Nekaj dni po pokopu deteta pa so
se pričele širiti po vsej tukašnji okolici
govorice, da najbrže dete ni umrlo naravne
smrti. Ker govornice niso ponehale, so
začeli svetokriški orožniki s poizvedbami.
Preiskava še ni zaključena. Po izpovedi
nekaterih sosedov je znano naslednje: Dne
9. t. m. je porodila vdova Marla G. dete
ženskega spola. Novorojenček je bil baje
zelo šibkega zdravja. Neporočeno mater je
zadela nekaj dni po porodu težka novica,
ker ji je sporočil njen bivši ljubimec
in oče nezakonskega otročiča, da preključe
svojo besedo, s katero ji je obljubil zakon.
Zato domnevajo ljudje, da je nesrečno
prijatel obup tako daleč, da je uničila živ-
ljenje svojemu otroku. Ekshumacija otroko-
vega trupca bo omogočila ugotovitev, ko-
liko je resnice na težki obdolžitvi.

ITO — zobna pasta najboljša.

* Županovo jarno pri Grosupljem lahko
posetite vsako prvo nedeljo v mesecu, izje-
moma pa tudi na velikonocni ponedeljek.
Oglejte si podzemeljske čudovitosti.

* Kot noč in dan je razlika, ako ne ra-
bite raznih poceni sredstev za pranje an-
pak vzamete ŽENSKO HYALO in Schich-
tov TERPENTINOVO MILO. — Pogledite
naš današnji oglas!

* Tkanina »ETERNUM« glavna zaloga za
Jugoslavijo pri I. Medved, manufaktura.

* Obleke kemično čistil, barva, pilisira in
lika tovarna Jos. Relch.

* Človeško življenje obstoji iz samih ma-
lih priročnosti, ki naj bodo kar najbolj
ugodne. Vsaka poedina bo za Vas lepša,
če se ne mučite. — Za pranje vzemite
SCHICHTOV »RADION«.

* Tovarna Volnović & Cie na Viču je
prevzela vse inventar firme »Transforma-
tor«, d. z. o. z. v Ljubljani, in razproda vsa
zalogo. Več v današnjem oglasu.

* Rogasla Stalina najbolj renomirano
zdravilišče proti boleznim želodca, čreves,
mehurja, žolčnih kamnov, srca, ledvic in
teter. Najuspešnejše in ceneno zdravljenje
v maju, juniju in septembru! Zahtevajte
prospekte!

* Družba sv. Cirila in Metoda prosi svoje
podružnice in prijatelje CMD, da na-
berajo kak znesek za šolsko dečo za p i r h e.

* Sadijari! Zdal je pač skrajni čas, da
skopite dreve iz ARBORINOM, sicer bo
prepozno. Pojeli, če se razpasa lista in
krvava uš jim ne morete z nobenim sred-
stvom tako lahko do živega kakor sedaj s
pomočjo »Arborin-a«. — »Chemotechna«,

Ljubljana, Mestni trg 10.

* Zoper mole TARMOL! V vseh droge-
rijah. Proizvajalec: »Chemotechna«, Ljub-
ljana, Mestni trg 10.

* KASELI, PREHLAD, HRIPAVOST,
PLJUČNE BOLEZNI sigurno zdravi Siro-
fen. Dobiva se v lekarnah.

Darujte »Podpornemu društvu slepih« v Ljubljani Wollva ulica 12. 186

Iz Ljubljane

* Zbirke Narodne galerije so od veliko-
močne nedelje zopet redno odprte ob nede-
ljah, praznikih in četrtkih, druge dni pa se
je zgledati pri hišniku, oziroma v pisarni.
u — Iz krajevne središča T. M. Na-
znanjam, da se izlet na Sv. Jošta v poned-
eljek 1. aprila 1929 zaradi nepričakovanih
ovir ne bo vršil, pač pa bo islega dne
izlet na Sv. Katarino. Zbirališče ob 8. pred
kavarno »Evropa«. — Predsednik.

* »Danes igra Strauss«. Opozorjamo
občinstvo, da prinese ZKD jutri na veliko
nedeljo premiero v Ljubljani prvi predva-
janega filma »Danes igra Strauss«. Film
nam predstavlja v izredno lepih slikah kra-
tek življenjski komponista Johana Straussa
ml. znanega pod imenom »valčkov
kralj«. Film nam kaže njegovo mladostno
dobo v domači hiši tja do onih časov, ko
je šla slava njegovega imena po vsem sve-
tu in so ljudska srca zadržela ob geslu:
»Danes igra Strauss«. Film se bo ponovil
na velikonocni ponedeljek zadnikrat. Pred-
stave bodo v kinu Matice vsakikrat ob 11.
dopolndne. Uvodni govor bo imel gospod Pa-
vel Debevec.

* Obsmrtno podporno društvo poštinih
namestencev v Ljubljani. Na cvetno ne-
deljo se je vršil redni občni zbor »Dobro-
te«, obsmrtnega podpornega društva po-
štinih namestencev v Ljubljani. Iz
poročil smo posneli naslednje podatke. La-
ni je stopilo v »Dobrote« 258 članov, iz-
stopilo jih je 17, umrlo pa 22, tako da je
bilo koncem minulega leta 2641 članov.
Dohodkov je imela na pristopninah 17.996
dinarjev, na mesečnih prispevkih skupine
A 137.190 Din, na prispevkih skupine B
76.480 Din, na raznih dohodkih in obrestih
pa 15.630 Din; izdatkov pa: za podpore
skupine A 100.000 Din, za podpore skupine
B 66.000 Din, za upravne stroške 12.878,84
Din, odpisi (neliterarni prispevki) 457,50 di-
narjev, prebitek 68.320,22 Din. Društveno
imetje znaša 275.147,65 Din. Pregledovalca
računov Pr. Perjančič in Iv. Korun sta na-
šla pri pregledu računov in knjižih vse v
popolnem redu. Njih izjavo so vzeli zbo-
rovalci z odobravanjem in pohvalo na zna-
nje. Sklenjeno je bilo, da se smejo v dru-
štvo sprejemati osebe od 45. do 55. leta
starosti pod pogojem, da priložijo svoj
vstop v »Dobrote« najkasneje do 15. mala
t. i. in da plačajo pripadajoče obsmrtni
prispevki. Kerenčna doba za člane je do
konca letošnjega leta. Če umre član v
karenčnem času, ne dobe njegovi preostali
obsmrtni podpore, pač pa imajo pravico do
vplačanih obsmrtnih prispevkov. V pretres
je prišlo tudi vprašanje planinskega ali ob-
morskega zdravljenja za bolne družvene
člane. V ta namen se ima imenovati poleg
skupine A in B še skupina C. Pri volitvah
je bil soglasno ponovno izvoljen po večini
stari odbor s predsednikom Miroslavom
Matjašičem. Iz odbora sta stopila J. Pogač-
nik in R. Jeklič. V novem odboru so sedaj:
J. avs. V. Slamič, A. Cernjač, Engelman,
J. Kavc, V. Treven, J. Jurman, Pr. Perjan-
čič in Iv. Korun.

* Gospodnik! V torek 2. aprila sesta-
nek ljubljanskega rodu v areni Narodne-
ga doma ob 6. zvečer. Pridite vsi, privedite
naše prijatelje!

* Prevoz trupla inž. Grošlja iz Skopja
v Ljubljano. Kakor smo poročali, je te dni
v Skopju nenadoma umrl šef kemičnega
laboratorija tamošnje carinarice g. inž.
Andrej Grošelj, v ljubljanskih krogih do-
bro znan in priljubljen mož. Pokolnik je bil
snorog ljubljanske trgovce ge. Tince Groš-
ljeve in brat podpolkovnika g. Grošlja. Po-
kolnikovo truplo se prepelje iz Skopja v
Ljubljano. Kdaj se bo vršil pogreb, se bo
še objavilo.

* Avtomobilček na nožni pogon. Bliza
se čas, ko hotel vsaj ob nedeljah sleher-
ni človek poleteti ven v blaženo naravo čim
dalje proč od mesta. Za one, ki imajo na
razpolago prave pravcate avtomobile vseh
možnih tipov in še denar povzru, je ta
stvar enostavna. Da pa bo mogoče delati
izlete v okolico po belih cestah tudi manj
petičnim ljudem, bo poskrbela tvrdka A.
Batfel. Čile lastnik je pravkar izdelal lično
vozilo na štirih kolesih na nožni pogon. Je
to prileten avtomobilček s komodo karo-
serijo, ki ga bo sicer treba pogonjati z
nogami, a bo dosegel prav čedno brzino.
Tvrdka bo izdelala v kratkem več takih
vozil in tako ustregla že zdaj velikemu po-
praševanju, kajti cena avtomobilčkov bo
prav solidna. Prvi tak avtomobilček se bo
povzvil, kakor želim, na ljubljanskih ulicah
že na velikonocne praznike.

* Vsaka dobro oblečena dama nosi
nedrčke in gumipase od tvrdke Adela
Besednik. Ljubljana, Šelenburgova 6. 496

* Sokol II. priredi na velikonocni no-
nedeljek članski izlet na sv. Goro. Odhod
zjutraj ob 5.18 do Litiče, povratek z večer-
nim vlakom iz Zagorja. — Zdravo.

* Lepotno grmlje, ciprese, borovce,
smrke, nizke in visoke vrtnice, nelargonije
itd. priporoča Anton Balec, Ljubljana, vrt-

Igrajte očistite vse predmete iz medenine, cina,
aluminuma, emaila, stekla in porcelana samo
z VIM-om.

Kajti samo VIM povzroča da so predmeti čisti
in sušni!

narjia, Tržaška cesta 3 — trgovina Pod
Tranco, telefon 3222.

* Interesantna gosta. V Ljubljano sta
prispela včeraj gg. Tarhan bej in njegova
žena, ki potujeta s avtomobilom že več
mesecev po Jugoslaviji in sta bila zadnje
čase v Zagrebu. Tarhan bej je grški novi-
nar in sotrudnik večjih grških listov, poleg
svojege poklica pa se je posvetil tudi in-
tenzivnemu študiju okultističnih pojavov.
Med strokovnjaški vzbuja veliko pozornost
s tem, da uspešno razlaga večino okultistič-
nih pojavov z naravnim procesom in da
je tudi mnoge fakirske čudeže razkrinjal
kot običajne trike. Njegova soroga ma
služi pri poizkusih kot izboren medij.

* Dve hušli nesreči. Danes malo pred
12 se je pripetila na Krekovem trgu huda
nesreča, katere žrtev je postal 80 letni biv-
ši strojnik, sedaj mestni ubožec Josip Bol-
težar. Boltežar, ki stanuje v Cerkveni uli-
ci je odšel kmalu po 11. iz Trnovega v Ljud
so kuhinjo, kjer mu plačuje hrano mestna
občina. Starček, ki je gluhi in tudi sľabo
vidi, ni opazil prihajati tramvajev od ma-
strata. Sial je že na tiru, ko je sprevodnik
začel na vso moč zavirati in so pričeli pa-
santi z vžigali opozarjati na pretečo nesrečo.
Voz je Boltežarja pograbil in podrl na tla.
K sreči je sprevodnik voz ustavil in da je
nesrečnega starčka valilo po tleh samo nekaj
metrov. Navzlic temu so bile njegove po-
škodbe hude: bil je ranjen na glavi in hr-
tu ter je utrpel tudi notranje poškodbe. Re-
šilni avto ga je zapeljal v bolnico. — V
splošno bolnico so pripeljali popoldne okrog
16. tudi 5 letnega posestnikovca sinča
Franceta Brežiča iz Loga pri Brezovici.
Fantka je povozil popoldne neki avtomobi-
list ter mu prizadel težke poškodbe.

* Mestna ženska Ciril Metodova po-
družnica v Ljubljani priredi dan bonbon-
kov 6. in 7. aprila 530

* Zopet najdeno kolo. Na Čaljevici
ob Dolenjski cesti na nekem travniku je bilo
pred par dnevi najdeno črno pleskano mo-
sko kolo s tovarniško številko 645.309.
Lastnik kolesa se naj javi na policijski di-
rekciji.

Če prija s v O mož, n: pozabi posetiti

„Ormoško klet“

ker je tam doblj pristna ormoška,
ljutomerska vina po zmernih cenah.

Vsokodebelne okrogle akacije, prtilikave
marelice, hruske in jablane ter lepotično
grmičevje nudi

ANTON FERANT,
trgovski vrtnar in drevecničar,
MOSTE - LJUBLJANA.

Iz Celja

Celjska redakcija »Jutra« ima telefon Mo-
vilko 190, pomoči v nučnih zadevah št. 191.

* Gospodnik v Celju. Prošli ponedeljek
je zborovala pri nas Mariborska gospodni-
ška župa. Zetopani so bili vsi rodovi in vse
samotne družine iz mariborske oblasti; bi-
lo je navzočih 60 fantov in 20 deklet. Po
dopolndanskem zboru, ki je podal razveselj-
vo aliko o delu in napredku Mariborske
gospodniške župe, se je vršila popoldne in-
timna gospodniška zabava, ki se je razvila
nad vsa pričakovanja. Dopolndanski in popo-
danski spored je bil dobro apričevalo go-
spodništvu v mariborski oblasti; zato je go-
tova, da se bo ta prepotrebni pokret še
bolj razmahnil, posebno v Celju, kjer je
gospodniška organizacija še mlada.

* Pomilovanja vreden siromak. Včeraj
zjutraj okrog 8. ure je našel službojuči stra-
nik sredi Dečkovega trga do popolne neza-
vesti pijanega privatnega uradnika Janeza.

Semena vseh vrst

zajamčeno najboljšo kakovost
priporoča:
ANTON FAZARINC, CELJE

Adria
čevlji

CELJE Narodni dom

Zdravo spanje in sveže prebujenje

zasigurajo redovit način življenja in dobra prehrana. Običajno
hrano bomo najbolje nadoknadili, ako pred spanjem vzamemo
eno skodelico CVOMALTINE

1000, 500, 350 ccm mo-
deli 1929 neprekosljivi v
kvaliteti in konstrukciji
dospeli ter Vam nudijo
največjo garancijo za
ekonomijo, sigurno
vožnjo.

Neke modelov 1928 po znatno znižanih cenah še na raz-
polago. — Plačilne olajšave! Vsi rezervni deli na zalogi! Za-
htevajte ponudbe! — Generalno zastopstvo: O. ŽUŽEK, Ljub-
ljana, Tavčarjeva 11.

ki se je na svoji sabavni turneji po raznih
poljskih gostilnah tako nalezol šajerske sta-
rine, da ni mogel najti poti domov. Vseke
tri, štiri korake ga je vrgel močni šajer
na ravnotežje, kar se je Janezu poznalo po
svoem telesu.

Občni sber Muzskega društva bo v
hurek po veliki noči ob 6. zvečer v reči so-
bi Narodnega doma.

Iskivanje je postalo šport. V zadnjem
času se trudijo gotovi ljudje, da v svoji no-
moči tudi s še tako banalnimi malenkostmi
izvajajo mirno nacionalno celjsko javnost.
Neke dni krasi vhod male trgovine sre-
di mesta par otroških igrač-veterne, ki so
izdelane v živo kričehih »frankfurtskih
barvah.

Smrtna kosa. V mestu je umrla 28.
t. m. 84letna predžitkarica Uršula Krona-
pöcher.

Iskivanje je postalo šport. V zadnjem
času se trudijo gotovi ljudje, da v svoji no-
moči tudi s še tako banalnimi malenkostmi
izvajajo mirno nacionalno celjsko javnost.
Neke dni krasi vhod male trgovine sre-
di mesta par otroških igrač-veterne, ki so
izdelane v živo kričehih »frankfurtskih
barvah.

Električni tek bo jutri, v nedeljo, od
12. do 15. ukinjen od strani falske elektrar-
ne sime.

Iz Maribora

Mariborska redakcija »Jutra« ima telefon
številko 410.

Velika noč v mariborskem gledališču.
Na veliko nedeljo popoldne zadnjikrat v se-
mili ljubka opereta »Na cesarčinu povlece«,
ki je jako primerna tudi za deca. Istega dne
zvečer letošnji nad vse zabavni operetni
klager »Adieu Mimik. Na velikonočni pone-
deljek divna Nedbalova opereta »Poljska
krak da si jo lahko ogledajo tudi okoličani,
a zvečer prvič po več letih izredno zabav-
na in fina burka »Charleyeva teta, v ka-
keri bo gostoval priljubljeni komik z. Da-
mei. Za vse tri operetne predstave veljajo
mužane cene in kuponi.

Glavna skupščina Koja Jahačev v Ma-
riboru se bo vršila 3. aprila ob 8. zvečer
v restavraciji »Pri Zamorcu«. V torek ob
7. jutraj se prične nadaljnji ponk v Ja-
hanju v Jahanjici v Cvetlični ulici.

Falska elektrarna prekine jutri med
12. in 15. uro dobavo toka za vse mesto
Maribor. Omrežje je smatrali pod tok. Pre-
kinitev toka je potrebna zaradi čiščenja
transformatorskih postaj in aparatov ter
zaradi kontrole.

Nezgoda. V Kacjanarjevi ulici je na-
šel v četrtke popoldne patrullirajoči stra-
žnik od bolnični onemoglega 58letnega brez-
poselnega delavca Jakoba Bernharta, leže-
čega na tleh. Rešilni avto je odpeljal star-
ka v bolnico. — Isti dan zvečer je padla
na stopnišču v Slovenski ulici 18-letna Si-
vilja Ana Zaverinova, ki je dobila tako
vesne poškodbe, da so jo morali
odpeljati v bolnico.

Tihotapstvo cvete... V četrtak so
na mariborskem glavnem kolodvoru zasa-
čili finančni organi nekega Celjana, ki je
hotel v vlak v tihotapiti iz Avstrije neke
tehnične predmete. Carina ga je obsojila na
12.000 Din globe. — Včeraj jutraj je skočil
v Krcvini iz vlaka, prihajajočega iz Av-
strije, neznan moški in jo ucvrl z dvema za-
vojem z železnice. Opazil ga je finančni
stražnik, ki ga je zasledoval, a ga ni mogel
dohiti. Ko je bila situacija za begunca že
čokaj opasna, je vrgel oba zavoja od sebe
ter ustrelil proti stražniku. K sračni ni na-
pravil nobene nesreče. Tihotapec je izginil.
V zavojih pa so našli razno tihotapsko bla-
go.

Nesreča motociklista. Včeraj popo-
ldne je vozil z motornim kolesom skozi La-
bersberg 32-letni mehanik Fran Seneković iz
Nove vasi. Da bi se izognil dvovprežnemu
vozu, je krenil preveč k robu ceste in za-
vozil v cestni jarek. Zaradi močnega sun-
ka in precejšnje brzine je motociklista vr-
glo raz sedlo s tako silo, da si je nalomil
levo roko in levo nogo pod kolonom. Na
pomoč mu je prihitel rešilni oddelk z av-
tomobilom. Ponesrečen pa je pomoč odklo-
nil, naker se je osebe rešilnega oddelka
vrnilo, dočim je mehanik ostal v jarku po-
ložen poškodovanega motornega kolesa.

Z lestve je padel včeraj popoldne 19-
letni delavec Josip Forstnar iz Košakov.
V kartonahni tovarni Benčina in drug v
Mlinski ulici št. 30 je bil zaposlen pri ne-
nem popravlilu. Izgubil je ravnotežje in pa-
del z lestve 4 m globoko. Pri padcu si je
nalomil levo nogo v gležnju. Ponesrečenca
so z rešilnim avtomobilom preneli v bol-
nico.

Iz Kranja

Pričetek gradbene sezone. Razmah
industrije v Kranju, zlasti ustanovitve to-
varni na vrhu Gaščeja je odprla vrata
gradbeni akciji sosedni občini Strazisce.
Za lansko leto je bila zgrajena cela vrsta
novih stanovanjskih hiš, največ last delav-
cev in obrtnikov. Tudi za letošnjo sezono
se obeta živahna gradbena sezona. Ze se-
da je vložilo okrog 20 interesentov pro-
snje za gradbeno dovoljenje. Večinoma bo-
do zidali na krasnem prostoru na Kalva-
riji nad železniško progo, kjer je že več
novih hiš. Le škoda, da je straziška obči-
na dosedaj premalo gledala na enotnost in
regulacijo parcel. Četudi je mnogo zamuje-
moga, naj se pač pazi na to v bodoče in
naj se ustvari regulacijski načrt.

Izjava o igri »Svetnike« popravljeno
v izogib nepravilnemu tolmačenju, da iz-
java dovoljenje za uprizaritev omenjene
igre izključno tukajšnji gledališki oder.

Iz redne občinske seje. Preteklo sre-
do se je vršila redna javna seja mestnega
občinskega sveta. Po odprtvi seje je sre-
ski poglavar o. I. Znidarčič zaprisegel žu-
pana g. Cirila Pirca, podžupana g. Holze-
bakerja in ostale člane. Občinski odbor je
potrdil vse dotedanje odseke; vršile so se
volitve le v okrajni šolski odbor, v kater-
rega so bili izvoljeni gg. Anton Adamič,
dr. Sabothy, Franc Sirc, Josip Tainik in
Eugen Watzl. Nato so sledila poročila po

sameznih odsekov. Odbor je odobril mest-
ne računske zaključke iz leta 1928. Skle-
nilo se je, da se ugovarja podelitvi novih
štirih sejnov občini Kranja, nadalje da se
zavrne prošnja Borisa Štoka za premeš-
tev zobotehnične koncesije iz Trčiča v
Kranj. Odobreno je bilo tudi poročilo od-
seka za nakup stavbnih parcel. Ljudski
knjižnici, ki je edina javna knjižica v
Kranju, se je podelila podpora 5000 Din.

Gospodarstvo mestne občine v šte-
vilkah. Občinski svet je na zadnji seji
odobril zanimivo poročilo finančnega od-
seka v računskih zaključkih za leto 1928,
ki nudi sliko gospodarskega prometa mest-
ne občine in njenih naprav. Mestni sklad
izkazuje 1.131.995,90 Din dohodkov in
1.127.465,93 Din izdatkov. Od dohodkov
naj omenimo, da je prejela občina na do-
kladah na direktni davek 118.900 Din, na
vino in mošt 380.467 Din, na žganje in li-
kerje 84.137,21 Din, na pivo 18.043,76 Din,
na užiti in na meso 53.373 Din. Ubožni za-
klad je imel 65.288 Din dohodkov in
55.791,53 Din izdatkov. Mestna klavnica je
izkazovala 50.674,75 Din dohodkov in
54.58,45 Din izdatkov. V prošlem letu je
bilo le 3914,70 Din izgube, izguba iz prej-
šnjih let pa znaša še 68.366,66 Din.

Z Jesenic

Nogometna tekma na Jesenicah. Na
velikonočno nedeljo ob pol 5. se vrši na
igrišču v Kurji vasi nogometna tekma med
sportnim klubom »Bratstvo« iz Jesenic ter
Linder Sport-Klubom iz Beljaka.

Smrtna žetev. V starosti 20 let je
umrla v ponedeljek v Novi vasi Milka
Zumer, hčerka hišnega poestnika. V Kur-
ji vasi pa je po dolgotrajni bolezni premi-
nul v četrtak v starosti 33 let g. Ivan Zu-
pan, bivši tov. delavec na Savi. Pokojnik
koma blag spomin, preostalih naše iskro
no sožalje.

Gradbeno gibanje na Jesenicah. Iz-
redno živahna gradbena sezona se obeta
letos na Jesenicah. Na vseh koncih naše-
ga mesta se z mrzlično naglico dovaža
gradbeni material in na jeseniški kolo-
dvor prihajajo številni vagoni opeke. Poleg
gradnje velikega števila hiš v Novi vasi in
pod Možakljo se namerava graditi večjo
število hiš med Plavžem in Jesenicami na
polju g. Ernesta Rekarja. Ob cesti si
bo zgradil veliko enonadstropno hišo za-
ložnik pivovarne »Union« g. Franc Pavlin,
nekoliko nižje pa gg. Franc Pšenica, Lojze
Višnar, Rudolf Pristov, Franc Koblar in
Ramšek.

Iz Litije

Vstopnice za koncert pevskega zbor-
a UJU. V nedeljo 7. aprila bo priredil
pevski zbor UJU svoj koncert v Trbovljah.
Ker se te bogate in pestre pevske prire-
ditve udeležijo tudi ljubitelji lepega petja
iz Litije in Smartna, opozarjamo, da ima
do četrtke popoldne vstopnice za koncert
na razpolago g. Župančič. Koncert se bo
pričel ob 14.45 v dvorani Sokolskega doma.

Zanimivo pismo iz Grčije. Ob zad-
njem potresu na Balkanu so se vršile med
našimi ljudmi razne nabiralne akcije, ki
so podprle težko prizadete Bolgare in Gr-
ke. Akcije za podporo po potresu priza-
detim so se udeležili tudi naši šolarji, ki so
nabrali lep znesek ter ga poslali deloma v
Bolgarijo, deloma v Grčijo. Presvetovali
šoljati pa so prejeli litijski šolarji iz Ko-
rinta v Grčiji zanimivo pismo, v katerem
se Grki zahvaljujejo mladim Jugoslove-
nom za izkazano dobroto. Pismo je bilo
oddano na pošto že 18. januarja in je bilo
naslovljeno: »Osnovna škola Litija, Slova-
nija.« Pismo so priložili sliko ruševine
Elevezevega templja. Po praznikih bo pri-
redila litijska osnovna šola kratko prida-
vanje z Grški (s slikami) in se bo otro-
kom ob tej priliki pokazalo tudi pismo z
grškimi pismenkami.

Tudi rekord. Velikonočni teden je
prinesel obilo živahnega življenja v naš
kraj. Posebna atrakcija je bilo sekanje
pomaranč. Nekateri mladeniči so se izve-
bali v tem za prave mojstre. Neki grški
mladenič je profitiral v enem popoldnevu
121 pomaranč, ki jih je vsekaj s svojo
spretno roko. Seveda je ime srečni »poma-
rančni kralj« kmalu okoli sebe lep krog
prijeteljev, ki so uživali sadke sadove in
hvalili spretnega sekača.

Prostovolj. gasilno društvo
v Žireh

proda popolnoma v dobrem stanu

**parno
brizgalno.**

Brizgalna je bila preizkušena od
državnega kontrolnega urada leta
1928. Ogleda se je lahko vsa-
ki dan. — Cena po dogovoru.

4089-a

Samostojnega trgovca

verziranega v poslovanju z
odjemalci Jugoslovena ki je
več srbo-nravskega in tud-
nemškega jezika sprejme
tehnične velopodjetje.
Ponudbe z curriculum vitae
na Publicitas d. d. Zagreb,
Gundunčeva 11, pod »K 31«.

Zdravilišče toplice Dobrna pri Celju

Pričetek seziije 15. aprila:

Do glavne seziije izredne ugodnost.

Zahtevajte prospekte pri upravi zdra-
vilišča! — Na razpolago tudi pri
TOURIST-OFFICE, LJUBLJANA.

4113

ŠPORTNIKI!

Pred — med in po
naporu uporabljajte:

Pastile »VALDA«

O svojih uspehih bo-
dete prijetno presene-
čeni. Te pastile se
dobijo v vseh lekar-
nah in drogerijah.
Vendar zahtevajte
dosledno samo
prave »VALDA«
v originalnih škatli-
cah vedno z imenom
»VALDA«.

BOLNIKI, čitajte!

Ravnokar je izšlo važno pojasnuto!
V njem so razložene mnogeletne iz-
kušnje o razlogih, postanku in leče-
nju živčnih bolezni. Ta evangelij po-
ljemo vsakomur, ki ga pismeno za-
hteva od spodaj navedenega naslova.

Tisoče zahval dokazuje edini ne-
nadkriljivi uspeh neumornega, veste-
nega raziskovanja za dobrobit trp-
čega človeštva. Kdor pripada

**veliki množici
živčnobolnih**

kdor trpi na raztresenosti, tesnobi,
oslabelem spominu, nervoznem gla-
vobolu, nespanju, želodčnih motenj,
preveliki občutljivosti, bolečinah v
členkih, splošni ali delni telesni sla-
bosti, ali na drugih brezštevilnih po-
javih.

**mora zahtevati mojo
knjižico tolažbe**

Kdor jo pazljivo prečita, bo blago-
dejno uverjen, da obstoji enostaven
način priti do zdravja in življenjske
radosti.

Ne čakajte, pišite še danes!
ERNEST PASTERNAK, BERLIN S. O.
Michaelkirchplatz Nr. 13, Abt. 319.

**TERROT
MOTOCIKLI**

Vam nudijo kvalitete o trpežnost, eleganco in komfort — Večkratni
francoski CHAMPION.

Gen. zastopstvo **MOTOR IMPORT Cie, Ljubljana**
Oglejte si našo zalogo pri trdki: IV. KOPAC & URANIČ
Bleivet-ova c. 52 - v Mariboru pri: FR VORSIČ, Vrbanova 19.

Kupujte samo kline najboljše znamke
ter se bodele vedno dobro obrili

Naša kline domače znamke jamči
za najfinejše in dolgotrajno rezilo.

Vedno v veliki izbiri vse vrste naj-
boljših brivnih aparatov, najfinejših
britev, kakor tudi škarij in žepnih
nožev

samo pri trdki

Bakrenie!

Brušenje vseh vrst rezil!

AMOL

AMOL

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

DESINFECTOR

PERJE!

BARVA, ne skubljenoo
kokošje perje, pisano Din 15.— za kg
gošje perje • 80.—
rače perje • 50.—
franko Maribor, vreče po lastni ceni, po po-
vezju ali v 5 kg poštnih paketih po povzetju,
poštne prosto

kokošje perje Din 110.—
gošje perje • 440.—
rače perje • 290.—
Eksportna družba Mathis, Seppanz in drug.
MARIBOR, Cvetlična ul. 18.

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

AMOL

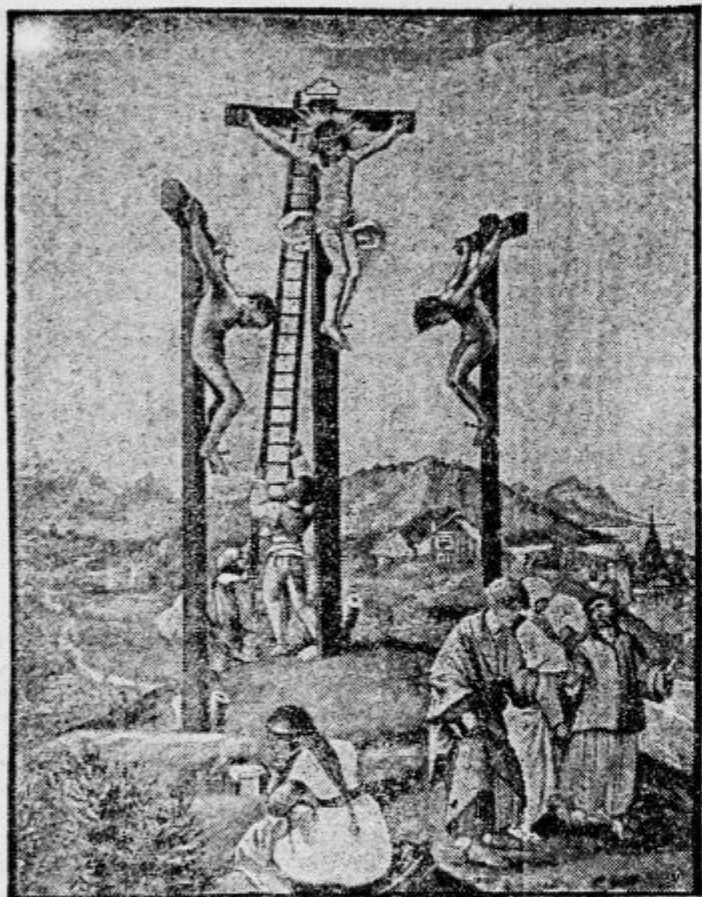
AMOL

AMOL

Iz življenja in sveta

650 milijonov duš v radosti

Velika noč in vstajenje narave — Velikonočni plesi v cerkvah
Ogenj — ostanek poganskega kulta — Velikonočna jajca in
zelene veje — Prazniške posebnosti v luči šeg in običajev

Altdorferjevo
»Križanje«

Ni lahko odgovoriti na vprašanje, kateri izmed velikih praznikov v letu je najlepši in po pomenu najgloblji. Če pa se oziramo na silo doživljanja, s katerim jih sprejemajo ljudje, tedaj moramo priznati prvenstvo vsekakor velikonočnim praznikom. To so dnevi, ki nas zgrabijo z najčistejšo radostjo in ki se jim ne morejo odtegniti niti najbolj zakrknjene, neverne duše. Pregloboko so ukoreninjeni v prazniških človeštva, v običajih in v naziranjih naših prvih pradedov. Če bi bili samo poznejša cerkvena ustanova, bi bila naša radost v teh dneh veliko manj sponatana. V vseh ohranjenih oblikah teh prvotnih običajev se zrcali namreč radost primitivnega poganskega človeštva nad zopetnim prebujenjem narave.

Plesi, procesije, ognji, igre

Se dandanes ohranjajo plesne prireditve v teh dneh in v mnogih deželah, plesne prireditve bolj ali manj pobožnega značaja, spomin na frenetično radost, s katero so naši davni očeti slavili prihod pomladi. Nekoč so prirejali takšne plesne kar v cerkvah in še do danes se je ohranil ta običaj v Španiji, kjer izvajajo na velikonočno nedeljo zbor plemenitaskih dečkov v sevillski katedrali poseben ples. V Abesiniji izvajajo podobne plesne celo duhovniki sami.

Po vseh katoliških deželah prirejujejo na velikonočno soboto ali nedeljo pompozne procesije, ki se po pestrosti odlikujejo zlasti v južnih krajih. Udeležniki teh procesij nosijo na Španskem celo bizarne maske — kakor v bakhantičnih sprevodih v stari Grčiji. Na poganske običaje stare Helade v prvih pomladnih dneh spominjajo tudi dramske igre, pastiške igre, ki so se ohranile do naših dni in ki so posebno znamenite v kraju Oberammergau na Bavarskem.

V nemških deželah zažigajo še danes velikonočne ognje, kakor pri nas o Kresu. V starih časih so darovali na teh ognjih poganskim bogovom in pozneje krščanskemu Bogu živalske žrtve. Zažiganje velikonočnega cerkvenega ognja, prižigavanje sveč ob posebnem ognju v grško-pravoslavni cerkvi je ostanek tega, prastarega poganskega kulta. V Jeruzalemu so se razne cerkvene stranke že dovolikrat pretepele

med sabo do krvi, ker je hotela vsaka imeti kot prva dostop k ognju.

Isti poganski izvor ima cerkvena

blagoslovitev zimzelenih rastlin

ki naj varujejo hišo do prihodnje Velike noči pred ognjem in strelo. Mnogokje zakopljajo ob roboh polj v zemljo lupine velikonočnih jajc in pepel svetega ognja, da bi postala zemlja rodovitnejša.

V Nemčiji, zlasti v njenih vzhodnih deželah, pada običaj tepežkanja, ki je pri nas v navadi na dan Nedolžnih otročičev, v velikonočne dni. Že v stari Indiji in v Rimu je bila navada, da so topli živali s prvimi zelenimi vejami, da jih očuvajo zla. Isti pomen ima v Nemčiji tepežkanje ljudi z brinjevim šibam.

Med ostalimi velikonočnimi šegami je ena najznačilnejših in najbolj razširjenih zajemanje vode iz studenca, ki teče proti vzhodu, ob zori. Ta voda kaže pomlajuje in leči, kakor o Veliki noči v cerkvi blagoslovljena voda.

S piruhi je zvezana tudi cela vrsta običajev. Med te spada iskanje skritih jajc, prirejanje tekem, pri katerih obdarujejo zmagovalce s piruhi, prebijanje piruhov, barvanje piruhov, ki je razširjeno po vsem svetu itd. V nekih nemških deželah in na Angleškem so v navadi igre z žogo, ki simbolizira vstajajoče solnce. Takšne igre so se vršile prej na Francoskem celo v cerkvah. Sploh so bile včasih v cerkvah zelo nenavadne navade razširjene. Da bi bili ljudje še bolj razposajeni, so duhovniki o Veliki noči namesto običajnih pridig pripovedovali smešne storijske, da so se verniki držali za trebuhe. O velikonočnih jedilnih specialitetah, kakor o poticah, jajcih, zajcih, jagnjetih, gnjatih, žolcah itd., ni niti potreba govoriti, ker se razumejo same po sebi in so doma povsod. Isto tako blagoslovitev jedi. Manj znano pa bo, da so na Veliki četrtek v posameznih germanskih in slovanskih deželah obilgane juhe iz mladih zeli, med katere so pomešane tudi koprive. Drugod jih nadomešča med, po katerem postanejo baje otroci razumni. Ponekod pravijo, da bo imel dotični vse leto polno mošnjo, ki je na Veliki četrtek jočmen. Na ta dan izležena jajca so baje zelo re-

đišna in zdrava. V Flandriji imajo na Veliko soboto čudno specialiteto: bel fižol s slaniki. Itd. Lahko bi našli še neskončno vrsto običajev, jedi in vraž, ki se sukajo okrog velikonočnega časa. Iz vseh teh neštetihi podrobnosti pa govori dvoje: simboliziranje novo nastajajočega življenja in splošna radost nad prerodenjem narave.

Konec plevela

Vsako leto povzroča plevel nešteto skrbi poklicnim vrtnarjem in tudi skromnim lastnikom domačega vrta. Nepridiprav neprimerno hitreje izkorišča obdelano zemljo kakor koristna rastlina. Plevelenje je mučen posel, ki zahteva veliko dragocenega časa. V vrtnarski šoli Dahlem pri Berlinu so letos poskusili sredstva, ki naj prepreči rast plevela, ne da bi škodoval vrtu. Vsako gredico so pokrili z asfaltirano strešno lepenco. V njej ima vsaka rastlina svojo odprtino. Sadržila se pritrdi v zemljo pod odprtino in se neovirano razvija naprej, dočim ne požene zaradi pomanjkanja zraka in luči nobena koreninica plevela. Ta način se je sijajno obnesel pri ananasnih nasadih v Ameriki, ki porabijo za več milijonov dolarjev take lepenske letos. S tem odpade vsako delo med saditvijo in žetvijo. Ananasi so se radi tega znatno pocenili. Lepenka tudi zadržuje vlago in solnčno toploto, ki ne uhaja iz grede v zrak. S tem pospeši koristno delovanje bakterij v zemlji. Sadike hitreje zrastejo, ponekod pride do dvakratne letine. V Dahlemu so dosegli s pomočjo lepenske lepe uspehe pri sleherni zelenjavi in sočivju od repe do lubenice. Solata in Špinača so prinesle šestkratno, grah štirikratno, krompir in kumare dvojno do trojno žetev. Na žalost ni strešna lepenska vedno dovolj kljubovalna našim vremenskim neprilikom. Treba jo je nadomeščati z novo vsako leto ali celo češče. Zato poizkušajmo zdaj s pokrovi iz prepojenega lesa in drugih organskih snovi. V splošnem pa je uspeh te proceduro nedvomno. Kmalu bodo romali vrtnarjevi srpi, noži in lopate v ropotarnico ter bo menda postala povrtina tudi pri nas znatno cenejša.

Filmski igralec

Kurt Boes, napravljen v žensko, in igralka Mona Marisova, napravljena v moškega — v filmu »Pappenheimski knez«.

Strasten nabiralec znamk

»Gazette de Strassbourg« prinaša čuden oglas nekega za nabiranje poštne znamk navdušenega kmeta. Naznanja, dan sobota in nedelje, ko bo pripeljal na trg čajno maslo in jajca. Zamenjaval jih bo za rabljene poštne znamke iz vsega sveta. Naši kraji menda še ne premorejo sličnega čudaka!

Nevarno bobnanje

Kubanska vlada je prepovedala uporabo afriških bobnov pri godbah za ples. Za povod k tej prepovedi navaja dejstvo, da spravlja udarjanje na boben črne ljudi v ekstazo. Živce razburi tako, da sledijo pogostoma epileptični napadi, katerih pa kubanska vlada noče videti na plesiščih.

Zora voda

proti sivim lasem!

Ne barva, temveč vrača sivim lasem prejšnjo naravno barvo.

Zak. zašt. Čdobrena od zdravstvenega odsaka pod št. 1793—20. kot za zdravje popolnoma neškodljiva. Uspeh siguran in trajen. Cena steklenici brez poštnine Din 38.—.

ZORA VODA I. OREL, Zagreb
Duga ulica 32.

Lekarnam, drogerijam, parfumerijam, brivnicam in trgovinam medenega blaga damo v komisijsko.

„Naš zakon
je srečen,“

pravi mlada gospa Mica. „Zmeraj imam časa za svojega moža, tudi ko se pere perilo. Jed je vedno ob času gotova, ker RADION pere perilo sam.“

Varuje perilo!

Veliki solnčni mrk letos 9. maja

Trije angleški astronomi, med njimi ena žena, se nahajajo tačas na zapadnem obrežju polotoka Malaka, kjer vodijo pri Alor Staru priprave, potrebne za točno opazovanje solnčnega mrka v letošnjem maju. Ekspedicijo tvori dr. John Jackson, njegova žena in astronom P. J. Melotte. Ta dva gospoda pripadajo observatoriju v Greenwichu. Gospa Jacksonova se bavi z astronomičnimi problemi že delj časa. Tekom solnčnega mrka bo najbrže nadzorovala funkcioniranje fotografskih aparatov.

Drugo ekspedicijo sestavlja doktor Carroll in prof. Stratton, oba z observatorija na univerzi v Cambridgeu. Ustavlja sta se v Pattani na vzhodnem obrežju polotoka.

Znanstvene svrhe

Glavna svrha opazovanja bo zbiranje novih dokazov glede Einsteinove relativnostne teorije. Čeprav so v angleških znanstvenih krogih mnenja, da je teorija dovolj dokazana, vendar želijo nekateri, zlasti tuji specialisti novo preizkušnjo. Rezultat preizkušnje bo pokazal, ali je teorija prof. Milnesa, ki smatra, da je kromosfera sestavljena iz kalcija, točna ali ne.

Dr. Jackson bo napravil kolikor

mogoče fotografij solnčne krone s teleskopom, merečim 45 čevljev, ki je bil porabljen v Angliji tekom mrka leta 1927. Drugi teleskop bo služil za eksperimente glede akcije solnčnega pritiska na svetlobo. Ekspedicija ima s seboj najraznovrstnejši material, spravljen v 108 zabojih.

Najdaljši solnčni mrk

Solnčni mrk, ki bo najdaljši iz zadnjih dob, se prične na Oceanu vzhodno avstralske Afrike ob solnčnem vzhajanju. Nato zadene Sumatro, ki bo prvi kraj, kjer se bodo mogli izvršiti opazovanja, končno, kmalu po poldnevu bo mrk viden tudi na Malaki.

Obe ekspediciji si bosta uredili opazovališča najtatančnejše, da izkoristita pet minut mrka. Če jima usoda ne bo naklonjena in bo nebo pokrito z oblaki, bo zaman ves veliki trud.

»Klub stoletnih«

V Newyorku se je nedavno ustanovil »klub stoletnih«. Njegovi člani pa niso stoletni starci in starke, ampak trgovska, industrijska in finančna podjetja, ki se morejo izkazati z najmanj stoletnim obstojem. Klub si je vzel za nalogo gojitev starih tradicij, ki naj služi novi generaciji za vzor. Klub ima doslej 200 članov. Najstarejše je neko železniško podjetje, ki deluje že od leta 1742.

Božji grob v Jeruzalemu

Nenadni konec letošnje ostre zime,

nje hitro zamenjava s toplimi, solnčnimi dnevi je posebno razveselila vrtnarje, ki so se že bali, da se jim velikonočne cvetlice ne bodo pravočasno odprle. Saj se je pomlad zakasnila za cele tri točke. Zbog se pa, da bo mlado solnce tem močnejše privlačilo na dan vse zelene življenje, ki je spalo toliko časa pod debelo zimsko odejo.

ŠAH

Urejuje dr. Milan Vidmar

Napad na nasprotnikovega kralja je vedno zadnja faza partije. V direktnem boju, tik pred odločitvijo, ne igra navadno materialna premoč glavne vloge. Vaznejša je večinoma neugodna pozicija ogroženega kralja.

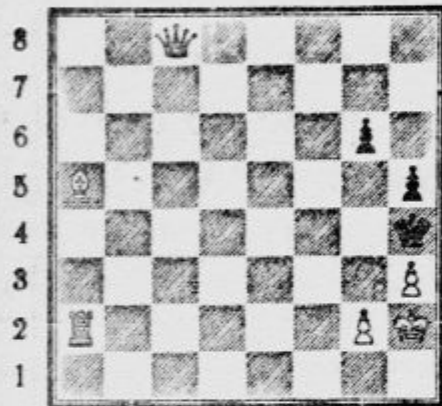
Sahovski rači govore o varnosti, v katero se zapleta prežgani kralj pred katastrofo. Spretnost napadca, skrite možnosti igre, virtuozna izbira orkestra figur, dajejo matim mrežam poseben čar. Seveda temelji lepota resnično dobro zadržane mreže vedno na triumfu ideje nad materijo.

Sahovski problemi se sučejo sicer vsi okoli matnih mrež, vendar pa jim je ekonomija časa glavna stvar. Najmanjše število potez, ki vodijo do matega je jedro sahovskega problema. Ekonomija sredstev igra seveda tudi v problemih velike vloge. Jasno pa je, da ni mogoče doseči hkrati hitre eksekucije in skromnih eksekucijskih sredstev.

Čudovito je, s kako majhnimi sredstvi in to celo proti materialni premoči funkcionalna včasih matna mreža. Kopljača se govori o tem. V praktični partiji se dostikrat nudijo prilike ostre gonje proti nasprotnikovemu kralju, ki zaleda v nevarno pozicijo s sredstvi, ki normalno ne bi zadostovala za remi.

Sledeča študija neznanega komponista ilustrira krasno fineso matnih mrež.

a b c d e f g h

Bel: Kf2, Ta2, La5, h3, g2

Črn: Kh4, Dc8, h5, g6

Črni ima damo proti trdnjavi in lovca. Materialna premoč je na njegovi strani. Brez vsakega truda bi normalno dosegel remi. Ne samo to. Nerodna pozicija bele trdnjave, ki mora navidezno varovati tekača, ne da bi sama bila varna pred napadi dame, bi črnemu obetala zmago.

Toda črni kralj je prepuščen. Sicer grozi črni z Dc8-b8 prepoditi najprej belega kralja, udreti kasneje s svojim kraljem na g3 in tako izsiliti zmago. Med tem pa je padla namatna mreža, nevidna sicer se površnem opazovalcu, vendar pa odločujoča.

Ce začne beli, na potez, misliti na napad, bo seveda najprej odrezal črnemu kralju pot nazaj. Potje g5 je torej pred vsem treba zasedeti. Toda kakšno? Na b8 grozi šah črne dame in s tem izkuba polja g3. Dvojna naloga se da rešiti le z nepričakovanimi sredstvi. Prva poteza, edina, ki vodi do zmage:

1) Ta2-c2!!

Je tako neverjetna, da bi normalno nihče nanjo ne mislil. Bela trdnjava omogoča sedaj pred vsem odgovor La5-c7 na Dc8-b8+. Trdnjava napada damo in s tem omogoči povratek črnega kralja na g5. To pa še ni vse. Trdnjava grozi tudi še odrezati z Tc2-c5 ogroženega kralja.

Seveda je to vse lepo le, če črna dama trdnjavo enostavno ne vzame. Pa zakaj bi je ne vzela. Končnica lovca proti dami je vendar brezupna. Torej

2) La5-d8+

Črni mora z

3) Ld5-a5!

oem zastaviti svojemu kralju pot nazaj v varno zavetje.

Mreža je sedaj izdatno ožja. Beli lovca začne takoj z direktnim napadom:

4) Ld5-a5!

Črni mora z

5) Ld5-a5!

Tudi na svojem prvotnem polju obvladuje lovca sahovnico popolnoma. Pogledmo. Črni si ne sme odpri izhoda z g3-g4.

ker bi dal lovca na g3 takoj mat. Dama ne more na diagonalo b8-h2 s šahom — lovec krije polje c7. Dama ne sme brez šaha zapustiti druge linije, ker grozi mat s e2-e3.

Črnu ostaneta samo še potez Dc2-e3 in pa Dc2-f2. Močnejša je, kakor se pokaže pozneje:

6) Dc2-e3

Sedaj grozi seveda resna poteza Dc2-e3+. Toda dama, ki je morala držati drugo linijo in kontrolirati hkrati polje e1, ni mogla rešiti polja c7. Zato je naravna posledica:

7) La5-c7

Kar grozi mat na g3 in obenem krije belega kralja pred napadi dame.

To pot dama nima več izbire. Raz druge linije more obdržati polje g3 v obeh samo, če se postavi na f2:

8) Dc2-f2

Tu bi seveda lahko še stala v tretji potezi. Toda kaj naj potegne črni, če dama na f2 še stoji? Prosta je le dama, ki pa mora ostati na f2. Vsak njen korak pomeni mat.

V tem spoznanju beli nadaljuje svoj napad — s čakanjem:

9) Lc7-d6!!

Črni naj se rušinja sam. Če vleče kmetu (g3-g4) pride seveda mat z Ld6-e7+. Če vleče damo poljubno kam na drugi liniji, sledi Ld6-g3 mat. Na

Vetehični del motorja avtomobilskih oddelkov Vacuum Oil Company D. B.

Postanek nafte

Po predavanju tehničnega oddelka Vacuum Oil Co., ki se je pred kratkim vršilo v Ljubljani.

Surovo olje najdemo prvič v zgodovini v svetem ognju starih Kaldajcev in kot zdravilo ter sredstvo za balzamiranje pri Egipčanih. Tudi Indijanci Severne Amerike so se posluževali surovega olja in domneva se, da je tudi leteti oziroma tkav. grški ogenj, ki je igral v grških in kitajskih vojnah veliko vlogo, izviral iz surovega olja.

O postanku surovega olja je več teorij, od katerih naj navedemo tri glavne. Prva teorija, ki izvaja postanek nafte iz anorganskih spojev, pod vplivom visokih pritiskov in temperatur, ima med učenjaki najmanj pristašev. Druga teorija trdi, da je surovo olje produkt gnilobe ali boljše rečeno produkt počasne suhe destilacije ostankov predzgodovinskih rastlin, ki so razpadale, pokrite z neprodno plastjo.

Če tudi je ta teorija našla več zagovornikov, je tretja teorija najbolj verjetna. Ta teorija pravi, da so se ostanki neštevilnih predpotopnih morskih živalic, ki so bile ovite v neprodni plasti zemlje, pretvorili v ogljikovodik, iz katerih je sestavljen surovo olje.

Surovo olje je tekočina, ki je nekoliko lažja od vode in je sestavina najraznovrstnejših ogljikovodikov. Nafta je lahko popolnoma redka, a lahko je tudi take konzistence, kakor kaka mast. Barve je svetlo rumene do črne. Nafta ima karakteristični vonj, ki izvira iz kemične sestave ali pa prinesejo iz snovi, iz katerih so sestavljene plasti, v katerih je surovo olje nastalo ali skozi katere je pozneje prodralo.

Barva in specifična teža so odvisne od globokine, v katerih se olje nahaja in od naravne filtracije, nastale pri prehodu surovega olja skozi različne plasti zemlje. Surovo olje je zmes različnih ogljikovodikov, plasti pa, skozi katere je olje prodralo, so precej labilne in se lahko vežejo z drugimi elementi. Radi tega bomo našli v surovem olju ne samo zmesi, kakor vodo, sol in zemljo, ampak tudi mali odstotek kisika, dušika in apna.

V raznih nahajališčih so nastala skozi tisočletja pod vplivom različnih temperatur in pritiskov surovo olja različnih lastnosti. Pridobivanje olja na industrijski podlagi je pričelo leta 1859. v Pensilvaniji. V letih 1860 do 1924. so posamezni deli sveta participirali na celokupni produkciji surovega olja v odstotkih: Amerika 73 odst., Evropa 31,25 odst., Azija 6,5 odst. in Afrika 0,15 odst.

V zadnjem času se mnogo govori o tem, da prirodne zaloge nafte rapidno pojemajo, vendar temu ni tako. Pod površino zemlje se krijejo še neizmerno količine surovega olja, do katerih se nismo prišli. To mnenje potrjuje tudi dejstvo, da se je v zadnjem času našlo več izvorov v raznih delih sveta, tako na pr. v Severni, Srednji in Južni Ameriki.

8) — — —
pa beli odgovori
6) g2-g3+
in postavi po
6) — — —
s
7) Ld6xg3 mat.
Vrnemo se k začetni poziciji. Črni odločno trdnjavo vzeti ne sme. Ali naj obdrži kontrolo nad potjem d8 z

1) — — —
Sledilo bi
2) Tc2-c4+
3) La5-d2+
4) Tc4-f4 in beli dobi damo.
Navidezno močnejša je poteza
1) — — —
Toda z
2) Tc2-d2!

osvoji beli takoj polje d8 za lovca in krije obenem šah na d6. Na vsak način je situacija črnega še slabša kot v glavni varijanti, ker tako sodeluje pri gonji na črnega kralja še trdnjava.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Po zadnjih vesteh se veliki turnir v Karlovih Varah prične okoli 15. avgusta. V soboto 6. aprila se prične in v nedeljo 7. aprila se zaključijo v Gradcu revanšna tekma Slovenija - Avstrija. Lani so Avstrijci v Mariboru podlegli Slovencem. Prireditve se udeležijo tudi urednik te rubrike.

Kino

Kako sem prišel k filmu

Charlie Chaplin.

Odkril me je Mark Sennett. Ko je bil film še v povojih, sem odšel s skupino Freda Karno kot član enega pantomime v Ameriko. V New Yorku me je videl Mack Sennett in kakor mi je pozneje razodel, je takoj spoznal v meni mojstrskega prikazovalca pantomime. Ker pa ni imel v svoji družbi nobene prostora več zame, mi tudi ni mogel ponuditi angažmana, toda spomnil se me je, ko mu je čez kakih šest mesecev Ford Sterling zapretel z izstopom. Brzjavno mi je ponudil 125 dolarjev na teden. To je bilo v onih prvih dneh filmske industrije bajna plača.

Da takrat nisem dobil one brzjavke, bi se bil po vsej verjetnosti vrnil v Anglijo in ostal pri gledališču. Toda ta za tedanje prilike pravi sijajna ponudba me je premamila, da sem nekje v Pensilvaniji ostavil svoje ljudi in se odpravil v Kalifornijo. Nisem torej, kakor vedo nekateri povedati, začel z najspodnjim klinom na lestvi slave, nego sem že od vsega početka dobival plačo zvezdnika.

Na Los Angelesu sem bil docela nepoznan. Najel sem si sobo v cenemem hotelu in sem telefoniral Sennettu, ki sem mu javil, da ga v kratkem posestim. Bil pa sem tako boječen, da sem takal ves teden, preden sem se toliko opogumil, da sem šel v njegov atelje. Bil je zelo priazen z menoj in ko sva se nekaj časa pomenkovala, me je ostavil in mi dal priliko, da se seznanim z drugimi njegovimi igralci, ki so že vedeli, da sem jaz »tisti, ki mu je šel brzjavil.« Vsi so mislili, da moram biti neverjetno komičen.

Cez teden dni so me poskušali s predstavo v moji stari Karnovi opavi, toda ni hotelo prav iti. Šele, ko sem odkril svojo med tem zaslovelo komično karakterno ulogo in sem prvič stopil na pozornico kot »Charlie«, mi je bil uspeh zagotovljen. Celo oderski delavci so se od smeha držali za trebuh. In tako se je začela moja filmska karjiera.

Filmski kralji o govorečem filmu

Adolph Zukor.

predsednik Paramount Lasky Corporation: Govoreči film je filmski industriji brez dvoma odprl nove razvojne možnosti. Preteklo leto je prineslo popoln preokret v produkcijskih in tudi drugih metodah, ki jih je uvedla nova umetnost. Prve težave so že premostene, poslovanje je postalo normalno. Nedvomno je, da privlačuje program, na katerem je tudi govoreči film, znatno več gledalcev in poslušalcev kakor program z navadnimi filmi, in s tem dejstvom je treba računati.

William Fox.

predsednik Fox Film Corporation: Film brez besedi ni več nem — film živi. Prvič sem se pečal s tem problemom leta 1925, ko sem videl prve praktične uspehe v proizvajanju govorečega filma. Odtlej am marljivo delal na izpopolnjevanju. Leta 1926 sem novi film nazval »Movietone« in od tistokrat lahko govorimo o revoluciji v filmu.

H. M. Warner.

predsednik Warner Bros. Pictures: Govoreči film bo posledje nova privlačnost za milijone ljudi. Zakaj on je filmsko umetnost napravil življeno. Dolgočasje se je umaknilo kratkočasju. Živnejši zabavi, vrhu tega pa je govoreči film pridobil novih prijateljev. Ta revolucija je število posetnikov povzela ter kinematografskim bagajnam nezasišeno pomnožila prinose.

Herman Star.

predsednik First National Pictures: Sočasnost slike in zvoka je javnost v splošnem pozdravila in nedavno glasovanje v nekaterih najpomembnejših ameriških mestih je pokazalo ogromno večino na korist govorečega filma.

Joseph M. Schenck.

predsednik United Artists Corporation: Eno je gotovo: Vse velike filmske drame bodo zmerom čutile nedostajanje žive besede. V tako zvanem nemem filmu je sicer gesta poglavito, toda vrednost nemega razodetja še poveča bioglasnost, godba in izraznost žive govorne besede.

Joseph I. Schmitzer.

predsednik FBO - produkcije: Filmska industrija je v stanju revolucije in je nemogoče napovedati, kako se bo po-

Edison Bell Penkala

gramofoni in plošče imajo tvorniško ceno!

Velika izbira Columbia, Thalia, Puck etc. etc. — Zastopnik

Ljubljana IV. BONAC Ljubljana

prodaja tudi na enoletne obroke.

4 44a

Sliva:

Pasijon

»Kar jaz čitam, ti zdaj ne veš, a spoznal boš pozneje.«
(Jan. Evang. 13, 7.)

Zgoraj na stojišču je še najbolj udobno. Z noge na nogo lahko prestopamo, v odmorih pa posedamo po lesenih stopnicah in se odpočivamo. Na trdem si človek zmerom lažje odpočije. In potem imamo svoje zabave. Kako brošuro smo si prinesli v žepu ali časopis, včasih kdo kaj piše, nekdo si ostri svinčnik; kakor nalašč bo izbral čas. Potem imamo tudi svoje križe. Na primer, garderobjerka. Seveda, če človek natanko premisli — tudi zanj je težko. Morda je doma sedem otrok, morda ni ti moža ni, mi pa ne dajemo oblike v garderobo! Da vleče, pravimo, da je drog pretrd in take reči. Ona križi, vsa rdeča je v obraz, da gre za pravila, pravi, in da pojde po stražnika. Vseposod so pravila in stražniki. Nekateri se prerekajo, drugi čitamo, kakor da sploh ne bi slišali, brošure, časopise, eden ostri svinčnik. Bog ve, ali je v pravilih tudi zastran svinčnikov, kakka embrika? En dinar, računam na tihem,

dve zemlji. Za nas in za garderobjerko je težko.

Na galeriji je težko. Večen boj je med ljudmi. Če bi se kdo izmed nas s tole garderobjerko kdaj srečal kje na kaki široki cesti pod solncem, bi ji morda stisnil desetak, ali bi ga stisnila ona njemu, tu pa so stene tako ozke in niti prav svetlo ni, le vsako drugo žarčico so nam prižgali. Vse življenje se bomo prepirali. Vse življenje za en dinar. Bilijeter ima lažji posel. Tudi sam po sebi mora biti lažji. Dekle ima. Maklo zanikrno, razmršeno, s kričnimi barvami. Vselaj stojiča ob prehodu. Mi drugi ne smemo tja. In zmerom nekaj šušljata med seboj in se smejeta. Se potem, ko zavese že dvignejo in smo mi že vsi v Jeruzalemu, stojiča ona dva na galerijskem prehodu, šušljata med seboj in se smejeta.

Se takrat se smejeta, ko prerokuje Kristus: »Resnično, povem vam: Eden izmed vas me bo izdal.« Dva sta, udobno stojiča in ona ima v pompaduri bombone; ves čas odvija škričelj in ga zavija. Nam ni na smeh. Zda, zdaj bo prišlo vse na dan. »Učenik, ali sem jaz?«

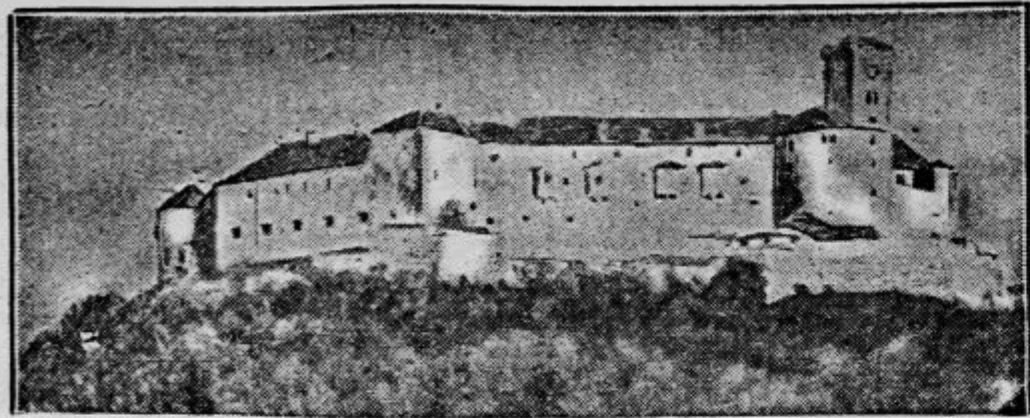
Učenik, ali sem jaz? In še nam je na skrivnem neke neka zavist: za ljub-

zen, za prostor, za bombone. Malo laže bi bilo, ko bi ne bilo bilijetera in tiste zanikrno s kričnimi barvami.

Nekaj težkega leži v ozračju. Neprigeten vzduh se širi; kakor po slabih jehih in zamazanih oblekah. Zmerom kdo prestopa z noge na nogo, nekdo sope na glas, ženske iščejo po žepih robce, bilijeterjeva šumi s škričljem.

Od daleč neke zveni Kristov glas žalostno in neskončno dobro: »Ostanite tukaj in čujte z menoj!« Ta hip — mislim — si ne bi rekli nobene težke besede. V temno bi se premaknem in nehoti zadnem ob žensko, ki se ključje pred menoj. »Kaj nimate svojih nog?« vzrohi. »Ste tudi obzirni!« Obzirna? Marsikdo ni obziren. Tudi tisti niso bili obzirni, ki niso mogli ene ure bedeti nad Kristom. Pa kdaj sploh kdo bedi nad kom! Neskončno dobra mora biti človeku misel, da je neke nekdo, ki bedi nad njim. Pa Bog ve, če se končno vselej tudi tisti, ki je hotel bedeti nad kom, ne zaloti v spanju, ali pa zmerom in zmerom zopet v bedenju nad samim seboj? Jaz prav nič ne vem.

Potem je zmerom več ljudi na odru. Pilat si umiva roke, drugi pa kriče in kličejo nesrečo nadse in nad svoje otro-

Rimski vodnjak na Ljubljanskem gradu

Globok 59 m — Nekaj zgodovine — Priprave za skorajšnje novo raziskovanje

Od poslopja, ki je bila z njimi stara Ljubljana kronala grič sredi svojega mesta, sta nam danes ohranjeni le še dve. Silni kompleks dvonadstropnega zidanja gradu zadivi vsakogar, pa naj mu se bliža po cesti ali železnici od katere koli strani. In ako se povzpneš do njega, ti ne moremo zameriti, če si ob njegovem obdobju drugo staro poslopje sploh prezrl. Saj je le prilično, obsega samo štiri stene 7 m v kvadrat in je vrhu tega še od ene strani skrito za kosate vrste kostanjev, od druge strani pa zaslonjeno od grčka, obraslega z grmovjem in drevjem; od gradu, ogromne stanovanjske hiše, ki ima pod svojo streho najmanj toliko ljudi kakor vsa naša južna mestna soseda Višnja gora, pa je tudi oddaljeno komaj 50 korakov.

S tem poslopjem je obzidan in pokrit

59 m globok vodnjak

Za graditelje vodnjaka šteje sicer Ljubljanska tradicija Napoleonove Francoze, tako jo je preselil sijaj kratkih francoskih let 1800—13. Ali pisana zgodovina nas pouči o tem vprašanju čisto drugače. Da obstoja na gradu vodnjak žive vode, o tem se res morda poudrugi tisoč let ni sanjal nikomur, tudi še Francozom ne. Njegovi sledovi so bili zabrisani najmanj že v onem času, ko si je srednjeveški človek zatikal tloris prvih delov današnjega grajskega zidovja, sicer bi si bil v tehniki zaostali graditelji zaradi žive vode izbral stavbišče okoli samega vodnjaka in mu ne bi bilo treba prestrzati z grajskih streh netečno kapni-

spravile na naš grad mnogo cenenih delovnih sil, političnih kazencev (prav kakor pred dobrimi desetimi leti). Tradicija nam ve še danes povedati o dveh kaznjencih, ki sta bila obsojena, da ne bosta svobodna, dokler ne izpraznita vodnjaka do živega dna. Izpraznjevanje je bilo dovršeno l. 1849. In ker so ob istem času pozidali tudi 1813 po obstoječemu uničeni leseni grajski stolp, smemo sklepati, da je velik del materiala iz temnega vodnjakovega cilindra danes zaidan v solčni štirivoglati stolp.

Pri vodnjaku

Stopimo sedaj do samega vodnjaka; ključ dobimo pri najbližjem sosedu, kantinerju na grajski planoti. Znotraj hišice se dviga iz tal 70 cm visok okvir iz šestih debelih kvadratov, ki so z železnim obročem povezani med seboj in delajo zunaj okusno obliko tulpe. Vodnjakova odprtina ima 1,60 premera in ostane v tej izmeri, torej cilindrična, vseskozi do hribinskega dna. Ako spustimo proti vodi gorečo svečo, bomo opazili, da se vrši v vodnjaku živahno izmenjavanje vlažnega zraka s suhim Pod vplivom dvigajoče se vlage je tudi prvotni strešni stolp kmalu tako strolnel, da se je bil podrl in so morali napraviti novega, tokrat pa s predurhom pri vrhu.

Dno vodnjaka leži 59 m pod robom, torej v globini, ki je skoraj enaka dvakratni višini grajskega stolpa; ako poiščemo za globino primere v horizontali, je ona za par metrov večja kakor oddaljenost vodnjaka od gradu. Še bolj zanimivo pa je stanje vode:

co v dva plitva vodnjaka (eden nosi letnico 1588). Da je strateško vrednost grajskega griča spoznala

že rimska doba,

v tem sta si edina A. Müller in W. Schmid. Dva trdita, da so Rimljani imeli zgoraj vsaj stolp (speculum), ki so mogli z njega ne samo nadzirati življenje v podjarmljeni podgrajski Emoni, temveč tudi čuvati se pred nenadnimi napadi od daleč. Raziskovalna lopata bi nam mogla spraviti na dan marsikako drobničin za spoznavanje te dobe. Ali dokler pri mestni občini za takšna podjetja ni denarja, nam bo ostal globoki vodnjak kot edina zgovorna priča.

Za Rimljani je nastopila

doba homatij,

ki je hote ali nehoti m. dr. uničila tudi naš vodnjak. Tako je on ležal pozabljen, zasul in preraščen z ručo vse do l. 1830, ko si je hotel grajski upravitelj Konrad urediti na onem mestu vrt. Tedaj so ga začeli pozorno odkopavati in prazniti, med napisom so našli neke rimske napis in pa glavo in ude marmornate statue. V globini 14 sežnjev (ca 28 m) so dosegli končno vodo, napravili so potrebno dvigalo in sezidali današnji hišico.

Prišla pa so leta suše, a gladina vode se je spustila tako nizko, da je stalo dno na suhem. Če so torej tedaj vgrajščali hotele še dalje uživati slasti žive vode, kaj jim je preostalo razen, da se odločijo za nalajno odkopavanje. Olajšale so to delo bržkone revolucije v avstrijski Severni Italiji, ki so

vodna gladina je stala dne 16. I. m., to je 20 dni po slovesnem dnevu sv. Matije, že 23 metrov pod našimi nogami. Cilinder v vodnjaku stoječe vode je bil potekom visok nič manj ko 36 m; razgledni grajski stolp, ki je s dvorišča visok 31 m, bi se n. pr. v njej popolnoma skrila.

Dvigalne naprave

so kaj starinske. 1,35 m nad okvirjem drži preko odprtine pol metra debelo vreteno, ki počiva na ležiščih in visokih močnih hrastovih stolihi. Okoli njega sta oviti debeli železni, a močno zarjaveli verigi. Na vsaki verigi je nekajdes viselo po eno vedro. Pri črpanju vode se je vselej eno vedro spuščalo prazno do vode, medtem ko se je drugo polno vode dvigalo na vrh. Se pred par leti so zajemali tu našo vgrajščak vso vodo, da so zalivali svoje skrbno obdelane gredice. Pa polotila se je nekoga radovednost. Zlezel je v prazno vedro in se dal popeljati navzdol. Naenkrat se je veriga utrgala in štrbunknil je v vodo in se potopil tovariš našega jamarja, dvigajoče se polno vedro...

Na desni konec vretena je nasajeno ogromno križevato dvojnato kolo. 4,40 m v premeru. Obod kolesa je obit z močnimi deskami. Tako nastane okoli osi v širino 1 m. v višino 2 m votel prostor, da more človek stopiti vanj in s tem, da bodi v njem, poganjati kolo in dobavljati vodo. Se iz šolskih let mi je ostalo v spominu bobnajoče škrtkanje, ki se je razlegalo po grajski planoti, kadar sta vršila to delo po dva kaznjenca. Danes pa se mora vsakdo, ki mu je pereče vprašanje vodne preskrbe gradu količkaj znano, čudoma izpraševati, zakaj se — seveda mutatis mutandis — iz tega nevažljivega vira ne črpa več. Na gradu res slišiš pripovedovati, češ, voda je pokvarjena iz vojne dobe. Ali oni, ki so je nedavno pili, jo soglasno le hvalijo in name-

o ženitvi; v tem in v mnogih drugih pogledih se mu je videlo bolj ugodno, da ostane samec. Ko pa je drugič ali tretjič pogledal gospe Lidiji v igrave temne oči, ga je mahoma obšla gotovost, da mora pri njej napraviti izjemo.

Zato je jel prepletati svoje pravne nasvete z medlečimi vzbijbi trepalnic, ognjevitimi pogledi in laskavimi besedami; še kamen bi se bil ogrel, nikar pa čuteče, radoživsko žensko srce. In ko je Lidija ostavila Ljubljano, jo je obveščal o teku zadeve s svojeročnimi pismi, ki so zavijala poslovno razmotranje v tako neadokatski slog, da so nalikovala leposlovnim vajam kakega gimnazijca.

Lidijino vedenje, njeni odgovori in vse ostale podrobnosti njenih odnosov do Marina so kazale, da odvetnikov trud ne bo zaman. Bila je ljubezniva z njim, s prijaznimi besedami ni skoparila, z lepimi pogledi še manj. Sama pri sebi je očividno mislila nanj; z dveh ali treh srečanj v kavarni in gledališču se je bil vrnil ves omamljen. In tako je zdaj hitel k njej z namenom, da si izprosi za svoje usluge edino spodobno nagrado v predražestni obliki Lidijine roke.

Vso pot ni niti pomislil na to, da bi mu utegnito izpodleteti. Šele ko se je

pravna kemijska preizkušnja bo sigurno pokazala njeno neoporečnost.

Izlet jamarjev v vodnjak

V oni dobi, ko so vodnjak izpraznjevali, si je pa nemogoče misliti, da bi se bil upal kdo izmed znanstvenikov spustiti v temno jaško; saj je komaj 40 let, odkar je začel letos umrl Viljem Putnik s svojo močno postavlo razganjati temo predodkov. No, danes imamo v Ljubljani »Društvo za raziskovanje jam«, okoli njega je zbrana peščica mladih mož, ki se ob silnem zatajanju spuščajo v brezna in leze v jame, da z idealizmom znanstvenikov opazuje poave pičlega organskega življenja in študira za življenje naših Kraševcev tako važno vodno vprašanje. V našem primeru pa se jim je ponudila redka prilika, da koristijo direktno razsvetljevanju preteklosti in spoznavanju tal domačega mesta Ljubljane. Spustiti se hočejo v naš vodnjak in preščitirati s karbidno svetilko v roki to starodavno zgradbo. Številni rezani kvadri v njej imajo daleč nado, da se bo našel kakršenkoli znak ali napis, ki bi mogel pojasniti sivo preteklost Ljubljanskega gradu. Sigurnih uspehov pa si obetajo v smeri spoznavanja hidrografskega razmerja; saj nam izolirani grajski grič predstavlja klasičen slučaj, primeren za šolo in poučen za vsakogar, ki hoče doumeti

veliki in večni vodni krogotok.

Iz gornjih podatkov izhaja, da je vodno stanje v vodnjaku od časa do časa, bolj rečeno od vremena do vremena prav različno, a njegovo dno, ki je stalno pod vodo, leži v primeri s strugo Ljubljance okoli 20 m višje. V isti višinski legi pa najdemo, značilno, tudi studence, ki točijo svoje vode iz grajskega truna (za cerkvijo sv. Florijana, v Rebrji, pri Dreletu itd. Naj bodo ob tej priliki naprošeni vsi posestniki in prebivalci podgrajskih hiš, da nam prijavijo vse znane jim studene in solzaje.)

Pa se bo vsak bralec strahoma vprašal: Menda ja ne bodo spet porabljali zarijavil verig in veder, kakor oni njihov prednik? No, v pomirjenje naj povemo, da bo od vseh tamonjih naprav služilo edino bruno vreteno, da bo nanj navezan skripec. Vsem predpisom moderne mehanike odzvarajoč vrtel in žirno vrv, ki je vsak dan preizkušana na 4000 kg teže, pa bo neodolil klub vrh vrhniških jamarjev, ki šteje med svoje aktivne člane tudi najtežjega Vrhnčanca. Tako bo družica Ljubljanskih jamarjev tudi prišla enkrat v položaj, da bo mogla povabiti jamarje s Krasa, ne sicer v prirodno, vendar pa zanimivo jamo sredi Ljubljane in postreči iz polnega soda njim kakor tudi Ljubljancem, ki njejo sicer le gorenci, a čašo pristnega ljubljance. Na svidenje!

Dr. Jože Rus.

Anekdote

Dva pesnika se pomenkujeta o svojih proizvodih.
»Ali tvoje pesmi mnogo čitajo,« vpraša prvi drugega.
»Seveda,« mu ta odvrne, »vsako mo- jo pesem prebere najmanj petdeset urednikov...«

Na banketu je vprašal neki novinar Bernarda Shawa:

»Kaj na imeta od svojega dolgega življenja?«

»Visoko starost!« mu odvrne Shaw.

»Kaj bi napravil?« se je pritožil nekdo Tristanu Bernardu. »Spomin me zapušča.«

»Ne mislite na to, pozabite,« je bil odgovor.

»Ze dvajset let sem poročena s svojim možem in sem še vedno preko ušes zaljubljena,« se je pohvalila žena Tristana Bernarda.

»Kako se imenuje mladi mož?« jo je prekinil Tristan Bernard.

Mlad bančni ravnatelj je vprašal svojo ženo, filmsko igralko P.:

»Kakšno knjigo naj vzameva s seboj na potovanje?«

»Čekovno knjigo!« mu odvrne diva.

K rojstnemu dnevu svoje tašče je napisal Mark Twain zgodbo, v kateri je to taščo primerjal z dnevnim listom. »Zakaj z dnevnim listom?« ga je vprašala njegova žena začudeno.

»Zato ker se prikaže vsak dan,« je pojasnil Twain.

Tolstoj ni maral zdravnikov. Kadar je zbolel, se jih je vedno branil.

»Čemu ne maraš zdravnikov?« so ga pobarali.

Tolstoj na to:

»Rad bi umrl naravne smrti!«

vlak ustavil, ga je iznenada obsedel dvom: ali si ni krivo tolmačil njenega vedenja? Ali ni prenehal svojega dojma nanjo? Kdo ve, morda ljubi na tistem drugem, saj se ji ne manjka častice. Marim sam jih je poznal pet ali šest... Njegova podjetnost se je izprejvala v strah in neopredeljeno ljubosumje.

»Nemara me je mamila samo iz sebičnosti da bi se rajši potrudil zanjo,« je vzdihnil v mislih, ko je stopal proti izhodu postaje. »Za nos me je vodila!« Gospa ima gotovo vsak dan goste?« je nehoti vprašal kočijaža, ki ga je bila Lidija poslala po nj.

»Vsak dan ne,« se je odrezal zastavni Janez. »Prihajajo pa večkrat. Tudi večeraj sem vozil dva ljubljanska gospoda tja in nazaj.«

»Vedej sem!« je pomislil Marin. »Jaz bedak pa nosim v žepu prstan za osem tisoč dinarjev... Stavim, da se bo spet omožila?« je nadaljeval in zardel do ušes. Kako nizkotno, hlapca je izpraševal o njej!

Janez se je ozrl s kozla.

»Ne vem, gospod,« Njegovo široko lice se je raztegnilo v zaupljiv režaj.

»Morda se oni kaj zmenijo? Druge vozim v stari koreti, a danes so mi gospa dvakrat zabičili,« Novo, Janez, vze-

Velikonočne dobrote

Slavna kuharja Valvasor in Valentin Vodnik

Kadar gre za kuharske zadeve, se vedno obrnem na Valentina Vodnika, ki je l. aprila 1799, podpisal predgovor svojim Kuharskim bukvam. Vse je v njih, kar je dobrega in zdravega za želodec: Navk, kako se v'caker hodi z modriam in posodo za torte in kuhanja, kako se pripravijo čepinke ali šildkroie v polivki, in turške žabe v svojih čepnjah, štrukli s suhim svinjskim mesom, cesar'ov ješoren na župi, temfani go'obje ali pa dobra jed imenovana: Sromák, polivka ali zos, dobra per vseh jedeh, sploh vse je v bukvali, le na Veliko noč je pozablil pesnik in kuhar Balant.

Brez pirhov, pisank in risank, brez gnjati, plečeta in klobas brez potic in kolača, brez pomaranč in hrena, sploh brez žezna na Velike noči ni.

Vse bolj v časti ima praznike Valvasor, ki pravi, da so se kmetje držali posta tako strogo, da bi se kmet raje pustil ubiti, kakor bi bil na post okusil meso. Naši predniki so torej po širide-sejanskem hudem postu zaslužili dobrote velikonočnega žezna.

Žegen

Ljudje, piše Valvasor, zlasti po vaseh neso o Veliki noči namesto velikonočnega jagnjeta vsakovrstna jedila v jurbasu v cerkev: suho svinjsko gnjat in pleče, pa tudi nasoljeno goveje meso, v brazilki kuhana jajca in kolač. To jim duhovnik po maši blagoslovi, nato pa teko ženske in moški: z jerbasi in torbami z mesnino ljudje naglo morejo domu. Preprosti kol'or imajo namreč to babjo vero, da bo imel tisto leto svoje proso opleto najprej oni, ki prinese najprej svoj žegen domu.

Kolač

Kolač, nadačuje Valvasor, se pa pravi tako: Belo testo je treba razvleči na mizi, da je zelo tanko, potem se pa za prst na debelo namaže z zriban m sirom, ki so vanj stepena sveža jajca, pa tudi mleko in smetana sta dobro pomešana. Pri plemenitah in meščanih dajo tudi malo vina vmes, sladkorja in suhega grozda — vamberlov — ali drobnih rozin. Nato se vse skupaj zvalja in zavija, da je kakor okrogel venec. Plemenitah in meščanje nataknejo kolač čez in čez z obeljenimi madežini. Kolačev namreč ne delajo samo kmetje, temveč tudi plemiči in meščani povsod po deželi. Ko je kolač tako prirejen in oslajen, ga spečejo. Pripravijo ga različne velikosti, tako da tehtja v nekaterih krajih po 20 ali 30 funtov in še mnogo več, večkrat je na tudi manjši.

Dobro so živeči pred 250 leti, ko so še pekli kolače, težke po 15 in 20 kil. Zato so na bih

o Veliki noči brez potic,

ki so jih po Valvasorjevem pripovedovanju pekli le o božičnih praznikih. Takole opisuje naš stari zgodovinar potice:

Za božič imamo zopet drugo pecivo. Testo zvaljajo tako tanko kakor list ali papir in ga pomažejo z drobnostmi: stičeni orehovi in jercer, ki so pomešani z medom. To mešanico zvaljajo in jo stisnejo ali zavijejo skupaj, da je kakor hleb kruha. Nazadnje se speče in, ko je pečeno, je potica gotova. Take potice peko dandanes le še na Dolenjskem, zlasti po hribih okrog Trebnjega, in jim pravijo

krapki.

Pravih potic torej Valvasor še ni poznal, dolenjski krapki pa morajo biti pri vsakem velikonočnem žegnju. Biti ne sme žegen tudi brez 40 pirhov, ki naj spominjajo na 40 postnih dni. Sploh mora biti na Dolenjskem z najlepšim vezanim prtičem pregrnjen jerbasa kolikor mogoče težak, pa če bi gospodinja morala namesto gnjati naložiti kamenja v košaro, da se ženske spominjajo, kako je Krist nosil težki križ.

Tudi plemiči in meščani so imeli o božiču potice, ki so bile pripravljene prav tako kakor po kmetih. Delali so jih pa tudi brez medu s samimi stolčnimi jercerji. Marsikdo si je potico pri-

pravil tudi s sirom ali z drugimi okusnimi stvarmi, razen o božiču, ko so bile potice narejene povsod le z orhu in medom.

V Istri so pred stoletji o Veliki noči pekli

ogromne pogače

iz celega mernika pšenice. Te pogače, ki so jih o Veliki noči pekli po vsej Kranjski, pa niso bile visoke, temveč nizke, ker niso bile zamešene iz testa s kvasom, ampak iz neskisanege, presnega testa. Tudi pogače niso pekli v peči, nego so jo položili na žerjavico in zasuli. Sežgano skorjo so ostrgali z nožem. Ta presna pogača je pri nas izgubila, pač je pa še vsakdanja v južnih in vzhodnih krajih naš: države, kjer je peko v »sadžu«, dveh plitkih lončenih posodah, ki sta poveznjeni druga na drugo, da se kruh v žerjavici ne prismodi.

V Istri so pekli, kakor na Gorenjskem in Dolenjskem tudi

»presnec«

Ceprav so bile z umetnimi cveticami, zastavicami, girlandami iz papirja in lošča ter z ornamentami in figurami iz kruha okrašene pogače v navadi zlasti na svatbah, so jih v boljših hišah pekli tudi o velikih praznikih.

Prav tako je bilo s »presnecem« ali »presencem«, zato nas zanima tudi med velikonočnimi dobrotami.

Testo so zvaljali na okrogle za nožev hrbet debele liste, ki so merili v premeru po 1 in pol čevlja. Te mlince so spekli in en tak mlince položili na sredo prav tako zvaljanega surovega testa. Iz zribanega starega in prav ostrega sira ali skute, mnogo popra in nekaj mleka ali smetane so pa naredili nadev in namažali z njim mlince za prst debelo ter nadev pokrili z drugim mlincem. Tako so delali, dokler niso bile plasti za čevlj visoke, nato so jih pa zavili v zvaljano surovo testo, presnec okrasili z raznimi ornamentami iz testa in ga dali v peč.

Razen presneca in pogač so pekli tudi

janjčke in kruha,

ki so jih morali tudi najrevnejši nesti v cerkev k blagoslovu.

Možje v Istri so si nasuli

prosa v hlače

in šli k žegnju v veri, da jim bo zato proso dobro obrodilo, po opraviu so pa kolikor mogoče naglo hoteli domov.

Pred Veliko nočjo so na Vipavskem nekaj pri vsaki cerkvi izpovedovali po tri dni zaporedoma. Kdor je bil dopolnede izpovedan in obhajan, je prišel v cerkev tudi popoldne, kjer so ključarji dali vsakemu

dva kozarca vina.

Ce je pa kdo prišel še drugi dan v cerkev po ona dva kozarca vina in so ga zalotili, je moral v luknjo in za kazeno dati vever vina. Kdor pa ni imel vina, je moral tri dni k cerkvi na tlako. Tiste tri dni, ko so se Vipavci izpovedovali, je duhovščina jedla skupno s cerkvenimi ključarji, vendar jih pa nikdar ni smelo biti trinajst okrog mize, temveč več ali manj.

Taki, ki so imeli daleč do cerkve, so se na Veliko noč zbrali na kakem za to določenem prostoru, n. pr. pod kakim drevesom, ter so s seboj prinesli jerbasa in torbe s plečeti, gnjatmi, janjčki, pirhi in kolači k blagoslovu. Fantje so leteli po cestah in potih na vse strani duhovniku nasproti, in kdor ga je prvi srečal, ga je svečano pripeljal k zbranim ljudem, ki so s svojimi jestvinami čakali na žegen. Po blagoslovu pa je fant, ki je sprejel duhovna vzel iz vsakega jerbasa dvojce pirhov in jih dal duhovniku, kar je za mladeniča pomenilo največjo čast. Takoj nato so se ljudje razbegli na vse strani na svoje domove, kjer je vsak takoj moral pojesti eno blagoslovljeno jajce. Šele potem so šli v cerkev k maši.

Kakor smo videli, že tudi pred stoletji ni bilo velikonočnega žezna brez pirhov. Iz Valvasorja vemo, da so bili

»Lepše prilike ne more biti.«

»Razumem, milostiva,« je odvrnil s čuvstvenim glasom, iščoč njenih oči. »Tudi v mojem življenju so minute, ko hrepenim... na primer po otroku... Brezumno rad bi ga imel,« je dodal, kakor začaran strmeč na njen vitki vrat, ki je alabastrno seval izpod tenčičnega šala.

Gospa Lidija je na pol premeteno, na pol otožno trenila z ustinami.

»Svoje dete ima vsak brezumno rad,« je zamrmrala, kakor da govori sama s seboj. »Samo svoje. Tui otroci so nam odveč, ne moremo jih s srcem ljubiti — kaj?«

Odvetrnik je razumel.

»O, gospa Lidija,« je vzklilnil, nagnivši se proti njej. »Gospa Lidija... Lidija se je vsa obrnila za Duškom. V tem gibu je z drklnil šal izza vratu in odkril prečudno linijo tilnika tja do polovice slokih ramen.

»Gospa Lidija...« je hotel ponoviti zamamljeni Marin toda beseda mu je obšla v grlu in roka, ki je že ločila belo desnico gospe Lidije, mu je omahnila. Na krasnem golem vratu mlade žene je bil zagledal temno liso, strastni pečat poljuba!

»Glej, zobje se poznajo!« ga je presnilo. »To je moralo biti pred dvema

Vladimir Levstik:

Lisa na vratu

Ločitev nesrečnega zakona gospe Lidije je bila izrečena kmalu po božiču, toda pri ureditvi imovinskih vprašanj je pokazal njen bivši soprog tako mučno nerazumevanje položaja, da so trajale neprijetnosti prav do konca zime. Lidija se je med tem naveličala vsakdanje jeze, sočutnih vprašanj in hoje po pisarnah ter pobegnila v svojo vilo na kmetih, da bi si tam popravila utrujene živce.

Ko so prišli pomladni dnevi, se je odvetniku Marinu vendar že posrečilo, da je spravil njene posle v red. Z moževno poslednjo kapitulacijo v aktivki je tisto nedeljo ves srečen skočil v prvi vlak in prekopal dve uri železniške vožnje do Lidijinega bivališča.

Med poseti mlade žene, ko mu je v njegovih pisarni zdaj s solzami, zdaj s smehom tožila svoje nadloge, se je bil neozdravljivo zaljublil vanjo. Kako se ne bi bil? Bila je lepa, živahna, mamljiva ženska, ne brez duha, ne brez značaja in tudi ne brez manj vzvišenih dobrin. Odvetnik je bil sicer učkal štirideset rojstnih dni, ne da bi se bil kedaj resno ukvarjal s sanjarjami

o ženitvi; v tem in v mnogih drugih pogledih se mu je videlo bolj ugodno, da ostane samec. Ko pa je drugič ali tretjič pogledal gospe Lidiji v igrave temne oči, ga je mahoma obšla gotovost, da mora pri njej napraviti izjemo.

Zato je jel prepletati svoje pravne nasvete z medlečimi vzbijbi trepalnic, ognjevitimi pogledi in laskavimi besedami; še kamen bi se bil ogrel, nikar pa čuteče, radoživsko žensko srce. In ko je Lidija ostavila Ljubljano, jo je obveščal o teku zadeve s svojeročnimi pismi, ki so zavijala poslovno razmotranje v tako neadokatski slog, da so nalikovala leposlovnim vajam kakega gimnazijca.

Lidijino vedenje, njeni odgovori in vse ostale podrobnosti njenih odnosov do Marina so kazale, da odvetnikov trud ne bo zaman. Bila je ljubezniva z njim, s prijaznimi besedami ni skoparila, z lepimi pogledi še manj. Sama pri sebi je očividno mislila nanj; z dveh ali treh srečanj v kavarni in gledališču se je bil vrnil ves omamljen. In tako je zdaj hitel k njej z namenom, da si izprosi za svoje usluge edino spodobno nagrado v predražestni obliki Lidijine roke.

Vso pot ni niti pomislil na to, da bi mu utegnito izpodleteti. Šele ko se je

mi novo, čeprav je slaba cesta.«

To je bilo dokaj pomirljivo in Marinu je za trenutek odleglo; a prejnjše samozavesti ni več našel, niti tedaj ne, ko mu je gospa Lidija malone z razprostrtimi rokami pritekala naproti.

Narobe, o, prav narobe! Najhušje je prišlo šele po obedu ko je Lidija odvela Marina v gostinsko sobo in mu s svojimi ozkimi, nežnimi ročicami nalila kavo. Soba je bila polna solnca, okni sta gledala na verando, s katere se je odpiral širok razgled v ljubko pokrajino: in mčada žena je bila tako prelestno vitka v svoji volneni obleki in je čebljala tako sladko, milujoč z očmi zdaj gosta, zdaj svojo sliko v velikem zrcalu...

Srečna sem, da ste prišli,« je že stotič zatrjevala. »Tu živim kakor v raju, kraj je diven, ves božji dan

rešili, kar se jih kuharji v družini. Oboje je graščak pregledal okrašene

pisanke in risanke,

ki so jih še pred desetletji poznali po vsaj Sloveniji, sedaj so nam pa še najbolj znane belokranjske pisanke, ki nas z njimi vsako leto preskrbi z. Božo Račič. Oboje so ti pirhi pravi dragulji naše narodne umetnosti, vendar jih pa ne znamo dovolj ceniti.

Ze dolgo je, kar je pokojni slikar Ivan Grohar prinesel v Ljubljano prve pirhe iz Beneške Slovenije

poznaše jih je pa pesnik Trnko zbral okrog Sv. Petra na Nadiški veliko kolekcijo in jih poslal ljubljanskemu muzeju, kjer so še vedno, kar se jih ni razbilo. Njih bela, v barvano podlago radirana ornamentika se lahko meri v vezoninami naših najlepših peč. Nežne so te risbe, kakor je nežna vsebina redkih napisov in želja na njih. Slovenski napisi so seveda pisani z talijansko ortografijo in v narečju izumirajočih Slovencev onkraj nekdanjih talijanskih mejnikov. Kdo nam bo zbral te prekrasne risanke, da bomo imeli vsaj spomin na svoje brate, ko jih več ne bo.

Kaj ljubki so bili tudi samotanski pirhi,

ki jih najdemo še po skrivnih predalih v omara naših babic ali po okrog čudodelnih kipov Matere božje v malih podružnicah na deželi. Nune in njih učenke so jih nežno poslikale s simboli Velike noči, z venčki in voščili. Prepreke so jih s svetlimi stranicami, ki so jih zavezali z ozko svileno pentljo, da so jih lahko obežale po sobi ali pa pripole na čipkasti pajčolan Device Marije v oltarčku.

Sušo meso, kolač in potice, pirhi in hren pa tudi laborka ali pomaranče morajo biti pri žegnju. Po visokih hribovih, kamor ne pride duhovnik blagoslovit jedil, neso ženske jerbabe in kofare pod milo nebo, jih postavijo na poseben oder ali pa tudi kar na zemljo ter odgornje bogato izvezeno prtiče z dobrot. Od daleč se čujejo velikonočni svonovi, ki so se vrnili iz Rima in prinesli s seboj blagoslov. Ves svet je poln milosti božje in praznični troji svoj blagoslov na odgornje jerbabe.

Le ene jedi ni pri žegnju, a vendar mora biti v Ljubljani in po mnogih krajih Obojske na Veliko nedeljo na mizi. To je

aleluja

ki nas spominja na hude lakote pred sto leti, ko ni bilo drugega jesti. Pozimi zbirajo gospodinje olupke repe in jih suše okrog peči, na Veliko nedeljo pa skuhaajo iz njih alelujo. Se na ljubljanski trg prinese kmetice na prodaj posušene olupke. Aleluja je pač stara navada in tudi brez nje ne sme biti Velika noč, čeprav nam lakota prežene obilen in temeljito zalit žegen.

po najlažji poti, po katerem prihajajo klice boleznj v naše telo. Pri boleznj grija, hripavosti glase in nahodu, so radi tega neobhodno potrebne okusne

Anacot - pastilje Dra Wandera

Dobivajo se v vseh lekarnah. Čuvajte se preparatov, ki zadnje čase mitirajo povsod poznane Anacot-Pastilje.

Rvmatizem. Irganje v kosteh, ghti, lrtanja, zdravi naja, apenecje REUSANAL PASTA. Dobje se v vseh lekarnah. Proizvaja lekarna ARKO Zagreb. Bica št. 12

dnevoma ... Prepozno, Marin, prepozno!

In prstne v žepu ga je zaskel kakor razbujen.

»Nu, kako mislite, prijatelj?« Lidija se je spet obrnila k njemu. »Ali more človek ljubiti tujce?«

»O, vsekako,« je poparjeno zamomljaj odvetnik. »Uverjen sem,« je dodal brez prepričanja »Zakaj pa ne?«

Siroko ga je pogledala. In kakor da je v tistem trenutku uganila vzrok njegove izpremenbe, se je mahoma zdrznila, popravila si šal in zažarela od las do grla.

»Ljubimca kma,« je pomislil gost, »ali misem slutiti? Tako sladko cvete ženska samo tedaj, če ima ljubimca.«

Vedenje gospe Lidije ga je še potrdilo v tej veri. Njen drobni obrazek se je zresnil, polne ustnice so ji legle v sladko zamišljeno gubo in ročica, ozka, bela ročica, ki jo je odvetnik pravkar še hotel okrasiti s prstanom za osem tisoč dinarjev, se je skozi šal dotaknila izdajalske lise, kakor bi jo milovala!

To je bilo preveč za Marina. Smelo zaslanjana zgradba bodoče sreče se je podrla do tal. Šele zdaj je čutil, kako draga mu je bila, šele zdaj se je z grozo zavedel, da je upal vse do tega trenutka ... O, težko je bilo tako mahoma pristati na misel, da mu je živeti in umreti samemu, brez Lidije, ki bo delila z kdo ve katerim srečnim

Kraljestvo mode

Tenis, modni sport

Tenis je bil nekdanji sport zgornjih deset tisočev in vedno je okrog prostora za igranje opazljivo stala množica gledalcev, ki je opazovala igranje kakor bi gledala v pravilno deželo.

Sedaj se je po mnogokrajih izpremenilo. Vsi sporti so postali splošna last in gotovo ni na tem polju nobenih stanovskih razlik. Gotovo je tenis tako popularen, ker ni tako drag sport, kakor drugi, in povsod so nastala igrišča, ki omogočajo igranje tudi manj premožnim. Za tenis namreč ni treba prav za prav niti posebne obleke in zato je vsakemu dosegljiv.

Se vedno se držimo na igrišču bele obleke, ker je mlačna in priporočljiva tudi za to, ker se lahko pore in pri pranju ne trpi toliko kakor druge barvne obleke.

Na cesti skor bele obleke ne nosimo radi, ker na promeni padu preveč v oči. In zato kostim za tenis radi ogrnemo s plaščem ali kratko jopico nevtralne barve. S kratko jopico dosežemo vrta kostuma, ki je sodaj tako priljubljen. Radi vidimo tudi ruto, šal ali pisano pentljo, ker izboljšajo belino in poživijo monotonost.

Obleka za tenis naj bo narejena čim preprosteje, glavni pogoj pa je ta, da je priprava za tenis in na ne ovira pri igranju. Krilo mora biti tako široko, da lahko delamo daljše korake in skoke, kar dosežemo na ta način, da je krilo nagubano. Gornji del obleke ima navadno obliko jumperja, ker smo tako vedno v stani da k letemu krilu lahko oblečemo drug jumper.

Zanimivo so seveda tudi druge podrobnosti, ki so v zvezi s obleko za tenis. Kljub se v barvi mora skladati s barvo šala ali plašča oz. kratke jopice.

Cevlji morajo biti preprosti in ne smejo kontrastirati po fantastični obliki z ostalo obleko. Nogavice so še vedno kožne barve in tudi k beli obleki ne smemo nikar obuti belih nogavic.

Na naši sliki vidimo nekaj najnovejših modelov, ki niso samo prikladni za to, temveč tudi za prve pomladne dni sploh. Prva skica nas seznaja s krasno bliskos s telovnikom, ki ga bomo pomlad večkrat videli. So to posebni modeli jumperja, ki je v zvezi s plisiranim krilo in sportno majico oz. bluzo, ki je čez njo obleden pulover in prekritan kakor telovnik te prepaša s ozkim pas in urbovine. Dolg pisan šal se tej obleki izvrstno poda.

Ce to obleko napravimo iz belega blaga in vzamemo k njej belozično črtačo kravato, se ogrnemo z raglanom iz zelenka-

stega umaknega blaga ter pokrijemo klubok iste barve.

Na drugi sliki vidimo krilo s vršnim gumami in jumper, ki je rezan v obliki jopice, se po sredi zapenja in ima ob strani šipe ter opek pas. Poživljena je obleka s vzorčasto ruto okrog vratu.

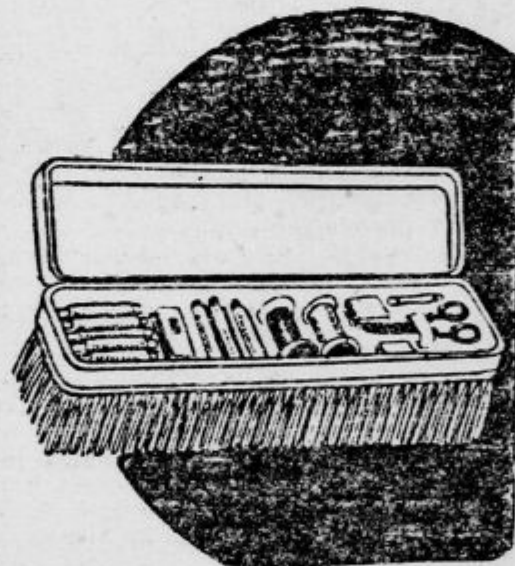
Da na igrišču vidimo tudi mnogo pletene mode, se ne smemo čuditi, kar med pletninami nimamo samo seboj vporabnih modelov, temveč so te stvari tudi nad vse šik, kar se tiče oblike in barve.

Na naši sliki vidimo eno izmed najnovejših tvorb pletilske industrije, namreč prav na drobno plisirano krilo, ki ima to prednost, da ostanejo gubice tudi v penju in ne izgube svoje oblike, ker so narejene maslino in so zato trajne. S tem krilom je združen bel jumper brez rokavov, ki ima ozke robčke oranžne barve in enake barve so tudi vezeni prekritani raketi, ki jih bo vsaka igralka gotovo rada nosila.

Kdor ima rad črtačo belo vrsto, jo bo obdelal v različnih smereh, kakor to vidimo pri jumperju na zadnji skici, ki ga ovijemo k nagubanemu krilu. K taki obleki oblačimo živo modro jopico s dvema vrstama gumbov, ki jo lahko razen za sport rabimo tudi na letoviščih pri izletih.

Priprava za šivanje

Velike trdke vedno poskušajo, kako bi pripravile za popotovanje naprave čim bolj praktične in originalne, tako da vidimo večkrat dobrega celo preveč in se moramo čuditi, kakšno pozornost poklanja industrija in umetnostna obrt tej drobnariji. Na

naši sliki vidimo krtado, ki se s pokrov odpira in je v njej predal s vsemi potrebščinami, ki jih rabimo za šivanje. Pa ne samo to, v krtadi so celo najpotrebnejši rekviziti za manikuro.

Nove frizure

Može las je dandanes poglavje, ki se mora z njim baviti dama prav intenzivno in to ne po krivici, ker je frizura v stanju da napravi damo prav karakteristično, na drugi strani ji je pa lahko zelo v škodo. V splošnem lahko trdimo, da so pomladne

in poletne frizure mnogo bolj soočastne kakor zimске pričeske, ker smo v toplernem času mnogo zavzeti s sportom in zato moramo imeti frizuro, ki jo lahko uredimo v najkrajšem času.

Zato se po predprijih prihajajoče mode čemo spredaj čisto gladko in si lasje le na kraju prav malo trajno uskladimo, ker so kodri sedaj zelo moderni. Najnovejše frizure so namreč iz napol dolgih las. Kodre pa lahko združimo tudi s priljubljeno prečo, ki je zelo šik.

Zdravstvo

Zdravniška posvetovalnica

Q. H. L. v L. S. Vsako vzneženstvo je nepotrebno. Stvar je povsem brezpomembna in pride kakor je prišla. — Q. I. H. v L. J. Kaj naj bo to, čed blatom je vedno precej katara? Hočete menda reči »sluzi?« Ali ne? — Po vašem opisu se verjetno za kronični črevesni katar, čigar lečenje lahko vodi samo zdravnik in glede katerega bi se dalo nasvetovati samo nekaj splošnih navodil glede primerne diete in izbiranja jedi. Vetrovi ki nastajajo in vas nadležujejo, so izraz abnormalnih vretij v črevesju. Vsekakor pa treba za odpravo teh, časih izredno trdovratnih boleznj temeljitega vztrajnega in sistematičnega zdravljenja. Stročkovnik ki ste si ga izbrali se je specializiral na Dunaju in stoji brez dvoma na taki visoki internistični znanosti, da le po našem nenuj pač povsem odveč da bi si šli iskat pomoči svoji nadlogi v tuzemstvo. Brezdvomno tudi obvlada od vas zahtevane »najmoderneje metode«. Zato se mu pokorite in se ravnajte točno po njegovih odredbah. Pri njem tudi lahko izvesto, ali sta v vašem primeru slatina in kefir umestna ali ne. O npravljanju in dobavi slednje ne moremo tukaj razpravljati. To izveste lahko v vsaki centrali naših mlekar. — Q. I. Z. v C. Samemu vam tega ni mogoče spoznati. Pač pa da se ukotovin — morda ne »plodnosti« pač pa »živilnosti«, kar pa je bržčas eno in isto — potom mikroskopične preiskave. — Q. V. K. v D. B. Naša zgovornost zmožnost v prvi vrsti zavisi od možgan in živčevja, potem stoprav od govornice vršičnih organov. Jeziku vsekakor ne pripada tista važnost, pri govorivnem aktu kot to splošno ljudje mislijo. Strah oreč »podraslim jezikom« pa je prazen. »Podrezavanje« spada v medicino starih babster. Le pustite torej z mirno vestjo dete lepo pri miru! — Q. prof. M. R. v S. S. točnimi podatki vam v trenutku ne moremo posrediti, ker nimamo primerljivih virov pri rokah da tudi ne časa da bi stikali po njih. Iz spomina vam pa lahko zanesljivo poročamo da napravljiva v Mehiki in centralni Ameriki razna plemenita omotne plače katerim se pridružila »helladonna« nadalje je življenje iz nje napravljeno čajeve jako razširjeno pri Čukih in Korjakih, ljudstvih, naseljenih na skrajnem severu in vzhodu Sibirijske. — Q. M. K. v K. B. S. R. V vašem poslanem poročilu navedbo, ali je potegje splošno, ali omejeno, vamo na gotove partite telesa. Po celim se menda niste

Pri slabokrvnosti

DO PRESTANI TEŽKI BOLEZNI ZJAVITE SAMO

Chinoferrin

Dobí se v vsaki lekarni.

umivali s citronovim sokom, rahunom itd. Umevno pa je, da more katerokoli sredstvo pomagati le mimogrede, trajno pa samo tedaj če poteka potenje iz kake bolezni, katero treba odpraviti. Če se je to posrečilo, premine tudi potenje. Jeličnik se n. or. poto v zgodnjih jutranjih urah: proti tem, bolniki slako slabečim potom, pšeko zdravnik sicer razna za neka: časa odkrivanja zdravila. Odpravilo jih pa trajno tedaj če odpravilo tuberkulozni proces: potem seveda potenje, ki je izraz zatrujenosti z bakterijskimi toksini odnoso okvare termoregulatorskih centrov premine samo od sebe. Obrnite se torej na vašega zdravnika, da vas pregleda in ukotovi: vzroke nadležnemu potenju. Ustroja pa seveda ne zmore izpremeniti. — Q. M. S. v T. Poskusite mazati zebilno s loduvim mazilom ter poizkušajte nanjo krpico tenkolukčaste morske gobbe v primeru velikosa. Seveda budi zebili naravnost ohlajen. — Seveda le kostna letika tudi nalezljiva, saj jo vendar povzroča Kochov bacil, ki se nahaja v razdoru in alogovih izcedkih. Ob primerni dieti in važnosti je pa nalezljivost: dokaj manjša kot pri pljučni tuberkulozi, kjer bolniki trostjo s prečim kašljem in posušeni pljučni bolezenske kašlje do svojih okolič. — Q. R. A. v L. Obvarovati se jih je morda lažje, kot odpraviti. — Mazite si kožo s kurkuma mazo ali drugimi mazali oron osušenca, katere dobite v vsaki lekarni. Že ponavljive oore se dajo samo obdelati ali otoviti. Morda poskusite mazati peke in šče s 3% vodenčevim superoksidom. Najbolje si jenažite kožo z benicnim potom oz. namočite s nasvetovanim zdravilom. Lupine žure so učinkovitejše, z tveplenim mazilom dozo-trajne in počasne. Z takim sredstvom se namo izvedljiva s pomočjo zdravnika. — Q. N. B. v O. Navedena grenčica vsebuje celg vrsto odvajalnih soli. Indicirana je povsod tam, kjer so odvajalna sredstva ob zdravju prebavilj smestna. Vplivad more torej samo indirektno in podpirati drugo zdravilje. Da bi sama imela kako zdravilno moč, na kak določen proces n. or. na arteriosklerozo, le izključeno. Brez nesebne preskave je odgovor nemogoč. Povaj ima lahko jako različne vzroke. Konzultiranje katerega urologa ali vsaj kirurga. — Q. A. D. v B. a. C. Brez gnečne preiskave vsak nasvet nemogoč. Svetujemo vam da se daste predelati: po kakem strokovnjaku za živčne bolezni ali kar bi bilo še boljše da se odločite za vstop na oddelke za živčne bolezni v ljubljansko bolnico. — Q. J. J. v M. Vsekakor bi vas svari: pred solnčenjem tudi sopara pri kuhi težko, da bi dobro vplivala. Poskusite z odvajalnim sredstvom morda se stvar izboljšala. Kožo si vsak teden enkrat lahko umijte na rahlo z benicnom. Čez noč se poskušoma namažite s tveplenim mazilom. Skorje le pa treba kožne bolezni videti. Če bi se stvar ne izboljšala, se namočite h kakemu strokovnemu zdravniku za kožne bolezni. — Q. F. S. v P. Omenjeni zdravnik le menda čini, ki se tudi teoretično bavi s navedeno boleznijo. Morda bo najboljša če se za nasvet obrnete direktno nam. — Da bi se katere naših klinik posebno bavila s to boleznijo, ali da bi imeli kat. kliniko, nam ni znano. Če ni bolezni dostojna onaracili, preostane le še zdravljenje s rentgenom in radijem. Za prvo je v Ljubljani sodaj poskrbljeno za drugo na V. Avstriji bi prišli seveda dunajski klinični zavodi v prvi vrsti v poštev.

Tovarniška saloga, samoprodaja na Slovenci jo svetovnih tovarn

gramofonov

In elektro-fonit po brezom korenitih cenah samo pri

Elektrofonski družbi z o. z.

Ljubljana, Aleksandrova s. 7. Plošč. Homocord, Columbia, Parlophon, His Master's voice itd.

Popravila najkvalitetnejša. Prodaja se tudi na obroka. Na željo pošljemo nastopnika na doma. Gramofonskim trvdiam dobavljamo po tovarniških cenah.

Najnovejši žagerji prapetli

Najnovejši žagerji. Ich küsse Ihre Hand, Madame (6 različnih plošč). Ramona itd. zopet prispeli.

»Lidija, gospa Lidija ...«
Dolgo je trajalo, preden je mlada žena začela odvetnikovo mrmranje — in še delj, preden se je, še vsa v solzah, z nenadnim smehom obrnila k njemu:

»Nu pa mi v božjem imenu povejte svojo istorijo!« Stojte, molčite, nič ne govorite. Vse vem, že davno ... Ali hočete, da povem namestu vas?«

»Cez pol ure, ko je bilo zdravniški spel vse svetlo in blaženo v nliju in okoli nliju, je Marin šepnil gospe Lidiji v nežne, voljne dlani:

»Draga? Jeli da si takoj uganila, kaj mi je?«

»Da,« je dihnila in se sklonila k njemu. »Saj sem v zrcalu videla tvoj obraz, kako si strmel v liso na mojem vratu ...«

»In me nisi odrešila, okrutnica! Nisi mi povedala! ...«

»Saj mi ne bi bil verjel!« je vzklila gospa Lidija izpod njegovih poljubov. »Ne bi bil mi verjel! ... in ... nikoli, nikoli več se ne bi bila našla, da ni moj sladki deček pritekel k nama!«

Marin je v tistem trenutku začutil, da ne bo — razen Lidije — v vsem bodočem življenju nikogar tako ljubil kakor to tuje dete ...

šala s testobnom glasom. »Povejte mi ... Ali nočete povedati?«

»Čemu?« je z lažno neprisljjenostjo odvrnil Marin. »Najbolj dolgočasni ljudje so tisti, ki vselej vse povedo. In tudi« — pri tej besedi se je zgnil v naslanjaču — »moj čas prihaja. Najbolje bo, da se vrnem s popoldanskim vlakom.«

»Privrkat vidim, da se vam mudi,« je s trpko pomembnostjo pripomnila Lidija.

»Posli, milostiva. Čez kake dni se odpeljem v Nizzo na odhiti. Zamotane pravde so me v teh zadnjih mesecih nekam ... utrudile ...«

»Ne, čujte ... Gospa Lidija se je nagmala k njemu. »Ali vam naj sama povem, kaj je bilo?«

Odvetnik je brezupno mahnil z roko. »Nikar, saj nimam pravice vedeti.« Čutil je, da mu gre na jok. Mar bi bil že na vozu! Tam bo vsaj lahko škripal z zobmi ...

Okoli njenih ust je drgetalo. Solze so ji silile v oči. Nekaj trenutkov ga je gledala kakor da mukoma išče besede. Nato je spustila glavo na prsi in zamrmrala:

»Če tako mislite, potlej seveda ... Čudno je prav za prav, kako ...«

Hotela je reči: kako malo je časih potreba, da gredo ljudje vsaksebi — a glas se ji je utrgal.

Marin je vstal in tudi ona je jela vstajati. Prav v tisti težki sekundi pa

so steklena vrata verande na stečaj odletela. Duško je z viharjimi kodri pritekel v sobo in planil gospe Lidiji v naročje.

»Mamica!« je vrisnil s presunljivim otroškim sopranom. »Ljuba, lepa mamica!«

Burno jo je objel z debelim ročicami in skril obrazek za njenim vratom. Mlado ženo je izpreletelo kakor čuden, nenaden strah. Izvila se je sinku, hotela ga postaviti na tla.

»Miruj Duško, glej, gospod je tu ... Kaj bo rekel o takem razposajenčku?«

Toda dečku je bilo do nečesa posebnega. Spet ji je zlezel za vrat.

»Poljubček, mamica!« ... Nu, ne bo di huda. Nu daj, Duško bo priden ... Nikoli več te ne bo ugriznil kakor oni dan! ...

Med tem moledovanjem je s kratkimi prstki odgrnil materi šal in se skesan zagledal v liso na njenem vratu ...

Sivi mrak, v katerega je tonil Marin, se je mahoma pretrgal in kakor zarja je zasijal pred njim lik vzljubljene žene, povečan v novi, še lasnejši gloriji.

»Gospa Lidija!« je hotel zavpiti, a glas mu je hropel od muke in koprnenja. »Gospa Lidija ...«

Toda Lidija ga ni slišala, niti ni čutila, da jo je to pot res prijel za roko. Krčevito je privijala Duška k sebi in hlipala v njegove kodraste lase.

Kulturni pregled

Kaj nam prinaša avtorska zaščita

Dva interviewa o aktualnem kulturnem vprašanju

Vprašanje, ali naša država sprejme brez vsakršnih pridržkov osnutek mednarodne konvencije o avtorski zaščiti, je trenutno najbolj akutno. »Jutro« le edino že pred meseci opozorilo na posledice, ki bodo neprijetno zadele naše kulturno življenje, če se sprejme zakon kar na slepo roko brez upoštevanja naših specifičnih razmer.

Da to vprašanje še bolj pojasnimo, se je naš urednik obrnil do dveh naših odločnih osebnosti: G. Otona Županciča, našega vodilnega pesnika in prevajalca gledališkega ga intendantu predsednika PEN kluba in Društva slovenskih književnikov, in vprašal o stališču književnikov, z. prof. Josipa Breznika, ravnatelja našega delavnega založništva »Tiskovna zadruga« na je intervjuval o stališču založnikov. V naslednjem prinašamo oba razgovora.

G. Oton Župancič za pravično odškodnino tujim avtorjem

Urednik je vprašal, ali lahko Jugoslovenci brezposlovno sprejmemo konvencijo o avtorski zaščiti, ki bo skoraj onemogočila slovensko prevodno književnost.

G. Župancič je odvrnil:

— Da mora biti tui avtor pri nas zaščiten, je naravno. Da je to možno, nam kaže gledališki, ki mu plačuje taničme — po dobrotah. Enako bi se morala odmeriti odškodnine za prevode ravnati po nakladi. Vsak avtor velikega naroda bi se moral zavesti da ima moralne dolžnosti ne samo nasproti svoji zemlji, nego tudi nasproti svetu in manjšim revnim skupinam. S tega vidika bi se moral formulirati naš zakon.

»Seveda,« je pristavil G. Župancič, »trpel bi pri tem prevajalec, ker bi založnik pač prevajalci nov zvišan strošek nam. A pred avtom bomo imeli lepše lice.«

Na pripombo, da bodo naši ljudje potem segali po hrvatskih in nemških prevodih in da bo tako slovenska književnost že izročila del svojih agend srbohrvatskemu književnemu jeziku, je G. Župancič odvrnil:

»Po hrvatskih in srbskih knjižah segalo že dandanes diaki in delavci, ker slovensko prevajalstvo ne more zadostiti vsem potrebam. Ako se izvede ta zakon, se ne bo mnogo spremenilo. Slovenec, ki je hrepel po izobraževanju, je bil od nekdaj bilincen.

Naposled je naš urednik vprašal, kakšnih koristi pričakuje za slovenske književnike od mednarodne avtorske zaščite.

»Gmotnih skoraj nič — le izjavil z. Župancič, — »Moralnih — ako dobimo dobrih tolmačev za druge jezike — za ugled slovenstva precej. Seveda bodo prevajalci morali precej segati po že mrtvih avtorjih.«

Predsednik slovenskih književnikov je torej za to, da se zakon o avtorski zaščiti formulira za našo državo po naših specifičnih razmerah.

G. prof. J. Breznik o posledicah za naše založništvo

Naš urednik je postavil z. ravnatelju »Tiskovne zadruge«, ki je doslej obogatila slovensko književnost z mnogimi lepimi prevodi načelno vprašanje: Ali lahko Jugoslovenci brezposlovno sprejmemo mednarodno konvencijo o avtorski zaščiti? Ne pomeni uveljavljanje tega zakona smrti slovenske prevodne književnosti?

G. prof. Breznik je odgovoril:

»Prevelika zaščita škoduje prizadetim avtorjem, ki hočejo, da bi se njihovi spisi čim bolj razširili: škoduje pa tudi narodu, ki težko pride do njih. Zaščita bo posleda 50 letna, marveč 60, 70, 80 ali še več letna. Koliko pisateljev se čita še preko te dobe?

Zaščita vseh mogočih fotografij, deklaracij citatov itd. gre brez dvoma preko cilja. Za Slovence, ki izdajamo knjige v majhnem številu so posledice tem hujše. Zaščiti prevode s tako dolgo dobo se pravi: potegniti kitajski zid okoli naše države. Slovence pa vtačniti v temnico.

Težave pri prevodih so: 1. zaradi iskanja dovoljenja za prevod. Teza ni zlepa dobiti. 2. Zaradi našim razmeram npr. nernih zahtev ki gredo vedno preko običajnega honorarja za prevod. Za prevod potopisa bo treba plačati odškodnino za fotografije, za risbe, za avtorjevo dovoljenje za prevod, prevajalca nove ključne in tiskarno. Pri tem pa izide knjiga v jakladi 1000 do 2000 izvodov, ki se bodo azporadali morda v 15 do 20 letih.

Torej bo imel zakon o avtorski zaščiti za slovensko založništvo slabe posledice: »Domača zaščita slovenskemu založništvu ne bo delala težav. Koliko knjig na t. ras izide v več nakladah? koliko starih zaščitenih avtorjev se bo še ponatisnilo? In od današnjih čez 60, 70 ali 80 let? Prevodna literatura pa se bo pri Slovencih zelo skrčila na korist srbsko-hrvatskim prevodom. Naši literarni prevajalci bodo ob marsikateri zaslužek.

»Kaj pa mislite o koristih, ki bi jih utegnili imeti Slovenci od avtorske zaščite?«

»Koliko se bo iz naše literature prevajalo v nemščino, francosčino, angleščino, lahko vsak sam presodi. Najboljši pisatelji bodo nemara le enkrat v življenju prišli do koristi, ki jih prinaša zaščita. Pri slovenskih jeziki, na pr. češčini, morda nekoliko več. Naiveč koristi bodo imeli zastopniki posredovalci tujih narodov — ne vem pa, ali se bo zastopnikom naših pisateljev kontrola sploh izplačala.«

»Kaj bi bilo storiti po Vašem mnenju, z. profesor?«

»Predlagal bi to-le: Za original na bi obveljala 30 letna zaščita (kar pa je seveda zaradi raznih konvencij že nemogoče!) za prevode pa 5-letna po izidu originala, ako v tej dobi ni izšel avtoriziran prevod. Recitacije deklaracije, citacije na bi bile proste! To bi bilo v skladu z našimi kulturnimi potrebami pa tudi s koristimi naših pisateljev.

K vprašanju: Ali smo Slovenci religiozni narod?

Kadar so izgubili stare duhovne vrednote svojo veljavo, nove pa se še niso našle, pridejo vedno v osredje prvotne vrednote življenja: telesna moč in lepota, sport, zdravje in čutno uživanje, nebrzdano izživljanje vseh nagonov človeške narave, tudi tako zvanih nižjih. V takih razmerah preostane življenje, ta elementarna vrednota, kot edina. Klje po življenju je tedaj geslo vitalizem za vodilna stria v filozofiji.

Toda, kakor vsako, je tudi to stanje prehodno. Ne traja dolgo in vitalizem pride v krizo, kajti življenje ima svojo tragično komponento, ki ne more ostati trajno neopazena ali celo izločena. Tedaj se začne pod vtiskom življenjske tragike obratovati pogled vedno večjega števila ljudi z rastjo vnema v nadčutni svet in vzbudi se z ojačeno silo religioznost, ki je sicer nikoli ne manjka, katere moč pa ni vedno enaka.

Vse to vidimo tudi v letih po vojni. Obnavljanje elementarnega življenja je privedlo narode in države v svetovno vojno, iz njene tragike pa je izšla nova, okrenjena religioznost. Ta nova religioznost se kaže v najrazličnejših oblikah. Najimprimitivnejša in najmanj razsvetljena je spiritizem, saj od duhov, ki ne znajo drugega nego potrkavati in gibati mize, ni pričakovati, da bi rešili one svetovne in življenjske uganke, na katere si želi odgovora moderno človeštvo.

Koliko boljša, a še vedno nezadostna je religioznost, ki se kaže v forsiranem importu vzhodne, zlasti indijske modrosti v zapadno Evropo (teozofija, antropozofija, Tagore itd.), kajti razmere, katerih produkt je ta modrost, so preveč različne od naših. Tudi od oživljanja srednjeveške religioznosti, ki jo je opaziti vsepovsod na evropskem zapadu, ni pričakovati nič več uspeha, kakor od vseh starih poskusov preteklosti. Onim slojem modernega človeštva, ki so ohranili to religioznost še kot živo, je namreč ni treba šele oživljati, v tistih pa, ki so se oddaljili od nje, pa je ni mogoče obnoviti. Pomembne pa so za izobražence Action française in nji slični pojavi krščanske akcije, ki opušča modernemu mišljenju najbolj nadležne dogme, a pridejo takoj v boj na dve fronti: proti strogi pravovernosti na eni in proti racionalističnemu svobodomiselnstvu na drugi strani. Zadnja, razmeroma najbolj zadovoljiva, a še vedno ne popolnoma zadostna oblika nove religioznosti je osebno verovanje, ki je sicer precej različnih spon, a še preveč subjektivno. Zato ne preostane nič drugega kakor ugotoviti dejstvo stopnjevanja religioznosti iskanja naše dobe in čakati na bodočega genia, ki bo izrekel za zapadno Evropo odrešilne besede...

Slovenska zemlja po svoji geografski legi na stečaj odprta duhovnim pokretom bližnjega in daljnega inozemstva, se je tudi odzvala novi religioznosti, ki trka na njena vrata. Tudi pri nas že najdemo najrazličnejše njene oblike od spiritizma preprostih ljudi trboveljskega revirja preko importa indijske modrosti, oživljanja srednjeveške strogovernosti in katoliške akcije vse do množičnih se izrazov osebnega verovanja.

Tako smo dobili tudi Slovenci dve knjigi religioznih verzov: France Vodnik je zbral po vzgledu drugih narodov »Slovensko religiozno liriko«, Vital Vodusek pa je izdal svoje religiozne »Pesmi«. Prvi je dal svoji antologiji uvod, v katerem so stvari, ki ne morejo ostati brez ugovora. Naj omenimo samo nekatere!

Razlagati človeški svet s pojmom organizma je — dasi moderno — brezposlovno, ker je organizem za nas še vedno knjiga s sedmimi pečati. — Protireformacijsko dobo, v kateri nad pol stoletja ni izšla nobena slovenska knjiga, šteti med najsvetlejših dobe naše zgodovine; kakor to dela avtor vsaj indirektno, je stvar okusa, ki je sicer zanj značilen, a se ne bomo prepekali o njem. — Kakor nobena doba, tako tudi Zoisovo poveljstvo in Aškerčev realizem nista bila »religiozna«, kakor pravi izdajatelj knji-

ge, ampak samo »akofesionalna«. — Časovno in krajevno omejeno je vsako pojmovanje življenja, ne samo ono, ki ga imenuje knjiga »religiozna«, tudi avtorjevo, o čemer se bo sam prepračil, če mu Bog da zdravje in leta, da bo doživel čas, ko bodo dajali njega, sedaj hipermoderna, potomci k stari šari. — Identificiranje »lostransko - neduhovno« ne drži (Goethe).

O religioznosti slovenskega naroda ima avtor pretirane pojme v nasprotju z Janezom Trdinom in drugimi dobriimi poznavalci našega ljudstva. Naj omenimo samo dejstvo, da Slovenci kljub velikemu številu cerkva, kapelice, znamenj, božjih potov, misijonov itd. še nismo spravili do nobenega svetnika...

Najlepši dokaz za našo trditve, da France Vodnik pretirava, ko govori o slovenskem demoničnem bogoiskatelstvu itd., pa je njegova zbirka sama, ki eklatantno dokazuje, da je slovenska religiozna lirika v primeri s slovenskimi pesmimi o domovini, o naravi, zlasti pa, če jo primerjamo s slovensko erotično liriko, pa tudi z religiozno liriko

Za osrednje državno gledališče v Sloveniji

Kako bi uživalo najširše prebivalstvo naših krajev koristi slovenskega gledališkega dela — Za koncentracijo vseh gledaliških sil — Razgovor z ravnateljem ljubljanske drame gosp. Pavlom Golja

Po vsej pravici se trdi, da bi lahko slovensko gledališče postalo v našem kulturnem življenju večja potenca nego je edaj. Danes to gledališče živi in umira samo za občinstvo v Ljubljani in Mariboru. Imamo gledališka poslopja v Celju in v Ptuj, imamo povsod v mestih in na kmetih občinstvo, ki si želi gledališke umetnosti in ki le redko kdaj prihaja v omenjeni dve mesti. Obstoja pa tudi prolem mariborskega gledališča, ki v zvezi vsej skrbni pravi nima preveč trdnih tal pod sabo, ker so razmere vsekar močnejše od ljudi.

Slovensko gledališče ustvarja za ves narod! — to geslo je napotilo našega urednika k priznanemu gledališkemu teoretiku in praktiku, književniku in ravnatelju ljubljanske drame g. Pavlu Golja. Razgovor med g. Golja in našim urednikom se je sukal okoli treh vprašanj, ki se nanašajo na kardinalno važen problem koncentracije vseh gledaliških sil v Sloveniji.

Prva vprašanja: Ali je problem bodočnosti slovenskega gledališča koncentracija ali dekoncentracija vseh sil? Bomo li mogli trajno držati dva popolnoma samostojna ansambla: v Ljubljani in v Mariboru? Kaj so pokazale desetletne izkušnje po prevratu?

Na ta vprašanja je g. ravnatelj Golja razvil naslednje misli:

Naše gledališko življenje je treba osredotočiti

»Po mojem globokem prepričanju je problem bodočnosti koncentracija vseh naših gledaliških sil na enem mestu. To mesto ne more biti drugo nego Ljubljana. Nisem za to, da imamo Narodno gledališče v Ljubljani in Narodno gledališče v Mariboru; naš gledališki razvoj zahteva srednje državno gledališče za Slovenijo.

Tudi gledališče je podvrženo zakonom ekonomije, tudi njegove energije potrebujejo gospodarnosti, zlasti, če hočemo, da bo imel ves trud neki namen in pomen za Slovence in za našo državo, ki za gledališča mnogo žrtvuje. Sedaj je takole: Naša ljubljanska drama veliko dela, rezultati so včasih pravi povojniki, da celo razveseljuje, kar začenjajo priznavati že mnogi gledališčarji sicer zelo oddaljeni ljudje. Za to izredni napor na nima naš zavod dovolj močnega zadostovanja, ker ne more svojega dela zadosti izživeti. Z velikim naporom pripravljena predstava se igra, če jako za nima, komaj 16 — 20 krat v sezoni, z nič manjšim naporom pripravljena igra, ki ne zanima v toliki meri najširših krogov ljubljanskega meščanstva, pa komaj 8 — 12 krat. Prava gledališka sezona traja pri nas od jeseni pa nekako do pomladi po veliki noči. Marsikatera igra bi silno mikala ljudi v drugih mestih, kjer bi zateklo gledališče svežo, zainteresirano publiko tudi tedaj, ko se zanimanje v Ljubljani nekoliko izčrpa in utruje. Pomislite, kakšen repertoar bi lahko imeli, če bi nam bila dana možnost razmaha v širše sloje! Treba je, da pridobimo našemu naporu mnogo več sežnejše torišče, da bo če le mogoče veliko Slovencev deležnih našega dela in naših uspehov! Če bi vedeli, da bomo lahko uveljavljali svoje sile tudi zunaj Ljubljane, po vsej naši ožji domovini, bi pomislili na neprimerno večji član pri našem delu in mnogo širše možnosti!

Problem mariborskega gledališča

»Toda v Mariboru bi utegnili zelo ugovarjati takim koncentracijskim stremiljem!«

»Maribor je sila simpatično mesto in je jasno, da kot drugo mesto v Sloveniji mora imeti svoje gledališče. To je njegova kulturna potreba in država v svoji skrbi za naše gledališke potrebe sigurno ne bo mogla in ne hotela prezereti tako važnega mesta. Ondam sem obiskal mariborsko gledališče. Prisostvoval sem predstavli »Romea in Julija«, ki me je preverila o veliki resnobi in vztrajnosti mariborskega gledališča. Toda ko sem gledal ves ta občudovanja vredni napor majhnega mariborskega ansambla, ki ustvarja toli lepe predstave, sem se ponovno zamislil v naš kardinalni gledališki problem: Treba je vendar le koncentrirati naše sile, zakaj škoda je energij, ki se tratio v tako majhni deželi kot je Slovenija, kjer se dva ansambla v dveh krajih ločeno borita za iste cilje, na mestu da bi združeno izvrševala dvojno delo.«

»Torej združitev obeh slovenskih ansamblor?«

»Da, vendar pa s primerno selekcijo, zakaj naše delo je — kakor vsako umetnostno — ustvarjanje — predvsem kvalitativno.«

»Ali bi Maribor izgubil svoje gledališče?«

»Nikakor ne. Gre zgolj za tehnične reforme, ki naj z združevanjem in smotnim razvrščevanjem vseh sil prinesejo boljše rezultate in Ljubljani in Mariboru in vsem drugim večjim krajem. Glejte, v Mariboru je prav kakor v Ljubljani pre-

drugih narodov, silno škiba veja na drevesu slovenske poezije, in to ne samo po obsegu, ampak tudi po notranji vrednosti, kar dokazuje ex silentio tudi Izidora Sekulić s svojimi blagohotnimi izjavami (»Srp. knjiž. Glasnik«). Na tem dejstvu ne spremito prav nič reminiscence na neveljivo hebrejsko religiozno liriko v številnih pesmih zbirke in velike erke, s katerimi so tiskana nekatera sveta imena.

Končno se ne moremo strinjati a tem, da so pomešane pesmi, ki so izraz ljudskega še na pol poganskega verovanja (riba faronika, Sv. Juri itd.) s pesmimi konfesionalne in akofesionalne osebnosti religioznosti.

Lepim avtorjem besedam o svobodi mišljenja je pa želeli, da bi našle odziv tam, kamor so namenjene; isto velja za njegova izjavanja o medsebojni ljubezni in prijateljski klub polariteti prizadevanj.

Voduške pesmi ne nastopajo samo z manjšo ambicijo kakor Vodnikova zbirka, ampak z uprav genljivo preprostostjo, ki jo bo marsikdo smatral za najnovost. Najbolj jih bodo veselili otroci in polotrasli, katerih religioznost se najde zadositi prostorišča v konfesionalnih mejah.

Odrasli ljudje na bodo kljub temu čezma knjigama slovenskih religioznih pesni morali še nadalje segati na inozemski knjižni trg, če bodo hoteli uživati polno vredno moderno religiozno liriko.

— b —

Prof. dr. Lapajne: Mednarodno in medpokrajinsko zasebno pravo kraljevine SHS s pravnimi granami - posestrimami

Tako se glasi popolni naslov akad. pouku, a hkratu naši praktiki namenjene knjige, ki je pravkar izšla v založništvu Tiskovne zadruge v Ljubljani. Obsega 388 strani in stane 180 Din (nevezan izvod), 200 Din (vezan izvod), po pošti 5 Din več. Avtor knjige je profesor na pravni fakulteti v Ljubljani, odkar je ustanovljena. V knjigi obravnava v bistvu štiri predmete: kolizijsko pravo (za splošno in več specialnih zasebnih prav), zasebno pravo tujecev, mednarodno pravno pomoč (zaščito) in medpokrajinsko zasebno pravo. Uvodoma seznanja čitatelja v posebnem obsegu delu z vsemi osnovnimi vprašanji kolizijskega prava. Ne le v Jugoslaviji, tudi v sosedni Avstriji in Nemčiji so knjige pravne discipline redke. Avstrijski so pač dobili po prevratu znano Walkerjevo delo, ki se pa — na preko 800 straneh — lavi samo e kolizijskim pravom (brez občnega dela in pravnih gran - posestrim), dočim se je prof. L. posrečilo, obdelati vso to pravno snov na manj nego 400 straneh.

Mojstri na tem pravnem polju so Francozi; 90 % celokupne literature je napisane na njih jeziku. A francoska dela so za nas elabo uporabna, ker so razlike med romanskimi in germanskimi zakonodajami (zadnje so močno vplivale na naše pravne sisteme) prevelike. Zato izpolnjuje prof. L. knjiga občutno vrzel v zadnji pravni književnosti. Kolizijske norme obdeluje knjiga ločeno za: ženitno, roditeljsko, skrbstveno, stvarno, obligacijsko in dedno pravo. V mednarodni pravni pomoči in zaščiti obravnava norme: za pristop na sodišča tuje države, za mednarodno razmejevanje med državami kolizivnih sodetev, za posebne mednarodne krajevne podpodnosti, za mednarodno izvršbo, mednarodni stečaj, mednarodne vrobe in zaprosila, mednarodno dokazovanje, mednarodne začasne odredbe in razne evidenčne in sporočitvene dolžnosti. V medpokrajinskem zasebnem pravu, za katero sploh nimamo nobenih zakonitih določb, se preiskuje zlasti, v koliko se posamezne gori navedenih norm dajo vanje prenašati per analogiam iz mednarodnega zasebnega prava, a v koliko je tako prenašanje nedopustno. Povsod se ozira avtor ne le na določbe avtonomnih zakonodaj naših šestih pravnih območij in na skupne konvencije (konvencijske načrte), ampak tudi na določbe drugih srednjeevropskih držav (poljska, rumunska), in od njih pripravljenih načrtov (čehoslovski); ponovno omenja in primerja francoske in italijanske kol. norme. Ker je predpostavka kolizijam vsebinska razlika državljanskih zakonov raznih držav in pravnih območij, navaa avtor tudi nebroj takih razlik, tako da spremlja njegovo knjigo ves čas kos zanimivega primerjalnega prava. MZP je relativno mlado; eksaktno se goji šele od druge polovice 19. stoletja. Zato je mnogo kol. norm še nedognanih in drugih problemov nerešenih. Avtor se rešitvi nikjer ne ogne in gre ponovno samostojna polja (gl. mednarodno zastaralno, adopcisko, pogodbeno pravo in dr.).

MpZP je za naše razmere v Jugoslaviji enako potrebno, kakor MZP. Potreba bo izginila šele z unifikacijo drž. zakonikov, a od te nas ločijo še dolga leta. Zaenkrat je prvi načrt unif. drž. zak. ni objavljen (tudi ne dovršen); potem bodo sledila leta ocenjevanja in revidiranja, končno večletna vacatio legis. Prof. Lapajneva knjiga je torej došla ob pravem času. Priporočamo jo vsem pravnikom, a tudi nepravnikom, ki si žele prvo orijentacijo v zamotanih vprašanjih MZP-a in MpZP-a. Že pri iskanju pravnih virov jim bo prihranila knjiga trud in čas.

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

Vsakovrstne ure, vlatina in srebrnina po nizki ceni pri L. Vilhar, urar Ljubljana Sv. Petra cesta št. 36

Nove knjige

Roman iz baročne Ljubljane

Ilka Vašte - Burgerjeva: Umirajoče duše. Zgodovinski roman iz baročne Ljubljane. Založila Tiskovna zadruga v Ljubljani. 1929. 220 strani. (Prosveti in zabavi, 23.) Broširana knjiga 52 Din, v orig. vezavi 62 Din, poštnina 2 Din.

Koncem 17 in v prvi polovici 18. stoletja je doživljala Ljubljana zlato dobo svojega umetniškega udejstvovanja. »Zdi se mi, kakor da se prebujam iz dolgoletnega spanja, kakor da bi nam vstajala nova doba, prav za prav kakor da še stojimo sredi nove dobe in se bližamo njenemu višku.« Tako je poveličeval mojster Mislaj na razkošni veselici l. 1702 ustanovljene ljubljanske akademije glasbenikov ter radostno zrl meščane, kako se dvigajo v silju in tekmujejo z najbogatejšimi plemenitaji. Večina krasnih novih poslopij čaka le še poslednje roke pravega umetnika, ki jim ustvari lepoto in končno je prišel tudi ta: Francesco Robba. »Odkar je on nastaval v moji delavnici delo, mi je roka utrpila. Zdelo bi se mi strahotno, da bi poleg tega genija še kdaj dvignil kladivo, razen, kadar mu sekam temelj, podstavek za njegove umetnine.« S spoznanjem »umiranja« svoje umetniške »duše« se je stvaritelj semeniškega portala počutil nesmrtnemu geniju Robbovemu.

Vse te zanimive, a nam modernim tako daleč odmaknjene dobe ljubljanskega življenja s svojimi navadami in razvadami, slabostmi in veličino, nam je pisateljica predstavila v vseh podrobnostih, ki se kakor pisani kamenčki združujejo v lepo zakrožen mozaik. Iz bogate vsebine, podane iz 12 poglavij, označenih s pomembnimi letnicami od 1702—1756, se dvigata zlasti dva motiva: umetniško delovanje časti in denarja žejnega Robbe, ki mora vse svoje večje umetniške uspehe dosledno poplačati z nesrečami v lastni rodbini, ter tragična ljubzen slikarja Mencingerja do Robbove žene Zike, oba pa spaja simpatični vzorac Gašper Franchi s svojim zlatim srcem. Med plastično podanimi opisi naj omenimo le veselico na Ljubljani, kapucinsko procesijo na velikonočni petek, slavnostni sprejem treh »odrešencev«, ki so jih ponoči ugrabili vojaki med novake, ter požar v Kranju. Z veliki ljubeznijo in z obsežnim znanjem napisano delo bo našo med občinstvom brezdvomno mnogo hvaležnih čitateljev. Knjiga je izšla v lepi opremi.

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

— b —

Problemi jugoslovenskega kulturnega zblizovanja

Za centralno organizacijo jugoslov. književnikov

Zagreb, ob Veliki poci 1939.

V oči vsi vidijo problem, ki se razvija čedalje v negotovost na suhih ujedinih ljudih Slovanov, je neki problem kardinale. Po tebi videti, ki je to, ki ima ta problem za nasprotnik našega dobrega življenja kot celota, ni splošni problem naše vseh reprezentance, marveč tudi problem možnosti našega notranjega življenja sploh.

Ta problem leži v kulturni nepovezanosti Beograda, Zagreba in Ljubljane.

Ze takoj v začetku se vsako dobro mišljeno razmišljanje tega problema lahko prekliče s fraso, ki sicer tudi ima nekaj sase: pisava in jezik! Nepremostljivost

kulturne Ljubljane in Zagreba s Beogradom povzroča črtilica, a Beograda (in do neke mere tudi Zagreba) s Ljubljano slovenski jezik.

Vendar bi bilo napeti, če bi se omenjeno prepričali, da frasa in bi se resignirani vadihom opustili vsako nadaljnje prizadevanje. Tema prigovora pa moramo priznati neko upravičenost, da ne zaradi drugega, vsaj za to, da pridemo do neke rešitve glede na črtilico in latinico. To pa nekako se sme in ne more biti blistveni pogoj našega kulturno-družabnega razhajanja.

Kotva problema leži baš v tem kulturno-družabnem momentu. Treba je, da začnemo vsaj po desetih letih našega ujedinenja najresnejše trčati baš to plat našega kulturnega problema.

Pisava in jezik sta problema vsajnega značaja, ki ne moreta segati v globino iskrenosti naših želja in prizadevanj kot ovira. Spominimo se je, da nista pisava in jezik imela nobene vloge v našem desetletnem parlamentarizmu v Beogradu. Politiki so vedno našli možnost za kontakt in za razhajanje, kakršna je že bila politična konstelacija; pri tem pa jih niso nimalo motile ovire pisave in jezika. Mi pa moramo priznati, da je kulturno življenje nekakega naroda neprimerno bolj duhovno in subtilno nego politično-strankarsko. Po tem takim bi se za kulturno zblizovanje in sporazumevanje otegnile brez dvoma naši znatno dostopnejše, bližje in bolj priljubljene forme nego so se našle za ekonomsko-politično življenje.

V čem je tedaj razlika?

Politično-strankarsko življenje je bilo pri nas organizirano, interesi za skupno sodelovanje v tem življenju so bili zavestno povezani. Ovirje vsajnega značaja so se premagovale voljno in lahko, ne da bi bilo treba reševati še kdo ve kakšne postranske probleme.

Kulturno-družabno življenje v naši državi

pa do danes sploh ni organizirano ne v tem ne v onem pravcu. Interesi za skupno sodelovanje kakor vse kaže — niso zavestni.

To sta dva najvažnejša momenta v razvoju našega kulturnega življenja sploh: njegova organizacija in zavest njegove potrebe.

Zavedati se je potrebno skupne kulturne sodelovanja vseh treh plemen odnosa vseh treh glavnih mostov v naši državi, ne moremo zahtevati od mase. Mase je v tem primeru samo rodovito tlo, ki naj vanj posamezniki intelektualci sejejo semena razumevanja, potrebe in zavesti. Sicer pa je še dovolj, da to razumevanje, ta potreba, ta zavest obstoji v posameznikih; le-ti lahko potem sami sprožijo veliko in važno vzmet naše skupnosti.

V nešteti anketah, razpravah, člankih in razgovorih se obravnavalo ta vprašanja našega kulturnega zblizovanja že čez desetletja. Rezultati so za sedaj minimalni, skoraj nikaki. Zakaj? Edino zato, ker je ostalo pri sami iniciativni, odkar pa se ni začelo s realnim organizacijskim delom v tem pravcu. Naša največja nevojta je baš to, da ne obstoje organizirani interesi, ki bi postavili re probleme na tr reševanja.

Marafkdo izmed nas čuti: čas je ta, treba je začeti! Tudi jaz ne bi hotel ostati pri samih abstrakcijah, zato povdarjam še v naprej: Konkretno in uspešno bi moglo rešiti ta problem centralno združenje vseh jugoslovenskih književnikov. Tega ne more rešiti dokončno ne »PEN-klub« niti listi, če pišejo v svojih stolicah o kulturnem življenju. Časniki lahko samo pripomorejo k reševanju in vodijo akcijo tega reševanja.

Med vsemi intelektualnimi delavci bi bili književniki v prvi vrsti poklicani, da se s velikim zamahom lotijo tega problema. Toda baš oni stoje najbolj tragično nasprotni njemu. I skadatelji i slikarji imajo, če prav proces neintenzivni, pa vendar le nekakšen kontakt. Toda književniki in mimo njih tudi gledališča — to sta dva faktorja v našem kulturnem življenju, ki sta v naših vseh kulturnih centrih brez kontakta nasprotni drugemu, brez tovariškega razmerja, — medsebojno skoraj neinformirana o vsem srovanju in delu.

Mislim, da bi bilo predvsem treba, koristiti centralno združenje književnikov, ki bi imelo poglavitni namen, dati pobudo za kulturno zblizovanje Zagreba, Ljubljane in Beograda.

Časnik, literarne revije, predavanja, medsebojna gledališka gostovanja bi približevala kulturno-literarne osebnosti publiki; tako bi si le-ta pridobivala širši horizont in večje polne o lastnem kulturi, elanu in produktivnih možnostih, še bolj pa bi se tako pomnožilo število onih konzumentov, brez katerih ni prosperitete naših literatur in

naših kulturnih prizadevanj.

Ce hočemo doseči začetni efekt pri publici, med maso, med konzumenti, tedaj je zelo važno in potrebno, da se pred tem zblizuje intelektualni našti mest in da se sami spoznajo med seboj. Potrebno je organizirano in tovariško izhodišča, a katerega bomo lahko krenili i i kulturni reprezentanci in i kulturni ekstenziji po naši državi in izven njenih meja. Z reševanjem tega problema je hkrati rešen tudi toliko važni problem naše kulture.

Ka. Mesarić.

Kulturni problem Jugoslavije

Zblizovanje tako sorodnih kulturnih individualnosti, kakor so jugoslovenske, postane skoraj že fizikalna nujnost, kakor hitro žive te individualnosti v tesnem materialnem stiku pod vplivom istih političnih, ekonomskih in socialnih sil.

Zato se to zblizovanje še vrši, vidno ni nevidno, hoti ali nehoti, nezavestno od sedanjih predstaviteljev kulturnih diferencijacij.

Toda našemu času se muči na vseh koncih in krajih, zato se mu naturalni proces kulturne zblizovanja vki prepočasen.

Danes se s posebnim povdorkom nagaja pojem nacionalne države za različko od tipa socialne, federalne ali kakšne druge države. Za vodilno idejo nacionalne države je bilo proglašeno geslo: narodno in državno edinstvo. Po mnenju mnogih čimteljev, ki se oglašajo v zadnjem času, znači narodno edinstvo eo ipso tudi kulturno edinstvo. Z drugimi besedami: treba je s smotreno uporabo vseh državnih in zasebnih sredstev ustvariti jugoslovensko etnično enoto.

To se proglašja kot prvi problem Jugoslavije.

Mi smo narod, ki sli rad sega po zgodovinskih analogijah. Mnogi naši intelektuelci resno mislijo, da so življenjske, kulturne in socialne oblike v Jugoslaviji iste kot so bile v 19. stoletju v Italiji ali v Nemčiji. Tipična lastnost mladih držav in narodov, da iščejo po svetu naših, ideologij in idej, ki so se drugod obnesle namestu, da bi samj zadežljivi in koristni, ki je najbolj v skladu s našimi dejanskimi potrebami.

Drugo pa je samo pojmovanje kulture. Nekateri mislijo, da mora biti kultura za vse enaka šablonsko konstruirana in da je treba čim prej uničiti njeno organsko raznolikost in bujnost. Tem je duhovna kultura istovetna s mehaniko civilizacij. V njihovih očeh se narodne psihe mečajo tako kot različni praški v retortah.

Kulturni problem Jugoslavije je edinstvo, toda ne edinstvo v smislu zgodovinskih analogij, ker se zgodovina samo dozdnevno ponavlja, marveč v smislu originalne forme, ki jo bomo sami našli. Kulturni problem Jugoslavije je duhovna celota, vda ne po kopitu tujih kulturno-imperialističnih idej. Mi

se moremo vseh naših tvorov in smisel v apotekarstvo kado. Nam kultura ni samo eden izmed problemov državne administracije, kakor a pr. izenačenje zakonov itd. Zato je treba da se jugoslovenski kulturni čimtelji organizirajo in sami zavestno pospešijo zblizovanje, toda tako, ki se bo skrojeno po naših historičnih in ideoloških modelih, marveč da bo izraz našega hotelja, da v svobodnem tekmovalstvu vseh originalnih tvorov sil, v sivi (ne mrtvi) sintezi vseh naših resnično kulturnih tradicij, ustvarimo pred samim seboj duhovno celoto, pred vnanjim svetom pa kulturno enoto.

Ce bodo jugoslovenski književniki se zadnje ravnotežni nasprodi sedanjih fermentacij naših tradicionalnih kultur, se bodo reševati življenjski problemi kulture brez njih, proti njim.

Ogovori bodo ljudje, ki jih ne veže s kulturo vitalna vez, ki so jim napisane knjige samo skladovnice potiskane papirja, ki ne čutijo naravne žije po loptem, polnejšem oblikovanju beseda, ki jim je do kulturne kontinuitete tako malo kot do ponovne suknje. Ti ljudje se bodo sedanjim državnim čimteljem valili kot svetovafci, ker so književniki ravnotežni nasproti perečemu problemu zblizanja in zavestnega pospeševanja izmenjave naših kulturnih dob.

Velikonočni klic je tedaj: Proč s vzvišeno artistično ravnotežnostjo do težkih, potnih problemov naše vsakdanosti!

O. Ka. Mesarić, ki daje enako pobudo v imenu zagrebških kulturnih delavcev, misli, da se književniki laže sporazumejo nego politiki in narodni gospodarji, ker je kultura bolj duhovna, subtilna.

Mogoče pa je trdit nasprotno baš, ker je kultura tako duhovna in subtilna, je sporazum težji.

Vsekakor je sami proces počasniji in če ga pospešujemo neopremno in grobo-nasilno, če prezremo njegove naravne meje, ki so zadržane po duhu časa in generacij, se mora maščevati na vsaj naši kulturi.

Treba je že da se o teh vprašanih razpravlja, da jih rešujemo v kolikor dozorevalo — konkretno, a nikar s oktroji.

VI. Dvorinović je pravkar objavil v »Slavističnem Rundschau« članek »Jugosloviške Kulturperspektiven«. Tu zagovarja med drugim tez, da naj Srbi opuste črtilico, Hrvatje ilirizirajo. Slovenci pa naj se spriznajo s mislijo, da jim njihovi jeziki ostani za literaturo, znanstveni spisi pa naj izhajajo v srbohrvaščini.

Perspektive, ki jih postavlja dr. Dvorinović, so ideološke in evropske. Ce hočemo zavzeti v tekmi narodov primerno mesto, moramo rešiti vsaj ta vprašanja kulturnotehnične značaja.

Naši književniki so dolžni, da se res ote-sejo »tragičnega gledanja« na nekatere probleme, da pa s vso odločnostjo branijo bistvene pogoje svojega stvarjanja.

Zaenkrat ni važno to, ali pišejo Srbi in Hrvati v latinici ali cirilici. Važneje je, zakaj se čitajo knjige v latinici in Hrvati knjige v cirilici in zakaj se onkraj Sotle ne prodajo skoro nobena slovenska knjiga! Prva naloga bi bila, odpraviti anomalijo, da izhajajo a pr. isti prevodi skoraj ob istem času v Beogradu in v Zagrebu v dveh različnih izdajah, katerih vsaka ima nizko naklado. Tako bi lahko šli še naprej in bi videli, da ni krivda samo na organizatorično pasivnih književnikih, marveč tudi na širokem občinstvu, ki zahteva ali potrebuje očite anomalije.

Treba je, da zblizovanje promkne v najširše sloje, treba je, da se temeljiteje kot doslej spoznavamo med seboj.

Centralna organizacija književnikov bi lahko dajala pobudo vendar pobuda ni vsa. Treba je mnogostranske volje.

Kaj stori prestoniški disk za medsebojno kulturno spoznavanje Jugoslovenov?

Kako opraviča svoje naloge zagrebški disk?

Pri Ljubljanskem bo vsako lahko konstatairal hotenje in dobro voljo.

Vsič vsej neorganiziranosti in vsič raznim lukaznim anomalijam pa se vaizer zblizovanja neprestano potiska naprej.

Lani je bil večer slovenskih književnikov v Beogradu. Najširše beogradske občinstvo je poslušalo naše poete.

Letos začelimo maja bo večer srbskih književnikov v Ljubljani.

Osebo spoznavanje zaplodi večji nove načrte, ki stvarno pospešujejo zdrave in razumno zblizovanje.

»Srbski književni glasnik« ni prizadeva, da pridobi k sodelovanju slovenske književnike. Ne priznava samo originalnih srbohrvaških članov o naši kulturi marveč je voljan, da našine slovenske poezni v izvirniku, proso pa v prevodu. Od slovenskih pesnikov in pisateljev svetli, koliko bodo izražali prihiko, da se afirmirajo v oni jugosl. sferi, ki ima še vedno v svojem območju poglavitne niti našega socialnega in kulturnega razvoja.

Zavestna volja obstoji, a neorganizirana. Treba je, da se tudi v krogih kulturnih delavcev izpelje nova »grupacija«, da razbije to neoplo besedo.

Va čutimo potrebo, da se dovedaj izkoristni in spontani pojavi stremjenja po skupni skupnosti organizirajo v enotno, se vestno usmerjeno dejanje.

Preden pa se le-ta sestane, mora vsak znova preiskati svoje pojme o kulturi, o kulturnem edinstvu, o diferencij in siveilizaciji. Pri tem katekizma kulture nastajajo važni vendar le pretrgatični spori.

Velikonočni klic je tedaj: Zbiranje vseh, ki so dobre volje in mirnega duha!

B. Borke.

Kupitelj Citaitelj
„Princesko Zvezdano“

ČEPIČE
MODERNE
SPORTNE
ZA GASILCE
ZA GODBE
ZA ŽELEZNIČARJE
ZA FINANČNE STRAŽNIKE

Če piče, ki vsakojakim krojem v veliki izbiri, na salogi po izredno nizkih cenah v specialni trgovini Če piče Elgi Eber, Konevski trg Ljubljana. Zaloga vseh vrst elitne kuhinjske. Nakup po divlačini po najvišjih dnevnih cenah.

**Kupim stalno vsako množino
kostanjevega taninskega lesa.**

smrekove skorje, cele in drobljene, smrekove imeljeve droge, rabbene, dobro ohranjene sode od strojnega in jedilnega olja, po najvišjih cenah. Akreditivno plačilo. Frano Oset, Sv. Peter v Savinjski dol.

Opekarna F. P. VIDIC & KOMP., Ljubljana

tovariška zaloga stavb materiala, krasnih ločenih peč in štedilnikov, českih email ploščic za štedilnike in obložitev sten, samostne opeke itd. v poljubnih množinah prvovrstne

Zarezane strešnike

Najbolje, najprejane, tedaj tudi najcenejše križje steh sedamdeset — Pravično žnajo goste blago, brez apna, preziml dobro in se ne luči ter so pite talno vode kakor sekateri drugi izdelki. — Strešnik ima ravno prekrivko na sredini kakor domači strešnik bobrov, ter se doseže dobro zadržati strehe in gosti strojni krov. — Na željo posilimo posrejo in posrebo.

Dražba v št. Vidu nad Ljubljano

Na velikonočni ponedeljek dne 1. aprila se bode na licu mesta v št. Vidu nad Ljubljano prodalo na prostovoljni dražbi več zemljišč Franciške Cirmar.

Prodalo se bode glasti: dve hili (Fernačova in Johanova) s gospodarskim poslopjem in vrtno ob državni cesti v sredini št. Vidu, dalje več stavbenih parceli sredi vasi ob državni cesti (poleg Andreja in Kremžarja ter nasproti Zibereta), končno več nivi in travnikov na polju med št. Vidom. Počasnari in Klečani.

Dražba se prične ob 1. uri popoldne pred Fernadovo hišo v št. Vidu. Plačilo obroki zelo ugodni.

Pojasnila daje dr. Ivan Modic, odvetnik v Ljubljani. Grafično št. 10, 3976.

FIGOL
Na obali
Jadranskega morja

raste zdravilna trava, iz katere izdelujejo zdravilno specialiteto FIGOL-ELIXIR. FIGOL je sigurno in preizkušeno sredstvo proti boleznim prebavnih organov, to je želodca in čreves ter vseh z njimi vezanih organov kakor ledvice, jeter, glavo-bola, besenice in hemoroidov. FIGOL izdeluje in pošilja proti povzetju po pošti.

Ilekarna Semellé v Dubrovniku.
Cena 3 steklenice Din 108, 8 steklenic Din 245, a poskusna steklenica 40 Din. Zahtevajte na ogled prospekte. Menogobrojne zahvalnice in priznanja o FIGOLU.

klavirji

Tovarna in zaloga klavirjev prvovrstnih instrumentov različnih vrst, kakor tudi lastnih izdelkov. — Poseben oddelek za popravila. Ugaševanje in popravila za konservatorij. Glasbeno Matico in druge institucije izgotavlja moja tvrdka. Ore tudi na deželo. Točna postrežba in zmerno cene — tudi na obroka. Izdelovalec klavirjev R. Warblnek, Ljubljana Gregorčičeva ulica 5. 4 7 a

**GRADBENO PODJETJE
MARKO ŠTUHEC**
konj. mestni in državni inženir
ORMOŽ OB DRAVI

se priporoča za vsa v njegovo stroko spadajoča dela v solidni in strokovniški izvršitvi po dnevnih cenah.

„SPECTRUM“ d. d.
INŽ KOPISTA DUBSKY IN KRSTIC
tovarstva izdelal in brušenega stekla.
Ljubljana VII. se nahaja od 1. novembra na Celovški cesti 41 telefon 2313.
Zred. Osijek — Srednjača Zagreb
Zredalno steklo, portaklo steklo, maščobno steklo 5-6 mm, ogledala brušena, vseh velikosti in oblikah kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, steklovanje v med — Pina navadna ogledala.

Najboljši v materialu in konstrukciji in najlepši v opremljenosti
šivni stroji in kolesa
„Gritzner“ in „Adler“, za dom obrt in industrijo le pr

IOS. PETELINC
Ljubljana
posrejo Priznanje spomenika ob vidi
Pouk vezanja oropizljen
Vedilna garancija
Zahtevajte ponudbe

Najboljše lamبورice
arkasovega in stremškega sistema izdeluje in razpošil ob amstvu
ara nrv. tvornice lamburice
Štepan M. Gili
SISAR 610
Čačkova 74. Hrvatska
novovrsta lamburice poljnen a zahtevu zastoj. Odlikovana z zlato kolonama

Pri engrosistih za pletenine dobro vpeljanega

podzastopnika

obenem potnika, ki bi prevzel tudi zastopstvo produktivne angleške tvornice za nogavice, sprejemmo. Ponudbe v nemškem jeziku s navedbo potovalnega distrikta in referenc pod »Serlo 17854« na die Oesterr. Anzeigen-Ges. A. G., Wien I., Brandstättel 8. 4125-a

PILARNA TURPIJARNA

Izdelujem in popravilam strokovno po najnižjih cenah
PILE (turpija) in RASPLE
FIGAR L. Ljubljana. Gosposvetska cesta Vošnjakova ul. 6 v bližini restavracije »Novi Svet«.

Semena
vsake vrste detelina, travnata, vrtnarska in cvetlična semena najbolje kakovosti, priporoča
M. Berdajs
Maribor Telefon 351
Ustanovljeno 1869 Ustanovljeno 1869

Pozor! Igralci na harmonike. Pozor!

Ce se hočete za prihodnjo tekmo dobro pripraviti, preskrbite se z a s e d a j s pripravnim instrumentom.

Vsak tekmovalac s **Lubasovo harmoniko** ki dobi nagrado, dobi razen oficijelne nagrade, še od nas poseben dar. Porabite to priliko in igrajte samo na svetovnoznano

Lubasovo harmoniko.

Sestavni deli, note, surovi material za harmonike po najnižjih dnevnih cenah. Zahtevajte cenovnik.

Prva avstrijska izdelovalnica harmonik
Franc Lubas & sin
Celovec (Klagenfurt), St. Veiterstrasse 36 e
Podružnica: Ljubljana Dunajska cesta št. 36

Diabetiki (sladkornobolni) pozor!

Pristni Grahamov kruh
v hlebkah po 1 getri kg. kakor tudi prvovrstni prepečenec nudi I. ljubljanska higijenična parna izdelovalnica SLAŠČIC ltd.

Teodor Novotny

Naročila privatnih strank za vsako količino se sprejemajo na »Priškovcu« ali Dunajska cesta 9.

MLADO JUTRO

Vinko Bitenc:

Velikonočna bajka

*Sklonil se je zvonček bel
K sestrici trobentici:
»Dobro dan, sosedica moja,
pa kako se ti godi?»*

*Kakor vidim, vsa si nova
In veselo se smejaš,
Kakšno pa že spet novico
nam povedati imaš?»*

*»Ej, nevedni gizdalček,
zdrami se iz svojih sanj!
Kaj ne veš, da je napočil
zopet nam vstajenja dan!»*

*»Ah, naj res! se je začudil
zvonček, mali gizdelin,
v rosno jutro pomladensko
brž sezvonil je: cin, cin.*

*In trobentica zapela
sredi solnčnih je dobrih
Kralju, ki je vstal od smrti,
tih in topel svoj pozdrav.*

*A vtolica pod grmom
je odprla skromni cvet,
vse je kliclo, pozdravljalo
dan vstajenja, solnce, svet!*

Vinko Bitenc:

Pravljica ob zlatih pisankah

Huda zima je vladala tisto leto v deželi. Debeli plast snega je pokrivala zemljo, oster mraz je pritiskal, da je mnogo ubogih ptic in tudi drugih živali, ki nimajo toplih zavetij, moralo žalostno poginiti. Jelici, ki je bila pridna deklica, toda uboga sirota, stara jedva osem let, so se vse te nedolžne živalce neznansko smilile. Ptikom je vedno potresala na okno drobtinice in zrnila v večni kadar ni imela drugega, si je pritrjala od svoje borne hrane, samo da je mogla nasititi gladne ptičke, ki so trumoma priletavali na hišna okna. Potem je naslonila glavico ob ledene rože na steklih in se je pogovarjala s ptički, ki so jo že tako dobro poznali, da so brez bojazni zobali živež.

Imela pa je Jelica hudo mačeho, prevezeto in lakomno, prav tako, kakor bomo o njej v povestih. Ta mačeha Jelico ni mogla žive videti; vedno jo je zmerjala, jo suvala in jesti je morala v kotu pri peči, zato da sta imeli njeni lastni bčeri, ki sta Jelico tudi sovražili, pri mizi dovolj prostora.

Nekega dne se je hudobna mačeha nenadoma spomnila, da nima v kleti dovolj korenja za živino, in zapovedala Jelici: »Korenja mi bo zmanjkalo! Vzemi košaro in pojdi k teti, naj ga posodijo!«

Jelica je od strahu onemela in ni mogla niti zajokati. Do tete, ki je bila sestra njenega ranjkega očeta, je bilo dobro uro hoda. In zlobna mačeha jo pošila zdaj pod noč iz zakurjene sobe v sneg do kolen in v mraz in burjo! Vedela je, da prošnje ne bodo nič pomagale, zato je tiho ogrnila raztrgano ruto, vzela košaro in odšla. Mačeha pa je dejala hčerama: »Zdaj mislim, da se ne vrne več, hvala Bogu! Zmrznila bo kje v snegu.« In je hitela v kuhinjo mešit sladko pogačo, da bi imela danes boljše večerjo brez pritepenke Jelice. Jelica pa je ovila mrzla burja v svoj

ledeni objem, smežink so se ji zagandale v obraz, komaj je gazila z nožicami po visokem snegu. Ni bila še na pol poti, ko se je zmračilo. Prestalo je snežiti, burja je ponehala in nebo se je zjasnilo. Nastala je svetla, mesečna noč. Sirota je kmalu izgrešila pot in sredi širnega polja ni vedela ne kod ne kam.

Tedajci pa ji priskaklja iz goščave, ki je samevala sredi polja, dolgouhi zajec nasproti, obstane na zadnjih nogah in začudeno gleda Jelico. Jelica, vsa vesela, pravi: »Ah, zajček dolgouhi, ravno prav prihajaš. Pokaži mi pot do vasi, kjer stanuje moja teta.« Zajček, sama prijaznost, je takoj spoznal Jelico, ker mu je sinica v gozdu pravila o njej, kako je dobrega srca. Neutegoma torej reče: »To pa to, Jelica. Vem, kje je tista vas, saj časih obiščem svoje bratrance, ki žive v hlevu tvoje tete. Kar lepo za menoj pojdi.«

In — ne bodi len — je zajček skakljal pred Jelico in ji delal v snegu pot, da je revica vsaj nekoliko lažje hodila. Medpotoma jo je vprašal: »Po kaj pa greš k teti s to košaro?« — »Po korenje,« je odgovorila Jelica. — »Oh, poprosi še zame malo korenja, veliko družino imam tamle v goščavi, pa nimamo kaj jesti v tej hudi zimi. Za plačilo ti podarim o Veliki noči zlate pisanke.« — »Bom poprosila, bom, zajček moj dolgouhi.«

Tako sta prišla do vasi. Zajček se je poslovil in jo ubral nazaj, Jelica pa je stopila v hišo. Prenočila je pri teti. Drugo jutro zarana je teta, ki je imela Jelico rada, dala napreči sani in hlapca, ki je popeljal proti domu. Košaro s korenjem so naložili zadaj. Ko sta vozila mimo goščave sredi polja, je Jelica prosila hlapca, naj malo počaka. Stopila je s sani, nabrala korenja v predpasnik in ga položila pod grmovje, kjer je bilo kopno. A že je bil zajček dolgouhi pri nji. Na vso moč se je zahvaljeval deklici za toliko dobroto in je nazadnje še rekel: »Kmalu bo Velikonoč. Takrat pa pridi sem na tole mesto, boš dobila lepe zlate piruhe.«

Jelica je obljubila, poslovala se je od zajčka in je odhitela na sani. Hlapec je pogljal konja, kakor bi trenil so bili doma. Ko je mačeha videla, da se ji zlobna nakana ni posrečila, je kar prebledela od jeze. Misli si je pa: »Le počakaj, drugič mi ne uideš.«

Vse mine na svetu in tako se je morala tudi zima umakniti pomladi. Prišla je Velika noč. Vsa narava se je svatovsko oblekla, ptički so veselo zvržgale in tudi ljudje so bili veseli, samo Jelica je bila žalostna in solze so ji tekale po licih, ko je stopala proti polju, da tam na solnčni livadi natrga prvih zvončkov in jih ponese na grob svoje mamice. Mačeha jo je bila že na vse zgodaj spodila pokonci, češ da ji primanjkuje mleka za velikonočne potice in naj se takoj odpravi potj v dve uri oddaljeno vas. Jelica je ubogala in je šla. Ker sirota ni prinesla dovolj mleka — o praznikih ga gospodinja povsod same potrebujejo za potice — jo

je hudobna mačeha kar teščo spodila iz hiše. Tako se je Jelica vsa potrta napotila na polje, da tam prvim cvetkam potoži svoje gorje.

Ko je trgala bele zvončke, se zdajci ustavi pred njo zajček, ki mu je bila pozimi dala korenja in jo vpraša: »Zakaj si tako žalostna, Jelica?« — »Kaj ne bom žalostna, ko me je mačeha spodila in mi ne da jesti.« — »Nič ne maraj,« reče zajček. »Pojdi z menoj, obljubil sem ti za Veliko noč zlatih pisank, tam v goščavi jih imam zate.«

Jelica je vsa vesela odhitela za zajčkom. Ko sta prišla v goščavo, je Jelica zagledala pod visokim drevesom na lepo nastanem ležišču tri velike zlate pisanke. Solnčni žarki so jih obsevali, lesketale so se, da je Jelici jemalo vid. »Te pisanke ti podarim, ker si tako usmiljenega srca za nas uboge živalice. Tvoje so, vzemi jih.«

Jelica od samega veselja ni vedela, kaj bi storila. Vsa ganjena se je zahvaljevala zajčku. Stopila je bliže in z nežno ročico pobožala srednjo pisanko, ki je bila največja in najlepša. V tistem trenutku se je pisanka razdelila na dve in iz nje je stopil mlad, zal princ, ves v zlatu, lep kakor sonce. Smehljaje se je ponudil presenečeni Jelici roko. »Pozdravljena nevestica! Pojdi, da te popešem na svoj grad.«

To rekel se je z zlato palčico dotaknil druge pisanke; nenadoma se je odprla in pred Jelico je stala srebrna kočija; dvoje iskrih konjčev je bilo vpredenih pred njo. In princ se je dotaknil s palčico tretje pisanke. Zdaici se je odprla in iz nje je poskakalo nebroj mladih pažev, v zlatih in srebrnih oblekah. »To je moje spremstvo,« je dejal princ Jelici, prijel jo je za roko in jo posadil v kočijo. Kočijaž je pogljal konje in odzdravljal po preko polja.

Paži pa so jo jadrno ubirali za kočijo.

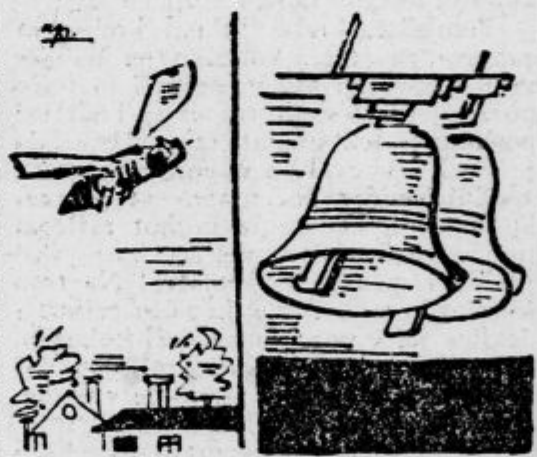
Tako so dospeli do gradu, ki je bil iz samega belega marmornja, ves okrašen z biseri in diamanti. Princ je popeljal Jelico pred svoje roditelje, ki so jo z odprtimi rokami sprejeli in jo vzeli za vodo. Ko sta princ in Jelica dorasla — Jelica je postala krasna mladenka — sta se poročila. Toda v svoji veliki sreči Jelica ni pozabila mačeha in sestrice, čeprav so jo tako neznansko sovražile. Ko je bila poroka, je poslala pomenje. Mačeha in sestre so jo prošle odpustitve in mlada princesa Jelica jim je vse odpustila.

Vidite, ljubi otroci, to je pravljica o zlatih pisankah, ki jih je uboga sirota Jelica dobila od zajčka za Veliko noč.

Čebelica Riavka

Nekoč sta živeli dve čbelici: velika zлата Brenčulja in mala čebelica Riavka. Nekega dne se je odločila Riavka, da pojde na daljše potovanje v svet. Letala in brenčala je že nekaj ur, a nikjer si ni mogla najti primerne zavetja.

Solnce je bilo že zatono za gorami, in čebelico Riavko je postajalo strah. Vsa zbegana je letala sem ter tja: Bz-bz-bz, kdo mi pove, kje sem doma? Zletela je na visoko drevo in takoj se je oglašil droben ptiček in vprašal:

»Neumna čebelica, česa iščeš tod?« Bz-bz-bz, pobegnili sem sestrici Brenčulji in zdaj ne vem, kje sem doma! Drobnji ptiček ji je svetoval: »Zleti na cerkveni stolp, čebelica Riavka, morda ti tam povedo, kam naj se obrneš.«

Tako je odletela maha čebelica do cerkvenega stolpa, kjer so baš zvonili velikonočni zvonovi.

»Joj, kaj na storim,« je vzdihovala mala potepenka, »kaj naj storim?«

Čebelica se je spazila skozi luknjo v steni v stolp in tam zagledala sivega netopirja.

»Česa iščeš tu, neumna čebelica?«

»Bz-bz-bz, pobegnili sem sestrici Brenčulji in zdaj ne vem, kje sem doma!«

»Spravi se odtod!« je neprijazno velel netopir. »Zdi se mi pa, da si doma na cerkvenikovem vrtnu.«

»O, dragi netopir, povej mi, prosim te, kje je to?« je vprašala čebelica Riavka, a netopir ji ni hotel odgovoriti. Žalostno je odletela Riavka, najraje bi bila na glas zajokala, tako trudna so že bila nena kričala. Vseleda se je na zid, ki je obdajal pokopališče. Tam je sedela stara sova, joj, kako se je prestrašila uboga Riavka! Tedajci pa je začula znan glas: »Joj, kje je moja Riavka, mala trmoglavka?«

»Tukaj sem,« je skesano dejala Riavka. »Zelo hvaležna ti bom, če me vzameš s seboj, draga Brenčulja. Obljubim ti, da ne bom nikoli več brez tebe zletela z doma.«

Rudyard Kipling:

Kako je dobil nosorog nagubano kožo

Na obljubljenem otoku ob obali Rdečega morja je živel nekoč Perzijec, od čigar klobuka so se odbijali solnčni žarki svetleje nego je jutranje zarje svet. In Perzijec ob Rdečem morju ni imel nič drugega ko klobuk, nož in peči tiste vrste, ki se je nikoli ne smete dotakniti. Nekega dne je nanesel moke, vode, ribeza, sliv, sladkorja in sličnih stvari ter si napravil kolač, ki je bil dva čevlja širok in tri čevlje visok. Bila je v resnici gosposka pogača (to je čarodajstvo), in devši jo na peč, ker mu je bilo dovoljeno peči na tisti peči, jo je pekel in pekel toliko časa, da je porumenela in kar najslastnejše zadisala. A ko se je baš pripravil, da bi pojedel kolač, je prikomastil po obrežju iz povsem neobljudene sredine nosorog, z rogom na nosu, prašičji očmi in nedostojnimi navadami. V tistih časih se je nosorogovo kožo čisto tesno prilagala. Nikjer ni bila nagubana. Nosorog je bil povsem sličen nosorogu v Noetovi barki, le da je bil, kajpada, mnogo večji. Pri vsem tem se pa ni vedel dostojno, ne tedaj kakor se dandanes ne in se nikoli ne bo. Zamukal je: »Kakó!« in Perzijec je ostavil kolač in splezal na vrh palme. Imel ni na sebi nič drugega ko klobuk, od katerega so se odbijali solnčni žarki svetleje nego jutranje zarje svet. Nosorog je prevrnil z nosom olinato peč, da se je kolač zakotalil po pesku; nasadil ga je na svoj rog in ga pojedel. Zavilavši rep je odbežal v samotno, povsem neobljudeno sredino, mejejo na otoke Mazanderan, Sokotro in predgorje Velikega enakonočja. Nato je zlezel Perzijec z drevesa in postavil peč na noge, glasno izdrl sledenč kritico, ki vam jo tukaj še ponovim, ker je niste slišali:

Kdor krade nazajivo
Perzijcu pecivo
dela zlo in krivo.

Bi jo pa to dokaj pomenljivejše nego si morda mislite.

Cez pet tednov je bil namreč v Rdečem morju vročinski val in vsakdo je slekel vse, karkoli je imel na sebi. Per-

zijec je snel z glave svoj klobuk, a nosorog je odložil svojo kožo in si jo ogrnil čez pleča, ko se je prišel k obali kopat. V tistih časih je imel kožo zapeto s tremi gumbi pod bokom in je bila na videz podobna dežnemu plašču. Niti z besedico ni omenil Perzijčevega kolača, ker ga je bil vsega pojedel; nikoli se ni dostojno vedel, ne tedaj, ne posihmal. Skobacal se je naravnost v vodo in pihal mehurčke skozi nos, a kožo je ostavil na bregu.

Zdajci pride mimo Perzijec in najde kožo. Zasmaje se široko prav do ušes. Nato zapleše trikrat okoli kože in si pomane roke. Potem odhiti v svoj šotor in si napolni klobuk s kolačevimi mrvicami, kajti Perzijci ne jedó nič drugega ko kolače in ne pometajo nikoli svojih šotorov. In odnese kožo in jo potrese, jo zgane in zmane, takó da je bila polna starih suhih, prilepljivih, ščegeljivih kolačevih drobtin in ožganih ribezov, kolikor je pač imela prostora zanje. Nato se popne na vrh palme, čaka, kdaj bo prišel nosorog iz vode in jo oblekel.

In nosorog pride in jo obleče. Začne jo s tremi gumbi, a zaščegeče ga kakor kolačeve drobtine v postelji. Hotel se je popraskati, a to je bilo še huje; nato se je vlegel na pesek in se valjal, valjal in valjal, a kadarkoli se je prevažil, vselej so ga zaščegečale kolačeve drobtine huje, huje in huje. Nato je planil k palmi in se drgnil, drgnil in drgnil obno. Drgnil se je takó dolgo in trdo, da se mu je od drgnjenja nagubila koža v veliko gubo nad bokom in v drugo gubo pod bokom, kjer je imel dotlej gumb. (Gumbe si je oddrgnil) in si je napravil z drgnjenjem še več gub na nogah. To mu je pokvarilo mrav, ali kolačeve drobtinice se niso niti malo zmešale za to. Bile so na notranji strani kože in ga ščegečale. Nato je odšel domov silno razkačen, kajpada, in strahovito razpraskan. Od tistega dne ima še dandanes vsak nosorog na koži velike gube in je silno zložen, čemur so krive zgolj kolačeve drobtine pod njegovo kožo.

A Perzijec je zlezel s palme, s klobukom na glavi, od katerega so se odbijali solnčni žarki svetleje nego jutranje zarje svet. Poharil svojo peč, je odrinil v smeri Orotave. Amygdala, planinskih pašnikov v Anantirivu in Sonapritskih močvar.

Danilo Gorinšek:

Krist je vstal!

Lastavica vrh grmičkar:
Krist je vstal!
In vodica sred gozdčka:
Krist je vstal!
Beli cvet v zeleni trati:
Krist je vstal!
Iz neba vsi žarki zlati:
Krist je vstal!
Lastavica vrh grmičkar,
in vodica sred gozdčka,
beli cvet v zeleni trati,
iz neba vsi žarki zlati
prebudili srce moje,
predramili ga, da pojde:
Krist je vstal!

Oskar Hudales:

Kako je Martinek doživel svojo prvo Veliko noč

V rovu je bilo zatohlo. Po izmučenih obrazih so pozele potne srage. Ah, kaj bi bil dal človek samo za pet dihljav svežega zraka! Enolično so pela klavirja, odkopana ruda je škrlatila v rovi. Martinek, ki se še ni bil povsem privadil temu življenju, je porival vozček, naložen s črno rudo, in težko sodel. Kako enolično je bilo to delo. Povsod ista pesem. Ko je po končanem delu zopet prišel na površje, se je ta pesem nadaljevala. Se zgoraj ni bilo nikoli solnce. Vse je bilo umazano, vse črno, od kamenja na cesti do listja na drevju. Martinka se je polasčalo nedolgovito hrepenenje, da bi zbežal odtod. Pa se ni mogel odločiti.

Pred nekaj meseci se je bil doma poril. Petnajst let mu je bilo in ni hotel priznati materi, da ima prav. Njeni očiti so ga razjezili, pa ji je zabrusil v obraz surovo besedo in odšel po svetu, da si sam poišče sreče. V rudniku je bil našel delo, zadovoljstva ne, ukloniti se ni se vrniti pa ni hotel. Tako se je bil sam obsodil v trdo modo. Postajal je stroj brez duše. Živ-

ljenje pa je šlo svojo pot. Terjalo je delo in žrtve od vseh, tudi od Martinka.

Strašno pokanje ga je nekega dne zdramilo iz dela in premišljevanja. Mahoma je napolnila rov nepredirna tema. Od nekdaj se je začelo grmenje ruševih se zemeljskih plasti, lomljenje jamskega lesa, obupni klici. Zaslišal je opotekajoče se korake. Več postav je v naglem begu šinilo mimo.

Bežijo! Kaj se je zgodilo? Blazna groza se ga je polastila. Se zakričati ni mogel. Mrzel pot ga je obil. Bežati. To je bila v tem trenutku njegova edina misel. Skočil je v temo in zavpil od bolečine. Z glavo je bil butnil ob trdo skalo. Topel curek krvi se mu je ulil po obrazu. Jel je tipati okrog sebe. Utipal je samo vlažne stene, ostrorobo rudo in mrzlo železje vozčka, ki je stal v bližini.

Krčevit jok se mu je izvil. Z rokavom si je obrisal z lica kri, ki mu je silila v usta. Nehote mu je ušel klic: »Matil!« Beseda je gluho udarila v strašno temo.

Ko se je nekoliko pomiril, se je spomnil, da se kakih sto korakov dalje odceplja rov, po katerem bi lahko dospel v šaht. V srcu mu je zažarela

iskrica upanja. Če doseže šaht, je rešen! Oprezno je stopal tik ob steni rova. Rana na čelu se mu je razbolela in ga pričela peči. Nekajkrat se je spotaknil, padel in si obtočkel roke. Stranskega rova še ni bil utipal. Ustrašil se je, da ga je morda zgrešil. Toda ne! Saj je šel ves čas ob steni. Plazil se je dalje, dokler ni vendar že omahnil v stranski rov.

Morda se le reši. V duhu si je predstavljaj pot, po kateri bo moral hoditi. Vedel je, da je ta rov zelo dolg. Moral bo hoditi po levi strani in se šele pri tretjem odcepu spustiti v drugi stranski rov, ki vodi prav do šahta. Ko bi le ne bilo tako strašno tema. Tipal je dalje. Vzduh je bil topel in zatohel. Korak za korakom je počasi prodiral po rovu. Nu, zdajci se mu je zazdelo, da je pod nogami začutil mehko zemljo in da se rov dviga. Kaj je to? Ali je zašel? Nože so se mu udirale v mehko prst, dvakrat se spotaknil ob les, ki je križem ležal pred njim. Še korak in zadel je z glavo ob strop. Rov je bil zasut! Vzkrlik strahu, razočaranja mu je planil iz grla. Vendar ni opustil upanja. Spustil se je nazaj in ko je začutil pod seboj trdnjša tla, je po vseh štirih zlezel na drugo stran rova. Utipal je nekaj toplega, mehke-

ga. V svoje neizmerno veselje je znal, da leži pred njim človek, ki še diha. Pretipal mu je žepa in našel v enem izmed njih električno žepno svetilko. Tresoč se od razburjenja jo je užgal. Pred njim se je dvigal kup zemlje, rude in jamskega lesa. Kaj sedaj? Odkopavati rov bi bilo blaznost. Kdo ve, kako daleč je zasut! Ob nogah mu je neigibno ležal že starejši rudar, le prsi so se mu še dvigale. Ran ni bilo videti na njem.

Utrnil je luč. Opazil je, da niena svetloba že pojema. Moral je je prihraniti za najhujšo silo. Pokleknil je k rudarju, mu odpel srjaco ter mu položil na prsi in čelo hladne zemlje. Pa trud ni bil zaman. Čez čas se je mož zgani in zastokal. Martinek je zopet užgal luč. Rudar ga je pogledal s široko odprtimi očmi.

»Kje sem?« je dahnal. »Sam ne vem,« je odvrnil Martinek. V rudniku se je zgodila nesreča in sedaj sva v zasutem rovu. Ali se morete vzdigniti?«

»Roko imam zlomljeno. Strašno me boli in ves omotičen sem.«

Martinek ga je prijel pod pazduho in mu pomagal, da je vstal. Mož se je le s težavo pobral na noge. Vtaknil je zlomljeno roko v nadričo, se nash-

nil ob steno in težko sodel.

»Pojdiva!« je kliknil Martinek in prijel moža za rokav. »Vsaj poskusiti morava, da se rešiva. Prej sem vam vzel žepno svetilko. Slaba je že, zato bomo svetil samo tam, kjer bo najbolj najmo. Jaz pojdem spredaj.«

Okenil se je in previdno tipale korakal ob steni rova. Rudar je šel tik za njim. Govoril ni nič. Le zdaj pa zdaj ga je Martinek slišal, kako je vzdihnil. »Moji otroci! Moji otroci!« Kakor se jima je zdelo, sta tako hodila že celo večnost v vednem strahu, da se jima usuje strop na glavo. Naposled sta spet dospela v glavni rov. Martinek je takoj začutil, da je bil tu zrak za spoznanje znosnejši. Nekje je vendarle moral imeti prost dostop. Posvetil je. Orodje je ležalo vse križem, kakor so ga bili pustili preplašeni koparji. V daljavi, do katere je segla medla luč žarnice, ni bilo videti, da bi bil rov zasut. Oba na mah sta začela vpiti na pomoč. Odgovora ni bilo —

»Sama sva,« je čez čas rekel Martinek s tresočim glasom. Ni se mogel ubraniti krčevitega joka. Njegov spremljevalec je bil videti top za vse. Le venomer je tiho ponavljal: »Moji otroci!«

Martinek ni mogel domneti, kolike

Starka in gosi

Starka je šla na vrh griča in pogledala na vse strani.

»Jojmenek!« je vzkliznila. »Gosi ni nikjer — izgubile so se. Hitro jih moram poiskati.«

In je šla pogledat okoli griča, pogledala vse povsod, po cesti, čez plot in okoli skednja in skozi leso in po stopnicah gor na dvorišče in dol po poti, in prišla do prašičjega hleva.

»Dober večer,« je pozdravila. »Prosim, ali ste kje videli moje gosi?«

»Ne,« je odvrnil puijs, »ali če hočete, pojdem z vami in vam bom pomagal iskati.«

In tako sta šla starka in puijs pogledat okoli griča, po cesti, čez plot in okoli skednja in skozi leso in po stopnicah gor na dvorišče in dol po poti, in prišla do kurnika.

»Dober večer,« je pozdravila starka. »Prosim, ali ste kje videli moje gosi?«

»Ne,« je odvrnil kura, »ali če hočete, pojdem z vami in vam bom pomagal iskati.«

In tako so šli starka in puijs in kura pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

»Ne,« so odvrnile race, »ali če hočete, pojdem z vami in vam bom pomagal iskati.«

In tako so šli starka in puijs in kura in race pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in po stopnicah gor na dvorišče, dol po poti na vrt, dokler niso prišli do pasje hišice.

»Dober večer,« je pozdravila starka.

»Prosim, ali ste kje videli moje gosi?«

»Ne,« je odvrnil pes, »ali če hočete, pojdem z vami in vam bom pomagal iskati.«

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

In tako so šli starka in puijs in kura in race in kuža in deček pogledat okoli griča, čez plot in okoli skednja in skozi leso in na vrt, dokler niso prišli do zadnjih vrat in kaj, menite, kaj so zagledali? Nu, vse gosi so bile tam zbrane in so čakale večerje.

In starka in puijs in kura in race in kuža in sivec so vsi hkratu zavpili:

»Glej, glej! Tedaj se niste izgubili!«

»Nak, nismo se izgubili,« so odgovorile gosi, lepo povečerjale in šle spat.

»Vse to piše in vsi jo imajo med drugimi piščanci, v srečo ti bo. Dam ti ga iz hvalečnosti, ker si mi ohranila zlato jajce. Dva zlata piščanca ti bo znesla ta kokoška, ko doraste, enega po užij sama, a za drugega zahtevaj kralja in pol kraljestva!«

Kokoš je izginila.

Anka je vzela piščanca in ga odnesla s seboj. Bil je ves drugačen kakor druge piške, tako ljubeč in nežen je bil, da ga je še koklja-godrnjavka vzljubila in pazila nanj kakor na svoj zarod.

Piščanec pa je bil najdražji svojih mali gospodinj Anki. Zvečer pa je jemala k sebi v posteljo, da je pri nji počival in se grel, a za dne je najbolj pazila nanj.

Zrastli so gospodarjevi piščanci in tudi Ankina piška je postala velika, večja od vseh drugih kur. Bela, lepa in ponosna je z blestečo čopko korakala med svojimi družicami kakor prava kraljica.

In tedaj je znesla Ankina kokoš prvo jajce. Visoko v mehki postelji, kjer je počivala poleg svoje dobre deklice, je neko noč zasijala poleg Anke lesteča luč. Deklica se je prestrašila, mislila je, da gori. Ko je pa pogledala v steljo, je našla tam prvo zlato jajce.

»Kako lep prihr, baš letos za veliko noč, ki se prične jutri,« je dejala deklica, vzela prihr v roke in občudovala čudežno bleščavo. Potem se je pa spomnila, da ga mora ona pojesti. Hudo ji je bilo, vendar je prihr ubila in ga požila. Takoj je začutila v sebi čudno spoznanje, vse je vedela, kar ljudje mislijo in nobena stvar ji ni ostala tajna.

Ze naslednji dan je kokoška znesla drugo jajce. Deklica ga je spravila.

Zdaj, ko je spoznala misli ljudi, je vedela tudi za misli svojega gospodarja, ki je v svoji lakomnosti hotel deklici vzeti lepo kokoško.

Deklica je sklenila oditi po svetu iskati kralja, da mu preda zlato prihr.

Dospela je v veliko mesto. Na prostnem trgu so prodajali ljudje živila in perutnino. Deklica je stopila v vrsto s kokoško v roki, jajce pa je imela skrito v svoji skromni ogrinjači.

»Koliko hočeš za koklo,« je vprašala deklico neka gospa.

Anka jo je pogledala in odvrnila: »Ne prodam je vam, pa če mi daste zanjo vse svoj denar, zakaj doma vas čaka kuharica z ostrim nožem v roki, če danes bi rada odrezala moji ljubljenci glavo.«

Gospa je zmajala z glavo in odšla. Gospa je zmajala z glavo in odšla.

Tedaj se je približal kraljevi kuhar in vprašal deklico, koliko zahteva za svojo kokoško.

»Za jajce, ki ga je znesla, zahtevam kralja in pol kraljestva, kokoško mu pa podarim,« je odvrnila deklica.

Zasmejal se je kuhar in vsi ljudje na okoli. Deklica je pa ostala mirna in čakala, kaj bo.

Kuhar je prišel domov in povedal v kuhinji, kakšna norica stoji na trgu.

»Pomislite, kralja in pol kraljestva zahteva za jajce, kokoško pa da povrh,« govoriči kuhar, se reži in tolče po svojem tolstem trebuhu. Tudi vsi posli so se jeli smejati tako glasno, da je smeh odmeval po vsem gradu.

»Kaj vendar počenjate,« se je razhudil kralj, ker se je grohot razlegal tudi v njegove dvorane.

»Ne zamerite, Velikanstvo! Na trgu je tako in tako dekle. Lepa in prijazna deklica je, v naročju pa drži kokoško, za njeno jajce zahteva kralja in pol kraljestva, kokoško pa ponuja v nameček,« pripoveduje kuhar.

»Tako jo pripeljite predme,« ukaže

mladi kralj in se so izpolnili njegovo povelje.

Ko je kralj zagledal ljubko deklico, se ji je prijazno nasmehnil in jo povabil, naj sede.

Anka je sedla poleg kralja in mu jela pripovedovati o svojem življenju. Potem mu je povedala, kaj misli o njem njegov prvi minister, ki je ponosno stal poleg kralja in je moral takoj oditi, ko je vstopila Anka. Zvedel je kralj, da ga namerava minister umoriti in sam zasedi kraljevski prestol. Ukazal je, naj primejo ministra in ga je zapodil iz svojega kraljestva.

Deklica je podarila kralju zlato prihr. Tedaj je tudi on vedel vse njene misli in misli drugih ljudi ter spoznal, da ga ima Anka zelo rada.

Kralj se je z Anko poročil. Ljubljena kokoška je dobila lep kokošnjak in po kraljevem vrtu je hodila za mladim kraljem in kraljico, ki sta odslej živela dobro in srečno in menda še živita, zakaj v tisti deželi ljudje nikoli ne umro.

Čudež s punčko

Mihčeva Anica je dobila novo punčko. Lepo punčko v velikimi višnjevinimi očmi in zlatimi laski, z ustki na smeh, in kar Anici najbolj ugaja — če punčko položi, zapre le-ta svoje lepe očke in zaspi.

»Zdaj bo lahko spala z menoj, a kadar bom šla v šolo, bo tudi punčka vstala,« je mislila Anica. Kmalu so vse njene male sode poznale lepo punčko, pestovale jo in božale in jo gledale kakor pravo čudo. Saj pa tudi nobena ni imela take lepe punčke. Le trgovčeva Danica jo je imela, še lepšo skoraj s svileno obleko in lakastimi čevlji, toda pripeljala jo je na svojem vozičku le redkokdaj med otroke in še takrat se je ni smel nihče dotakniti. Zato je bila Aničina punčka predmet občega občudovanja.

V nedeljo popoldne so se otroci igrali na Mihčevem vrtu, seveda je bilo spet vse osredotočeno na punčko. In zdajci se pa spomni Brodnikova Franca:

»Ja, kako pa je punčki prav za prav ime?«

»Saj res!« se oglašijo vsi hkrati. Vsem se je čudno zdelo, kako to, da niso že zdavnaj mislili na to.

»Veste kaj,« pravi mežnarjev Tonček, ki je hodil že v drugi razred in se učil za ministranta, »če hoteče vam jo pa krstimo.«

Vsi radostno plosnejo z rokami tako jim je ugajala ta misel, in takoj prično ugibati, katero ime bi bilo najlepše. Po dolgem prerekanju so se končno zednili za Ančin predlog, da naj bo punčka »Zorica,« kakor je ime sestrični v mestu, ki je punčko poklonila.

Nato se razletijo na svoje domove in kmalu se vrnejo vsak s svojim prispevkom za gostijo, zakaj po krstu mora biti tudi gostija. Anica je prinesla velik kos potice, Franca lepo jabolko, Tonček malo skodelico vina, zmešanega z vodo, Laznikov Tonček pa celo konic klobase. Tudi kosček sladkorja je blestel med ostalimi dobrinami, ki ga je bila prihranila Potočnikova Jelica prvi kavi.

V vsečanem sprevedu so krenili v dvorano, kjer je mežnarjev Tonček krstil punčko za Zorico, nato pa so šli pod košato jablano, kjer je čakala gostija. Toda joj nesreče! Za stole so si bili pripravili velike kamne, a botrica se spotalke ob malo vejo in punčka pa de z obrazom ravno na kamen in njena lepa glava se je razbila na kosce.

Pravkarinje veselje se je spremenilo v vseobčo žalost in Anica je povrh še od strahu točila debele solze in obupovala:

»Le kaj bodo rekli mamica in sestrična? Nikoli več mi ne bosta ničesar dali.«

V tej obči žalosti sine Anici v glavo pametna misel:

»Kaj ko bi se zgodil s punčko čudež? Babica toliko pripoveduje o čudežih!«

»Čudež,« so vzkliznili vsi hkrati in se oprli te misli kot zadnje rešine bilke. Vsa je čudež povedati, da je slišal o kakem čudežu. Zlasti mežnarjev Tonček je vedel iz župnikovega pripovedovanja marsikaj.

Sklenili so torej, da se mora tudi z Zorico zgoditi čudež. Zakaj pa ne, če

Salonit

cementno azbestni štrk

je za pokrivanje zgradb najboljši material.

bodo vsi pridni in lepo molili? Z neskončno važnimi obrazi so nesli punčko na Mihčevu podstrešje in jo skril v velik zaboj pod kup starih knjig. In so odločili, da bodo molili tri dni vsak po en očenaš, da bi se s punčko zgodil čudež, da bi bila glavica zopet cela.

To je bilo tiste dni polno tesnobe, plahega upanja in morečega dvoma v mladih srcih! Kaj če se čudež ne zgodi? Pa saj to ni mogoče. Najbolj goreče je molila Anica. Od samega razburjenja zvečer dolgo ni mogla zaspati. K sreči je bila mamica tiste dni preobložena z delom in ni Anice nič vprašala, kje ima punčko.

Napočilo je zadnje usodepolno jutro. »Oh, da bi bilo šele jutro,« se je mislila Anica, »mogoče je še kmalu in čudež se ni gotov.« In da niso sili drugi, Bog ve kako dolgo bi bila ona še odlasala.

Popoldne po šoli so se tiho spazili na podstrešje. Anica je stala ob strani in si z rokami zakrivala oči, da ne bi prehitro pogledala. Bala se je razočaranja. Mežnarjev Tonček je pa kar moči previdno odstranjeval knjige. Mogoče punčkin nosek še ni čisto zaceljen, pa bi se utegnili razbiti!

Nazadnje obstane pred poslednjo knjigo. Punčkine nožice so gledale izpod knjige. Tonček si obriše znoj s čela, Anica prične glasno ihteti, drugi stoje okrog, nemi od pričakovanja. Tedaj pa se Tonček oglaš:

»En, dva, tri« in pogumno dvigne knjigo.

Presunljiv krič iz šestere ust hkrati! Brezumno razočaranje. Punčka je ležala z razbito glavico, kakor so jo bili položili, čudež se ni bil zgodil!

Ko so se nekoliko opomogli od prvega razočaranja, so sklenili, da punčko pokopljejo. Kaj bi tudi s punčko, ki nima glavice! Pobero ostanke in gredo na vrt, iskati pripravnega mesta.

Ko pa so stali v grudi na vrtu, pride iz hiše Aničina mamica. Radovedna, kaj pomeni tako množtev otroška družba, stopi bliže, Anica pa jo ubere, kar so jo nesle noge, in izza bližnjega oglja strahotno opazuje, kaj bo.

V Aničino največje začudenje pa je mamica poklicala bliže, toda ne s tistim strogim obrazom, ki pomeni šibo, ampak dobrotno in prizanesljivo. Otroci so bili mamici razložili vse nesrečo in tudi tisto o čudežu in prav tista velika otročja vera je mamico docela razorožila.

Anica jo je prosila odpustanja in mamica ji je odpustila.

Čez dva dni je punčka že kmalu drugo glavo, do nadaljnega samo plateno s staro lasuljo, toda Anici je mamica obljubila, da bo Zorici, prvič ko pojde v mesto, kupila drugo glavico, prav tako lepo, kakor je bila ta.

In Anica ni nič več žalostna, le v čudeže več ne veruje...

Sale za male

Mati Janezek, ki je pojedla že dva kosa velikonočnega kolača, se zdajci zagleda v kolač, ki še stoji na mizi. In milo zaplaka:

»Zakaj jočeš?« ga vpraša oča.

Ko ni bilo velikonočnega veselja

V peti vojni pomladi — Družina vojščaka Riste — Pregreha brata Vase in božja pot sestre Milke — Grozote špeha in čebule — Daj nam danes naš vsakdanji kruh!

To je bilo tam dol v Bosni o Veliki noči leta 1918, torej v petem letu vojne. O tisti žalostni Veliki noči, najzlastnejši menda, kar jih pomni dežela Bosna, ko ni bilo ne lepih pisanic, ne sladkih kolačev, ne veselih src, ampak so ljudje umirali od lakote...

Podala sva se tedaj z lovskim tovaršcem v gore na divjega petelina, — tako se je človek vsaj malo porazvedril in trenutno pozabil na vse to gorje. In bilo je krasno solmčno jutro, ko sva izstopila na postaji Prača (to je bilo blizu tam proti Drini) in krenila gor proti koči šumarja Pante. Tam sva nameravala ostati oba praznika.

Šumar Panto, vedela sva, da ga ne nakleva več, ker je bil na fronti bogve-kje, njegova koča je stala že davno prazna, a poznala sva planino še iz prejšnjih let in upala, da nama bo lov-ska sreča mila tudi brez Pante, če le sploh še poje gori kak petelin.

kar sva mogla. Bog nama je priča. In ko sem odrezal prvi košček kruha, sem pomignil najmanjšemu izmed de-
co:

— Mali, na kruha, na. Kako ti je ime?
— Spasoj, je povedala mati.
— Na, Spasoj, sem vabil. — Hodil k meni, sokole moji!

Otrok se je postavil na nožice, ka-kor pišče, ki se je pravkar izleglo. A potem, ko je revše seglo po kruhu, bi bilo od slabosti kmalu padlo v ogenj, komaj da ga je še vrela mati.

Ko sva se poslavljala, je Jovanka bridko jokala. — Vboga, Junaška žena! Prepričan sem, da od tega, kar sva midva dala, niti drobščice ni vzela zase. A materinska ljubezen ji je da-jala moč za življenje, tista ljubezen, ki dela čudeže.

Na gori, na parobku temne šume, sva potem počivala s tovarišem. Bila sva že trudna, oba pa prav pošteno lačna. Zakurila sva ogenj, a dočim je šel on malo naokoli ogledovat sledo-ve, ki so se črtali po snegu od raznih zverj, sem jaz na raznjico cvril špeh in čebulo, v tem sem bil svoje dni moj-ster.

In tedaj sem tam med krmčiem na-enkrat zagledal otroka. — dekletce, ki je kukalo vame z boleče-prijaznimi očmi, črnimi kakor oglje.

— Ho, ti mala, sem jo poklical. — Kaj pa ti tu iščeš. Pojdi sem, ne boj se. Čigava si?

Takoj je bila pritekla v naglih skokih kakor srnica.

— Jaz sem Milka, Jovankina hčerka, se mi je predstavila, obenem pa udarila v jok in hitela pripovedo-vati: — Mama je spravila za mene košček kruha, ki si ga dal ti, gospodi-ne dohri, pa ga je Vaso, ki je moj brat, skrivaj vzel in pojedel. Niti skorjice mi ni pustil. — In vnovič so jo obliše solze.

— Tako, tako, Vaso je pojedel še tvoj kos. To je pa res grdo... Čuješ, Milka, pa si zdaj prišla za nama po drug kos, aa?

— Da, Mama je rekla, da ste odšli k Pantini koči. Jaz pa vem za pot tja. Pa sem šla za vami.

— In bi ti šla vse tja do Pantine ko-če, da naju nisi na sredo že tukaj do-šla? Dete moje, to je še dve uri daleč! In si povedala mami, kam greš?

— Nisem.

— Čuješ, Milka: kako pa je bilo da-nes s fastungu v Prači? Koliko so dali?

— Nič. Ni še prišel iz Sarajeva va-gon. V sredo dobimo, pravi načelnik, ako Bog da.

Premišljeval sem. Jaz sam nisem imel nič več kruha. A tam na drevesu je visel tovarišev nahrbtnik. On je imel še pol štruce. Pa sem mu jo vzel in jo dal Milki.

— Evo, ti, Milka, sem rekel. Zdaj pa le brž teci domov in pošteno razdeli kruh, pošteno. Milka! Tudi Vasi moraš dati. Odpusti mu njegovo pregreho, Milka!

Mudilo se nama ni in tako sva se počasi vzpenjala gor po soteski, skoz katero je šumel od snežnice narasel potok. Prišla sva mimo več koč, ki so se zdele zapuščene, nikjer ni bilo vi-deti žive duše; a precej visoko v rebri je stala koča, iz katere se je kadilo. To kočo sem poznal: bil je dom selja-ka Riste, ki sta si bila s šumarjem Pantom nekaj v rodu. Pa ker me je zanimala njegova in njegove družine usoda, sva s tovarišem stopila tjakaj.

Ah, našla sva tam pet kostenjakov, čepeh okoli ognja in gladno bulječih v kotel, v katerem se je kuhala trava. To je bila Jovanka, Ristina žena, s svojimi otročiji in s staro materjo. Ta starica — pogled nanjo je bil najstraš-nejši: smrt v pravi podobli! Žive dni ne pozabim te črnomurine mrtvaške lohanje, iz katere je žarelo dvoje sre-ših oči v grozotnem lesku.

— Kako si, Jovanka? sem vprašal, ko sva si segla v roko. Ni me več po-nala. — Kako tvoj Risto?

— Že dve leti ne vem nič o njem, je odgovorila s slabotnim glasom, jedva se držeč na nogah. — Živ ali mrtev, ne vem. — Tudi stara je hotela nekaj povedati, a se je slišal samo votli šklo-pot njenih čeljusti.

— Jovanka, sem spet povzel. — Kaj pa aprovizacija dol v Prači, koliko dobivaš?

— Dobivam na deset dni eno kilo koruzne moke in tri kile suhih sliv, za nas vse.

— Za Boga, za pet oseb samo eno kilo moka!

— Za šest oseb, gospodine. Je še Milka tu, hčerka. Danes je fastunga, pa je šla ona v Pračo, jaz sem pre-slaba.

— A to tule v kotlu, Jovanka?

— Evo, to so prinesli otroci. Izgrebli so izpod snega tamle pod hišo, kjer je kopno. Malo soli dam, pa se da jesti.

— Daj mi, Jovanka, da pokusim.

Zajel sem z žlico v zeleno brozgo in videl pri tem, kako so oči otročičev s strahom uprte vame, da ne bi jim mor-da še to pojedel...

Zato rajši nisem pokušal, saj bi bil tak izpumljen, a to bi bil v teh okoli-činah greh in zločin. Usedel sem se in razvezal nahrbtnik, tudi moj tova-riš je že segal v svojega. On ni bil baš rahločuten človek, a videl sem, da ima rosne oči, tako ga je vse to pretreslo.

In sva dala, kar sva pač mogla. Saj nama nista imela mnogo. A dala sva,

— Hočem, gospodine, je rekla Milka z globokoresnim obrazkom, pritiskajo kruh na prsi, in se spustila v dir, kar so jo le nesle noge.

Ko se je povrnil moj tovariš in pri-sedel k ognju, so njegove nosnice slastno usrkavale prijetni vonj, ki je puhtel z mojega raznjica. Ko pa je raz-vezal svoj nahrbtnik in posegel noter, se je prestrašil in mene malone prebo-del z očmi.

— He, je zapihlal. — Kje je pa moj kruh?

— Tvoj kruh? Pa menda ne misliš, da sem ga jaz pojedel? sem odvrnil z najljubeznivejšim smehljajem, ki ga premorem.

— Ampak, za vraga vendar, saj sem imel še cele pol štruce, in zdaj je ni nikjer. Izgubiti je nisem mogel. Tam v koči mi je tudi nihče ni mogel vzeti, ker sem imel nahrbtnik ves čas pred seboj. Kam je torej izginil moj kruh?

— Pol štruce, praviš, da si še imel? sem se čudil.

— Saj si vendar videl: polovico sem dal ženski, polovico sem pa spravil nazaj v nahrbtnik. In zdaj je ni več. Hudič je menda ni požrl!

— Kolikor sem jaz videl, sem rekel, nedolžno mu gledaše v oči, si tudi dru-ga polovico razdelil med otroke. Saj

je izključeno, da ne bi bil dal tem si-rotam vsega kruha, ko si tako dober človek. In je sploh lepo od tebe, da sproti pozabljaš na dobrote, ki jih deli tvoja roka. Tako je prav: levica naj ne ve, kaj da desnica. Zdaj pa se izvo-li poslužiti tega preslastnega cvrtja iz moje odlčne kuhinje — in dober tek!

Maló je še godrnjal, nato se je pa potolažil. A vem, da je imel mene še vedno na sumu. Prav za prav se mi je stromak smilil. Bil je močan človek z zdravim želodcem, ki je potreboval obilne hrane, zdaj pa —

No, tako sva pač fužinala špeh s če-bulo brez kruha. In sva potem tudi tam v Pantini koči imela za večerjo samo špeh in čebulo. In drugi dan za zajtrk spet samo špeh in čebulo. Potem sva imela pa zadosti. Naj se gredo petelini solit! sva rekla in jo še istega jutra ubrala s planine dol na sletilsko stran. Tam sva imela dobrega znanca, pri katerem sva upala dobiti košček kru-ha. Samo grizljaj kruha da dobiva spet v želodec, ker špeh brez kruha, to je strašna reč.

To je tako strašna reč, da mi še da-nes postane slabo, če špeh le od daleč zagledam. In čebula, tudi ona se mi je takrat na Pantini planini hudo zame-rla.

Josip Fr. Knaflič.

Iz življenja zagorskih steklarjev

Ob 70 letnici steklarne, ki od lani počiva in čaka zopet boljših časov

Zagorje, 28. marca.

Letos poteka sedemdeseto leto, odkar se je začel obrat v novi tovarni, ki je bila za takratne razmere prva svoje vrste. Znano je, da se je produciralo najboljši in naj-
trepnejše steklo v Zagorju. Od onega ča-
sa pa do danes, ko počiva v tuj zrušeni
stavbi vse delo, je šlo od tu v promet na
milijone steklarne robe. Prvi začetki te
industrije so tesno vezani z izsleditvijo
premogov, ki se je pridobival kar na dnev-
nih kopih na »Grafenstollenfeldu«. Zbog
absolutnega pomanjkanja izvoznih sredstev
se je osnovala okoli l. 1812, steklarica, ki
je premog konsumirala. Podjetnik Schwarz
je kasneje prodal steklarico (ali kakor jo
nazivajo še danes starejši ljudje: »Glažu-
toe«) premogokopni družbi na »Kuksee«
— delnice. Glavni delničarji so bili: Langer
(ravnatelj), grof Spauer, grof Wittmann,
baron Helfert in grofica Ochsenbauer.

Z dograditvijo južne železnice je mogla
ta družba bolje vnovčiti premog. Zato, in
pa ker je stala steklarica zelo odročno
v bregu nekako tam, kjer je danes graščinski
vrt, so jo opustili ter dogradili novo v ra-
vini. Dočim je bila prejšnja na dve, je ob-
segala nova pet peči. Staro poslopje se je
preuredilo za taljenje cinkove rude. Ime
»Cinksmelce« je še danes ohranjeno, o to-
varni pa ni sledu. Za Veliko noč 1859. je
zagorel ogenj v prvi peči nove steklarne,
ter gorel neprenehoma do 27. junija 1928,
ko se je zaradi mežnega gibanja ustavilo
vse delo.

Prvi upravnik je bil Klein. Pozneje, ko
se je osnovala TPD je prešla tudi steklar-
na v njene roke, dokler je ni vzel v najem
1. junija 1912, njen sedanji zakupnik go-
spod Abel. Ta jo je preuredil in izpopolnil.
Ob priliki mežnega gibanja steklarjev je
ustavil obrat. Večina se je tedaj odselila
v Hrastnik, Rogoško Slatino in Paračino.
Doma je ostala le peščica starejših, ki žive
od milostne pokojnine v »Lebringu«, kakor
so kristol steklarsko kolonijo. V zadnjem
času je sedanji najemnik podaljšal najem-
nino. Verzije, da se bo začelo z moderni-
zacijo steklarne, ki v bi bilo zaposlenih do
400 delavcev, pa še niso osnove. Priča-
kovati pa je, da bodo odločilni faktorji
odstranili morebitne ovire in uvideli, da
tako renomirane steklarne ne kaže opusti-
ti, ker so dani vsi pogoji za najbujnejši
razmah še posebno z razširjenjem rudniške
železnice, ki se bo začelo izvajati že letos.

Korist bi imelo podjetje samo, brezposelni
bi lažje našli zaslužek, obrtnikom in tr-
govcem bi bilo pomagano v veliki meri,
ke so bili steklarji njih izdatni odjemalci.
Prvi steklarji so bili Nemci, ki so se
doselili iz Ribnice pri Spilfeldu, prišli so
pa tudi iz Limbuša, od Sv. Emne pri Pod-
četrtku, Voitsberga pri Gradcu, iz Kočev-
skega ter Češke. Imena: Götz, Weinberger,
Kraus, Kolman in Juhman so v dolini do-
bro znana. Razumljivo je, da se je iz te
mešanice razvil kaj čuden jezik. Prevlado-
val in asimiliral je tedaj nemški duh, ki
mu je bila ena doba zelo naklonjena. Ru-
dnik je bil v nemških rokah, šolstvo isto-
tako. Posledice je občutil slovenski napre-
dni življenjski. Stari narodni borci Sokoli po-
vedati marsikaj o »aufbiksanju«, zame-
hovanju in o toči kamenja; vse to je za
nami. Ko so tudi domačini prišli za delo
v steklarico, so unesli v nemško govorico
mnogo slovenskih besedi, ki so posebno po

vojni povzročile prav klasično govorico.
Značilno za preorientacijo v slovenski duh
je izjava steklarja Juhmana »Poitlae«:

— »Moja srce je Slovencu, moja mat' pa
Korošcu.«

Zaščitni patron steklarjev je sv. Flori-
jan. Ta dan so slovesno praznovali. Po-
močniki in odnalsci so dobili kruh, bre-
novko in vino, mojstri pa par sodčkov pi-
va. Popoldne je bila velika veselica s sple-
som in lampijoni.

Najbolj obiskana prireditve je bila na
ponedeljek pred pustom — »Fosingsbols«.
Šef steklarne je kupil sto litrov vina za
onemogle, posebej pa še za vse delavstvo.
V rudniški restavraciji je tedaj zavrelo
blazeno praznovanje. Ko so vse popili so
takole kovali vero v radodarnost šefov:
— »Benn der Herr Direktor tatn auf un-
ser Ball tatn kema, tatn bul noha zva Fosl
Bir coln tatn« (če bi gospod šef storu, na
naš ples storu priti, bi storu še dva sodčka
piva plačat storu).

Za ta ples so najeli rudniško godbo in
naj se mi ne zameri če to hudomušno pri-
krojeno vabilo izdam širši javnosti. Glas
se:

— Slavna rudniška plehmuzik! Kukar
vsraga let, tako tudi letos mi steklara-
fante k Vam prišla, da bi ga tam na naša
bal par štik aufspilat. Dobite 15 litrov vina
ali narobe dva sodčke pir, svinska pečena-
ka, zjutri ob štir pa aufkšnit dachu. Če vsi
muzikante za to anferstünden so, dejte
nam to ja povedat, mi Vam bomo ja vse
to dobar plačal. — Habedern! Steklara-
fanti...

V jutro ko se je animirana zabava bliža-
la koncu, je zbral šef okoli sebe mojstre
in napil: »Naj živi steklarska industrija!«,
za tem so zagnali kozarce ob tla in rajali
do konca. V sredo so pokopavali pusta.
Pred vrati gostilne so odmerili prostor za
jamo in če jim ne bi birt postregel, bi mu
zakopali »šemo« pod prg. Pri Rjavcu ne-
kaj so vrgli pusta v Medijo. Pepelnici č-
tretek so označili z »seinašerna«. Ta dan
so se našle same steklarke. Nobile so
od hiše do hiše na eni tasi liter vina s ko-
zarci, na drugi posodo s pepelom. Kdor se
je odkupil, je pil in bil zaznamovan s pe-
pelom.

Za Božič so pekli purane v »stambrcu«,
t. j. hladilnici za steklo. Včas se je peklo
kar po dvaset takih pičev. Nikjer niso
lepše zarumeneli kakor tam, sproti so se
steklarji gostili in zalivali s sladkim »ita-
lijanom«, ki ga je sleherni premogel naj-
manj en sodček v kleti.

Poročenemu, na sveže pečenemu paru so

Otokar Brezina,
češki pesnik-filozof, ki je te dni umrl v Jarome-
ricah na Moravskem

»fircigali« — s sivilnim trakom so zapril
cesto. Govornik, ki je svate dočkal ob mi-
zi, je napil in voščil srečo. Pod mizo je
med tem našel »tajnik« dokončal pro-
pustno pisno in ga oddal, čim je ženin
ugodil nepretiranim zahtevam »pobova«. Na-
to so prestrigli trak, konca pa ovili konje-
ma okoli vratu, ki sta jedro potegnili
mladi par na bučno gostijo.

Izvršeni mladino, ki je bila precej boje-
vita, so steklarji živeli z domom in jav-
nostjo v najlepših odnosih.

Delo v steklarni je naporno. Pozimi so
gre, poleti pa je puhtela iz peči, kjer so
je topila masa, neznozna vročina. Do pasu
slečeni so se vrteli mojstri okoli peči in
pihali z dolgo cevjo — »fajfo«, steklo v
modele. Te kalupe so morali stiskati sami
z nogami in to 10 do 15 ur dnevno. Skoro
vsak je zato dobil v »so« ukrivljene noge,
ki so bile tipičen znak steklarja. Pozneje
so delo opravljali tudi mladi učenci. Vedno
gledanje v jarko svetlobo je zapustilo vsa-
kemu kako očesno bolezen. Siva mrena je
bila običajna posledica. Vsi starejši moj-
stri nosijo očala, polovica njih je prestala
operacijo. Pljučne bolezni je pospeševala
menjajoča se temperatura, prepih, škodljiv
v plini in naporno delo v potu. Mnogo jih
je pobrala jetika. Konzumirali so ogromno
množino pijače in jedace, da so se ohrani-
li kolikor toliko krepki.

V spodnjih prostorih steklarne so po-
stavljene peči za proizvajanje plina, ker
leta je dal potrebno vročino za taljenje
steklene mase. Skoz obsežne železne cevi
se je dovajal plin v gorenje peči. Kurilo
se je nepretrgoma od vsega početka, ker
bi sicer ohlajene peči utrpelo veliko škodo.
Plin je spodgrizel marsikoga. Mali zgrba-
neni mošček Hlobec, ki je ostal še tu, mi
je zadnjič z bridkim povdorkom dejal:
— Trinideset let sem žrl tisti gas, se-
daj sem pa kripel!

Še starejši od njega je bil »širar« Krač-
man. Kolikokrat so vplili nanj iz prvega
nadstropja, kadar je le preveč kuril!

— Kračman, kosa (gas-plin) nazaj!

Pri Kračmanu so našli vsi brezdomovci
vsak čas toplo, gostoljubno zavetje v
znameniti »šlurkijuni«. V pesku okoli
toplih peči je včas doimalo kar po tri-
deset otrok brez staršev ali beračev, brez-
poselnih ali drugače iztrjenih bitij.

Se mnogo drugih spominov je vezanih
na steklarico, ki je pred 70 leti prirala v
dolino; ostali so pač le spomini. Samo ne-
kaj docela onemoglih delavcev je ostalo tu,
vsi drugi so se razkopali. Starčki kakor
Veber, Per, Kozmus, Bauer, vsi med 70 in
85, še tjavajo po zapuščenih potih in dvo-
rišču prile zgradbe. Zde se kakor topa,
živa priča nekdanje krepke industrije. Iz-
trgani iz okolice, s katero so živeli, umi-
rajo le počasi, ker živi še v vseh teh up,
da se zopet vrnejo boljši časi. Kako jim
zažare oči, kadar jim zajetni steklar Ot-
mar Ranzinger a povdorkom tistih 187 kg
(kje je še tak?) in temperamentom »let
boljših polovice« razklada:

»Bo, bol še bote glaze pihali!... Ja...
ali pa ne, hudič vedi... Lej gal Mislite, da
jaz vem! Kolk so takih, ki govori, pa ni
ne vel Lej gal Bo ali pa ne!»

Takole je vsak dan. Izupa v resignacijo.
Bo, ali pa ne. Tudi tam v Paračini bi po-
pustili in se vrtili vsi oni, ki so težko od-
hajali na jug med brate.

Na podjetju je tedaj, da zastavi greb-
ljico in svinčnico, ter ustvari pogoje za
začetek in razvoj modernega podjetja, š-
gar znano ime »Zagorska steklarica« bo
solidna garancija za prvovrstno blago.

N. Adamič

Najidealnejša kurjava

za enodružinske vile, hiše, cerkve, dvorane, ga-
raže itd. je ETNA sveže-zračna centralna kurja-
va, sračil in kuril istočasno, je zelo štedljiva in
pogosto in se lahko regulira. Prospekte in refe-
renčne listine dobite brezplačno potom zastop-
stva

Luftholzungs-gesellschaft, Wlen, XVII, 1.
Tehnčni biro »Tehna« družba z o. z., Ljubljana,
Mestni trg 25, I. Telefon 31. 25—80.

Ivan Podržaj:

Martin v krčmi

Odlomek poglavja iz povesti
»Martin Brbek«, ki jo je izdal
 založba »Luče« v Ljubljani.

Na klancu pred šmartnim je stopil
Martin v krčmo. Bil je utrujen, pa tudi
lačen, saj ni jedel razen dopoldanske-
ga prigrizka v mestu že cela dva dneva.
Krčmi sta sedela dva možaka in
se razgovarjala s krčmarico. Možaka
sta se smejala, krčmarica pa je baš, ko
je stopil Martin v izbo, rekla, da veru-
je v strahove in da ju prosi, naj ne
govorita več o takih stvarih.

Martin je pozdravil in sedel za mizo
pri vratih. Naročil si je kozarec vina in
kos kruha. Spoučel si je kozarec, kaj go-
vorijo. Navzlic utrujenosti se je čutil
tako veselje, da bi bil najrajši kar iz-
pil, vzel s seboj kos kruha, da bi bil
čimprej pri Lizi in ji povedal, da je do-
bil službo v mestu. Ko pa je slišal ene-
ga od obeh možakov, ki je rekel, da bo
že vprašal Martina, kako je bilo, se je
ozrl po mizi v kotu in videl, da sedi
tam trgovec Mihec.

— Kar vprašajte ga! se je oglašil
Martin.

— Saj je res. Še poznala ga nisem,

se je približala krčmarica Martinu in mu
voščila dober večer.

— No, Martin, se je obrnil Mihec, ka-
ko pa je bilo davi, kaj? Ali se ti še
hlače tresejo?

— Ti boš že vedel, Martin, ki si bil
zraven in ti boš povedal po resnici, je
prisledla k njemu krčmarica.

Martina je obšla jeza, udaril je po
mizi in odvrnil:

— Kako naj vem, kaj je bilo, ko sem
pa bil v mestu!

— Glej ga, zakaj se pa jeziš? Vpra-
šat se vendar sme, je rekel Mihec.

— No, pa vi povejte, kaj je bilo, se
je pomiril Martin.

In krčmarica je začela pripovedovati,
kako se je davi šmartinski župnik med
črno mašo, takrat ko bi se bil moral
hitro obrniti nazaj k oltarju, da ne vidi
duše tistega, ki je bil zanj bral mašo,
spozabil in je ostal obrnjen v cerkev
ter je videl pogubljeno dušo, ki se je
tako prestrašil, da je zavpil z vsem
glasom, naj izjine takoj iz cerkve.

— Beži, beži, Marjana, tega ti še
Martin ne verjame! je prekinil Mihec
krčmarico, ki je prosila Martina, naj ji
pride povedat, za koga je župnik bral
mašo. Objubila mu je za to liter vina
in lep kos krache za Veliko noč.

— Če bom zvedel, bom že povedal,

je dejal Martin, ki se je spomnil, da ne
bo nikoli več mogel pogledati v zakri-
stij v bukke, kamor zapisuje župnik
plačane maše.

Krčmarica je nadaljevala s pripove-
dovanjem, kako so bili ljudje prestra-
šeni, ko so videli, kako težko se je od-
pravila pogubljena duša iz cerkve in da
je po vsej cerkvi rožljalo z verigami,
ko jo je satan zopet vklenil ter jo med
peklenimi vrščem vlekel iz cerkve na
pokopališče. In da je bilo vse res, so
vendar povedali ljudje, ki so bili zra-
ven! Stara Židanka, ki je bila tako po-
božna in vsak dan v cerkvi, se je tako
prestrašila, da so jo morali nesti do-
mov in je umrla od strahu. Cerkovnik,
ki je prisločil na pomoč, se je tako
ustrahil, ko je zagledal pogubljeno dušo
v peklenščkovih rokah, da je padel in
si zlomil nogo. Ministranta je pa vrgla
božjast in ga je moral župnik sam od-
nesti v župnišče, ker so vsi zbežali iz
cerkve.

— No, pa recite, da ni res? je kon-
čala krčmarica.

— Saj nisi bila zraven, je podvomil
drugi možak, trgovec Mihec pa je de-
jal:

— To so lari fari! Židanka je umrla,
ker je bila stara, cerkovnika sem pa
videl še opoldne, ko je govoril s kuha-

rico, ki se je pripeljala iz mesta.

— To si je kdo izmisli! Župnik sam
mi je nekoč povedal, da je tisto o gie-
danju pogubljenih duš pregrešna vraža
in da škoduje vernim dušam v vicah.

Je rekel mirno Martin in se nasmehnil
ob misli, da ljudje v cerkvi niso razu-
meli, kaj je zavpil župnik in komu je
veljalo. Da je pa vse tisto poten gola
laž, priče vendar cerkovnik, ki ni bil
prav nič preplašen in ni prav nič šepal,
ko je hodil zjutraj okoli pošte. Pa tudi
kuharica ne bi bila šla v mesto, če bi
se bilo zgodilo kaj takega, si je mislil
Martin in izpraznil kozarec.

— No, ali nisem rekel, da ti

Zelena trafa je kras vrta

Duša in telo si želita na hišnem vrtu čim več trate — Kako jo zasejemo in kako negujemo

Bili so šat, ko je bil travniček na vrtu postranskega pomena. Vrt je bil zasaban pred vsem s cvetličnim grmovjem in drevjem. Sadijo se je po geslu: kar mogoče senca, planih preprog in visoko ograjo, da ne stezajo plebejci vrtu preko meje. Za solnce, trato, spomladansko floro ni prostora.

S sportnim gibanjem, s zavestjo, da je solnce vir zdravja in sreče, je prišla tudi za zeleno trato nova doba.

Naši malčki, ki ne poznajo stare ne moderne šole o vzgoji človeka, najdejo sami od sebe pot na solnce, na travo, če so le trenutek prosti. Tam najdejo zabavo, da se bi za ceje ure samotili, če bi jih ne predrinili kiti varuha, ki jih tira nazaj na belo bledišče ceste, od koder se z največjim samozatajevanjem ozirajo na prepovedano zeleno livado. Ne samo otroku, tudi odraslemu se zahteva odpočitek in igre v travi. Pogledimo Angličan! Žilavi, trezni, skozi in skozi sportniki, imajo krasna travnata igrišča, kjer se zabava staro in mlado. Na pravilno gojenih livadah ni opaziti ne sledi, kljub temu, da igrajo na njih dan za dnem golf in druge igre.

Ureditev travnika v vrtu zahteva kolkor toliko truda in dela. Trava mora biti preko celega leta temnozelenca, gosta, nizka in brez plevela, brez marjetic, mahov in regratov. Prvi pogoj za doseganje goste ruše so dobro seme, dobro obdelana zemlja in pravilna setev.

Vrtna trava sestoji iz različnih trav, ki morajo biti priljubljene ter dobro uspevajoče v določeni zemlji in leti. Ne uspeva vsaka trava v vsaki zemlji. Velike semenske trdike imajo na prodajo že pripravljene mešanice za posamezne zemlje. Za navadno vrtno zemljo, za težko ali lahko, za solnčno lega. Dobiti pravo mešanico in kaljivo seme je najlažje, ker drugače je denar vržen proč. Trava posejana s slabim semenom, je drugo leto gola, sem in tja se pa šopirijo šopi, ki spadajo na pašnik, a ne na vrt. Velika mešanica sestoji iz treh glavnih trav, ki uspevajo povsod, in par specialnih. Med njimi je enoletna, ki kmalu vzklji hitro raste in ščiti počasnije rastoče trajnice in detelje. Drugo leto prva izumre, ostale se pa razrastejo in tvorijo goste ruše. Razum trav so v mešanici drobne detelje. Kakor sem že omenil, imajo velike trgovske trdike svoje specialne mešanice. Zgodí se tudi da dobijo mešanico, ki ravno odgovarja razpoloženju skladiščnika ali računom gospoda šefa. Zato skleni pri naročilu večje množice pogodbati Seme je zelo drago, 1 kg stane 30 do 40 Din. Travnna semena se nva-

žajo večinoma iz Amerike in Anglije. Da dobimo goste ruše, sejemo vrtno trato mnogo gosteje, kakor na travniku. Za 1 m rabimo 40 do 60 gramov semena. Velike površine sejemo v sredini bolj redko, 20 gramov na meter, ob kraju pa gosteje.

Priprava zemlje ni nič manj važna. Pri ureditvi vrta je navoženja in premetanja zemlja še neobdelana. To je treba na jesen uravnati, močno pognojiti, prekopati in pustiti preko zime v grudah, da preimzne. Spomladi se zopet prekoplje, pograbi in uravnava, da je površina ravna ko miza.

To delo izvršimo pred setvijo sredi aprila, da lahko sejemo v svežo zemljo. Setev se vrši samo v brezvetrno doba, ker je seme trav izredno lahko. Če zapiha pri setvi vetrice, odnese drobno seme, debelo pa pade skupaj. Pred delom seme dobro premešamo. Pri setvi stopamo po deski in enakomerno sejemo, za sejalcem se mora seme takoj z grabljami zakopati. Ko je zakopano, se še povlači ali potolče s desko. Ako je zemlja suha in ni pričakovati dežja, je potrebno setev večkrat zalivati.

V 14 dneh že dobimo travnik nežno zelenkasto barvo, ko doraste trava ped visoko, jo je treba pokositi. Da se zaraste v goste ruše jo je vsikdar kositi, ko je malo večja, tako da ostane preko celega leta visoka 5 do 10 cm.

Na senčnih dvoriščih, kjer primanjkuje solnca in zraka, se fine trave ne drže dolgo v septembru je navoženja zemlja že gola. Tam je bolje travo nadomestiti s šmarncami zimzelenom, praproto, različni jeglič bršljanora itd.

V senči dreves se tudi kaj rad naseli mah in izpodrine travo. Na jesen, pred zemlja zmrzne naj se mah zato z grabljami pograbi in travnik potrosi s živim apnenim prahom. Ta uniči ne le mah, ampak tudi trosje. V tem primeru gnojimo travnik spomladi, drugače pa vsako leto na jesen s kompostom, spomladi pa travo pregrabimo, odstranimo štirje in travnik povlačimo. Tako gojena trava vzdrži mnogo let sveža in nizka. Kot vsaka stvar pa tudi trava v vrtu ni večna; v 10 do 15 letih izčrpa hrano iz zemlje, med travo se naseli plevel, trpotec, regrat, da se jih ne moremo več s pletjem obraniti. V tem primeru moramo travnik prekopati, pognojiti in na novo posajati.

Spomladi, ko sneg izgine, nam sešeti trava vse prepočasi. Tu nam rumeni vijoličasti in beli pomladni žefrani kaj mčno okinjačo vrt in poznavajo obnem pomlad z različni drugimi čebulnicami.

vezni sodnikov, se letna izmed podse- veznih sodnikov, ako tudi teh ni na prostora, pa izmed nosodnikov. Tekma se mora na vsak način odigrati. — Kjer ni prisoten podse- vezni službojoči organ, morajo postopati sami kapetani po tem sklepu. Sodnik, ki za- kasni tekmo ali ne pride na njo, bo predan kazenskemu odboru.

5. Glede podseveznih prvenstvenih tekem, ki se igrajo po dvojnem cup sistemu, ob- javlja LNP vnovič: V prvenstvenem tek- movanju odločujeta skupno jesenska in po- mladanska tekma, odnosno obe določeni tekmi. Kljub, ki izgubi obe tekmi ali ki izgubi eno in igra drugo neodločno, izpade iz nadaljnega tekmovalstva za določeno leto. Ako dobi vsak klub po eno tekmo, odloča bolj- ša razlika golov, računši obe tekmi skupaj. Ako se pripeti, da je razlika golov izravna- na, se mora podaljšati spomladanska tekma za dvakrat 15 minut. Ako tudi to podaljša- nje ne prinese odločitve, odloča žreb, ki ga izvede sodnik takoj na terenu v prisotnosti obeh kapetanov in podseveznega delegata. — Za podsevezni finale se spremeni ta do- ločba v toliko, da se v primeru izravnan- ja izida po drugi tekmi igra takoj nasled- nji dan na istem igrišču tretja tekma. Ako bi tudi ta ostala neodločna, se podaljša za dvakrat 15 minut in ako tudi to ne prinese odločitve, se žreba. — Protesti proti odigra- nim tekmam, ki se vrše po cup sistemu, se morajo tekom 24 ur najaviti direktno pod- savezu (izvenljubljanski klub brzojavno) ter tekom nadaljnjih 24 ur pisмено predlo- žiti protestno takso, kakor jo predpisuje § 21. o. p.

6. Podeljevalski klubi včlanjeni v LNP-u so dolžni o javnih tekmah, pri katerih ne sodi izprašan sodnik poročati tekom 24 ur pod- savezu (poatek igre, rezultat, morebitni in- cidenti, ime sodnika itd.). Poročilo je treba priložiti postavbe moštvev obeh klubov na predpisanih tiskovinah.

Po sklepu posl. odbora se uvedejo s pri- hodnjim prvenstvenim terminom zopet kon- trojne vstopnice za adoletoce igralce. Klubi bodo prejeli odsej za vsako svojo tekmo 13 prostih vstopnic, ki jih bodo morali izra- čunati oddati biljetarju. Vstop na igrišče brez vstopnice ali brez veljavne proste karte je strogo prepovedano in se bo v bodoče za- branilo z najenergičnejšimi sredstvi.

Zaradi dopisa Sekcije ZNS od 23. marca odreja posl. odbor, da mora vsakokratni službojoči odbor podsaveza pred pričet- kom tekme stopiti v stik s sodnikom glede ravnanja ob morebitnih incidentih. Odreja se nadalje, da morajo službojoči odborniki nositi viden znak ter da se morajo nahajati, kolikor dopušča služba, stalno na sedežih, ki so odkazani LNP-u. Og. odborniki, ki nimajo pravilnika za službojoče odbornike, se naprošajo, da si ga preskrbe pri tajni- ku L.

Z ozirom na vrsto preložen, ki so jih vi- zili razni ljubljanski klubi za odgovore pri- venstvenih tekem, določenih na 24. t. m., opozarja posl. odbor v naprej vse klube LNP vobče, da takim prošnjam ni mogoče ugoditi, ker ni na razpolago niti enega pro- stega termina.

Prošnji SK Slovana in ZSK Hermesa za odgovore njihovih juniorskih prvenstvenih tekem do konca aprila bo posl. odbor po možnosti ugodil. Naknadno se udobi pre- ložit Jun. prv. tekme Jadran : Ilirija ex praesidio od 24. marca na kasnejši termin. Upravnemu odboru se predajo v discipli- niranje zaradi neizpolnitve obveznosti po- vodov prv. tekme dne 24. o. p. 23. t. m. SK Jadran, SK Slovan, SK Trbovlje, Athle- tik SK ter službojoči podsavezni blagajnik na igrišču Ilirije in službojoči podsavezni reditelj na igrišču Primorja.

Verifikacija se prv. tekme Ilirija : Jadran 3 : 0 par forfari, Amater : Trbovlje 3 : 0; prv. tekma Celje : Atletik SK odigrana dne 24. marca z rezultatom 4 : 5, se veri- ficira po § 18. prav. prv. tekme 3 : 0 za SK Celje, ker je njegov nasprotnik odstopil od nadaljnje tekme. Protest Atletik SKA proti odigrani tekmi se zavrne v smislu § 21. o. p., ker mu ni bila priložena pro- testna taksa.

Odobrilo se prijateljske tekme: Ilirija : Viktorija, Zagreb 31. marca in 1. aprila v Ljubljani; Železnikar : Železnikar, Bjelovar 31. marca in 1. aprila v Bjelovaru; Maribor : SK Kastner & Oehler, Graz 1. aprila v Mariboru; Javornik : Svoboda, Ljubljana 31. marca v Cerknici.

Dvigne se s 24. marcem suspens Athle- tik SKA, ker je med tem poravnal vse svoje denarne obveznosti.

Verifikacija se s pravico nastopanja dne 22. septembra 1929 za ASK Primorje: Li- povšek Leon. Po § 10. o. p. se dovoli takoj- šnje nastopanje v prijateljskih tekmah za ASK Primorje Igr. Sinkole Rudolf, Milnar Fr., Lipovšek Ferdinand in Lipovšek Leon. — ZSK Hermes odjavlja Igr. Jegliča Vinka in Braunsela Alfonza. — SK Reka se po- ziva, da do 4. aprila konkretno javi podsave- zu obveznosti bivših svojih članov Zuccata, Korena in Thume. — Z ozirom na dopis SK Slivnice od 13. marca se zavrne verifikacija Igr. Prusnika Milana za SK Grafika. — Taktik I.

Lahka atletika na Finskem

Ce pogledamo zemljevid Evrope in po- iščemo Finsko republiko, vidimo, da gre za sicer obsežno državo na severu, ki pa ima komaj nekaj nad tri milijone prebivalcev. In še izmed teh je najmanj 400.000 švedske narodnosti!

Ta dežela tisoč letar pa je kljub malo- številnemu prebivalstvu znana po vsem sve- tu; za to odlično pozicijo med svetovnimi silami pa se mora zahvaliti vlogi, ki jo igra v mednarodnem sportu.

Povsod, bodisi na olimpijadi, zimski ali letni, bodisi na drugih mednarodnih meetin- gih se dviga finska zastava — z modrim križem na belem polju — prva ali med pr- vimi v znak zmage. Če so Finci na prireditvi, je njihovo mesto vedno med najbolj- šimi!

Njihova premoč pa je vsekakor največja na lahkoatletskem polju. Ze samo ime Nur- mija pomeni slavo, ki je dosedaj še ni bila deležna marsikatera država, ki že deset- letja goli to panogo sporta.

Ce hočemo razkriti tajnost, ki je poma- gala temu trimilijonskemu narodu do sve- tovnega slovesa, se moramo poglobiti v njegovo dušo. Od kod pa izvira? Na to skoraj ni mogoče odgovoriti! Sprva so jih znanstveniki uvrščali med Mongole, sorod- niki Japoncev, pozneje med Laponce in Madzare; sedaj so opustili to teorijo in niso postavili nove. Zaenkrat so zopet samo Fin- ci brez določenega izvora.

Značilen za njihovo mentaliteto je prego- vor: »Nisi lunak, ker je to bil tvoj oče; tvo- ja moč leži v tebi!« Finsko pleme je vztraj- no, žilavo in silno ambiciozno. Finci niso polovičarji; ali vse ali nič. Doseči hočejo svoj cilj za vsako ceno. S takim značajem so jim odprta vsaka vrata. Fizično je na- rod zdrav, močan in odporen. Jetike in spolnih bolezni Finska skoraj ne pozna; tudi analfabetov je zelo malo.

Slavni finski sportni profesor Lauri Pik- kala pripoveduje o tajnosti sportnih uspe- hov naslednje:

Lahkoatletičnega materiala, kakor ga ima Finska, skoraj ni mogoče najti na vsem sve- tu. Polovica mladine, ki zapušča šolo, ima vse pogoje za prvostvorne atlete; drugod je ta odstotek nad polovico nižji. Zakaj? Najpomembnejše je dejstvo, da se telovadba v finskih šolah goli sistematično, ne pa ne- redno in kot stranski predmet kot v drugih državah. Sistem je v ostalem švedski, ki pa doma ni dosegel onih uspehov kot na Fin- skem.

Kadar zapuščajo finski dečki šolo, ne vo- do samo, da je Pariz prestolnica Francije, da je Balkan polotok in da je angleškemu kra- lju ime Juril, temveč poznajo še bolj te- meljito človeško telo kot instrument, na ka- terega je treba igrati vedno, da ne izgubi glasu.

Pikkala pripisuje nato največ pomena za razvoj lahkoatletike sportu parni kopelji. Na Finskem skoraj ni tako revnega človeka, da bi ne imel svoje kopalnice, kjer se vsaj enkrat tedensko kopile v topli vodi. Zato tudi Finci, kadar nastopajo po inozemstvu, ne iščejo samo ugodnih stanovanj in pri- merne hrane, temveč najprej parne kopelji. Nurni brez teh kopelji ne bi bil postal kraj- je rekordov. Težko je reči, ali je Pikkalovo mnenje glede raznih kopeli popolnoma pra- vilno, toda gotovo je res, da se jih Finci zelo poslužujejo in da zanjejo povsod uspe- he.

Tretji faktor, ki poganja Fince za zma- gami, je njihova magična besedica: Sisu! (Oba s se izgovarjata sikajoče; beseda se naglasa na zadnjem zlogu!) Besedica se ne- da prevesti; definira pa le lahko tako-le: »Sisu« je čustvo vsakega Finca, kadar gre

P. MAGDIČ, LJUBLJANA

Krasna popelin obleka D 350
Bluze svilene popelin D 95
Kasha obleke D 320
Lep modern plašč D 360

Oglejte si zadnje kreacije v izložbah.

Ogled modelov v trgovini.

P. Magdič
Ljubljana

nasproti glavne pošte.

v boj za svoje barve. »Sisu« je ljubese- do sebe in ljubezen do domovine, a ob- nem sovrativo do nasprotnika. Za Finca sport ni igra, temveč borba proti vsem. Dokler traja borba, je Finca vsako tekmo so- vražnik, ki ga je treba za vsako ceno pre- magati. Če Finca v boju podlega, mu je tre- ba samo vzkliti »Sisu«, in zopet je oži- vel.

Sportna ideja ima na Finskem globoke korenine; navdušenje za sport navdaja vse, delavca in intelektualca, kmeta in gospo- da, moške in ženske, staro in mlado. Finski zmagovalci v sportu so narodni junaki in mala kolajna, ki si jo Finca pribori v sport- nem boju v inozemstvu, je vredna več kot drugačna, večja zasluga doma.

Telovadba, parne kopelji in »sisu«, te tri besede odpirajo Fincem pot v široki svet!

Poziv vsem tenis igralcem

SK Ilirija (tenis-sekcija) je izvela v petek 22. t. m. ob obliki udeležbi sestanek tenis igralcev. Sestanke članstva znaša za člano 250 Din, za učlane SK Ilirija 300 Din, dišaka članstva 160 Din sicer plačljivo v dveh obrokih: prvi obrok plačljiv letos do 1. aprila, drugi obrok pa na mesec nato. —

V ožji sekciji odbor so bili poleg učitelja levočeni pč. Šarjta in gr. dr. Koželj in Zajo. Nato se je razvila živahna debata glede ra- dečevke in in je bilo sklenjeno, da se vstopovalce pred vsem osem paritja, ki prve vstopajoče pr- vne s prvimi obrokom. Vsaka paritja, obstoječa je najmanj 4 do 6 oseb, ima pravico do dveh večerjih in ene jutranje ure. Dileki samo po- dnevu.

Ker v prejšnjih letih mnogo igralcev ni moglo v igri napredovati, so nekateri najbolj igralci obhujali, da bodo na izrecno šesto biči na raz- pologo v svrhu potrebne podkve. Z ozirom na to, da je že precej paritj pri- javljenih, opozarjamo vse zainteresirane, da ži- preje vstopajo svoje prijave skupno s prvimi obrokom na naslov: SK Ilirija, tenis-sekcija, Gospodstvska cesta 8. Navesti je točno imena onih, ki bodo igrali v paritju in vse razpolo- žljive ure. Z 10. aprilom je zaključitev prijav in bodo od tega dne na razpologo le še preostale ure. — Načelstvo.

ASK Primorje (nogometna sekcija) Dne- nes od 15. dalje trening I. moštva. — Na- čelnik.

SK Ilirija (Mazenska sekcija). Jutri do- polnimo strogo obvezen trening za vse igra- lce na igrišču. Pred treningom odnosno po- treningu v garderobi obilgaten zdravniški pregled vseh igralcev. Prosim točno in polno- številno. Trening prične ob pol 11. uri. Ob- tej priliki se vrši važen razgovor o lahko- atletskih treningih.

SK Ilirija (nogometna sekcija). Na Ve- likonočni ponedeljek se vrši sestanek vseh igralcev po glavni tekmi pred garderobo za igrišču. Sestanek je izredno važnosti, na- kar se vsi igralci je posebej opozarjalo. Strogo obvezno za vse. V sredo dne 3. aprila se vrši trening Old-boys moštva. Vsi bivši starejši aktivni igralci se vabijo k udeležbi. Pomenek o tekmah v tekoči se- zoni in bližnjih nastopih. Po treningu sestanek v garderobi. Pokažimo, da še vedno poznamo sportno disciplino!

SK Natskar. V nedeljo, dne 31. t. m. ob 8. uri se vrši trening tekma s SK Kralovo na igrišču Primorja. Pozivajo se sredi igralci: Ozebek, Lurk, Sušteršič, Burger, Otk, Podgornik, Ber- nard (Blažak), Wolfart, Novak, Sedez, Pokorn, Strnad, Jančar, Petrus, Rojc, Kobal, Iskra.

SK Svoboda : SK Javornik (Rakek). Na ve- likonočno nedeljo odigrata navedena klubna pri- teljsko tekmo, ki se vrši v Cerknici pri Re- keku ob 16. uri. SK Javornik se je pred dnem združil s SK Slivnice in bo postavil dovolj mo- šno moštvo proti kombinirani Svobodi. Obeta se z obeh strani dobra igra. Tekma se vrši ob vsakem vremenu.

SK Svoboda. Za tekmo s SK Javornikom postavljamo naslednje moštvo, ki naj bo v ne- deljo ob 14. na kolodvoru: Panter I. Drnovšek, Panter II. Šavko, Preker, Sušteršič, Sušnik, Grahčan, Bagla, Tascoti, Sterman. I. gar- deroba igra v postavi kot predtekmo v nedeljo ob 13.30 na igrišču Ilirije. Tekmo ob 13. uri naj bodo v naši garderobi: Puzina, Zore, Novak, Porec, Ozebek, Bart, Mahin, Puzina, Kuzek, Boudar, Rado Puzina, in. Spolnikar.

Sport

Viktorija : Ilirija

V nedeljo in ponedeljek na igrišču Ilirija. Kot prvo zagrebško moštvo, ki gostuje v pomladanski sezoni v Ljubljani, si je Ilirija izbrala Viktorijo, ki je poleg Maška sigurno eden najsimpatičnejših klubov Zagreba. Vi- ktorija je tudi v Ljubljani dobro znana in uživa pri naši sportni publikii vsekakor ve- lik ugled in to ne po nepotrebnem. Moštvo se nam je predstavilo vedno vzgledno fair v svoji igri, kar sicer ni baš odlika vseh zagrebških klubov. Postavo gostov smo ob- javili že včeraj.

Ilirija nastopi oba dneva v izpremenjeni postavi. Pogrešati bo morala najbrže svoje- ga izbornega strelica Šiško, ki je bil težje blestiran pri zadnji tekmi. Klub temu bo po- stava belo-zelenih dosti močnejša ter bo nu- dila gostom več kot resen odpor. Z ozirom na momentano izvrstno formo Viktorije Ilirija nikakor ne bo imela lahke naloga. Srečala se bosta dva, skoro enaka protiv- nika, kar bo sigurno povzročilo zanimivost igre. Posebno interesantna obeta biti bol- izredno močne napadavne vrste Viktorije proti obrambi Ilirije, ki je njevo najmočnejše orožje. Kritiki vrsti sta si priljučno enaki. Viktorija ima mesto srednjega krilca bolj- zasledeno, nasprotno pa ima Ilirija majhen plus v stranskih krilih. Napadalna vrsta zostov je v tehniknem oziru domačin si- gurno nadmočna, vendar bo najbrže odločila večja odločnost pred golom in pa glavno pri igri, to je streljanje.

Tekmi se vršita na igrišču Ilirija. Priče- tek oba dni ob pol 16. uri. Vršita se tudi predtekmi, in sicer nastopi v nedeljo re- zerva Ilirije proti kombinirani moštvi

rako. Blija je Liza, ki je hitela zapirat duri.

— Dobro včer Liza!
— Martini! Ne boj pa ne bo nič!
— Ze vem.
— Razbija in tudi, da je groza. Zdi se mi, da nori.
— No, če zato nori, naj kar mori! Ampak vesele novice imam za te, Liza!
— Kaj pa? Brž povej!
— V mestu sem bil.
— Kaj si pa delal?
— Danes še nič, je rekel Martin in stopil na prag.
— Kdo te je pa poslal?
— Sem mislil, da me boš videle davi, ko sem se peljal s pošto mimo.
— Hitro, Martini! Moram zapreči!
— Službo sem iskal...
— Pa si jo dobil?
— Čez dober teden moram biti že šam! je rekel ponosno Marti.
— Kaj boš pa delal?
— V skladišču bom. Potem bom pa še kaj dobil.
— Torej pokleš! In mene boš pustil?
— Glej jo! Ali nisi rekla, da greva oba?

Nekje v krčmi so se odprla vrata. Na cesto je bušni lok in stok.

— Lahko noč, Martini! Je zaključila Liza in tiho pristavila:

— Jutri zvečer! Pa zgodaj!
— Glej, da še ti ne znožiš! Je za- ključal Marti, ko je že zaprla in zaklo- pala duri.

Službene objave LNP

Sklepi sej upr. odbora 20. marca in posl. odbora 27. marca 1929.

Tajništvo objavlja naslednje principielne sklepe upravnega odbora:

1. V svrhu izboljšanja rediteljske službe pri podsaveznih tekmah morajo nominirati ljubljanski klubi podsavezu gotovo število starejših (polnoletnih) članov, ki bodo spo- sobni opravljati rediteljske dolžnosti strogo točno in nepristransko in sicer klubi I. raz- reda (Primorje, Ilirija, Hermes, Jadran in Slovan) najmanj po 6 članov, ostali klubi najmanj 4 člano. Za bodoče tekme smejo klubi postaviti reditelje le izmed teh pri podsavezu prijavljenih rediteljev. Odgovor- nost za vestno in točno rediteljsko službo nosijo slejkoprej klubi. Prekršenje bo LNP strogo kaznoval po § 52. k. p. (globo 50 do 1500 Din). — Rok za prijavo je do 4. aprila; prekoračenje roka povzroči globo po § 52. k. p.

2. Da se pridobi in izvežba sodniški na- račaj, obenem pa izboljša služba stranskih sodnikov pri podsaveznih tekmah, morajo nominirati podsavezu klubi Ilirija in Pri- morje najmanj po 4. Hermes, Slovan in Ja- dran po 2 in ostali ljubljanski klubi vsaj po 1 svojega člana primerne starosti (nad 21 let) in sposobnosti, ki bodo stalno oprav- ljali službo stranskih sodnikov pri tekmah svojega kluba, po možnosti tudi pri tek- mah drugih klubov. Tem članom bo LNP nudil priliko, da se izvežbajo za savezne sodnike: vsak dobi podsavezno izkaznico, s katero bo imel prost vstop k vsem pod- saveznim in klubskim tekmam na področju LNP: Podrejeni bodo poslovnemu odboru LNP, ki jih bo imenoma delegiral k posa- meznim tekmam I. moštvev, po možnosti pa tudi k ostalim tekmam. Ako bi kak stran- ski sodnik ne prišel na določeno tekmo ali ako ne bi vršil svoje službe po določitih pravil, bo pozvan na odgovor pred kaze- škim odbor, njegov klub (kapetan moštva) pa mu bo na poziv sodnika postavil namestni- ka za določeno tekmo. Za postavljane stran- skih sodnikov za prvenstvene in juniorske tekme imajo skrbeti tudi v naprej sami klubi, razen v primerih, ko to izrecno stori Sekcija ZNS ali LNP. — Rok za prijavo je do 4. aprila; prekoračenje roka povzroči globo po § 52. k. p.

3. Noben igralec ne sme isti dan nasto- piti v več kot eni tekmi. Za prekršnje og-ovarjajo klubi.

4. V skladu s § 9. prav. za prvenstvene tekme odreja upr. odbor: Ako na prvenst- veno ali pokalno tekmo ne pride delegirani sodnik 15 minut po določenem času, po- zove službojoči odbornik LNP ali njegov na- mestnik kapetana obeh moštvev, da se sedi- nita na drugega sodnika izmed prisotnih saveznih sodnikov. Ako se kapetana ne spo- rasumeta, se izžreba eden od obeh sodni- kov, ki jih predlagata kapetana. Ako je na igrišču navzoč samo en sodnik ali ako sa- mo eden kapetanov predlaga sodnika, vodi tekmo dotični sodnik. Ako ni na igrišču sa-

OZALID!

SVETLOPISNI PAPIR za suho proizvodnje kopij.
Proizvod edine svetovno znane nemške tvornice
KALLE & KOMP.

Ozalid: kopira najhitreje

daje nedosegljive odtise

nikdar ne pobledi

se proizvaja brez teko-

čin

se ne loml

ne postane valovit

je izredno odporen za

radiranje

zelo prikladen za re-

klamne plakate

Vpolaž v vseh večjih podjetjih in državnih uradih, patentiran v vseh državah.

Zastopstvo za Slovenijo

IV. BONAC — LJUBLJANA

Telofon 2222.

413/a

Gospodarstvo

Izvoz vina

Ali imamo težave pri izvozu pridelkov, ki so v inozemstvu potrebni, kako da ne bi bilo še večje ovire pri izvozu blaga, ki inozemstvu ni potrebno? Mi vemo, da naša produkcija vina znatno presega potrebe domačega konzuma, kljub temu pa je naš izvoz vina minimalen. Tako smo izvozili leta 1928. 253 vagonov, l. 1927. pa 920 vagonov vina, dočim je v prvi polovici l. 1928. znašal izvoz 200 vagonov. Podatki za drugo polovico leta 1928. še manjkajo, toda gotovo je, da ves izvoz vina v l. 1928. ni bil večji od onega v l. 1927. Recimo okrog 1000 vagonov, kar bi znašalo okrog 50 milijonov dinarjev. Vina iz vzhodnih krajev so zelo poceni, a baš tega gre največ preko državne meje, zaradi tega je tudi vrednost v inozemstvo prodanega vina v primeri s količino od 1000 vagonov mala.

V razmerju s našo produkcijo naš izvoz vina ni velik. Dobri poznavatelji razmer trdijo, da bi se letno lahko izvozilo iz Jugoslavije vsaj 250.000 hl vina ali blizu 3000 vagonov. Toda če se hoče doseči povečanje izvoza, potem je za to treba tudi pripraviti tona. Druge izvozne države imajo slične težave, ker se, kakor rečeno, vse izvozne države po vrsti kolikor mogoče upirajo izvozu. Vendar izvozne države vedo, da se dajo ovire pri dobri volji in pri pravilnem delu premagati, zato treba je najti prava sredstva in pravo pot.

S preizkušnjo za izvoz vina se gre, to se je že drugo pokazalo. Premiso se javno dočene in je njihova višina točno znana. Kakor hitro izvozne države svedo za take premije, povzročijo svojo izvozne carine in s tem ustane izvozna država tam, kjer je bila, preden je odobrila premije za izvoz. Pospeševanje izvoza vina s preizkušnjo torej ni primeren, če se premije ne dajo v taki obliki, da izvozne države ne morejo svedeti za njihovo višino. Tak poskus je bil s dobrim uspehom uspevala Madžarska. Njena akcija obstoji v tem, da izvozniki vina plačajo prevoz po železnici eno v lastni državi, medtem ko država »kreditira« ali s drugimi besedami izvozniku sama plača vrnitve od države meje pa do namembne postaje. Pro forma plača izvoznik neko malenkost, glavni del bremena pa pada na državno blagajno. Tako postopoma madžarske vlade dela nove težave našemu izvozu zlasti iz vzhodnih krajev Jugoslavije, ki morajo v prvi vrsti izvažati vino ali po Dunaju ali pa preko madžarskih železnice v inozemstvo.

Strokovnjaki so kratkotrajni, da bi se tako postopoma moglo uvesti tudi v Jugoslavijo. Če bi se na ta način doseglo, da se izvoz vina poveča s 250.000 hl, tedaj bi kreditiranje prevoza od države meje naprej državi utegnili precej stati. Recimo povprečno 1 Din na liter. Letni izdelek bi znašal v tem primeru s 25 milijonov Din. Toda v državo bi namesto sedanjih 50 milijonov Din prišlo 150 milijonov Din.

Izvoz bi se svedel lahko dvigniti tudi še na druge načine: a. pr. s prevoznimi olajšavami v državi sami do meje; s ukinjenjem carine in kakršnihkoli kavic za izvoz prazne posode, ki se pošilja v našo državo zaradi polnjenja s vinom itd. Posebno bi se izvoz s znižanjem produkcijskih stroškov pospešil, ker bi se na ta način zmanjšala cena pridelka in bi lažje konkurirali s cenami vini raznih drugih držav. Pocenitve pa se da doseči predvsem s smotrno davčno in carinsko politiko. Za razna produkcijska področja bi bila še od velike koristi določba, da razne samoupravne in druge določe na vino skupaj ne smejo presegati višine državne trošarine na ta pridelok. Prav tako bi se morala povsem ukiniti uvozna carina na razne vinogradniške in kletarske potrebščine.

Kakor želimo, se pripraviti vlada, da temeljito preuči vse naše vinne pridelke s posebnim oslom na izvoz. Če bodo imeli merodajni gospodje ta srečno oko, jim bodo vinogradniki gotovo hvaležni; glavno korist pa bo končno vendarle imela država in blagajna. Samo odstraniti se ni treba začeti žrtve glede davkov, prevoznih in carin. Doseganja naša gospodarska politika je trpeča namreč predvsem zaradi tega, ker so ljudje videli samo žrtve, niso pa znali vnaprej izračunati, kakšne koristi bodo te žrtve dale po preteku gotove dobi. V tem pogledu se bodo morali naši gospodarski politiki še precej vzdržati in solati.

Gospodarski stiki med Jugoslavijo in Bolgarijo

Za Jugoslovane izredno važni politični dogodki so se tokom zadnjih 125 let odigrali s velike brzino: boj za osvoboditev Srbije, potem boj za osvoboditev Bolgarov, boj med Srbij in Bolgari za prvenstvo na Balkanu in s tem za prvenstvo med južnimi Slovani, osvoboditev in ujedinjenje Srbov, Hrvatov in Slovenov. Po 114. letu od začetka boja za osvoboditev Srbije (1804. do 1918.) žive južni Slovani s našimi izjemami v dveh svojih svobodnih državah in s tem nastopa nova doba s akcijo na zblizanje Jugoslavije in Bolgarije. Zaradi prejšnjega boja pa prvenstvo med Srbij in Bolgari so odločili med obema državama bili sicer hladni, oda zakon priložnosti se mora izpolniti; zato vidimo pri miselnih ljudeh Jugoslavije in Bolgarije vedno močnejše spoznanje, da med obema državama mora priti do zblizanja in usklajenja do popolnega ujedinjenja. Razvoj v tem pravcu bo južnim Slovonom v političnem pogledu samo na korist, bo pa poleg tega koristna za prizadeta plemena tudi v gospodarskem pogledu.

Medsebojni gospodarski stiki Jugoslavije in Bolgarije so bili v zadnjih 10 letih (v prvem desetletju pa svetovni vojni) slabi, kar je v veliki meri posledica dogodkov od l. 1918. do 1919. (od boja na Bregalnici do proboja solunske fronte). Politično razmerje je bilo hladno in posledice se občutijo tudi v gospodarskem pogledu. Trgovina med Jugoslavijo in Bolgarijo se uječuje s milijoni izjemami samo na nekakšne poskuse, zato so številke medsebojnega prometa prav malenkostne, a površ tega še sedaj. Naš trgovinski promet s Bolgarijo se je v zadnjih letih gibal naslednje (v milijonih levov):

1924.	148,0	9,5
1925.	181,7	9,9
1927.	37,7	18,7
I. polletje 1928.	19,3	7,6

Trditve, da sta obe državi pretežno agrarni in da ta okolnost ovira močnejšo medsebojno trgovino, ni povsem uresničena. Kar se tiče agrarne obelazila, sta si Bolgarija in Grčija ali Bolgarija in Turčija še bolj po-

dobni, kakor Bolgarija in Jugoslavija in vendar doseže Jugoslavija komaj 50 % izvoza Grčiji in le 34 % izvoza Turčiji v Bolgarijo. Prav tako je zanimivo, da smo dosegli komaj 10 % izvoza Madžarske in 9 % izvoza Avstrije v Bolgarijo. Isto je s bolgarskim izvozom v našo državo, ki znaša le 16 % izvoza Bolgarije v Grčijo, 11 % izvoza v Turčijo, 10 % izvoza v Avstrijo in 9 % izvoza v Češkoslovaško.

Kakšno blago izvažajo Jugoslavija in Bolgarijo? V prvi vrsti lan, emalirano posodo, metalurški koka, ekstrakte za usnarstvo, papir in razna mineralna olja. Bolgarija pa izvažala nam pred vsem prenoč in vrtnarske pridelke. Skoro povsem je prenehal izvoz lesa iz naše države v Bolgarijo, dasi ravno Bolgarija to blago uvažala, pred vsem za konstrukcije in pohištvo. Pred vojno je tak les uvažala največ iz Slovenije. Razen tega uvažala Bolgarija umetna zoofila. Iz Jugoslavije bi ga mogla dobivati v večji meri, kakor doslej, zlasti kalcijevega karbida. Iz oddaljenih držav uvažala slane in konzervirane ribe; tudi glede tega artikla bi Jugoslavija mogla priti v poštev v večji meri. Pri uvozu industrijskih artiklov, ki jih danes Bolgarija uvažala iz Avstrije, Češkoslovaške in Nemčije, bi mogla Jugoslavija sodelovati v večji meri, kakor doslej.

Obstoja možnost in potreba za poenotenje trgovinskih zvez Jugoslavije in Bolgarije. Za izvoz v Bolgarijo prihajajo v prvi vrsti v poštev zapadni kraji Jugoslavije s svojo industrijo in gozdarstvom, pred vsem Slovenija in Hrvaška bi morale organizirati akcijo za poglobitev trgovinskih zvez s Bolgarijo. Ali ne bi bilo mogoče za začetek napraviti v društveni obliki nekako Jugoslovensko - bolgarsko ligo, ki bi se lotila te akcije? Korist bo od tega v gospodarskem in v političnem pogledu. Morebiti je sedaj baš najboljši trenutek za tako akcijo, ker se približujemo trgovinskemu pogajenju. Stvar naj bi inčinitivno vzele v roke naše glavne gospodarske organizacije. Slovenci smo najbolj poklicani, da se prvi zganemo in da se lotimo tega za jugoslovenstvo tako važnega vprašanja.

Predvojni srbski dolgovi in naše zunanje posojilo

Pod gornjim naslovom je hotel v »Narodnem blagostanju« članek dr. V. Bačkica, ki se poča s usodnimi napakami prejšnjih vlad glede posojanj za inozemsko posojilo in glede vprašanja valorizacije predvojnih srbskih posojil. G. Bačkica dvomi, da se angleški bančniki, ki so sklenili s vlado g. Vukicevića pogodbo glede posojila od 50 milijonov funtov, resno nameravali dati nam to posojilo. V pogodbi, ki jo je vlad g. Vukicevića držala v strogi tajnosti, niso angleški bančniki prevzeli skoro nikakršne obveznosti. Obveznosti pa tudi ne bi mogli prevzeti, ker za emisijo posojila ni bilo nikakršnih izločkov. Naš kredit v Ameriki je bil že nekaj let izredno slab, kar je bilo razvidno iz nizkih tečajev Blairrovega posojila. Pod takimi pogoji ni bilo misliti na posojilo, kajti nizki tečaj naših obveznic v Ameriki bi onemogočil emisijo posojila tudi v Angliji.

Zakaj pa so se potem angleški finančniki pogajali skoro leto dni s našimi predstavniki? Gotovo so imeli pri tem druge interese. To je zelo verjetno, kajti v pogodbi za posojilo od 50 milijonov funtov je bila poleg ostalega vsebovana tudi klavzula, s katero smo se obvezali valorizirati razne predvojne dolgovne, predvsem vojne dolgovne Srbije. Te zahteve pa oni gotovo niso stavili na predlog Francije. Čim smo pristali, da se spor glede predvojnih srbskih posojil reši pred haškimi razsodiščem, je bilo za angleške bančnike vprašanje predvojnih dolgov rešeno, vzdrževali pa so z našimi predstavniki zveze le zato, da se vzdržuje upanje glede posojila, dokler se ne reši vprašanje valorizacije. Dogodki 20. junija prejš. leta so bili za Angleže dobrodošli. Proglaso je bilo, da je zaradi teh dogodkov kredit Jugoslavije ubit in stvar likvidirana.

Tudi po 6. januarju so Angleži skušali ustvariti povoljno razpoloženje za valorizacijo ter so pošiljali svoje uradnike v našo državo, da proučujejo razmere. Zato bi bilo najbolje, da bi naša vlada razglašala vse njihove agente v naši državi in da bi se obrnila na Francijo, ki je vedno pomagala svojim zaveznikom in ki ima danes pri obliči kapitala najnižjo obrestno mero na vsem svetu.

Izvoz iz Jugoslavije v Nemčijo

Po nemški uradni statistiki se je izvoz Nemčije iz Jugoslavije v zadnjih dveh letih gibal naslednje (v milijonih mark):

	1927.	1928.
Živa živala	0,4	0,6
druga živila in žita	34,9	23,1
stovrine	85,6	89,3
	70,9	63,1

Is teh števil se vidi, da je naš izvoz v Nemčijo lani nazadovol, zlasti kar se tiče izvoza kmetijskih pridelkov za hrano, dočim se je izvoz stovin povečal. Ves naš izvoz v Nemčijo je predlanskim znašal skoraj 1 milijardo Din, lani pa je 850 milijonov Din. Poučno je primerjati vrednost izvoza posameznih kmetijskih predmetov v Nemčijo v letih 1927. in 1928. Tako smo izvozili leta 1928. (v oklepajih podatki za l. 1927.): jaje za 12,7 milijona mark (15,8), lesa za 11,0 milijona mark (6,0), stovin kož za 8,0 milijona mark (6,8), sadja za 7,2 milijona mark (9,2), hmelja za 4,5 milijona mark (4,5), konopje za 2,1 milijona mark (3,1), mesa in slanina za 1,4 milijona mark (3,0), kamenja in zemlje za 0,9 milijona mark (1,2), pšenice za 0,6 milijona mark (0,6), oljnatih gorč za 0,5 milijona mark (0,5), dlak in perja za 0,5 milijona mark (0,5) in tanina za 0,4 milijona mark (0,7). Nazadovol je torej izvoz jaje, sadja, mesa in konopje, dočim se je izvoz lesa dvignil.

Razstava kunccev in perutnine

Za časa letošnje velesejemske prireditve v Ljubljani, ki se bo vršila od 30. maja do 9. junija, bo perutinarstvo in kumbejejski odsek Kmetijske družbe skupno s upravo velesejemske prireditve na posebnem oddelku velesejemskega prostora velike razstave plemenskih kunccev in razmeritve perutnine. Razstava bo pred vsem propagandnega značaja. V Sloveniji smo namreč sila zaostali v reji malih živali. Ne delati pač vidimo na kmetijskih dvoriščih kure, raje in druge perutnine, ki grebe in brska po gnoju, redko pa plemenito pasmo. Naše kure

nesojo povprečno 100 juhe na leto, mnogi pa ne vedo, da ležajo plemenite pasme do 800 jaje letno. Poleg kur jajčarje pa imamo pasme, ki se goje zlasti radi posebno okusnega mesa. Podobno je z našimi kuncmi ali domačimi zajci. Podljo se po blehiv in v kratkem času degenerirajo. V inozemstvu, zlasti v zapadnih evropskih državah pa je kumbejeja amotrena in predstavlja velik vir dohodkov zlasti malemu človeku. Imamo kunce, ki tehtajo do 8 kg in kunce, katerih koža je vredna čez 100 Din. V Parizu ni boljše restavracije, ki ne bi imela na jedilnem listu na različne načine prirejenega kunca. Pozivamo vse prijatelje in gojitelje perutinarstva in kumbejeje, da se takoj prijavijo kot razstavljalci na razstavi. Uprava velesejema je preskrbela veliko število velikih, svetlih in raznih razstavnih kletk, kamor se bo namestilo male živali. Pojavnika daje Kmetijska družba in velesejemski urad.

Destavljane vagonov na izvoz lesa. Zbornica za TOI je prejela na spomenko v zadevi nastalega občutnega pomanjkanja odprtih železniških voz za prevoz stavbnega lesa in drv od generalne direktije obvestilo, da so ukrenjeni vsi koraki, da se pospeši in poljša dotok praznih odprtih vagonov iz vseh področij železniških direktij v Slovenijo, da bi moglo vozovno vodstvo ljubljanske direktije poleg potrebe rudnikov kriti tudi potrebe lesne industrije v željenem obsegu. Obenem obvešča generalna direktija zbornice, da je zaprosila v vrhu ojačanja izvoza in promptne odpreme stavbnega lesa v inozemstvo tudi Italijanske in madžarske državne železnice, da odstopajo naši železniški upravi dnevno večje število praznih vagonov, ki se bodo uporabljali izključno za prevoz stavbnega lesa.

Letna poročila beografskega Udruga bank. Udruguje bank v Beogradu je izdala letno poročilo za l. 1928, ki se poča predvsem s davčnimi vprašanji, s deviznimi predpisi, a prezadolžitvijo kmetov in s ustanovitvijo informacijskega kreditnega odseka pri Narodni banki. V tem letnem poročilu žal pogrešamo statistične podatke o razvoju bankarstva v Srbiji vsaj za leto 1927., če se ni bilo mogoče za preteklo leto sestaviti tozadeven pregled. Poročilo le naziva nerazveseljeno dejstvo, da je pri 723 denarnih zavodih v naši državi, nje manj kakor 462 zavodov s delniško glavnico od enega milijona Din, 202 zavoda pa s delniško glavnico do 5 milijonov Din. Le 89 denarnih zavodov v naši državi ima preko 5 milijonov delniške glavnice, in sicer 32 zavodov od 5 do 10 milijonov Din, 22 zavodov od 10 do 50 milijonov Din in 5 zavodov preko 50 milijonov Din. Ogromna večina malih bank s delniško glavnico do 5 milijonov Din odpade na Srbijo.

Pred povečanjem elektrarne na Cetinu in ustanovitvijo tovarne aluminija v Dalmaciji. Kakor poročajo iz Splita, je transakcija glede prodaje »Sufida« francoski družbi »Société des Phosphates Tunisiens« končno perfektna. Tako bo znaten del elektrotehnične in kemijske industrije v Dalmaciji prešel iz italijanske v francoske roke. Kakor se domneva, namerava francoska družba naprej povečati elektrarno na Cetinu od 30.000 na 100.000 konjskih sil, ki bo tako postala največja elektrarna v naši državi in na Balkanu sploh. V zvezi s povečanjem te elektrarne je tudi načrt za ustanovitev tovarne aluminija, ki bi bila prva tovarnica take vrste. Za produkcijsko aluminija ima Dalmacija s svojimi ogromnimi ležišči prvovrstnega bauxita in s svojimi vodnimi silami vse naravne pogoje. Poleg tega pa bodo novi francoski lastniki »Sufida« zgradili še dve novi tovarnici za cement in povečali obstoječo tovarnico karbida in dušikovih gnojil v Dugomratu in Šibeniku.

Stanje Narodne banke od 23. t. m. (Vse v milijonih Din; v oklepajih razlike napram stanju od 15. t. m.) Aktivna: kovinska podlaga 208,8 (+ 10,9), saldo raznih računov (tečajne difference deviz) 466,1 (+ 14,7), posojila 1591,4 (- 20,7); pasiva: obrok bankovcev 5085,5 (- 81,6), Evropske obveznosti napram državi 429,7 (+ 108,8), Evropske in ostale obveznosti 639,7 (- 21,1). - V gornjem izkazu je značilno znatno povečanje kovinske podlage (po zlatih paritetah). Ker pa se je stanje salda raznih računov povečalo le za okrog 15 milijonov, moramo sklepati, da so bile devize, ki jih je Narodna banka sprejela iz posojila Državne hipotekarne banke (6 milijonov švicarskih frankov) šele v tem izkazu vsebovane v kovinsko podlago, dočim so bile v zadnjem izkazu vsebovane v celoti (66 milijonov Din) v postavki saldo raznih računov. Ne glede na to transakcijo se je devizni stok povečal za 20 milijonov Din. Obrok bankovcev je zopet dosegel izredno nizko stanje.

Zakon o naknadnem sporazumu k trgovinski pogodbi med našo državo in Avstrijo je objavljen v »Uradnem listu« od 28. marca (št. 31).

Zakon o vsajemnem pravnem obtevanju med našo državo in Avstrijo je objavljen v »Uradnem listu« od 28. marca (št. 31).

Naš poštni promet s inozemstvom. Po statistiki ministrstva za pošto in telegrafje je bilo l. 1927 iz Jugoslavije v inozemstvo odpravljenih 23,2 milijona poštinih pošilk, od tega 15,7 milijona pošilk v Evropo in 6,8 milijona pošilk v Ameriko. Med evropskimi državami stoji na prvem mestu Avstrija, kamor je bilo poslanih 3,6 milijona pošilk, potem sledita Nemčija in Italija s 2,1 milijona pošilk, dalje Češkoslovaška (1,6), Francija (1,4) in Madžarska (1,3).

Počtna hranilnica kraljevine Srb. Hrvatov in Slovenov uvede s 1. aprilom t. l. mednarodni viraški promet s Dansko preko čekovnega zavoda v Kopenhagenu pod letimi pogoji, ki veljajo za ta promet s ostalimi državami. Podrobnja pojasnila glede mednarodnega izplačilnega viraškega prometa daje ljubljanska podružnica Poštne hranilnice v Ljubljani.

Gospodarska depresija v Nemčiji. Po izredno ugodni konjunkturi v l. 1927 in v prvi polovici preteklega leta se je gospodarsko stanje v Nemčiji v zadnjem času precej poslabšalo. Brez običajnih pojavov ob nastopu krize je nemško gospodarstvo zašlo v težko depresijo, za katero je značilno silno naraslo število brezposelnih delavcev. Ze v jeseni je bilo v Nemčiji okrog 900.000 brezposelnih delavcev, sedaj pa znaša to število že 2 in pol milijona. Fond za zavarovanje proti brezposelnosti je že povsem izčrpan in je država morala pred kratkim doplačati 200 milijonov mark, v kratkem pa bo morala dati še nadaljnjih 150 milijonov, skupaj torej 350 milijonov mark (preko 4 milijarde Din). Proti pričakovanju se število konkurzov in insolentnih protestov ni v

Da, draga moja,

odkar kuhaš s KUNEROLOM, se počutim mnogo bolje. KUNEROL je lahko prebavljiva in zdrava naravna mast. Vsa javnost kontrolira neprestano proizvajanje, ker v tovarni Kunerola prihaja letno do deset tisoč gledalcev.

KUNEROL

100% ČISTA KOKOSOVA MAST

boljki meri dvignilo, kakor število brezposelnih delavcev in tudi na denarnem trgu vlada navzlic depresiji še dalje precejšnja napetost.

Letna skupščina Udruga bančnikov. V nedeljo 14. aprila se bo vršila v Beogradu deseta letna skupščina Udruga bančnikov, in sicer ob 9. uri predpoldne v palači Ekonomске banke.

Mestna občina Glashütte na Saksanskem v konkurzu. Te dni je v Nemčiji vzbudilo pozornost dejstvo, da je mestna občina Glashütte na Saksanskem prijavila sodišču konkurz. Mesto, ki ima 3000 prebivalcev, je zaradi prevelike zadolžitve prišlo v finančno težkočo. Pred dvema letoma so upniki, pred vsem neka hipotekarna banka, pristali na moratorij, ki poteče 31. t. m. Ker se finančno stanje v času moratorija ni zboljšalo in je pričakovati številnih izvršb, je mestna občina sama prijavila konkurz. S tem je ovrženo v nemških pravniških krogih zastopano naziranje, da je možnost takega konkurza le teoretična. Na dražbo bodo prišla pred vsem mestna podjetja (plinarna, elektrarna).

Likvidacije. V likvidacijo sta stopili: tvrdica »Mirova«, tovarnica za obleke, družba z o. z. v Mariboru in Nabavniška zadruga državnih uslužbencev in upokojencev v Gornjem gradu, r. z. o. z.

Dražba ledjedelnice v Kraljeviču se bo vršila 15. aprila. Natančnejša pojasnila in pogoji so v pisarni Zbornice TOI v Ljubljani interesantom na vpogled.

Dobave. Delavnica državnih železnic v Mariboru sprejema do 8. aprila ponudbe glede dobave 50.000 kg bukovovega oglja. Direkcija državnega rudnika Velenje sprejema do 8. aprila ponudbe glede dobave javorjavih plohov in 250 m konopnih cevč. Vršile se bodo naslednje oteralne licitacije: 6. aprila pri direkciji državnih železnic v Sarajevu glede dobave 2000 kg žrnikov, 30 tisoč kg bukovovega oglja in 30.000 kg livarskega koka, 8. aprila glede dobave 1000 kg ogljatega železa, 10.000 kg pločevine in 1200 m bloknihi verig, dne 10. aprila glede dobave 400 kg kleva, 12. aprila pa glede dobave delov za nazimne telefone in telegrafске aparate ter glede dobave jelovih desk in borovega lesa; 15. aprila pri direkciji državnih železnic v Zagrebu glede dobave 3000 komadov raket; pri ministrstvu za vojsko in mornarico, oddelku za mornarico v Zemunu pa glede dobave 5000 parov belih bombastih rokavic. (Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI).

Dobave. Direkcija državnega rudnika v Brezi sprejema do 4. aprila ponudbe glede dobave 40.000 kg portlandskega cementa ter glede dobave 1 pisalnega stroja »Erikax«. Dne 5. aprila se bo vršila pri komandi dravske divizijske oblasti v Ljubljani oteralna licitacija glede dobave drv. (Predmetni oglasi so na vpogled v pisarni Zbornice za TOI).

Položaj na naših borzah

Ljubljana, 29. marca. Na deviznem tržišču se je pretekli teden pojavila večja povpraševanje. Ljubljanska borza je zaradi praznika v ponedeljek poslovala le tri dni. Nevzletu temu pa je devizni promet dosegel 18,4 milijona Din napram 13,6, 14,6, 15,2 in 10,9 milijona Din v zadnjih štirih tednih. Zlasti velika je bila potreba v devizi na Newyorku in London. Tečaj deviz se v ponedeljek tedna v zvezi z okrepitvijo švicarskega franka, s katerim je naš dinar v več ali manj stalni relaciji, nekoliko popustil, potem pa se je s oslabilostjo švicarskega franka zopet dvignil, tako da razlike napram zadnjemu tednu niso znatne.

Na zagrebškem efektivnem tržišču so tečajni državnih papirjev ostali v glavnem nespremenjeni. V ponedeljek je Vojsna škoda popustila na 423, kotem pa se je zopet okrepila na 425 do 427. Investicijsko popustilo se je tokom tedna trgovalo po 82. Zanimanje

za bančne vrednote je glede na ugodne meje ključke dalje precej živahno. Union banka se je trgovala po 56,50 do 57, Jugobanka po 94 in po odbitku kupona (10 Din) celo po 98. Dalje so bili zaključki v Prašedonici po 852,50, v Zemaljski po 140 do 141 in v Kreditu po 93. Narodna banka je zelo čvrsta ter je bilo vberaj povpraševanje po 7250. Poljedelska banka po notri po odbitku kupona (2 Din) 15,50 do 16. Med industrijskimi papirji je dalje zanimanje za delnice obalnih paroplovnih družb ter so bili zaključki v Dubrovniku po 540 in v Jadranski po 620 in 630. Trboveljska se je trgovala po 470 in po isti ceni tudi za december eks kupon. Danica notira brez kupona (10 Din) 145 do 155, Drava pa se brez kupona (14 Din) nudi po 436. Zaključki so bili še v Slavoniji po 5, v Tvrtni vagonov po 305, v Union-Osejke po 177 do 178, v Sečeraši po 465 in v Gutmannu po 210.

Beograd, Berlin 13.435 - 13.525 (13.51), Dunaj 7.9916 - 8.0216 (8.0066), Budimpešta 9.9137 - 9.9437 (9.9237), Curih 10.044 - 10.074 (10.059), London 276.08 - 276.88 (276.48), Milen 297.26 - 298.26 (298.26), Newyork 56.75 - 56.96 (56.85), Pariz 221.63 - 223.63 (222.63), Praga 168.32 - 169.12 (168.72).

Žitni trg

Ljubljana, 29. marca. V ponedeljek tedna se je na ameriških tržiščih pojavila močna besa, ki je povzročila, da je cena pšenice (za marec) nazadovala od 123 na 116 t oem. Tudi kontinentalna tržišča so pod vplivom Amerike tako reagirala. Vojvodinsko tržišče pa je proti nazadovanju cen pokazalo še precej odpornosti. Vselej niti tečaj iz Chicago so zopet nekoliko višji ter notira pšenica za marec 118 s oem. pri prililni čvrsti tendenci. Tudi v Vojvodini so se tečaji vberaj in danes zopet okrepili ter stane baška pšenica 250 do 252,50, banška 245 in sremska 252,50 do 255. Zadnje dni je bilo v Novem Sadu precej kupelj. Nakupi pa niso izhajali od strani konzuma, temveč so se trgovci pri nekoliko nižjih cenah pokrili za že izvršene prodaje blaga.

Cene korniz se niso bistveno spremenile. V Vojvodini stane baška korniza 270 do 275, v Sloveniji pa je bilo živahno zanimanje za laplasko blago ter je prišlo do večjih zaključkov na bazi 305 Din za 100 kg franko slovenska postaja ocarineno, za dobavo v juliju, avgustu. Tudi v moki je bilo nekaj manjših kupelj na bazi 305 Din, za moko »Ore«, franko vojvodinski mlin.

V Vojvodini so dovolj pšenice dalje zelo slabi. Izvoza ni, ker je cena pšenice nad izvozno pariteto. Tudi za bližnjo bodočnost ni pričakovati, da bi prišlo do izvoza pšenice, ker pride na trg le toliko blaga, kolikor ga sproti absorbira domači konzum. Producenti dovažajo na trg pred vsem kornizo, za katero dobivajo nenavadno ugodno ceno, dočim upajo, da bodo letošnja pšenica, ki je, kakor znano, izredno dobre kakovosti, pozneje lahko dražje prodali. Nova letošnja pšenica se plačuje za avrust po 255 in celo po 260 (uzančno blago) in se v splošnem računa, da bo po četvi stara pšenica stala najmanj 280. Za enkrat pa ni upati, da bi se cena pšenice dvignila, ker je kakovost lanske ameriške pšenice slaba in jo trgovci in producenti skušajo čim prej spraviti v denar.

Posevki pšenice so v Vojvodini prav lepi; pri nas pa se opaža nekaj škode. Zaradi dolgotrajne zime se je setev ovsu nekoliko zakasnila. Večjo škodo je povzročila zima na kornizi, ki je pozabla in je za setev povsem neprimerna. Ugotovljeno je, da znaša najvišje vojvodinske kornize le 5 do 12 odstotkov ter so producenti že v skrbah, kje naj dobijo za setev primerno kornizo.

Na ljubljanski borzi notira pšenica nekoliko nižje, in sicer promptna 900 - 802,50, za maj 305 - 327 in za julij - avgust 313 - 315.

Novaeska blagovna borza danes ni poslovala.

Socijalna politika

Važna delavskovarstvena razzodba

Neko okrajno sodišče v mariborski oblasti je imelo važno in socialno zgodovinsko pomembno priložnost, da je razsodilo in stvari, ki je eminentnega socialnega pomena in znači korak naprej v borbi za pravno zaščito delavstva.

Podjetje je delavca odpuščalo iz službe brez navedbe vzroka, kar je po obstoječih predpisih civilnega zakona o delovni pogodbi redno pravno v redu, ako so bile pri odpuščanju upoštevane določbe o delovni pogodbi. Tu pride zlasti v poštev odpuščanje rok. Tega roka se je podjetje držalo. Odpuščanje delavca je bilo od delavstva izvoljeno zaupnik v smislu določil zakona o zaščiti delavcev. Ta zakon pa, ki je specialnega značaja in imajo torej njegove določbe prvenstveno veljavo, ima posebne določbe glede odpuščanja delavskih zaupnikov. V § 119 določa, da delodajalci ne smejo odpuščati niti prežanjati delavskih zaupnikov zaradi pravilnega izvrševanja njih dolžnosti po odredbah tega zakona. Več zakon ne pove in le zato gotovo nelasen in nepopoln. Tudi poznejše uredbe o obratnih zaupnikih niso točno in nesporno uredile vprašanja zaščite obratnih zaupnikov, da li se na dani in le to tudi nedvomna tendenca našega zakona, da potrebujejo zaupniki posebne zaščite, ako na njih njih eksistenco sohih kak pomen. Vedež je namreč treba, da zaupnik zastopa kolektivne interese delavstva in ne samo svojih. Zato je naravno, da mora biti njegov moralni vpliv na delodajalca močnejši kakor vpliv posameznika. On funkcija po volji zakona in predstavlja v podjetju v po zakonu odrejenih vprašanjih voljo države. Treba je samo, da le volje ne zlorablja. Zato je očitno, da morelo vestni in rečno energični zaupniki postati temu ali onemu podjetju nevlubi in da bo tako podjetje kmalu pričelo iskati sredstev, da se zaupnika iznebi, na drugi strani pa ostalo delavstvo prestraši, da bi v bodoče sprejemalo take funkcije. S tem se more institucija delavskih zaupnikov sama izgrati, kar pa ni namen zakon. Seveda mora biti podjetje zaščiten pred zaupniki, ki bi svoj delokrog prekoračevali in šli preko dopustnih meji zakona. To zaščito dale § 112, katerega objektivni delanski stan naj ugotovi inšpekcija dela.

Iz teh zakonitih predpisov, ki služijo v obojestransko zaščito pa z železno ločnostjo sledi potreba, da mora delodajalec pri odpuščanju obratnega zaupnika navesti razloge odpušča, da more zaupnik ugotoviti in spoznati, da so bili za odpuščanje dajni drugi razlogi, kakor na kršitev § 112, ker bi v nasprotnem primeru imel pravico pritožbe na ministrstvo. Tako je zopet samo po sebi utemeljeno, da moralo biti tudi ti drugi razlogi objektivno in neoljstransko ugotovljeni, ker so drugače lahko izmišljeni. Tako moramo priti do edine pravične

za pravneza zaključka: odpuščanje obratnega zaupnika je mogoče prvič pri dozvolu § 112 zakona o zaščiti delavcev in drugič iz drugih razlogov, ki so objektivno ugotovljeni da ti razlogi niso fiktivni ter da se noče z njimi le obiti § 112 zakona o zaščiti delavcev. To pa zopet pomeni, da morajo biti obratnemu zaupniku razlogi odpuščanja priobčeni in o njih utemeljenosti mora razpravljati inšpekcija dela. Obratni zaupniki so deloma tudi organi inšpekcije dela, kar sledi iz § 116 zakona o zaščiti delavcev.

Kar je tu rečeno splošno, velja seveda tudi za rudarsko delavstvo, dasi isto ne spada pod inšpekcijo dela, temveč pod nadzorstvo rudarskih oblasti.

Okrajno sodišče, ki le o tej zadevi razpravljalo, je osvojilo gornja pravna naziranja in le podjetje, ki je delavskega zaupnika brez navedbe razloga odpuščalo kaznovalo v poravnavo vse škode, nastale delavcu vsled protizakonitkega odpušča.

Smernice stanovanjske politike

Sedanja stanovanjska zaščita traja do 1. maja. Po tem datumu ima nastopiti pristo razpolaganje s stanovanji in odpušča ima vsaka stanovanjska zaščita. V tej smeri vsaj delujejo hišni lastniki in oni, ki zagovarjajo neomejeno prostost privatne lastnine brez kakršnihkoli socialnih omejitev. Znano je, da se ta težnja zagovarja s trditvijo, da bo le svobodna stanovanjska konkurenca ublažila stanovanjsko krizo in nivoizirala stanovanjske prilike.

Svobodna konkurenca je le tam koristna, kjer so vsaj prilično enaka konkurenčna sredstva na razpolago. V stanovanjskem problemu ni tako. Vse ugodnosti proste konkurence imajo na svoji strani hišni lastniki, ker je premalo stanovanj; zato imajo v rokah tudi višino najemnin. Iz konkuriranja bodo a priori izločeni oni, ki teh najemnin ne zmorejo in prosto razpolaganje stanovanj se bo vršilo samo v krogu onih, ki so zmožni plačevati najemnine, katere bo določila ugodna konjunktura hišnih lastnikov. Ta krog bo z ozirom na omejeno številko razpoložljivih stanovanj velik dovolj, da bo še vedno dal več povpraševanj, kakor bo stanovanj na razpolago; zato bodo mogoče visoke najemnine.

Ta krog ne spada v delokrog stanovanjskega skrbstva države in občin. Vendar pa preostaja mnogo oseb in družin, za katere bo treba skrbeti, ker one v prosti konkurenci na razpoložljiva stanovanja reflektirani ne bodo mogli, saj nimajo iz časa najemnin plačevati. Zato je naravno, da s 1. majem stanovanjske zaščite ali stanovanjsko-socialne politike države in občin ne more biti konec. Prvič zato ne, ker je nemogoče v tako kratkem času socialno šibiki krog najemnikov iztisniti iz stanovanj, ki naj pridejo v prosto konkurenco, in drugič zato ne, ker sanje niso preakrbljena stanovanja, v katerih bi se stanovalo po drugih vidikih, kakor po vidikih proste konkurence. Da bo

gotov krog najemnikov istienjen in okvira proste konkurence, je jasno: za 1. maj mnogi hišni lastniki — v upanju, da nastopi stanovanjska prostost — najemnine že sedaj zvišujejo na zneske, ki so za veliko večino najemnikov nemogoči. Morali bodo iti, na njih mesto pridejo premožnejši. V cenejša in revnejša stanovanja ne bodo mogli, ker je teh premalo, zlasti ako računamo s naraščanjem prebivalstva.

Rešiti bo treba zato dva dela celotnega problema: zaščiti en del najemnikov v sedanjih stanovanjih in skrbeti za intenzivno stanovanjsko akcijo. Prvi del bo moral toliko časa ostati v veljavi, da se ustvarijo enaki stanovanjsko - konkurenčni pogoji ali z drugimi besedami: dokler socialno - šibkejši sloji ne bodo dobili stanovanj s socialnimi najemnami.

Državni stanovanjski ali boljše stanovanjsko - gradbeni zakon bo moral položiti temelje na povzdigo gradbene akcije. Mislimo na privatno gradbeno akcijo. Tu igra ulogo draginja kapitala in s tem draginja stanovanj. Razlika med kalkulirano najemnino na podlagi dejanske draginje kapitala in med socialno znošno najemnino (odnosno razlika na stavbenih stroških) bodo morale kriti država in občine iz posebnih fondov, ki se bodo dotirali iz različnih virov. Omenimo naj samo nekaj virov. Poseben vir bo moral prihajati iz letnega čistega dobička industrijskih podjetij v stanovanjske svrhe delavstva tega podjetja. Drugi vir bo moral nuditi gotova kvota čistega dobička deurnih zavodov in tretji vir špekulacija s praznimi stanovanji in posebne progresivne doklade na najemnine preko gotovega zneska. Na občine pa bo špejalno padla dolžnost, skrbeti za cenena stavbišča. Zato je zemljiska politika občin izredne važnosti in večje mestne občine Slovenije ji bodo morale posvečati mnogo večjo pozornost kakor ji sedaj.

E. T. A. Rotman: Kralj Debeluh in sinko Debelinko

Pravilica s slikami. Mladinska knjižnica »Jutrac, 2. zvezek. — Založilo »Jutrac. Cena 12 Din, po pošti 13 Din. Naroča se pri upravi »Jutrac in vseh knjigarnah.

Klasičen humor Rotmanovega risala in peresa je doživel že s »Princesko Zvezdano« triumi, sprito katerega so slavospevi o njegovi novi knjižici nepolrebni. Menda ga ni več otroka ne v naših mestih, ne v najbolj oddaljenih gorskih vaseh ki ne bi poznal teh milih sličic s preprostimi, v dno mlade duše segajočimi besedili. »Uspeh »Sinka Debelinko«, ko je izhajal v »Jutrac, je bil skoro še večji od »Zvezdane«; dejanje je bolj razbujano in vodi deco daleč po svetu, da se ob vsej zabavi tudi še kaj nauči. Reč škoda za krasno povestico, če bi se pozabila in izgini! Mično opremljena knjižica izdaja bo izlaska našla pol v roke vseh, ki jim je namenjena.

Kupujtel Citajtel!
»Princesko Zvezdano«

Pri vetru in neurju
ne čakajte, da postane vaša koža hrapava in
razpokana, temveč se ognite temu s

NIVEA-CREME

Natrite si njo vsak večer, predno greste k
počitku in istotako podnevi, predno se po-
daste na oster zrak, temeljito lice in roke.
Koži sorodni Enerit, ki ga vsebuje edine
Nivea - creme, naredi vašo zunanost lepo
in mlado. 2692

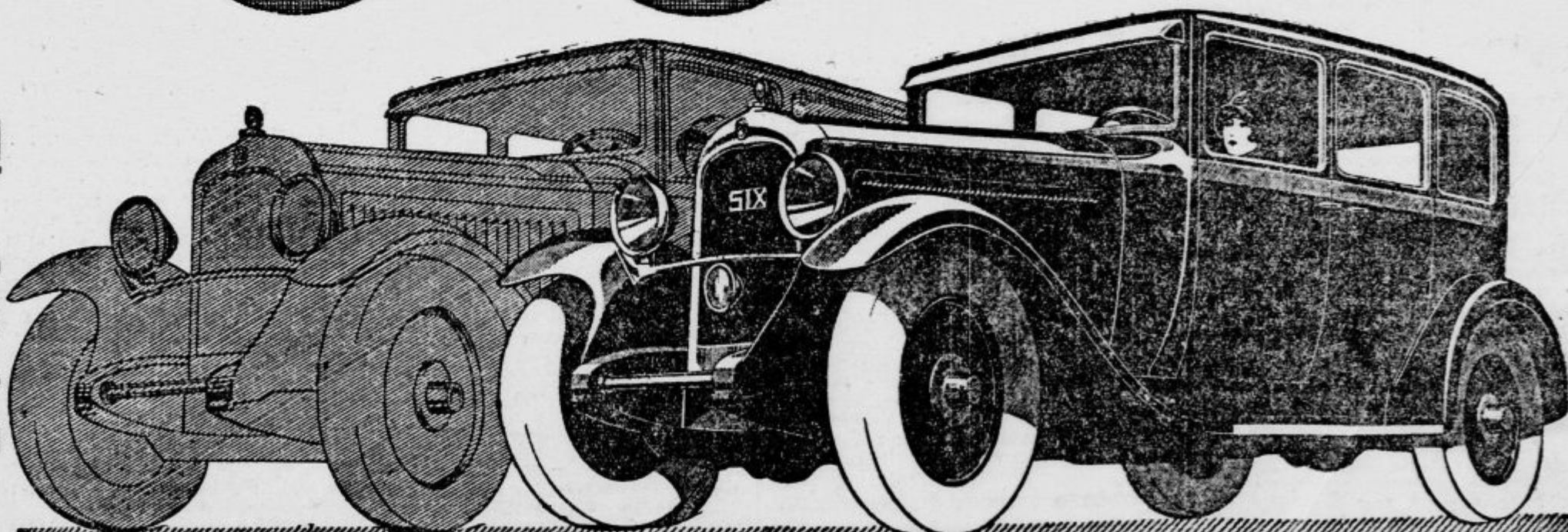

Vodoravno: 1. Otok v Indijskem oceanu. 4. Uradna oseba. 8. Orodje. 18. Azijska država. 14. Palma. 16. Nastane pri gorenju. 17. Mesto v južni Spaniji. 19. Ilovica. 20. Zelenov oksid. 23. Nedoločena količina. 24. Vedežvalka v Kumah. 25. Moško krstno ime. 28. Reka v Sibiriji. 30. Kraj v Palestini, znan iz Sv. pisma. 33. Južno drevo. 34. Zapreka. 35. Oziralni zaimek. 37. Stevnik. 38. Nedoločni zaimek. 39. Lahkotilna večja. 41. Osební zaimek. 42. Osební zaimek. 43. Časovni veznik. 45. Kratica. 46. Pogojni veznik. 48. Reka v Kavkaziji. 52. Egiptovska božica. 53. Ptica. 57. Del evropske meje. 58. Poziv. 62. Ep o grškem junaku. 64. Jugoslovensko kopališče. 67. Apnenčeva tvorba. 68. Pridelavnik. 69. Skladba. 72. Kralj, ki je zapovedal vreči Romula in Rema v Tiberio. 74. Redki element. 76. Trava. 78. Prietanišče v Črnem morju. 79. Gorovje v Španiji in slavná filmska igralka. 81. Oklopnjak. 83. Jugoslovenska reka. 85. Avtomobilska znamka. 86. Visočje v Aziji. Navpično: 1. Kratica. 2. Kraj na Alaski. 3. Kiparski izdelek. 4. Marsov sin. 5. Kemični znak za redki element. 6. Moško krstno ime. 7. Mesto v Arabiji. 9. Veznik. 10. Stranka v času verskega razkola med Arabci. 11. Denar. 12. Reka v Angliji. 13. Francoski vladar v srednjem veku. 14. Otok v Kitajskem morju. 15. Element. 16. Redovnik. 18. Vprašalni zaimek. 21. Osební zaimek. 22. Sodnik v grškem podzemlju. 23. Dobremu gledališkemu igralcu nepotrebna pomoč. 24. Močna svetloba. 25. Mesto v Baški. 27. Kemični znak za kovino. 29. Papiga. 31. Del telesa. 32. Riba. 34. Organ. 36. Kost. 40. Površina, na katero nas veže zemljina privlačnost. 48. Pristanišče in železniška postaja v Grčiji. 44. Središče gibanja. 47. Pri-slov. 48. Otočje v Arafura morju. 49. Eruptivna kamenina. 50. Medmet. 51. Obrambna naprava. 54. Medmet. 55. Nota. 56. Mesto v Grčiji. 57. Ruda. 59. Grški modrijan. 60. Vas pri Ljubljani. 61. Nota. 63. Angleško prietanišče. 64. Naziv filmskih umetnic. 65. Benzolov derivat. 68. Oveja volna. 70. Barbarski narod. 71. Kazalni zaimek. 73. Zestitnik rodbine pri starih Rimljanih. 76. Določena doba. 77. Turški plemič. 80. Grška črka. 82. Kemični znak za lahko kovino. 84. Ploskovna mera.

CITROËN

C6 C4

TVORNICA CITROËN

proizvaia razen luksuznega
automobila s 6 cilindri tudi
model s štirimi cilindri - C 4

Ta tip zgraien po
vzorcú voza s šestimi
cilindri, je jako ekono-
mičen, izredno udoben
in močan.

Ti vozovi so brez
dvoma najboljši od
vseh iste kategorije.

Generalno zastopstvo avtomobilov

CITROËN

Inženjerji Djokić in Vučo - Beograd

Zagreb, Lipna ulica 22, Grand Garaj
»CITROËN«
Novi Sad, Kralja Aleksandra ulica 7,
»BOLJAN« avtomob. radnja
Subotica, Gradska kuća, Laško Kain, za-
stupstvo »CITROËN«
Veliki Bečkerek, Obala Princese Jelene,
Mita Berberski
Osijek, »AUTO-STROJE«, avtomob. radnja Biljeljina, Blag. Djuković i sin

Požarevac, Braća Pandurović
Knjaževac, Anta S. Atanasković
Kruševac, Knez Mihajla 36, Zvonim. A.
Simić
Niš, Obratovičeva ul. 51, Dušan M. Kr-
stić, avtomobilska radnja
Leskovac, Kralja Petra 81, Brankić i drug.
zastupstvo »CITROËN«
Belgrad, Biljeljina, Blag. Djuković i sin

Žena in njen svet

Velika noč

Se nam je v kosteh in mozgu sled trde zime, ki se polagoma izgublja v prvih žarkih pomladnega solca in njegove mile toplote.

Se se po ozarahl belijo zadnji ostanki snega, toda škinkavček se ne zmeni zanje in žvrgoli veselo svojo pomladansko pesem.

Kosiči, nezmotljivi snanilci vigradi, polnijo tihe večerne ure s svojo sladko simfonijo.

V živi meji brsti mlado popje in novo zelenje. Prijetno, mlačno udobje polni vzduh in v prvem prebujanju iz zimskega sna dehti zemlja po vijolicah.

Odprimo okna in duri na stečaj, da naveje novo življenje, ki ga diha narava v naše zatohle domove. Okrasti jih s prvimi zelenjem in cvetjem. Naj odmeva od sten našega doma svečanostno brnenje velikonočnih zvonov ter se spaja s ptičjim žvrgolenjem in vrisom naše osvobodene duše od zimskega spona.

Utrva:

Moj domek

Vse je pri hihi,
kar sraven sliti,

Imam ognjišče,
v kurniku pišče,
konček masti,
perišče soli,

Vrečko moka,
čepav na obroka,
za pehar krompirja,
me nihče ne tirja.

En cekar fižola
in pisana kola.
V hlevcu kozo,
nad hlevcem koso.

Hramek brez vinčka,
v zibelki sinčka,
na njivi moza,
ki grudo rahlja.

To domek je moj...
Kdo menja z menoj?

Negovanje telesa

Velikemu kulturnemu napredku lahko pripisemo, da je več ali manj izginila binavščina in priderija komaj dobro preteklega časa; danes lahko priznava — s malimi izjemami — skoro vsaka žena in vsako dekle, da posveča posebno pozornost in čas za negovanje svojega telesa. Da hoče biti ženska lepa in mlada, to ni več gizdavost; to je postalo čisto socialna potreba. Zunanost igra že tako pomembno vlogo v konkurenčnem boju, da danes ženska mora paziti na to, da se ohrani lepo in svežo. Iz tega povsem opravičenega razloga je želja vseh žensk, posebno onih, ki morajo s delom svojega uma ali rok skrbeti za svojo existenco, da spoznajo metode in načine za negovanje telesa.

Trdno zdravje je seveda najvažnejše. Če ni kakih organičnih težav ali hibi, si človek lahko s pametnim življenjskim načinom in primerno hrano pridobi in ohrani zdravje.

Lepa postava, čedne telesne oblike so darovi narave. S primerno, vztrajno, vsakodnevno redno telovadbo (10 do 15 minut vsako jutro, če le mogoče pri odprtem oknu ali na solncu), si lahko vsaka ženska, če je le količnik normalno razširjena, odpravi eventuelne manjše telesne nedostatke ali jih vsaj zmanjša.

Ideal lepote se je sicer v teku sto- in tisočletij spreminjal, vendar so bili in

so gotovi lepotni principi še danes skupini vsem civiliziranim narodom.

1. Mora biti telesna oblika pravilna. To pomeni torej po današnjem lepotnem idealu, bodi vitka. (Že pričenja prodirati nazor, ki opušča današnje pretirano vitkost in zahteva nekoliko okroglejša oblike).

2. Polt mora biti lepa in čista; obraz mora biti gladek, brez gub, ne vpadlih lic, imeti mora zdravo barvo.

3. Lasje, bodisi dolgi ali kratki, morajo biti negovani.

4. Istotako se mora poznati rokam, da se negovane, pa ne samo roke elegantne dame, nego tudi roke delovnih žen, tipkarice, prodajalke, šivilje itd.

Kakor za vsakdanjo telovadbo, si mora vsaka ženska najti čas, vsaj par minut na dan za negovanje obraza, las in rok. Ako si čas le količnik pametno razdeli, bo to prav lahko dosegla. Starejše ženske se še prav dobro spominjajo in mlađe to vedo iz pripovedovanja, koliko časa so pred 20—25 leti porabile ženske, da so se oblekle. Tedaj je imela ženska dolg, tesen steknik, dva do tri spodnja krila, životek in zgornjo obleko s dvema tucati gumbov ali zaponk, ali navadno obleko, zgornje krilo in bluzo z visokim, tesnim ovratnikom, manšete, samoveznico, pas in druge pritlikline. K temu umetno komplicirano frizuro z vložki, klobuk, ki si ga je morala pričvrstiti z dvema ali tremi iglami, da je balansirala na glavi, pajčolan, katerega je mogla le z težavo in veliko spretnostjo zavezati. Koliko časa je bilo treba za oblačenje in vendar si je vsaka ženska, celo ona, ki je bila še tako zaposlena, morala vzeti potrebni čas. Tudi snajenje in spravljanje obleke je zahtevalo mnogo časa. Dolga krila so morale dnevno izprašiti, spodnji rob mnogokrat obnoviti, visoke ovratnike popravljati in likati. Moderna ženska, ki zaradi enostavnosti današnje kratke obleke ne trati časa s tem, — oblečena je v hipu — porabi lahko ves ta čas ali vsaj del tega časa za negovanje telesa, njenega zdravja in lepote. Lepota in mičnost sta božja darova; ohraniti si jih čim dalje, je dolžnost vsake ženske. Vita.

M. G.:

Gospodinja in posel

Ako se snidejo dandanes dve, tri gospodinj, bi skoraj stavila, da tožijo o onem, kar jim po večini najbolj teži srce — o svojih poslih.

Na trgu, pred cerkvijo, pri mesarju, v trgovini pa takisto stiskajo skupaj glave služkinje in zabavljajo, zabavljajo, kako je »služba hudičeva družba«.

Če preiskujemo nepristransko vzroke te splošne nezadovoljnosti, vidimo, da je krivda pogostokrat na obeh straneh. Saj, kjer postopa gospodinja s primerno dobrohotnostjo ter z razumevanjem s svojimi uslužbenci in se tudi posli trudijo, da vestno vrše svojo nalogo, ondi sta lahko zadovoljna oba dela.

V sedanjem času brezposelnosti je služkinj pač na izbero. Toda izbrati pravo, to je težko.

Ko išče novega posla, polzveduj, kako so bili z njim zadovoljni v prejšnji službi. Vendar pa tudi ta vir ni popolnoma zanesljiv, ker mnoge gospodinjce grajo prav tako svoje bivše služkinje, ker niso več pri njih v službi. Oziraj se tudi na izpričevala v poselski knjižici. Služkinja, ki pogosto menja službo, je morda imela smolo in je brez večje krivde: še bolj mogoče pa je da, ima kako prav veliko napako.

Gospodinja, ki je za svoj poklic strokovno zadostno izučena in zna vsa hišna dela opravljati, vsekakor najbolje stori, da si vzame deklet, ki jo samo po svoje izuči. Ako se ne maraš ukvarjati s popolnoma neizvežbano služkinjo, izberi med že izurjenimi posli, toda nikar ne jemlji posla od ljudi, ki žive bolj in razkošneje, nego moreš živeti ti.

Misel, da bom takoj premočena do kože, in da morda treščijo v naju, me je silila na smeh.

Vsa zasopla sva prijezdila na dvorišče. Vetrer se je polegel in že so padale debele kaplje na streho in tla.

V hlevu ni bilo nikogar. Peter Sergejič je sam razuzdal konja, ju vedel v hlev in privezal k jaslom. Čakajoča nanj, sem stala na pragu. Vonj sene je bil tu opojnejši nego na polju. V sled temnih oblakov je bilo skoro mračno.

»Sedaj je zares treščilo,« je vskliknil Peter Sergejič, ko je vnovič silno zagrmelo, in stopil je k meni.

Stal je poleg mene na pragu in me gledal. Še je bil zasoplen od hitre ježe, naglo je dihal in čutila sem, da me požira z očmi.

»Natalija Vladimirova,« je dejal. »Kaj bi dal, da bi vas smel vedno gledati; čudovito ste lepa noč.«

Njegove oči so me prosile, bil je bled, na bradi so se mu svetlikale dežne kaplje, in zdelo se mi je, da me tudi one zaljubljeno gledajo.

»Ljubim vas,« je dejal, »ljubim vas in srečen sem, da vas smem gledati. Dovolite mi, da vam povem, da ste mi nad vse draga, dovolite mi, da vas vedno gledam.«

Čutila sem njegovo občudovanje.

veti ti. Taki posli so namreč razvajeni, kritični ali celo posmehljivi. Ker je bilo v prejšnji službi vsega v izobilju, navadno taki posli tudi ne znajo varčevati ter so morda razvajeni v hrani.

Tudi ne jemlji dekleta, ki ti takoj začne opravljati prejšnjo gospodinj. Tako deklet ne vzbujaj zaupanja, nego se moraš bati, da bo nekoč tudi o tebi slabo govorila. Glavno je, da je deklet, ki ga hočeš vzeti v službo, zdravo, inteligentno, pošteno, skromno, redoljubno in snažno, da je vsaj nekoliko izurjeno v običajnih opravilih ter v kuhanju. Prevelika samozavest vzbujaj dvom. Navadno je ona, ki »vse zna«, jedva za silo usposobljena. A da ima deklet le veselje do dela, se že hitro izpopolni, ako jo znaš odgojiti.

Posla sprejmi prijazno in dobrohotno. Tekom dne mu razgrni ves hišni red, ki mu ga daj tudi za ves teden pregledno napisanega. Tako se že v naprej izogneš izgovorom služkinje, da je to ali ono pozabila. Seveda moraš iz lastne izkušnje vedeti, da se da delo, ki ga nalaga služkinji, tudi res izvršiti in da ne zahteva preveč od posla. Ako hočeš služkinjo po svoji volji poučiti, pa ne zadošča samo to, ampak je nujno potrebno, da si prve dni skoraj ves čas poleg posla ter mu kažeš, kako želiš imeti kako stvar izvršeno. Razume se, da moraš biti sama v vsem dobro poučena ter moraš znati opravljati vsako delo — od najnižjega do najvišjega, sicer ne uživaš pri svojih uslužbencih nikakega ugleda. Ako delaš prve dni s služkinjo, bo hitro uvidela, da ima opravka z razumno gospodinjjo, ki ve, koliko se da brez prevelikega truda storiti tekom dneva.

Gotovo so za gospodinjjo utrudljivi ti prvi dnevi, toda če je deklet voljno in bistre glave, potrebuje že kmalu samo nadzorstva in tu pa tam kakega pojasnila. Pri vseh opravkih bodi natančna, a ne zahtevaj takoj popolnosti! Bodi potrpežljiva in dobra, posebno če vidiš, da se deklet resno trudi, ustreči ti. Ne izkubi potrpežljivosti in vztrajnosti. Ako boš hotela vedno vse sama opravljati iz strahu, da ti posel česa ne skazi, tedaj nikoli ne dosežeš, da bi bila tvoja služkinja samostojna v izvrševanju hišnih del. A kako važna in potrebna je ta samostojnost! Zgodilo se, da se zamudiš kje zunaj, ali imaš poset, ali morda celo zbolíš, — in tedaj se mahoma uslavi kolesje, vse je narobe po hiši. Ako nimaš kolikor-toliko samostojne služkinje, sploh ne moreš iz hiše, bolna ne smeš biti in za nič višjega se ne moreš zanimati. Tako si po lastni krivdi sužnja svoje družine in svojih poslov. Vse svoje duševne in telesne moči izčrpavaš v dnevnih opravkih ter postaneš končno stroj brez lepote in toplote. A kdo ima pri tem najobčutnejšo škodo? Ti sama! Mož in otroci so izgubili v tebi prijateljico, enakopravno tovarišico ter si iščejo družbe drugod. Niti ne spomniš se več, da bi te povabili kam s seboj, kar navadili so se, da te vidijo le s kuhinjske ali metlo v roki ali pa se dečo za šivalnim strojem.

Kakor je torej neprecenljiva vrednost pridna in delavna gospodinja, mora vendar misliti na to, da ima žena in mati še druge, višje dolžnosti in potrebe. Gospodinja ne sme biti deklet, sicer bo kmalu imela ugled in pravice deklet, ne pa gospodinjce.

Zato naj gospodinja prepušča časoma tudi boljša dela svoji služkinji, ako se uveri, da je sposobna za to. Skoraj vsako deklet stremi višje in se hoče v službi česa naučiti. Zato ji mora gospodinja dati prilike, da kaj pridobi na svojem znanju. Seve pa ne sme gospodinja pozabiti eno čudodelno skrivnjenje, ki se nikoli ni odrekala, t. j. nepričakovano mora biti zdat tu, zdaj tam, vse mora videti, vse slišati, hvalliti, svariti, strogo karati, kakor pač zahteva trenutek in značaj posla. Nikoli pa naj se gospodinja ne poslužuje žaljivih besed in psokv. Mirna, dobrohotna beseda več izda nego vse hrup. Postopaj s

svojimi uslužbenci človekoljubno ter jih ne grajaj vpricho drugih.

Kjer je več poslov v hiši, določi natančno vsakemu posebej njegovo delo, da se ne bo mogel drug na drugega zanašati. Najbolje je, da jim pri vstopu v službo izročiš natančno napisan hišni red. Varuj se skrbno vsake pristranosti. Bodi z vsemi enako prijazna ter ne poslušaj nikakega obrekovanja.

Jako težko je zadeti pri poslih pravo mero zaupanja. Vsekakor ne bodi v začetku prezaupljiva, dokler ne spoznaš človeka, ki si ga vzel v hišo. Ven dar pa tudi ne bodi preveč bojazljiva in ne žali posla s tem, da prav vse zaklepaš pred njim. Imej pazno oko, a ne smatraj vsakogar za tata. Navadno so tisti, ki se najbolj zavarujejo pred tatovi, najprej okradeni.

Navajaj služkinje na strog red v vsakem oziru ter zahtevaj od njih vselej natančnega računa za izdani denar. Pojdi tudi sama nakupovat, da se prepričaš o ceni živila. Ne daj, da bi te imeli posli za neumno!

Privoščij svojim uslužbencem dovolj počitka ter jih ob nedeljah in praznikih po možnosti razbremenjaj. Tudi ne oviraj poslov v izvrševanju verskih opravil; spoštuj njih versko prepričanje!

Skrbi, da dobi vsakdo, kar mu gre. Plače nikdar ne zadržuj!

Kadar posel iz kateregakoli vzroka zapušča službo, mu gospodinja napiše izpričevalo v poselsko knjižico. To iz-

pričevalo je za služkinjo in bodočo njeno gospodinjjo velike važnosti; zato mora biti jako vestno in pravično. Ako je bila služkinja zvesta, pridna, pošena, za delo sposobna in spretna, mora vse to v izpričevalu naglasiti. Tudi treba poudariti, da je odšel posel na lastno voljo in zdrav iz službe, seve, ako se je res tako zgodilo. Ako gospodinja iz opravičenih razlogov ne more v izpričevalu naštetih vseh prejemljenih dobrih lastnosti, tedaj naj zamoči tisto, ki služkinji manjka. Kakor je brezvestna in nesocialna, prestroga ali celo krivična presoja služkinji, prav tako je nespametno in vsem gospodinjjam škodljivo prekomerno in nezasluženo hvalisanje. Dolžnost gospodinjje je, da se po poselskih knjižicah medsebojno opozarjajo na posebne sposobne in vse hvale vredne, pa tudi na brezbrizne, nemarne in lahko-mišljene služkinje. Sicer se poslednjih ne sme po zaslužnju opisati, vendar pa napišeš lahko tako, da se vse ostalo čita med vrsticami. Saj bi tudi delala krivico vsem dobrim, ako bi jih stavljala v isto vrsto z zares slabimi in bi imela zanje iste besede kakor za najboljše. Kakor kdo zasluži!

Smatraj posla za člana družine, priznavaj njegov trud ter ga izkušaj ohraniti pri dobri volji. Postopaj z njim vedno pravilno in skrajno pravično, tako si pridobiš pravico, da smeš tudi ti zahtevati, naj ti v polni meri stori svojo dolžnost!

Cvetje v naše sobe

Bolj kot slika na steni pričara zelena, cvetoča vejica, šopek kmečkih aster v sobo pomlad, gozdni duh, polnarno in kmečki vrt. A postaviti jo moraš v pravo okolico in pravo posodo: trobentice pomešaj z jetnicami, daj jim plitvo posodo; mačic daj velik šopek v visoko, široko vazo; vejico črne trna, cvetoče črešnje v vitko kristalno vazo; zlatorumenim astram nizko, modro ali zeleno glinasto posodo. Predvsem pa: izloči vse vaze z ozkim vratom, pa naj so še tako dragocene in umetniške! To so mučila za cvetje. V njih cvet kmalu uvene in umre. Z dragocenimi vazami je kakor z bogatimi žlajami okvirj. Oko ti obstane pri zlatih rezbarijah okvirja, pri slikarji in obliki vaze, ne vidiš niti slike ne cvetja. Čim priprostejša vaza, tem bolj pride cvetje do veljave.

Kmečki dekliški stres cvetje v predpasnik in zbira: kronice, teloh, jetrnice, žefran, resje, velikonočnice, mačice, vsako zase. Poveže kvečkemu rdeče resje in lahno-rožnati teloh v šope. Nevede primerja in išče harmonije v barvi in velikosti. Na trgu občudujemo košare in vozčke kmečkih otrok, dekličev in ženic. Tam dobiš celo narode cvetja za par dinarjev. A v mestnem logu in v gozdu pod Rožnikom se ti ponujajo zvončki in žefran kar sami. Ni potrebno, da je cvetje vrtno ali dragoceno. Če združiš razne cvetove v barvno harmonijo in mu daš primerno posodo, dosežeš dovolj. V sobo pričaraš košček žive prirode.

Okraši s cvetjem in zelenjem vsak prostor. Že v veži naj pozdravi gosta šopek poljskega cvetja ali vsaj smrekova vejica. V obednici bodi vsak dan na mizi šopek, četudi sede le domači za mizo. O Božiču obesi smrekov venec

naid mizo in ga okraši z medenimi srčki. Za Velikonočje pa postavi na mizo malo pisano kmečko butaro. Cvetje nam pričara dobro voljo in prijetne misli. V sobi, kjer delaš in snuješ, se ti bo oko rado odpočilo pri rastlinah ob oknu, kjer dehti hijacinta, ko je zunaj še vse belo. Ko se zbudiš, te prijazno pozdravi ob oknu spalnice nežnozelena asparagus in temozelena aspidistra. A v spalnici se čuvaj cvetočega, močnovonjajočega rastlinja, ker rado povzroči glavobol. Predvsem pa daj otrokom rož. Kdor raste z rožami, se priduči zgodaj harmonije barv in lepote oblik. Puisti, da skrbi otrok sam za svoje lončke z rastlinami. Daj mu na okno otroške sobe vesele kapucnikov, živordečih geranij, nežnih fuksij. Naj opazuje, kako vsaki tulipan iz čebulice, kako raste, se razvija in razcvete v živordečo ali zlatorumeno čašo.

Kdor ljubi rože, je dober in srečen.

Razstava slovenskih čipk

Razstava, ki jih vsako leto prireja Drž. zavod za žensko domačo obrt v Ljubljani, so navadno dobro obiskane. Sedaj pa je razstavljen zavod zopet v elegantni formi in opremi svoje izdelke. Kakor generacija preiskušnja se nam je zdela vsa razstava. Izdelki kmet in skrbno izbrani v velik množini. Večina del so izvršila pod nadzorstvom zavodovih učiteljic naša vrla kmečka dekleta. V tem tisk velika vredost, da se svetu lahko pokaže, da se znajo naša kmečka dekleta udeleževati tudi v finih delih. Kakor smo videli, naš zavod ne pride v zadrego z lepa.

Najmoderneje tehnike so že tam in tako fino izvršene, kakor da so vpeljane že desetletja pri nas. To najbolj kvalificirane strokovne učiteljice zavoda, da se res trudijo. Množina popolnoma novih vzorcev nam kaže, da je izbira vzorcev vedno večja in

Anton Cehov — U—:

Kaj pripoveduje Natalija Vladimirovna

Pred devetimi leti proti večeru, ob času košnje, sva jezdila s preiskovalnim sodnikom Petrom Sergejičem na pošto po pisma.

Vreme je bilo jasno. Ko pa sva se vračala, je začelo grmeti, in težki preteči oblaki so se hipoma vzeli od nekod in se zbirali nad nama.

Toda že sva bila doma. Naša hiša in vaška cerkev, vsa bela, se je že bleščala pred nama. Visoki, vitki topoli so šepetali v vetru. Dišalo je po dežju in pokošeni travi.

Moj spremljevalec je bil ves razigran in židane volje. Smejal se je in šalil: »Kaj,« je dejal, »ko bi bila naletela na poti srednjeveški grad, vez zapuščen in poraščen z mahom. Tam bi bila vedrila, končno pa bi v naju treščilo.«

Cez polje je zavol prvi val. Vetrer je zapihal in v vrtincu se je dvignil prah s ceste v zrak. Peter Sergejič se je zasmeljal in spodbodel konja.

»Divno,« je vzklikal, »divno!« Njegova razposajenost se je prišla

tudi mene. Misel, da bom takoj premočena do kože, in da morda treščijo v naju, me je silila na smeh.

Vsa zasopla sva prijezdila na dvorišče. Vetrer se je polegel in že so padale debele kaplje na streho in tla.

V hlevu ni bilo nikogar. Peter Sergejič je sam razuzdal konja, ju vedel v hlev in privezal k jaslom. Čakajoča nanj, sem stala na pragu. Vonj sene je bil tu opojnejši nego na polju. V sled temnih oblakov je bilo skoro mračno.

»Sedaj je zares treščilo,« je vskliknil Peter Sergejič, ko je vnovič silno zagrmelo, in stopil je k meni.

Stal je poleg mene na pragu in me gledal. Še je bil zasoplen od hitre ježe, naglo je dihal in čutila sem, da me požira z očmi.

»Natalija Vladimirova,« je dejal. »Kaj bi dal, da bi vas smel vedno gledati; čudovito ste lepa noč.«

Njegove oči so me prosile, bil je bled, na bradi so se mu svetlikale dežne kaplje, in zdelo se mi je, da me tudi one zaljubljeno gledajo.

»Ljubim vas,« je dejal, »ljubim vas in srečen sem, da vas smem gledati. Dovolite mi, da vam povem, da ste mi nad vse draga, dovolite mi, da vas vedno gledam.«

Čutila sem njegovo občudovanje.

Zrla sem v njegov ožarjen obraz, poslušala njegov glas, a bila sem odreenela in nisem se mogla ganiti. Brez konca bi bila rada gledala v njegove jasne oči in ga poslušala.

»Vi molčite? — Tudi prav!« je dejal. »Le molčite!«

Meni je bilo prijetno. Veselo sem se zasmejala in stekla v plohi proti hiši. Tudi on se je smejal in mi velikih, hitrih korakov sledil.

Hrupno, kakor dva razposajena otroka, mokra in vsa zasopla sva drvela po stopnicah in planila v sobo.

Oče in brat, ki nista bila vajena moglega smeha, sta me začudeno gledala in se tudi smejala.

Oblaki so se razpili, grom se je oddaljeval, a na Petrovi bradi so se še vedno lesketale dežne kaplje. Pel in žvižgal je ves večer. Glasno se je igral s psom in se podil z njim po sobah, da bi bil kmalu prevrnil strešja, ki je nesel samovar. Pri večerji je s slastjo jedel in se šalil, češ, da čuti spomlad v ustih, če ugrizne pozimi v kisló kumarico.

V svoji sobi sem pozneje odprla okno na stečaj, preden sem se vlegla. Nedoloben občutek mi je objel dušo. Zavedala sem se, da sem svobodna, zdrava, odlična, bogata in da sem

ljubljena. Toda povsem mi je bila prijetna zavest, da sem odlična in bogata.

Hlad, ki je prihajal skozi odprto okno v sobo, me je zabilal v prijeten polsen. In v tem prijetnem, lenem polsem sem se vpraševala, da-li ljubim Petra Sergejiča. Toda preden sem si bila s tem vprašanjem na jasnem, sem zaspala...

Ko sem se zjutraj zbudila, so se po moji postelji igrali solnčni žarki in sence lipovih vej. Živo sem se spominjala večeršnjega dogodka. Življenje se mi je zdelo bogato, pestro in mično. Prepevaje sem se oblekla in odhitiela na vrt.

In kaj potem?

Ni! Pozimi, ko smo se vrnili zopet v mesto, nas je včasih obiskal Peter Sergejič. Počimski znanci so samo na deželi in poleti zanimivi, toda v mestu in pozimi izgube polovico svojega čara.

Ako pridejo pozimi v mesto k nam na obisk, se nam zde nekako tuji, in če jim postrežemo s čajem, ga mešajo vse predolgo z žličko. Tudi v mestu mi je Peter Sergejič včasih govoril o ljubezni, toda to ni zvenelo tako, kakor tedaj na letovišču. V mestu se na-

ma je zdelo stena, ki je bila med nama, še neprodrikljiva. Jaz bogata, odlična — on vboj in niti plemiški, sin diakona, preiskovalni sodnik — in nič več. Oba, jaz vsled neizkušnosti, a in bogve iz kakega vzroka, vsa smatrala to steno res za zelo visoko in debelo. In če je bil še kdo pri nas v salonu, se je Peter Sergejič prisiljeno smehljaj in kritiziral »višjo družbo« ali pa je bil mrk in je molčal.

Ni je stene, ki bi se je ne moglo prodreti, toda junaki današnjih romanov, kolikor jih jaz poznam, so plahi, leni in polni predsodkov. Le preradi se vdajajo prepričanju, da nimajo sreče, da jih je življenje za njo ogoljufalo. Raje ko da bi si srečo priborili, kritizirajo, grajo svet in pri tem pozabljajo, da so sami tudi graje vredni.

Jaz sem bila ljubljena in srečna. Živela sem vsaj v tej zavesti, ne da bi kdaj vpraševala, kaj mi prinese bodočnost, kaj smem in moram od življenja pričakovati in upati. A čas je potekal in potekal je brzo...

Ljudje so šli mimo mene s svojo ljubeznijo. Mimo so šli jasni dnevi in tople noči. Slavčevo petje, opojni vonj pokošene trav, vse miilo in drago, ki mi silil sedaj v spomin, je šlo mimo mene, naglo in brez sledu, ne da bi znala

da se lahko zadosti najbolj razvaljenemu okusu. Kadar bo prišlo med naše petične kroge prepričanje, da se doma nardi tudi marsikaj, potem bodo ostala doma. Letos je bilo n. pr. na Dunaju videti razne zavese in pregrinjale za razne magnate v Beogradu. Od našega naroda živi, od ljudske muke obogati, potem pa nosi denar v inozemstvo samo zato, da se lahko reče, da je kupil zavese v Bču. Ta gospoda popolnoma pozablja, da segajo po šivanki najpotrebnejši in da lahko naredijo tudi v domovini vse, kar želi kdo. Domačih podjetij za zavese in pregrinjale je v domovini dovolj in ni treba v inozemstvo po to robo. Zadnje dni je bilo razstavljenih več izdelkov Slov. ženskega društva iz Maribora. Gospa dr. Ašičeva vodi odsek za pospeševanje ženskih obrtov z velikim uspehom. Ormoška dekleta so se po prizadevanju tega odseka naučila posebne vrste čipk, ki so znane v Bosni in v tužni Srbiji. Prelepe pa so vezene, izvršene po starih slovenskih pečah. Večino načrtov je mojstrsko izvršila gđ. Jela Levstikova, strokovna učiteljica dekliške meščanske šole v Mariboru.

Obisk razstave je bil zelo lep, kar dokazuje, kako se naša javnost zanima za razstavo, ki naj pokaže dela za med svet. Splošna kritika je, da bi bilo najbolje prenesti vso razstavo v Barcelono, kakor je sedaj. Potem bi prišle naše čipke prav gotovo do veljave, sicer bodo pa mogoče zopet služile za tapete in ozadje kakor v Parizu svoj čas. Opozorjamo zbornico za trgovino in obrt, da se zavzame za to, da bo naše čipkarstvo dostojno zasopano na razstavi v Barceloni. Tu ne gre za posameznika, ampak gre za tisoče naših čipkarič, ki si same nemorejo delati reklame v inozemstvu za svoje solidno blago. Apeliramo tu na oddelek za zunanjo trgovino pri ministrstvu trgovine in industrije, da posveti temu vprašanju vso pozornost. Ljubljana se je dostojno pripravila za razstavo svojega najbolj razširjenega domačega obrta in potrebno je, da se tudi pošteno razstavi.

Žena za ženo

Pod tem geslom je telovadno kulturno društvo »Atena« v Ljubljani začelo pred dvema leti izdajati belo-modro knjižnico. Knjige, katerih avtorice so izključno žene. Doslej je izšlo osem knjig v tej založbi in sicer šest belestističnih, ena znanstvena in ena gospodinjinska, odnosno kuharska knjiga.

Kot prva knjiga so izšle »Pravilice o Gralu« po francoskih virih povedala naša mladina Anka Nikoličeva. Prva naklada te knjige je baje že pošla in se založništvo Atena pripravila na drugo izdajo iste.

Za tem je sledila druga knjiga »O kresničku, ki je izgubil lučko«, spisala Marija Jezernikova.

Tretja knjiga »Tri pravilice« — spisala Marija Jezernikova.

Četrta knjiga »Vladka, Mitka in Mira« — spisala Zofka Kvedrova.

Peta knjiga »Mladi rod za god« spisala Marija Grošljeva. Knjižica vsebuje drobne verzice za malčke za godovne prilike v družini. Soli in prijatelje.

Šesta knjiga je »Na Gorenščem je hitno« v kateri podaja popularna pisateljica Manica Komanova razne šege in navade, ki so ukoreninjene med goriškim ljudstvom, ki prebiva v smeri St. Vida nad Ljubljano, pa tja gori do meje naše divne Gorenšice. Manica pripoveduje živahno in zabavno.

Sedma knjiga »Zgodovinski razvoj estetskih problemov«, spisala dr. Alma Sodnikova.

Osmo knjiga »Iz francoske kuhinje«. Priredila za naše razmere Marija Moravčeva. Vsebuje ta knjiga nad 1000 kuharskih receptov in pripombe o serviranju. Te knjige se naročajo pri Društvu »Atena« v Ljubljani, Palača Ljubli, kreditne banke, dobe se pa tudi pri tiskovni zadrugi, Prešernova, 54.

to v pravem času ceniti. Kje je vse to?

Oče mi je umrl. Jaz sem se starala. Vse, kar mi je ugajalo, mi laskalo, mi poljubilo srce z nadanimi, misli na srečo, zaljubljene besede, vse to je ostalo samo spomin. Pred sabo zrem pusto in samotno cesto, ki pelje v temno praznino, nikjer ob nji ni žive duše...

Zvonček na vratih je zapel. Peter Serglejš je prišel. Če gledam pozimi gola drevesa, se spomnim, da so v poletju zame zelenela in šepetam:

»O moj dragi!«
In če vidim ljudi, s katerimi sem preživela svojo mladost, mi je žalostno in toplo pri srcu, in šepetam: »Oj, moj dragi!«

Peter Serglejš je bil na priprošnje mojega očeta že davno premeščen v mesto. Je nekoliko postar in sključen. Ne govori več o ljubezni in se ne šali več. S svojimi poklicem je zadovoljen, trpi na razočaranju in je naveličen življenja.

Sedel je h kamnu in molče zrl v bogenj...

Ker nisem vedela drugega, sem ga vprašala: »Kako je kaj?«

»Tako, tako,« je odgovoril...

In zopet molk. Odsev ugašajočega ognja v kamnu je hušnil čez njegov otožni obraz.

Hipoma mi je stopila prošlost pred

oč. Kakor pod vdarcem so se mi stre-

Mariana Hainischeva

Tudi Slovenke se je moramo spominjati s spoštovanjem. Izredna lepota je bila v mladosti, te dni je sijala svojo 90 letnico.

Ko se ji je po mnogih poizkusih posrečilo, da je združila avstrijska ženska društva različnih narodnosti v nadstrankarsko in mednarodno Zvezo avstrijskih ženskih društev, je tudi naše Splošno žensko društvo v Ljubljani pristopilo tej zvezi. Njeno pred-

sednico smo kmalu spoznale kot izredno objektivno, bistro ženo širokega obzora in nad vse plemenitega srca. Kadar sem kot tajnica Splošnega žensk. društva potrebovala v feminističnih ali kulturnih vprašanjih pojasnil, svéta ali poduka, sem se obračala na predsednico Hainischevo. Vselej mi je lastnoročno in ubežljivo odgovorila. Topla, a trezna in modra je bila vsaka njena pobuda L. 1903, ko je bila na Dunaju II. glavna skupščina Avstr. žen. zveze, so bile tudi Slovenke, na čelu jim naša predsednica, ga. Frana Tavčarjeva, gostje predsednice Hainischeve.

Tako smo se pod vodstvom Hainischeve v Avstrijski ženski zvezi včlanjena nemška, češka, poljska in slovenska društva v polni harmoniji zavzemala za žensko volilno pravico, za napredek na polju solstva, socialnega skrbstva I. dr., vlagale na drž. zbor peticije, spomenice in predloge vse do svetovne vojne.

Mariana Hainischeva je od l. 1870 središče vsega široko zasnovanega in z uspehi kronanega avstr. ženskega pokreta. Kot prepričevalna govornica, predavateljica, iniciativna novnarka, izvrstna organizatorica, polna prave ženske topline in vztrajnosti je znala pridobivati kakor nobena druga. Prva je zahtevala pravico, da sme tudi ženska mladina posejati srednje šole: z vso gorečnostjo se je zavzemala, naj se odprto tudi avstr. ženam vse fakultete na vseučiliščih in tudi to je dosegla! Zmagovala pa ni z ozirom ostrih besed, nego z blagostjo in logiko. M. Hainischeva je žena, ki nemožno poznati razlik niti narodov niti strank, nego je iskala vedno le skupnosti, Slovečanstva. Dasi po rojstvu in prepričanju Nemka, je njena velika duša ljubila in ljubila žene in deca vsega sveta. Že l. 1899, je z veliko aktivnostjo nastopila na kongresu Mednarodne ženske zveze v Londonu in je s svojimi globokimi razmisli opozorila zborovalce vsega sveta naše. Poslej se je skoraj redno udeleževala kongresov M. Z. Z. »Sreča mojega pestro življenja« je bilo delo in ljubezen, je dejala te dni o sebi... »Lahko sem zadovoljna; na vseh poljih socialnega dela sem delovala in to mi je v posebno veselje — lahko gledam uspehe svojega delovanja. Solstvo, odgoja, pravice žene v javnosti, to in še marsikaj je bilo polje mojega dela pred vojno. Potem sem se pogrezala v delo za svetovni mir in za dobrodelnost; ženam Avstrije in vsega sveta bi bila rada pomagala. Enakopravnost moža in žene sem zahtevala, ničesar drugega. Strastna emancipiranka nisem nikoli bila, saj sem preveč ljubila svojega očeta, svojega moža in svoja sina. V življenju sem storila le svojo dolžnost in sem bila samo dobra žena.«

Jubilantka je mati prvega predsednika avstrijske republike. Bila je srečna žena, živila je vedno v dobrih razmerah, potrebovala in zahtevala ni torej nikoli ničesar zase, nego je delala vse svoje življenje le za druge. Danes gleda lahko s ponosom na svoje uspehe bogato, vsemu žensstvu koristno delo. Tudi nam je bila dobra ter nas je vzpodbujala; zato smo ji Slovenke hvaležne.

Minka Govekarjeva

Velikonočna miza

Kakor Božič tako nalaga tudi Velika noč gospodinjji posebne naloge in skrb za ugodje in njene družine ob teh praznikih.

Dom je ves presnažen. Ze ves veliki tedni in še prej se vrši veliko zračenje in snaženja. Izprašena in prežračena je posteljnina. Ometene so stene, umita so okna, vrata in šipe. Vse je oprano in zlikano. Po miznih postavkih se šopiri prvo spomladansko cvetje in v kuhinji diši po orehih in medu, po cimetu, citronah in oranžah. Po gnjati in poticah.

Velikonočna miza je pogrnjena s blestelim belim prtom ali vezanim z motivi iz spomladanske narave. Sredi mize je široka, plitva košarica ali krožnik. Sredi tega vaza z mačicami. V košarici okrog vaze so razloženi raznobirni piruhi, med piruhi male lončene posode s trobenticami in žefranom. Na enem krožniku je narezana gnjat s hrenom, garnirana z na polovico prežezanimi kuhanimi jajci, (piruhi) in aspikom.

Na drugem krožniku je velikonočno pečivo, v skodelicah čaj. — To so zajtrk.

Obed za velikonočno nedeljo: Zelenjavna ali ragu-juha. Puding z gnjato ali ocvrte gnjatne rezine. Pečenka s solato. Potica. Vkuhanu sadje. Oranže, Črna kava.

Gospodinjinski nasveti

POSODO IZ ALUMINIJA ne umivaj v sodasti vodi. Topla voda, mlo in droban pesek jo očistita najlepše, da ostane svetla, kakor nova. V sodi počni. Ako je posoda zelo mastna, jo obriši prej z čisto suhim papirjem, predno jo umiješ. Ako je počnela od sodaste vode, postane zopet bela, ako skuhaš v nji jabolka ali tudi če prevreš v nji jabolčne olupke. Najlepše pa se obeli, ako kuhaš v nji sveže paradiznike.

STEDILNIKOVO PLOŠČO s steklenim papirjem. Kadar jo umiješ, jo namazi z kožo od slanice in dobro odrgni z krpo.

OKNA UMIVAMO z raznimi pripomočki. Predvsem jih ne umivaj, kadar sonce sije vanje, sicer izgubi steklo lesk in postane močno. Zelo zamazana okna osnaži najprej z čisto suhim papirjem, ki ga zmečkaš v krpo. Lahko ga nekoliko ovlažiš. Ko je s tem steklo deloma osnaženo, vzemi mehko krpo, namoči jo v mlačno vodo, kateri priliješ nekaj kapljic gorivnega spirita, precej trdo oziroma zmaj šipe, potem pa zbršiš do čistega z drugo suho krpo, a ne vzemi take, ki pušča vlaknine. Okvirje od okna je dobro vsaj dvakrat na leto prepočiti z lanenim oljem, da je njih barva odpornjša proti vlagi in premočni solnični vročini.

CVETJE V VAZAH ostane delj časa sveže, če med vodo, katero moraš dnevno premeniti, priliješ nekoliko kisa, ali prideš nekoliko kuhinjske soli. Pa tudi sladkorna voda ohrani cvetje v vazah dolgo časa sveže. Osebito popije vrtnice v sladkorni vodi lepo razvije in dolgo cvete. Za nageljne se prireša približno 15% sladkorja, za vrtnice zadostuje 8—10%. Cveticice v vazah se delj časa ohranijo v vazah lepe, če so v hladnem prostoru, ali če se iste vsaj pomodi postavi v nezakurjen prostor.

DRAGOCENE IN BUJNO CVETOČE ACALAJE kaj radi povesijo glavice in ovenejo, ako so v presušenem prostoru. Ako se to zgodi, postavi lonček z rastlino v večjo posodo z mlačno vodo napolnjeno tako, da sega mlačna voda čez rob cvetličnega lončka. Pusti jo potem tako v vodi vsaj 24 ur. Kmalu boš opazila, da si rastlina opomore, cvetje se osveži in po preteku 24 ur je cvetlica taka, kakor bi bila pravkar nanovo zcvetela in ostane potem še več tednov taka.

KAKO POMNOŽIS količino surovega masla. Marsikateri gospodinjji je mogoče neznan, kako si lahko in hitro pomaga, ako ima premalo presnega masla pri roki za hitro rabo. — Keping masla deni v skledo in mu primešaj svežega a mlačnega mleka ter dobro umešaj. Mera: Na ½ kg masla ¼ litra mleka. V desetih minutah je gotovo in ko se ohladi, 'takoj porabno.

NARODNI MODNI PIRHI! Novi „DEČV.N“ vzorec.

NAGEL, ROZENKRAV, ROZMARIN tvorijo vzorec novega čevljevca blaga, ki bo uporabno poleg „DEČVE“ tudi za vsako POLETO OBLEKO, kar bo našemu zavednemu ženskemu svetu brez dvoma zelo dobrodošlo.

4112

Masiranje s Crème Simon je za obraz božanje. Ker ni ne suha ne mastna nego popolnoma voljna, naglo prodre v kožne znojnice.

CRÈME SIMON

oživlja vrhnji del kože, je napravi voljno in povzdigne naravni lesk vaše polti.

Način uporabe: Razgrnite jo po še mokri koži potem, ko ste napravili toaleto. Masirajte nalahno, da prodre v znojnice, potem pa osušite z brizaco.

PUDER & MILO SIMON - PARIS

Kuhinjski recepti

Aspik

3 prašičje, 1 telečjo nogo in še nekoliko telečjih kosti ssekamo, pol kilograma žilavega govejega mesa (bočnik) in nekoliko govejih jeter denemo v lonce in oblijemo s toliko vode, da so kosti čez in čez pokrite z njo ter pristavimo k ognju, da zavre. Nato dodamo košček korenja, petrišilja, zelene, čebule, celega popra, klinčkov, vejico timeza, lovorjev list in pustimo, da počasi vre približno 4 ure. Primerenno osolimo, okisamo, dodamo nekoliko vina in pehtrana in pustimo zopet 1 uro vreti, nakar precedimo v lončeno ali porcelano posodo, kjer pustimo čez noč, da se strdi. Drugi dan pobereemo masčobo z vrha in zbršimo s prtičem, ki smo ga zmočili v vroči vodi. Nato prevrnemo aspik v dobro pocinjeno posodo in odstranimo goščobo, ki se je usedla na dnu. Nato postavimo zopet na toplo, da se raztopi, pri mešamo par umitih jajčnih lupin in sneg treh beljakov. S tem se aspik očisti. Precedimo ga skozi gost prtič in postavimo na hladno, da se ponovno strdi. Še prej ga lahko barvamo s pesno vodo ali košeniljo. Če hočemo aspik prihraniti, ga nalijemo v primerno posodo, in ko se strdi, ulijemo nanj za pest debelo kumero ali kake druge masčobe in postavimo na hladno. Tako ga ohranimo le za kratek čas (1 teden), za daljšo dobo ga pa nalijemo v steklenice (ne do vrha), zavežemo s pergamentom, v sopari dobro prevrnemo (pri 85 stop.). Hranimo ga na hladnem.

Ribiš aspik

V lonce denemo zelenjave in dišave kot pri mesnem aspiku, veliko ribjih glav in nekaj rib, ki imajo mnogo kosti. Nato zalijemo z vodo kakor zgoraj in pridemo nekoliko kisa in vina. Ko vre kake pol ure (in se glave razkuhajo), precedimo in očistimo kakor mesni aspik. Če je premehak, pridemo pred čiščenjem par lističev raztopljene želatine. Ako ga čistimo s celim jajcem, postane rumen, čiščen z beljakom, postane bel.

Vlaganje v aspik

V poljuben obod (srnin hrbet, piškotno obliko, ribo, itd.) vlijemo nekoliko čistega aspika, obložimo dno s trdo kuhanimi jajci, zelenim petrišiljem itd. Ko se na pol strdi, naložimo na to svinjske zarezance, ribjega mesa, rake ali svinjska jetrica in zalijemo zopet z aspikom, da pokriva čez in čez ter postavimo na hladno, da se strdi. Pred serviranjem vtaknemo model za hip v vročo vodo in zvrnemo na ploščo.

Kraljevska jajca

V sian, okisan krog zbijemo jajca drugega za drugim previdno, da se rumenjak ne razlije. Med tem zagrnjamo z žlico beljak čez rumenjak, da ostane v sredini. Ko se beljak med vrenjem strdi in ostane rumenjak v sredini še mehak, jih pobereemo s penovko na cednik, da se odtečejo in ohladi. Nato jih pavaljamo v raztepenem soljenem jajcu in finih drobtincah ter očvrstimo na razbeljeni masti svetlorumeno. Čim mehkejši je rumenjak, tim finejša je jed. Potresemo jih s parmezanom in serviramo s paradiznikovo omako.

Nekoliko o krompirju

Če vodi, v kateri kuhaš krompir, dodaš ščepec žganega spna, ima krompir boljši okus.

Da se krompir enakomerno skuha in ne razkuha, dodaj vodi nekoliko soli ali kisa.

Kuhan krompir hitreje olupiš, če kuhanega in ocedenega obliješ z mrzlo vodo.

Voden krompir izboljšaš, da je bolj suh in mokast, ako ga razprostreš ob gorki peč ali ob štedilniku. Voda izhlapi iz njega in krompir pridobi na okusu.

Krompirjevi olupki so za marsikaj uporabni v gospodinjstvu:

1. kot primes korbi piči;

2. kot izredno dobro mazilno sredstvo za razne predmete v gospodinjstvu, vsled spirita, ki ga vsebujejo. Olupke se opere in prekuha. Ta krop služi posebno dobro za umivanje steklenih predmetov, kozarcev, kristalnih krožnikov, skled, zrcal in šip. S to vodo snažiš tudi lončene peči, pečnice pri štedilniku in svetlo lakirano pohištvo. Pribor osnaži vseh madežev od jedil. Posodo, v kateri si kuhala kako barvilo, dobro očistiš, ako prekuhaš v nji krompirjeve olupke.

Kako snažimo snežke in galoše

Snežke in galoše po vsaki rabi dobro osnažimo s krtačo. Zasušeno blato odstranimo z vlažno krpo, nikoli z nožem strgati. Potem izbršimo s krpo, ki jo namočimo v petroleju. Male razpoke popravimo lahko sami. V drogeriji kupimo nekoliko kavčuka, ga raztopimo v petroleju, da postane gosta kašnata zmes. Obuvalo na to na pokvarjenem mestu ogrelemo ter z raztopljenim kavčukom zamažemo. Ko se posuši, zamažemo ponovno in ko je zopet suho, lahko obuvalo zopet rabimo.

Snežke in galoše hranimo preko poletja.

na sledeči način. Predvsem jih je temeljito osnažiti, znotraj in zunaj. Okrtačimo jih najprej na suho, potem pa še z mokro krpo zbršimo. Ko so dobro osušene se jih nadrgne s krpo namočeno v petroleju, to se zbrše z mehko, volneno krpo. Potem pa se jih namaže na tanko z glicerinom. Glicerim obvaruje namreč gumi, da ne razpoka. Varnost namlačimo zmečkanega časopisnega papirja, da se ne pokvari oblika. Zavijemo jih v mehak papir ali mehko krpo, denemo v skatlo in hranimo čez poletje.

Pred muzejem

Niko čaka Vera, kot vedno pred muzejem edem tednov se imata rada. Tekom teh sedmih tednov se ni nikoli deževalo. Pozabila sta na slabo vreme. Trg pred muzejem je prikladen samo za lepo vreme.

Vera je dražestna. Ima le eno napako — netočna je. Prav za prav to ni napaka, saj so točna le nelepa dekleta. Lepa vedo, da ničesar ne zamude. Če je pa Niko netočen, je Vera zelo razžaljena.

Za danes je dogovorjeno, da se snideta po četrti uri pred muzejem. Pričlenka deževati. Niko stopa gori in dol. Pet in štirideset minut je čez četrto uro. Ploha. Mnogo malih, vitkih deklet hiti mimo njega, a nobena ni Vera. Ob petih tri in trideset pristopica. Vroč poljub. Nato pravi on potrtito: »Čakati sem te moral tri in devetdeset minut.« Vera užaljena: »Sekund nisi zračunal?« — »Zmenila sva se, da se sestaneva po četrti uri.« Je dejal tvoj? — »Nu, da, saj sem dejala da pridem po četrti.« — »A sedaj je pet tri in trideset ljubica!« — »Saj je pet in trideset po četrti uri.« Tega li ne more nihče zanikati, prav ima. On bi ji sicer rad razložil, da je tu vendar razlika, a ona ga prekrine: »Ali naj še dolgo stojim na dežju in poslušam tvoje pridige? Nič srca nimaš zame. Že sestanki pred tem neumnim muzejem. Tako daleč imam! In ti me naročiš še v takem dežju!« Saj nisem vedel, da bo deževalo. Doslej nima ni bilo treba iskati strehe. — »A moral bi poskrbeti za to. Časopisi že tri dni pišejo, da nastopi deževno vreme.« — »Ne berem vremenskih poročil.« — »Pa bi jih moral. Sebičnej! Kdor ima nevesto ima dolžnosti.« Brezdvomno, danes je Vera netočnost. — »Tam-le je kavarna, Vera, stopiva notri.« — »Temu praviš ti tam-le, pa je najmanj sto korakov daleč!« Je itak imam vodo v čevljihi! — »Kaj naj torej storiva?« vpraša on. »Avto pokliči, da se odpeljem domov.« — »Ti hočeš že domov?« — »Seveda. Moram si vendar menjati čevlje. Najnostavnejšega ne razumem.« — »Ali te bom smel počakati spodaj v avtu?« — »Če se ti ljubi!« — »Vera, ali me nimaš nič več rada?« — »Kako moreš sredi dežja tako neumno vprašati? Veš, da sem vsa premočena, pa še hočeš ljubzensko prisego, namesto da bi poklical avto.« — »Oprostili!«

Niko stopi preko ceste, išče z očmi, nikjer voza. Stopi za vogel. Čete četrte ure ga ni nazaj. Končno se pripelje. Vera je jezna. A tudi Niko. Medtem je bil premislil njeno vedenje. Sedita drug poleg drugega. Ona ga pogleda od strani: »Zakaj si naenkrat siten?« Nič odgovora. — »Kaj sem ti pa storila?« — Molk. — Ona prične tiho fleteti. Ne činkuje. Zaihti na glas. On se ne gane. »Zakaj pa me nimaš več rad?« se ona ustraši in se dotakne njegove roke. On se odmakne in gleda naravnost predse. — Grdo si ravnala z mano.« — »Jaz s tabo? Ali sem jaz tebe pustila stati v dežju ali ti me ne?« — On ne odgovori. Kaj bi govorila, si misli Vera, usta imamo še za nekaj drugega. In ga poljubi. On se obrne v stran. — »Tedad je vse končano?« vpraša ona. On pokima. Kako more le tako mirno sedeti in molčati! Vera ne prenese molka. »Sovražim te!« zasika. — »Danes sem to že opazil,« pravi on.

Dež ponehne. Zlat pas se širi čez nebo. Vera stisne male pesti. »Znebil bi se me rada! Najbrž imaš drugo! K njej sedaj namerava! A jaz ostam pri tebi. Ne dam se tako pahniti proč, ne!«

Avto se ustavi. Izstopita. Niko plača soferju. Stojita na cesti. Ali smem odpreti večna vrata? vpraša Niko s hladno uludnostjo. — »Ne zdaj ostanem pri tebi!« — »Saj si hotela menjati čevlje!« — »Ni več potrebn!« — »Ali si izjokala vodo iz čevljev?« — »Nikar ne brih norčev!« — »Ali bova še dolgo tu stala?« — »Saj tudi lahko hodiva, sonce že sije!« — »Od te strani te nisem poznal, Vera.« — »Od katere strani?« — »Od zlobne.« — Ona molči čudno dolgo. Niko jo pogleda od strani: Po njenem licu se prekopčavajo solze. »Nu, nu,« jo tolaži. — »Hitro me prim pod roko, sicer bodo ljudje mislili, da sva se sprla,« pravi ona.

Prime jo pod roko. Ona se stisne k njemu. »Glej, vse to zaradi tega, ker me naročiš pred ta neumni muzej.« — »Kaj ima muzej s tem skupnega?« — »Nu, nekaj že.« On molči, ve, da mora Vera imeti nekoga, na kogar zvali vso krivdo. Nebo je jasno, krasen jasen dan. Roko v roki se prišetata v sladkem pomenkovanju pred muzej, od koder sta se pred kratko uro odpeljala mokra in nesrečna.

W. ROŠKAR

Pošta: 4273-J

Jesenice – najmlajše mesto v Jugoslaviji

Zgodovina, razvoj in življenje našega največjega industrijskega kraja

Ob levem bregu podkoroške Save leže Jesenice z največjim kolodvorom in najbolj razvito industrijo v Sloveniji. Na severni strani se visoko pod nebom vleče dolgi greben Karavank (Kočna 1846 m, Golica 1836 m, Klek ali Rožca 1736 m in Hruški vrh 1777 m). Preko te gorske skupine vodi več prelazov na Koroško: sedlo Kočne (1560 m), Suha (1434 m), Jekel in sedlo Rožce (1594 m). Na južni strani Jesenic se dviga skoraj navpično v nebo predgorje Julijskih alp, Mežaklja (1299 m), ki je izredno bogata na gozdovih, žal pa zlasti v zimskem času zaradi nje pogrešajo Jeseničani blagodejnih solčnih žarkov. Skozi Jesenice vodi podkoroška cesta, ki se odcepi od Ljubljanske ceste nad Naklom pri Kranju. Od Jesenic naprej vodi cesta proti Dovjem in Kranjski gori, nakar se pri vasi Podkoren povzpne čez sedlo v Avstrijo. Že pred mnogimi stoletji je vodila čez to sedlo tovarna pot, za cesarja Karla VI. pa so zgradili to državno cesto leta 1813. So spravili Avstriji čez koroško sedlo vozove in municijo za armado, ko so se umikali pred Francozi.

Cesta je bila zlasti pred graditvijo goranske (»Rudolfove«) železnice zelo močno frekventna. Po njej se je vozil skoraj ves živč iz žitordnih in tudi obmorskih krajev preko Gorenjske v alpske dežele bivše Avstrije. Cesto skozi Jesenice na Koroško so gradili že za časa Julija Cezarja.

vi plavže. Tukaj je bil tudi čez reko Savo napravljen znameniti most na verige, ki ga je povodenj l. 1851. odnesla. Dalje se omenjajo kot gospodarji teh fužin l. 1579. Santi Bucceleni, leta 1581. Orfej in leta 1600. Julij, za njim Pavel in Oktavijan in leta 1633. Andrej. Nasledoval je Janez leta 1671. do 1690. in kot poslednji Oktavij Bucceleni, baron de Reichenberg, ki je bil tudi ljubljanski prost. Po nje mše imenuje opuščeni rudnik Reichenberg, ki se nahaja v podnožju Golice (Savske jame).

Buccelenijem so delali pri železarstvu veliko škodo domači in tuji trgovci, ki so hodili še po sedaj rabljenih in običajnih potih čez Julijske alpe. Bucceleniji so zapali preveč blaga Italijanom in Korošcem, ki so se navadno po nakupu za vedno poslovi od Jesenic. Iz pritožb na graško komoro in pozneje na deželnega glavarja kranjskega Herberta VIII. Turjaškega, je razvidno, da je Buccelenije roparska družba oblegala na njihovem lastnem gradu. Vzdrževali so zato močno stražo. Grad je bil utrjen in je imel tudi strelne line. Napadi pa niso bili edini vzrok, da so ti gospodje za vedno dogospodarili. Živeli so tudi nad vse potratno, globoko so zlezli v dolgove zlasti v Trstu in Benetkah. Ti upniki so jih v začetku 18. stoletja vsi hkratu prišli in spravili v Jesenice. Lep spomenik pa so si ohranili s tem, da so zidali leta 1663 cerkev v čast Sv. Križu (nad Jesenicami). Prostor za zidavo je izbral že 1624. sam ljubljanski škof Tomaž Hren, toda cerkev se je dogradila šele 60 let pozneje.

Za Bucceleniji je prevzel fužine Jernej Garzon, ki je dobil 1738. plemstvo s priskom »de Hohenberg«. Bucceleniji pa so poskusili svojo srečo še 1730: tokrat niso bili več zadovoljni z železom, ampak so iskali srebrne in zlate žile. Višji rudarski sodnik je o tem poročal v Gradec: »Zlata in srebra na Jesenicah ne bodo našli. Kakor ti ljudje živijo potratno, bi potrebovali res takih žil, da bi se mogli vzdržati.« Brata Jurij in Oktavij Bucceleni sta dala leta 1666 sezidati cerkev Marije Vnebovzete na Savi. Leta 1617 so zidali na Plavžu še cerkev Sv. Barbare zaščitnice rudarjev. Danes je ni več. Iz razvalin je razvidno, da je bila 15 m dolga.

Od Garzonijev je kupil fužine Valentin Ruard leta 1766, za 60 tisoč goldinarjev. Cesarski rudniški svetovalec Baltazar Hauquet, znameniti strokovnjak, mu je napovedal leta 1788, da bo v doglednem času tudi on moral opustiti fužine, ker bodo rudniki izčrpani. Ruard je začel kopati na Kočni ter na več krajih v župniji Gorje in Kranjska gora. Svoje podjetje je uravnal po nasvetih večjega montanista barona Zige Zoisa (1747 — 1819), ki je kupil fužine na Javorniku. Valentinu Ruardu je sledil Ivan, potem Leopold, ki je umrl 1834. in Viktor. Slednji je imel veliko pravic s kmeti, ki so zlasti leta 1848. povdarjali svoje pravice. Pred vsem mu je grenil bivanje na Jesenicah oskrbnik Bleda. Ruard se je zaradi tega obrnil naravnost na briksenskega škofa s prošnjo, da mu proda blejsko gospodstvo. V Briksenu so bili s tem sicer zadovoljni, toda do prodaje le ni prišlo. Družinske razmere so napotile Ruarda, da je leta 1868. prodal vse, kar je imel, sedanji Kranjski industrijski družbi, odnosno takratnemu tvorničarju Karlu Luckmannu. V zakonu z Ano Atzl, hčerjo tržiškega graščinskega oskrbnika, je imel Ruard 7 sinov in 2 hčeri.

Jesenice je obiskal inkognito leta 1887. srbski knez Milan Obrenović s svojim sinom in je obvedoval v znanem Schreyevem logu ob reki Savi. Od tedaj se ta kraj imenuje Milanov log, ki je bil nekoč lepo selališče, sedaj je pa žal zelo zanemarjeno. V juliju 1843. je splezal stotnik Bosić, ki je meril višino naših hribov, na Triglav. Ko je prestal najhujše napore in smrtne strah na tej višini je menil, da pred njim še ni preplezal teh sten še noben človek. Ko pa je raziskoval vrh Triglava, je našel v neki votlini steklenico in v njej papirje, ki so svedočili, da je preplezal vrh Triglava pred njim že Janez Dežman, kaplan na Jesenicah, dne 8. avgusta 1809.

Razvoj Jesenic v zadnjih 40 letih

Iz lege starih Jesenic, takozvane Murove, je razvidno, da so pred stoletji zidali hiše na višjih ležečih krajih, ker so se bali povodnj. Le tam kjer je bila struga Save zajedena globoko in kjer je imela padce, ki so jih izrabili za pogon industrije, kakor v bližini Savske cerkve in graščine, so zidali na ravnam terenu.

Razvoj Jesenic tokom zadnjih desetletij je vse izpremenil. Če bi se danes po 40 letih kdo vrnil v svoj rojstni kraj iz Amerike, ne bi mogel verjeti, kako se je vse izpremenilo. Naraščajoča industrija in novi kolodvor, ki je bil zgrajen pred 23. leti, sta dala kraju popolnoma novo sliko. Največ so se Jesenice izpremenile zaradi karavanske železnice, ki se je gradila pred 25

G. Karel Noot
generalni ravnatelj KID.

leti. Poprej v tako zvanih Grobljah, skozi katere vodi danes najlepša cesta, še ni bilo skoraj nobenih hiš, teren je bil tu prava gorenjska gmajna, na kateri so pastirji pasli živino. Tekom let je bilo na tem ozemlju zgrajenih okoli 150 hiš. Tam, kjer je danes kolodvorski okraj, je bilo takrat še lepo jeseniško polje in le skromen kolovoz je vodil ob njem. Prilčno tam, kjer stoji postajno poslopje, se je nahajal velik ribnik, po katerem se je pozimi drsala mladina in so delavci spravljali led. Na sproti strani kolodvora, kjer je danes železniško skladišče, se je nahajalo precej obširno Papežovo polje in kakih 50 m nižje je stalo prejšnje postajno poslopje, ki ga je pozneje odkupila KID. ga porušila in v isti obliki na novo postavila v tovarni. V njem je sedaj nastanjena uprava posredstva, tehnične pisarne in kemični laboratorij.

Danes so Jesenice važno mednarodno železniško križišče na vseh straneh, zlasti za mednarodne brzovlake, ki vozijo v Avstrijo, Italijo, Nemčijo in Švico. Postajno poslopje, za 200 m² večje kot ljubljansko, je eno najmodernejših v državi. V njem imata svoje prostore tudi obmejni policijski komisariat in obširna kolodvorska restavracija s krasno urejenim peronom.

Tudi na vzvoh so se Jesenice z bližnjimi vasi zelo raztegnile. V Novi vasi in »za štreko«, kjer pred 30 leti ni bilo nara nobenih hiš, je danes cela vas z nad 60 hišami.

Mestni župan g. Andrej Čufer
veletrgovec in lesni industrijalec.

šani. In v Kurji vasi, kjer je bilo svoj čas le par poslopj, stoji danes nad 50 linčnih delavskih hiš. Bratovska skladnica KID pa je onstran občinske meje na bližnjem Javorniku zgradila veliko bolnico, ki premore danes nad 50 postelj in je opremljena z najmodernejšimi zdravstvenimi napravami.

Nekaj statističnih podatkov

Mesto Jesenice tvorijo dosedanj trg Jesenice ter vasi Sava in Plavž. Jesenice in Sava sta že itak strnjena celota, le Plavž je oddaljen nekaj minut od Jesenic proti zapadu, pa tudi to vrzel bodo v kratkem izpolnile nove stavbe. Sedanje mesto ima okrog 500 hiš z okroglo 5000 prebivalci. V kraju so: glavna carinarnica II. reda, pošti in brzojavni urad, postajni železniški obratni urad, progovna sekcija, župni urad, sedež okrožnega zdravnika, okrožni urad za zavarovanje delavcev, sreska finančna uprava, oddelek finančne kontrole, orožniška komanda, pogranična železniška policija, upravitelstvo deške in dekiške šestrazredne osnovne šole, ravnatelstvo štiri-razredne meščanske šole, daljše obrtno-daljevalne šole, gospodinjstva šola, otroški vrtec ter več kot 100 trgovin in drogerij.

Na Jesenicah vršijo svojo prakso 3 zdravniki, 3 zobozdravniki ter en živinodržavnik. Tudi trgovina in obrt na Jesenicah precej dobro uspeva. V občini je 27 gostiln, 4 hoteli, 21 trgovin ter 52 obrtnikov raznovrstnih strok. Za prevažanje občinstva, posebno letoviščarjev sta na razpolago dva avtotaksija in en avtobus. Lepo številno hiš ima že napeljan vodovod iz občinskega vodovoda z dobro pitno vodo in skoraj sleherni hiša ima električno razsvetljavo.

Obstojajo 3 prostovoljna gasilna društva (na Jesenicah, Hrušici in Sv. Križu) ter tovarniška požarna bramba na Savi. Telovadna društva so tri in imajo zelo dobre telovadce. Dalje imamo podružnico J.M. CMD, Jadranske straže, SPD in podružnico turistickega kluba »Skala«, 4 nogometne klube in Motoklub Jesenice. Imamo tudi katoliško delavsko društvo, pevski društvi Sava in Sloga, društvo namencev KID, društvo delavodij KID, obrtniško društvo ter razne delavske in železničarske strokovne in podporne organizacije. V kraju so trije gledališki odri, tri močne godbe na pihala ter razni salonski orkestri in tamburaški zbori. Vseh društev in klubov je na Jesenicah blizu 60.

Kranjska industrijska družba

Razmah in blagostanje Jesenic je tesno zvezano z razvojem KID. Kar so Škodove tovarne za Plzen in Böhlerjeve za Kapfenberg, je KID za Jesenice in velik del Gorenjske. V skladu z zahtevami časa in sodobno tehniko modernizira KID svoje naprave ter si s tem utrjuje v industriji naše države svoj odlični sloves. Njeni izdelki, ki so znani v tu- in inozemstvu, so najboljše dokaz za dobro in smoteno vodstvo podjetja in uspešnega dela njenih nameščenih in delavcev, ki se v polni meri zavedajo, da je njih eksistenca odvisna od povojnega razvoja KID.

Na čelu te, v naši državi največje železarske industrije stoji izkušeni strokovnjak generalni ravnatelj Karel Noot, ki je utisnil žg svoje markantne osebnosti in znanja na celokupni stroj velepodjetja. Kot tehnični ravnatelj tvornice na Jesenicah in Javorniku fungira inž. Kurt Hoffmann, kot komercialni ravnatelj Henrik Maier, kot ravnatelj tvornice na Dobravi pa inž. K. Becker. Tehničnih in komercialnih uradnikov, delavodij in delavcev, je nameščenih v tovarnah KID na Jesenicah, Javorniku in Dobravi preko 2400. Ako prištetemo svojce teh nameščenih in delavcev, lahko trdimo, da ima pri Kranjski industrijski družbi kruh okroglo 10.000 oseb, ne všteti številne trgovce, obrtnike in kmetovalce iz bližnje in daljne okolice, čiji eksistenca je v precejšnji meri odvisna od obstoja tega podjetja. Vodstvo KID odločno stremi za tem, da podjetje razširi in da si z vzorno upravo, z zvišanjem produkcije, s konkurenčnimi cenami ter prvovrstnimi izdelki zopet odpre pot na svetovni trg.

KID proizvaja v svojih tovarnah na Jesenicah, Javorniku in Dobravi ter v Bistrici v Rožu (Avstrija) razne železarske predmete, polizdelke, valjano žico, železo v šibkah v raznih dimenzijah, obročno železo toplo in mrzlo valjano, jamske tračnice, debelo in tenko črno pločevino, vsakovrstne vlečene žice, fasonirano železo v raznih oblikah, vzmeti za pohištvo, žičnike vseh vrst, čevljarske žeblice, žične vrvi, zvonove iz litega jekla, razne predmete iz sive litine in elektrone vsakih dimenzij za električne peči.

Bodoče naloge mestnega občinskega sveta

Ena prvih nalog mestnega občinskega sveta bi bila, da se čimprej objavijo imena cest, ulic in trgov, ki se še hranijo v sejemnem zapisniku. Dalje bo treba skrbeti, da si ob-

Solnce in telesna kultura

Solnce nam ohranja in krepi zdravje! Solnce nam olepšuje in daljša življenje, osvetljuje njega vsebino in smoter! Solnce nam dviga dušo v sferične višine in nam trezni duha! Daje nam moč, voljo in veselje do našega obstoja in v požiga s svojim pekočim pogledom zlo sveta! Solnce je simbol resnice! Zato naj se seznanj z njim vsak, ki je šibkega in nestanovitnega zdravlja, vsak, ki si želi lepega, dogega življenja, ki hoče spoznati življenjski smoter in vsebino njegovo! Vsak, ki ga vsakdanje kruhoborstvo dela malodušnega in nerazodnega, dalje vsak, ki je šibak, ozlovoljen ter žalosten zaradi svojega obstanka, katerega mu greni zlo sveta, in naposled vsak, ki mu je resnica vse na svetu!

Torej na solnce ljudje iz prašnih delavnic, tvornic in temnih podzemnih stanovanj, ki vanje nikdar ne posveti nebeska luč!

Jako važno je, v katerem dnevnem in letnem času se solničimo. Vpliv kemičnih žarkov je po svoji učinkovitosti z ozirom na to različen. Na nas samih torej leži, kako si bom razdelil svoj prosti čas v svoje dobro. Vsak, ki se spozna blagodejno korist solnčenja, bo že sam poiskal in izbral vsako najmanjšo prihiko, da se poveseli in uživa!

Solnčna energija je v dobri svoja prihajanja najaktivnejša. Pomladno solnce znatno presega v našem oziru moč jesenskih solčnih žarkov. Čim prične nebeska obla zopet svoj pot proti severu, že lahko pričnemo s solnčenjem. Januarsko solnce je dobro zaradi svoje naraščajoče energije, poleg tega pa še zato, ker je njegova toplotna moč manjša. Dokazano je, da rdeči žarki kemične paralizirajo, torej zmanjšujejo njihovo intenzivnost. Takoj sedaj poudarjam, da se lahko v januarju in sploh pozimi solničijo le oni, ki so navajeni tega, ki dobro vedo, kako jim je treba postopati. Vsaka domišljavost in pretiravanje v tem oziru se kruto maščuje!

Za novince je čas pričetka mesec majnik. Tedaj lahko vzamejo prve kopeli pod milim nebom, in sicer še vedno s skrajno previdnostjo! Potem pa se lahko s pridom solničijo vse do kresa, ko je solnce na višku in nastopi svoj odhod proti jugu. — Pozneje je solnčna luč še korstna, vendar njena energija stalno peša.

V glavnem je za solnčenje vsak prostor dober, če je le toliko samotnen, da lahko brez oblike hodite okrog. Novinci naj se prvi izpostavijo solncu doma v sobi. Odpro naj na stečaj okna, kakaj ultravijoličasti žarki stekla ne prodirajo. Do nas pride le toplota, to pa se ne pravi solnčiti! Tako b' se lahko solnčili tudi ob zakurjeni peči.

Jako dobro je izvajati solnčne kopeli ob reki, jezeru ali morju, ker je v zraku mnogo vodnih hlapov, ki solnčne žarke nekako filtrirajo. Razkrajajo rdečo in propuščajo kemijske žarke. Na ta način se intenzivnost slednjih poveča.

Velevažno je tudi tole: koža, ki jo

čina po zgledu drugih večjih krajev zgradi sirotilišče za občinske uboge ter uredi zasilno bolnico. Treba bu ukreniti vse potrebno, da bodo Jesenice tudi na zunan izgledale kot mesto. Iz zdravstvenih in higijenskih ozirov je nujno potrebno, da se zgradi letno in zimsko kopališče, zadnje s prhami ter da se nabavi čim prej škroplilni voz zaradi prahu, ki je v poletnih mesecih zaradi ogromnega vozovnega prometa po glavnih cestah neznošen.

Jeseničani zelo pogrešajo tudi primernih šetališč, kajti razun parka Hrenovice, ki pa je zasebna last, ni na Jesenicah nobenega primernegega kraja, kjer bi se človek v poletnih mesecih izprehodil ali odpočil. Glavna naloga mestnega zastopa pa bo vsekakor, da se s pomočjo države in oblasti čimprej regulari Sava, ki dela leto za letom večjo škodo ter odnasa rodovitno zemljo skoraj na vsej dolžini občinskega teritorija. Dalje bo treba občini podvzeti, da se priključi tudi del vasi Javornik z okrog 50 hišami k mestni občini Jeseniški. Oba kraja že davno tvorita strnjeno celoto. Isto velja za vasio pod Mežakljo, ki jo loči od Jesenic samo struga Save, ki pa spada v občino Gorje, kamor je najmanj 2 uri hoda.

Vsekakor bo povišanje Jesenic v mesto naložilo mestni upravi kakor tudi meščanom še to in ono nalogo, ki pa se bo z dobro voljo in v vzajemnosti rada izvršila v prid ugledu in napredku domačega kraja.

Mestni župnik g. Anton Kastelic

izpostaviš solncu, mora biti brezpogojno čista! Solnči se popolnoma gol, ker ultravijoličasti žarki niti najtanjšega oblaka ne prodirajo. Izpostavi vplavu solnca tudi spolne organe, ki so najbolj zapostavljeni del našega telesa, kakaj seksualno močjo raste tudi moč duha! O tem pišeata obširno W. Omar in Macdanan. Med drugim tudi pravita, da ravno iz sramu pred samim seboj izvira mnogo gorja na svetu! Človek mora smatrati svojo in svojega bližnjega gototo za samo po sebi umevno. Le na ta način bi se dvignil npravnstveni nivo današnjih ljudi!

Ker je površina našega telesa nekako pusta, če jo primeramo s kožo na primer kakega avstralskega divjaka, ji moramo tolsče umetno dovajati. Zlasti danes, ko stremimo za preokretom človeštva, ko hočem ljudi zopet privedti nazaj k prirodi, k prvinam, kar se izkuša doseči s tem, da živi človek čim najbolj prirodno, bomo z veliko koristjo posegli po izkustvih antične dobe, da nas pri našem stremljenju ne bodo preveč ovirala zdravstvena vprašanja našega telesa! Že v klasičnem starem veob vsaki priški, kadarkoli so negovaliku so se ljudje posluževali oljenja kože in urili telo. Spoznali so namreč, da maziljenje, prav posebno z oljnim oljem, ne pospešuje samo kožnega delovanja, gibčnosti in delazmožnosti telesa, ampak tudi dobro zavaruje naš organzem proti prehladu in poškodbam zaradi kemičnih žarkov.

Ako se naoljimo, dosežemo s tem, da solnce počasneje, toda znatno sigurneje in boljše učinkuje. Koža ne pordeči, ne obstoja nevarnost solnčne opekline, pač postaja površina telesa enakomernobromasto rjava in nepopisno odpor-na- česar s pretiravanjem obsevanjem ne moremo doseči! Dobro maziljenje se lahko brez skrbi tudi dalje časa zadržujemo v solčnih žarkih.

Z neštetimi poizkusi se je dognalo, da ni vse eno, s kakšnim oljem se mazimo. Najbolje je seveda oljivo olje. Ta tolsča vsebuje mnogo vitaminov, solnčne energije, poleg tega pa ima lastnost, da kemične žarke polarizira, podvoji in vendar njih prelude učinek znatno omili. Boljša vpliva več žarkov z manjšo intenzivnostjo, kakor pa malo jako močnih žarkov! To je tudi eno izmed onih redkih olj, ki sploh propuščajo kemijski vpliv solnčne luči.

(Iz knjige »Solnčenje«, napisal in izdal Ivo Zor. Priporočamo o sleherne-mu kopalcu; stane 15.— Din.)

Ne mučite svoje dece z ribjim oljem, temveč ji dajte

JEMALT

ki ima radi svoje vsebine slada veliko hranilno vrednost; je lahko prebavljiv ter draž tek. Dobiva se v vseh lekarnah v malih omotih po Din 25.— in velikih omotih po Din 42.—

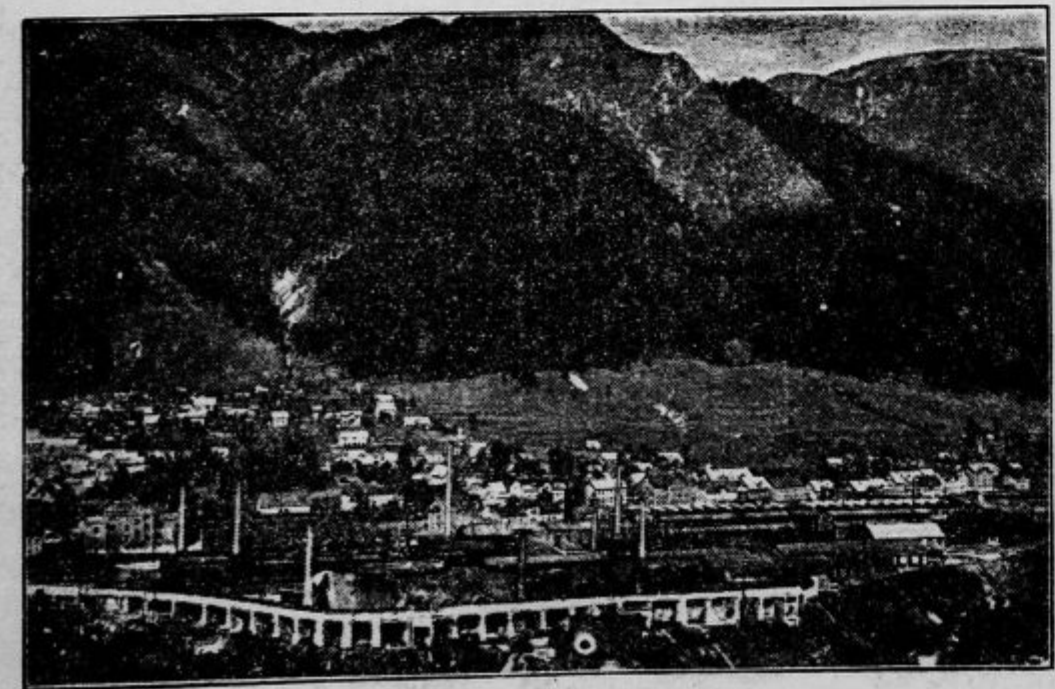
Okrožni zdravnik dr. Fr. Kogoj
najstarejši jeseniški občinski odbornik po letih in funkci.

ja leta 57. pred Kr., o čemur svedoči v Ziljski dolini v skalo vsenak napis: »G. J. Caesari viam iniviam s. solert. et. impendia rotabilem redd.« V slovenščini bi se glasilo: »G. J. Cezar je po lastnih načrtih in na lastne stroške dal izpeljati to važno cesto.« Skozi Jesenice sta tudi potovala Sv. Ciril in Metod peš v svojo domovino — Moravsko.

Jeseniški trg je dobil svoje ime po eni verziji po potoku Jesenica, ki izvira tik pod zeleno Golico ter se 1 km zapadno od Jesenic izliva v Savo, — po drugi verziji pa po drevesu jesen, katerega je v okolici Jesenic obilo. Potok Jesenica goni sedem žag in mlinov, med njimi moderno žago in mizarško delavnico g. Čufarja, ter nekoliko nižje veliko žago lesnega industrijalca gospoda dr. E. Rekarja.

Zanimivo je Valzavortjevo poročilo (III. 393) o Jesenicah: »V starih časih so bile fužine med Savi in Plavžom na Planini. Tam se je delalo v četr in pol peceh. Te peči omenja svoboščinsko pismo (Privilegium), ki ga je izdal ortenburški grof Friderik na dan Sv. Jerneja, dne 24. avgusta 1381. I. Ko so pa začeli gospodje iz rodovine Bucceleni z železarstvom na Savi in pozneje še na Plavžu, je začelo ono na Planini ponehavati. Na planini Sv. Križ prebivajo sedaj le mali posestniki, drvarji, oglarji in v ozniki S temi ljudmi je imel višji rudniški sodnik hude pravde leta 1636, ko so bili podložniki knezov Egenberg. Ko se je leta 1641. rudniški sodnik na Planini Stefan Reisinger potegnil za Planince proti belopeškemu oskrbniku in prinesel knezu Egenbergu pisano pritožbo planincev, ga je dal knez »milostno« zapreti na ljubljanskem gradu.

Listina z dne 10. decembra 1792. nam poroča, da je poslal Ruard, lastnik fužin na Savi, višjemu rudarskemu uradu v Ljubljano poročilo o ustanovitvi fužin. Prvotni ustanovitelji fužin okoli Jesenic so bili Italijani, ki so imeli doma že davno razvito železarsko obrt. Prišli so v naše kraje ne le z umom, temveč tudi s kapitalom. V dolini ob Savi so se Italijani najdalje zadrževali in ohranili, višje v hribih pa so se pomestili med domače ljudstvo ter se med njim kmalu porazgubili. Prvega Buccelenija, kot lastnika plavža omenjajo v uradnih aktih že leta 1526. Bil je to Bernard Bucceleni, doma iz Bergama na Italijanskem. Zidal je gradino na Savi in kupil leta 1538. od Ferdinanda I. pravico, da postavi na Sa-

Pogled na Jesenice

s tovarnami Kranjske industrijske družbe na Savi.

Radio

Izveček iz programov

LJUBLJANA (371 m 4kw). ZAGREB (309 m 3,7kw). PRAGA (349 m 5kw). BRNO (441 m 3kw). VARŠAVA (1111 m 10kw). BERLIN (464 m 4kw). FRANKFURT (426 m 4kw). LANGENBERG (469 m 20kw). STUTTGART (390 m 4kw). DUNAJ (517 m 16kw). LONDON (Daventry 1004 m 25kw). RIM (446 m 12kw). BUDIMPEŠTA (558 m 20kw). STOCKHOLM (Motala 1390 m 20kw).

Nedelja, 31. marca

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve. — 10: Velikonočna skrivnost v literaturi (recitacije). — 10.30: Kaj mora kmetovalec vedeti o električnem toku (inš. Dietrich). — 11: Koncertni pevci g. Battisti poje srbske in hrvatske narodne in umetne pesmi. — Koncert radiokvarteta. — 13: Laska glasba. — 16: Humoristično štivo (Milčinski). — 16.30: Velikonočne pesmi poje zbor. — 20: Godba Dravske div. na pihalu. — 21: Srbska in hrvatska narodna in umetna pesem, poje koncertni pevci g. Battisti. — 22: Koncert radiokvarteta in poročila. — ZAGREB 10.30: K. Odakova »Stariškovanska maha« sa medeni zbor in orgle. — 17: Popoldanski koncert. — 20.30: Prenos programa s Dunaja. — 22: Koncert lahke godbe. — PRAGA 16.30: Popoldanski koncert. — 19.05: Koncert godbe na pihalu. — 20: Prenos programa iz Brna. — 22.20: Koncert lahke godbe. — BRNO 16.30: Prenos koncerta iz Praga. — 18: Pevski koncert s spremljevalcem klavirja. — 19.05: Večerni koncert orkestra. — 20: Veseloliga. — 20.35: Prvi april. — VARŠAVA 17: Prenos koncerta iz Katowice. — 18.30: Prenos koncerta iz Poznanja. — 20: Prenos iz Poznanja: koncert na orgle. — DUNAJ 10.20: Zborovski koncert (Singerstaben). — 11: Beethovenov koncert. — 16: Popoldanski koncert. — 18.40: Poljudne balade. — 20.05: Glasbene šale. — Večerni koncert orkestra. — BERLIN 16.30: Koncert lahke godbe. — 19.30: Prenos iz gledališča: Bizetova opera »Carmen«. — FRANKFURT 15: Zborovski koncert. — 17: Koncert Haydnovih skladb. — 19.30: Prenos iz gledališča: Verdijeva opera »Aida«. — LANGENBERG 16.30: Koncert vojaške godbe. — 20: Orkestralni koncert velikonočne glasbe. Vmes spovede. — STUTTGART 15.30: Koncert lahke godbe. — 19.30: Koncert vojaške godbe. — 21: Mešan spominadanski program. — BUDIMPEŠTA 10: Cerkevna glasba. — 12: Simfonični koncert. — 16: Madžarske pesmi. — 17.25: Orkestralni koncert. — 19.15: Mešan večer. — 21.45: Ciganska kantata. — LONDON 18.45: Bachova kantata »Nebo se smeje«. — 21: Prenos večernice. — 22.05: Koncert Griegovih skladb. — RIM 17: Popoldanski koncert. — 20.45: Gilbertova opereta »Mecanica Katja«. — STOCKHOLM 18: Prenos večernice. — 19.15: Dramski večer. — 21.45: Koncert solistov.

Ponedeljek, 1. aprila

LJUBLJANA 9.30: Prenos cerkvene glasbe iz franc. cerkve. — 10.30: Kaj mora kmetovalec vedeti o električnem toku. — 11: Ga. Mara Petrič poje slov. pesmi. — Radiokvartet. — 15: Napoved časa in lahka glasba. — 13.30: Planinski spominj (prof. Mlakar). — 16: Pevski kvartet »Ljubljane«. — 16.30: Koncert radiokvarteta. — 20: Kvartet »Ljubljane« poje slovenske narodne pesmi. — 21: Koncert radiokvarteta. — 22: Poročila in napoved časa. — ZAGREB 10.30: Prenos maske iz cerkve Sv. Marka. — 17: Popoldanski koncert. — 20.30: Prenos opere iz nar. gledališča. — PRAGA 16.30: Prenos programa iz Brna. — 18.05: Odločki iz opere. — 19: Smetanova opera »Vrčova stena«. — BRNO 22.30: Prenos koncerta iz Brna. — BRNO 16.30: Popoldanski koncert: moderni ples. — 18: Dueti iz Wagnerjevih oper. — 19: Prenos opere iz Praga. — 22.20: Koncert lahke godbe. — VARŠAVA 12.10: Simfonični koncert Griegovih skladb. — 15.15: Popoldanski koncert. — 20: Večerni koncert orkestra in solistov. — 22.30: Prenos italijanskih postaj. — DUNAJ 10.20: Koncert na orgle. — 11: Koncert dunajskega simf. orkestra: skladbe Joh. in Jos. Straussa. — 16: Popoldanski koncert. — 18.15: Beethovenove sonate. — 19.20: Pevski koncert. — 20.05: Veseloliga. — Godba za ples. — BERLIN 16.30: Popoldanski koncert. — 20: »April, april«. — 20.45: Poljudni koncert orkestra. — FRANKFURT 17: Koncert operetne glasbe. — 20.30: Veseloliga in lahka godba. — LANGENBERG 15.45: Velikonočna igra za soliste zbor in orkester. — 17: Prenos iz gledališča v Kölnu: Wagnerjeva opera »Mojsij pevec norim-benški«. — Lahka godba. — STUTTGART 15.30: Koncert lahke godbe. — 19.30: Uvertura nemških oper. — 20.30: Prenos programa iz Frankfurt. — BUDIMPEŠTA 10: Cerkevna glasba. — 12: Orkestralni koncert. — 17: Popoldanski koncert. — 19: Pevski koncert in ciganska godba. — 21: Mešan večer. — LONDON 19.45: Schumannove klavirske skladbe. — 20.15: Lahka godba. — 22.35: Koncert baletne glasbe. — RIM 17.30: Prenos filharmonije: koncert moderne glasbe. — 20.45: Dramski večer in lahka glasba.

Torek, 2. aprila

LJUBLJANA 12.30: Reproducira glasba. — 13: Napoved časa in reproducira glasba. — 13.30: Borzno vesti. — 17: Koncert radiokvarteta. — 18.30: Zur Gegenständlichkeit der Persönlichkeit; manifest o predavanju prof. dr. Vebra. — 19.30: Kuvaver: Ljubljane in okolica. — 20: Sotokoleje »Ojdpusa«, izvajajo člani nar. gledališča. — 21: Koncert radiokvarteta: italijanski skladatelji. — 22: Poročila in napoved časa. — 22.15: Izprehod po Evropi. — ZAGREB 13.15: Reproducira glasba. — 17: Popoldanski koncert. — PRAGA 16.30: Koncert komorne glasbe. — 19.05: Koncert narodnih pesmi. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Berlina. — 22.20: Lahka godba. — BRNO 16.30: Prenos koncerta iz Praga. — 19.05: Koncert godbe na pihalu. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Berlina. — VARŠAVA 17.55: Večerni koncert orkestra.

20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Berlina. — DUNAJ 11: Popoldanski koncert. — 16: Popoldanski koncert kvarteta. — 20.05: Koncert komorne glasbe. — 20.30: Prenos mednarodnega koncerta iz Berlina. — Poljudni koncert lahke glasbe. — BERLIN 17: Koncert lahke godbe. — 20.30: Orkestralni koncert (Beethovenove in Wagnerjeve skladbe). — FRANKFURT 16.35: Koncert Brahmovih skladb. — 20.15: Prenos programa iz Stuttgarta. — 21.15: Reproducira glasba: Weberova opera »Čarostrelec«. — 22.15: Lahka godba. — LANGENBERG 17.45: Koncert komorne glasbe. — 20: Mešan večer. — STUTTGART 16.35: Prenos koncerta iz Frankfurt. — 20.15: Binder: »Tannhäuser«, burka bodočnosti s godbo preteklosti. — 21.15: Igralski večer. — Klavirski koncert: Mozartove in Beethovenove skladbe. — BUDIMPEŠTA 17.40: Orkestralni koncert. — 20: Dramski večer. — 21: Koncert madžarske komorne glasbe. — Lahka godba. — LONDON 19.45: Schumannove klavirske skladbe. — 20.45: Koncert orkestra in solistov. — RIM 17.30: Popoldanski koncert. — 20.45: Mascagnieva lirna opera »Maske«. — STOCKHOLM 18.30: Koncert lahke godbe. — 19.45: Koncert švedske glasbe.

Naši radioprogrami

Nekaj ostrejših, a dobrozamerljivih besed.

Ne bom prester, da mi ne bo kdo očital zelenega »negrastva« in dialektne kritike, na katerega smo vzeli Slovenci baje prvi patent. Povedati bom samo to, kar leži veliki večini radio-amaterjev na srcu, pa iz kakršnikoli razlogov ne prode v javnost.

Kdor ima samo detektorski aparat in je navezan na domačo postajo, morda se ne bo toliko občutil mizernosti naših programov. Če spada v vrsto »zadovoljnih« Kranjcev, se bo nemara še tolažil s tem, da je bolje ista nego ništa. Protipot takega »zadovoljnega« Kranjca je naša radio-postaja, ki ji je menda neskončno všeč vsa ta mineštra, katero ponuja svojim poslušalcem. Večkrat pri nas o kakem programu niti ni govora. Kar se napove opokne, se do večera že postavi na glavo, kaj šele, da bi se človek zanesel na napovednik, ako ne pozabi, da je bil defekt v domžalah. Sprva se je v takem slučaju še na dolgo in široko opravičeval, zdaj ko spadajo tako »slučajni« že skoro v program, si lahko sam misli, da ima besedo gospod »Defekt« tisti, ki ga že dobro poznamo in ga torej res ni treba iznova predstavljati.

Ker govorim že o napovedniku: gospod, ki je običajno pri mikrofoni, ima prav simpatičen glas. Ima pa tudi napako, da postane dosilnat banalen, zlasti v večernih urah. Kdor ima priliko poslušati napovednike tujih postaj, spozna, da se zavedajo, kako važen je njihov posel in kako daleč sega njih beseda. Naš napovednik naj ne misli morda, da govori samo »zadovoljnim« Kranjcem. O njegovih namestnikih bi se dalo še mnogo več reči. Hvala bogu, da pridejo le redko na vrsto.

Nekaj besed o jezikovnih težavah! Nidoma, da so taki težaji marsikomu koristni. Treba je le, da jih vodijo sposobni učitelji. Našojši je brez dvoma francoski tečaj. Kdor se ga udeležuje že skraj, bo imel od nje gotovo veliko korist. Metoda, artiklacija in vestnost priprave so dobre. Tudi z nemščino smo že zadovoljni, čeprav je izreka pretirano trda. Zadnje čase poslušamo češčino. Imeli smo tudi italijanski tečaj, ki pa je v hudi zimi zmrazil in ni menda nikomur žal za njim, kajti je bil jako hripav in hrapav. Krona vsega pa je srbohrvatski tečaj, ki je v resnici vse prej nego jezikovni tečaj. Spadati bi še najbolj med zabavni program po deset ur in to samo za »zadovoljne« Kranjce...

Kar se ude predavanj in predavateljev, naj povemo samo to, da je marsikaj dobro, a preveč je puste slame in dolgočasnih otrobov. Take motive, kakor so se godile predzadnje soboto pa se ne smejo pod nobenim pogojem več ponoviti, zlasti ne v predavanjih, ki veljajo v prvi vrsti inozemstvu, kakršno je bilo baš propagandno predavanje o Dyubrovniku. Ves čas tega predavanja se je čulo neko vpljite in smeh drugih oseb s hodnika ali iz kake druge sobe. Najbrž so bili to recitatorji, ki so kasneje nastopili.

O muzikalnem programu se je že pisalo, pa bi se dalo še marsikaj povedati. Dokler

ni bilo opernih prenosov, je bil ta del programa zelo reven. Kje so našli najboljši pevski zbori, da jih nikoli ni čuli v radiju? Zunanji svet bo mislil, da res nimamo nič drugega nego par zelo podeljskih zborov in da so harmonike in citre naš največji muzikalni ideji.

Hvala bogu, da so sedaj odpadla dolgočasna poročila o vodnem stanju, že zaradi francosčine, pri kateri je človeka, ki vsaj nekaj pozna francosko izreko, kar moralo. Sicer pa so poročila R. L. preveč enostransko pobarvana, kar bi nikakor ne smelo biti. Radio-amaterji so iz tabornih različnih svetovnih naziranj, gotovo pa je med njimi najmanj pripadnikov tiste utesnjene struje, ki jo naša postaja propagira.

In še eno o prenosu inozemskih postaj.

Za poslušnike detektorskih aparatov je tak prenos gotovo zelo dobrodošel. Čas pa, v katerem se zdaj ti prenos vršijo, nikakor ni ugoden, ker ni čuti skoro nič drugega, nego plesno muziko. Hudobni tezi: bi mogli trditi, da naša postaja namenoma ne pokaže svojih abonementov kaj boljšega iz inozemskih programov, da bi tako prikrila svojo revščino. Ali bi ne bilo mogoče tu pa tam prenašati kako prvovrstno opero ali koncert? Umetno bi bilo tudi, da bi napovednik vsaj po prenosu povedal, s katere postaje je bila ta ali ona točka. Tako pa se ti suče ta babilon in ti bodiš okoli kakor z zavezanimi očmi.

Izobličajte torej program, ako nečete, da se bo po pravici prišlo našega radija ime. Pri zadovoljnim Kranjci! — Abonent.

Kmetijski vestnik

Vinogradniški in kletarski tečaj ter vinska pokušnja v Semiču

V nedeljo in ponedeljek 23. in 24. t. m. je priredila Kmetijska družba za Slovenijo dvodnevni vinogradniški in kletarski tečaj ter malo vinsko pokušnjo v Semiču. Tečaj je bil oba dneva dopoldne in popoldne prav dobro obiskan. Vsak dan je bilo do 100 udeležencev, ki so z vidnim, Belokranjem prirodnim zanimanjem sledili strokovnim predavanjem obeh predavateljev (gg. Gombač in Kofola), tembolj, ker so se obravnavala prav aktualna vprašanja ravnanja s posebnimi trtami in zmrazitvenimi vini, vprašanje izbire pravih ameriških podlag in blahinih trt, uporaba umetnih gnojil v vinogradih v svrhu dvignjenja produkcije, intenzivnega negovanja itd. Teorični pouk se je vršil v šoli, praktična razkazovanja pa na prostem.

Koncem tečaja je, središčno obdaruje vsch podružničnih članov-udeležencev (66 po številu) z raznimi vinogradniškimi in kletarskimi darili, kakor škropilnicami, žvepalniki, trtnimi, oziroma sadnimi škjarjami, noži, vilami, lopatami, žveplom, strokovnimi knjigami, nabavljenimi iz podružničnih sredstev.

S tečajem se je združila še mala vinska pokušnja v svrhu primerjanja semiških novih vin iz bližnjih goric. Izkazalo se je pri tem, da je dobrot lanskosejenskih semiških vin mnogo boljše, nego se je splošno domnevalo. Semiška vina so namreč v zadnjih letih izgubila svoj nekdanji sloves zaradi vsakoletne prezgodnje trgatve, kar obogati vina s preobilno kislino in tak vina ne dosegaajo one polnosti, kakor bi jo lahko dosegla zbog ugodne lege vinogradov.

Zadnje jesen se je pa po zahtilu navzočih vršila splošna trgatve večnoma v začetku oktobra, kar svedoči tudi razlika glede dobrote med posameznimi vini. Čim pozneje se je izvedla trgatve, tem polneše in milejše je vino. Povprečna jakost znaša 9 do 10%, kar je za lanskosejenska vina v teh krajih primerno. Nekatera so pa še lažja, kar je odvisno od finejših trtnih vrst in od časa trgatve.

Omeniti je, da so mnogi napravili svoja vina po novem načinu, to je, da niso mošči pokipeli na tropu, marveč le v lastni tekočini, zaradi česar so lepe svetlorumene ali svetlozeleno barve ter čistega, milega okusa, dočim so na tropu povrta vina visokorumene neprijetne barve, trpkoga in kosmatega okusa. Kislina je znatno nazadovalea, kar je splošen pojav pri lanskosejenskih vinih, osobito pri vinih, ki so deloma zmrazilila.

Vina, novega, večnoma belega, je v semiškem okraju še dosti, kar je zavoljo dolgotrajne slabe zime vsa kupčija zastala. Dobi se po ceni 6 do 6.50 Din liter nakladalna postaja in to največ v malih množinah po 6—20 hl, toraj v množinah, ki baš odgovarjajo potrebam malih odjemalcev.

Tudi v drugih krajih Bele Krajine (v Metliki, Drašičih, Repici, Radovici) je še dovolj vina, a ker so tod nekaj jačja so tudi nekoliko dražja, namreč 6.50 do 7.50 Din. Pokazuje pa se po-

vsod tendenca porasti v ceni zbog zimске pobebe, ki je tu pa tam dokaj občutna.

Ne napravljajte novih hmeljskih nasadov

Ko smo šteti poročila o strašnem mrazu na Šteti, poročila o strašnem mrazu, ki se je zjasnilo marsikatero škropilno lice hmeljarja: Nemara pa bo pozabilo — tam namreč, ne pri nas!

Spet so vstajali zlati gradovi, a že je izginila varijeta slika. Kakor pri nas, tako so tudi drugod hmeljniki prav dobro prezimeli. Zaradi zmrazline jih je celo krta pustila v miru.

Par let sem že opazim, da se hmeljarjem kar nič ne mudi z rahljanjem hmeljnikov, čeprav je to za razlo najvažnejše pomladno delo. Zblita in shojena zemlja izhlapeva namreč preveč vode ter pomeni par tednov brez dežja za take njive že sušo. Drugod delajo drugače. Ko se zemlja toliko osuši, da se več ne maže, prekulativirajo hmeljnike. Tako se zel že v kal zatre, rahla zemlja pa ne pusti kvišku vlage iz nižjih plasti, tako da zadošča že sama zimska vlaga za cele mesece. Nekateri godrnjajo nad kultivatorji, češ, saj v zelnatem hmeljniku ne opraviš nič z njim. Slab hmeljar, slab kmetovalec je tisti, ki pusti svoje polje v zeli, da se vidi kakor pašnik.

Pričakovati je bilo, da bodo naši, po tolikih udarcih izmodreni hmeljarji znatno zmanjšali svoje hmeljnike. Novi hmeljarji so jih sicer v precejšnjem številu obrezali s krampom, kar je edino pravilno, saj ima bodočnost le res kvaliteto blago, Savinčani pa napravljajo celo nove nasade.

To je nespametno! Resnično je sicer pravilo: Delaj nove nasade v dobi krize, da boš imel v dobrih letih po krizi mnogo pridelka. Ne vidite pa, da se svetovna hmeljska kriza šele pričenja in bo trajala gotovo mnogo let! Večina nemških in češkoslovaških hmeljarjev je prodala lanski pridelek še precej dobro, zato tam nihče ne misli na krčenje hmeljnikov. Dokler ne pridejo leti s krčenjem, bo kriza še vedno rasla in celo potem bodo velike zaloge starega hmelja vsaj dve leti še slabo vplivale na razvoj cene. Zato še počakajmo z novimi nasadi!

Nujna narodno-gospodarska potreba je, da izkopliemo starejše nasade iz dveh razlogov. Prvič bodo ti že sedaj stari hmeljniki tedaj, ko bodo spet boljše časi, preostali in bolehlji. Tako bi imeli kljub razsežnim hmeljnikom v dobrih letih malo pridelka in malo denarja. Drugič pa moramo računati z možnostjo, da ne bodo krile cene prihodnjih, recimo petih let niti pridelovalnih stroškov, kaj šele, da bi računali na dobiček. Ni mar pametneje zvozi hmeljeve domov in jih shraniti (ne prodati) ter nasaditi krompir, riž in koruzo, ki se dajo vsaj po pridelovalnih stroških vnovičiti.

V dobi krize je razsežno hmeljarstvo navadna nespametnost. Noben naravni vzrok, ne toča, ne suša, ne moča, ne boleznj ne morejo pri današnji razsežnosti hmeljarstva po vsem svetu v dolednem času preokreniti krize. Zato je nespametno siliti v nesrečo, češ: morda pa le bo.

Ta ali oni hmeljar bo morda nejevoljen od njih časopis: »Kaj nam boš slikal vraga? Dožnost časopisa je, da opozori na nevarnost, ki preti našemu narodnemu gospodarstvu. Svarili smo pred brezglavim širjenjem in ste se jezili. Svarili smo pred vsiljivim ponujanjem in ste nam zamerili. Razvoj dogodkov pa nam je dal v polni meri prav. Danes vam svetujemo: Ne delajte novih nasadov in opustite stare ter slabe hmeljnike! Preostale dobre nasade pa negujte kakor vrtove, da boste imeli mnogo res dobrega blaga, ko pridejo čez leta zopet boljši časi za hmeljarje. K.

Tolmač k novemu kazenskem zakoniku

8.1. januarjem 1890 stopi v veljavo nov kazenski zakonik, ki bo enoten za vse državo. Zasnovan je na drugih temeljih nego sedaj veljavni. Kazensko pravo se ne bo več udeleževalo kot povračevanje zla, storjena zločina s zločin, ki naj ga zato pretrpi zločinec. Nov zakonik preveča duh modernih kriminalistov, da naj se človeška družba obvaruje pred slabimi nagajnimi zločinci, obenem pa naj se zločinec popravi in privede na pol postojen in pravičnosti. Tiskovna razduga v Ljubljani bo izdala v želji, da nove ideje postanejo čim preje in čim uspešneje duševna last našega naroda, »Tolmač h kazenskemu zakoniku«, ki naj bo živ glasnik novega kazenskega prava. Pisani v žilem, v vsakemu izobražencu razumljivem jeziku, izpolnjuje naj hkratno nalogo, da bo zanesljiv kazipol na strokovnem polju, ki audi čitateljem od paragrafa do paragrafa pravilno razlaga zakonitih določb, obenem pa tudi opozarja, kje tiče razlike od sedanjega zastarelega kazenskega prava. Sestava takega komentarja je prevelj gosp. univ. prof. dr. Metod Dolenc. Tolmač izide še letos. Subskripcija bo svoječasno razpisana.

Tiha beda

(Dopol iz Maribora.)

Opozorjen je na prenos iz sestrada-nu Solarko, lo vprašam po svojih, razmeh in stanovanju.

»Oče so delavci, zaslužijo po štiri dinarje na uro, pet nepreskrbljenih otrok nas je z mano sedem oseb, stanovanja pa nimamo, ampak prebivamo za silo v neki šupi tam blizu Kamnice.«

Stvar me je zanimala in ker sem imel ravno čas, stopim z otrokom po Koroski cesti, kjer vsa krenila po oni znani grapi proti Dravi do male naselbine ob reki in od tam po komaj domni stezi tik ob vodi še 10 minut v smeri proti Feberjevemu otoku nekako do onega mesta, kjer se je lani dogodila znana nesreča.

»Tu smo,« pravi dekle in ustavi pred šupo, podobno drvarnici.

Vstopiva v prostor, ki naj bi bil stanovanjska soba za sedem oseb. Dolg tri in pol metra, ravno tako širok in niti dva visok. V kotu primitiven mal štedilnik, ob steni ena sama postelja za vseh sedem stanovalcev, sredi prostora miza, par stolov, zabojev in kljub ob zidu — to je vsa oprema tega človeškega prebivališča. Slab vzduh ti mučno silil v nos, čeprav ventilacije ne manjka. Pri štedilniku stoji ženska, okrog nje pet otrok v starosti štirih do enajstih let.

»Dobro dan, a tu prebivate?«

»Do, gospod, že od lanskega poletja.«

»Kakšna usoda vas je sem zanesla?«

»Lani pomladi smo se morali izseliti iz Avstrije, ker so mojemu možu kot jugoslovenskemu državljanu odpovedali zaslužek. Tam smo živeli v dobrih razmerah in smo prinesli s seboj še nekaj tisočev dinarjev prihrankov. Tu nismo dobili predvsem stanovanja, mož pa ne stalnega zaslužka in tako smo kmalu porabili, kar smo prinesli s seboj. Poleti smo se vselili za silo v to šupo, pričakujoč, da dobimo do zime že kaj boljšega. A naše upanje je bilo zaman. Tako nas je zalutala v tem prebivališču letošnja strašna zima. Moj mož pridno dela, skoro vsak dan čez uro, zato, da zasluži vsaj toliko, da otroci ne stradajo.«

»Ste se obrnili kam za podporo?«

»Ne dosedaj, na pomlad upamo, da bo tistik bolje, če dobimo stanovanje in mož bo morda tudi kaj več zaslužil. Jaz pa še v mesto ne morem, ker nimam obleke, da bi mogla med ljudi. Eno prošnjo pa je moj mož le napravil, in sicer na kralja, ko slišimo toliko dobrega o njem.«

Ko ji pripominam, da je utegne priti kaj nujne podpore tudi iz Ljubljane, pravi ženska:

»O, če bi se kaj dalo napraviti! Najhujše smo za enkrat pretrpeli, zdaj se bojim pa boleznj, če bi prišla nad otroke.«

Kakor sem se informiral in tudi sam preučil, so otroci tedaj ljudi dobri odgojeni in kljub temu, da so do lani živeli v Avstriji, vsi govorijo lepo slovenski.

ZA 100000 DIN JE ZAVAROVAN VSAK JUTROV NAROČNIK ZA PRIMER SMRTNE NEZGODE

SVETOVNO ZNANE TVORNICE BSA BIRMINGHAM

najnovejši in tehnični izpopolnjeni motocikli vseh tip letnika 1929 despetl. - Reflektanti
oglejte si veliko zalogo! - Zahtevajte prospekte! - Prodaja na 12 obrokov! - Prodaja pnevm
Belthofer Dunlop Cord s 10% popustom za vozače BSA motorjev. - Znatno popust pri olju
Castrol in Vacuum Mobill. - Promptni plačniki dobe znaten popust!

Zastopstvo „BSA motorcykles“ Maribor,
Trg Svobode 6

4213

48-50 58 D.n
Zahtevajte
BREZPLAČEN CENIK
odličnih švicarskih ur na obroke ali
proti plačilu. Cene znižane.
Odlične ure od Din 38, 49, 58,
68, 89 in naprej.
OTPLATA K. D. S. B. OGRAD
Kralje Petro 64 - P. it l. e.

Tvrška
Josip Pogačnik
v Radovljici

izdeluje OBLEKE po angleški in fran-
coski modli, ima vedno v zalogi češko
in angleško blago. 3995

Mlekarska industrija „ZDENKA“
Veliki Zdenci

proizvaja: desertni ementalec v Skatlah po 6
obrokov, sir ala trapiat, ementalec, Eidamski.
Camembert, Romadur ter delavski sir kot tudi
najfinije čajno maslo „Zdenka“. Zahtevajte
poudbe. 3944-a

Novosti! Novosti!
Zdaj gremo!
Pa kam?

V novootvorjene
turško orientalsko
kavarno

»Ljubljanski dvor«
ki je otvorjena vsaki večer
do 2. ure ponoči.
Tam se vaakemu takoj
na razpolago računiki, de-
vabljili in druge dobre ter
okusne stvari.
Za obilen obisk se priporoča
3944-a

Iščemo uradnika

za naš korespondenčni oddetek, ki bi mesto
kaj nastopil. Reflektanti morajo perfektno obla-
dati arbohrvatski, slovenski in nemški jezik,
znati morajo hrvaško in nemško stenografijo
ter biti izurjeni v strojepisu. Posuďte s prepri-
praveval, sliho ter navedbo referenc in plačilnih
pogojev naj se pošljejo pod šifro »Industrijska
podjetje« na upravo lista.

Vsele velikonočne praznike

Vam želi
popravitelj in uglaševalec klavirjev, ter se
toplo priporoča novim strankam. Potreba
točna pod garancijo dokazano. Najboljša in
najcenejša naročila, doplnica zadostuje in
pridem na dom. Grem po celi Jugoslaviji.
J. BAJDE, Ljubljana VII. Šolska ulica 1.

Priporočamo Vam

Puch kolesa

ki so vedno najboljša!

Dobro se po solidni ceni, radi na
obroke le pri tordki

IGN. VOK.

Ljubljana — Novo mesto.

Vsem cenjenim naročnikom,
vrijateljcem, znancem gost m,
želi

vesele velikonočne praznike

Ivan Brice I.

pleskar, ličar in slikar

Ljubljana. Telefon 3307,

ter gost'n'čar v Stepanji vasi
(na Planinju).

Šivalni stroji
„SINGER“
ZA HIŠNO UPORABO IN
VSE OBRTE DELAVNICE SO
ZNANI KOT NAJBOLJŠI NA
SVETU
Prodaja na tedenske in mesečne obroke.
Brezplačni pouk vezanja. Jamstvo 15 let.
BOURNE IN CO., NEW-YORK
Podružnica za Slovenijo
Ljubljana, Selenburgova ulica 3
TRGOVINE:
Ljubljana, Selenburgova ulica 3, Kranj, Novo
mesto, Kočevje, Celje, Ptuj, Zalec, Brežice, Ma-
ribor, Slovenjgradec in Murska Sobota.

Motorji in Singer - luči

TRENCH COAT

za
dame in gospode
IDEALNO OBLACILO
za
zimo in leto!

LORNIK
KOROŠKA 9.

Auto promet Ivan Čarman

postajališče pred Kavarno Evropa. Za nedeljo 31. marca in velikonočni
ponedeljek 1. aprila 1929, prvi odhod kavarna Evropa ob 7. zjutraj in
vsako naslednjo uro za izletnike in za vsakogar na Sv. Katarino in
Toško čelo. Avtobus vozi iz Ljubljane kavarna Evropa, Zg. Šiška,
Dravljice, Dolnice, Podutik.

Slav. občinstvu priporočam obisk Zg. Šiške in Dravljic

Za obilen obisk se priporoča

Ivan Čarman.

Naznanilo.

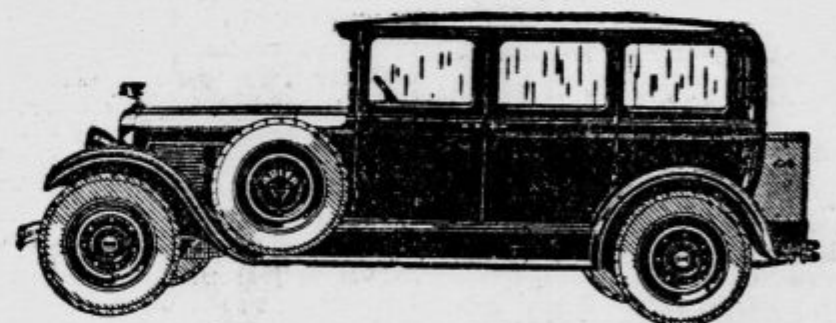
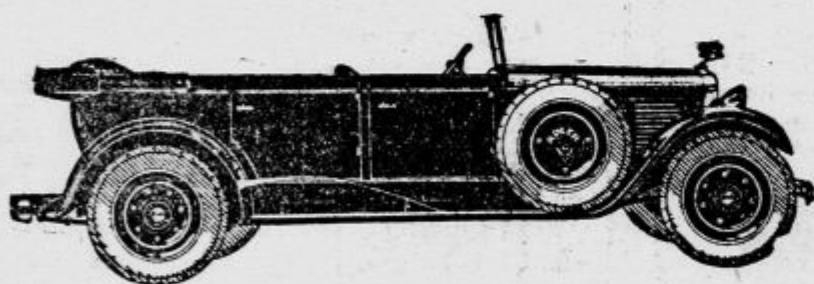
Prevzeli smo celokupen inventar tvornice »Transformator« d. s. o. z., Ljubljana,
kakor: raznovrstne elektro-inštalacijski material, generatorje, motorje, transforma-
torje, elektr. vrtilne stroje, ventilatorje, števce, instrumente in aparate, sesalce prahu
(Staubsauger), elektr. kuhalne aparate, likala, žarnice itd.
Interesentom seznam zaloge na razpolago.

Z osirom na likvidacijo vse zaloge, znižali smo cene vsem predmetom nizko pod
dnevno ceno. Prodaja se vrši iz dosedanjega skladišča, Dunajska cesta 75. — Pismo-
na pojasnila samo na naš naslov. — Telefon št. 2043.

Vojnovič & Cie, Ljubljana-Vič

«ADLER»

nemški kvalitetni automobili najnovejše
konstrukcije

Tipa „FAVORIT“, 4 cilindri, 2000 cm³ vsebine, 8/35 KS

odprt 4-5 sedežen s 4 vratmi Din 75 000.—
limuzina 4-5 sedežna s 4 vratmi „ 80 000.—

Tipa „STANDARD 6“, 6 cilindrov, 3000 cm³ vsebine, 12/50 KS

odprt 2-sedežen, 2 vrat in rezervni sedeži Din 120 000.—
odprt 4-5 sedežen, 4 vrata „ 115 000.—
odprt 6-7 sedežen, 4 vrata „ 135 000.—
limuzina 4-5 sedežna, 4 vrata „ 125 000.—
kabriolet 2-sedežen, 2 vrat in rezervni sedeži „ 137 000.—
kabriolet 4-5 sedežen, 4 vrata „ 145 000.—
Pulmann-limuzina, 6-7 sedežna, 4 vrata „ 145 000.—

Tipa „STANDARD 8“, 8 cilindrov, 3800 cm³ vsebine, 15/70 KS

odprt 6-7 sedežen, 4 vrata Din 195 000.—
Pulmann-limuzina, 6-7 sedežna, 4 vrata „ 205 000.—
ti vozovi s specialno luksuzno opremo . dražji za . 10 000.—

Tipa L 6, tovorni 1-tonski 50 KS, 6 cilindrov

šasija 95 000.—
odprt 105 000.—
zaprt 120 000.—

Tipa L 9, tovorni 1 1/2 tonski, 32 KS, 4 cilindri

šasija 105 000.—
odprt 115 000.—
zaprt 129 000.—

Vsi vozovi so opremljeni z 2 kompletnimi rezervnimi kolesi razen tipe „FAVORIT“ in tovornih avtomobilov, ki imajo po eno rezerv. kolo

Glavno zastopstvo in skladišče rezervnih delov:

4197

Ing. C. R. Luckmann, Ljubljana, Ahacljeva 10

AMERICAN MOTORS, Ljubljana

Dunajska cesta št. 9

Telefon 2477.

Telegrami: „AMOT“.

Poštni predal 229.

Najboljši in najekonomičnejši
Elektromotorji
iz znanih čeških tovarn
Škodovi Zavodi v Plzinju
se nahajajo v velikosti 1/4 do
80 k. s. stalno v naši zalogi v
Ljubljani. — Obrnite se na:

Zastopstvo Škodovih Zavodov, Ljubljana
Šelenburgova ulica 7. 97a Telefon 2966.

Najboljše kupite!

ROBICE, črna in modra rokavica,
sivo perilo, puloverje, tovarne (vostje),
špore, roba, KRAVATE, avstrijske, SRAJCE
šlono, gloto, žaka, vosecna, puzba, DMC
prešice, ročne terčice, skovke, delalke,
športne in tovarne potrebščine samo

Jos. Peteline, Ljubljana

Mim. Prešernova ulica (ob vod.)

4172 a

Gramofoni in gramofonske plošče

Columbia-His Master's Voice-Odeon-Polydor

Direkten tovarniški import

Vsaki dan novosti!

Vsaki dan novosti!

Glavna zaloga in zastopstvo:

Gramofon A. Rasberger

LJUBLJANA Miklošičeva cesta št. 34

Kolosalna izbira!

Brezkonkurenčne cene!

Moderni pomladanski klobuki za gospode

najnovejšega modela v veliki izbiri. Specialna zaloga
prvovrstnih čevljev. Trgovina s klobuki in čevlji
M. SCHRAM, MARIBOR, Aleksandrova cesta 11.

Vabilo

1. 24

25. redni občni zbor Tržiške posojilnice

reg. z. z. o. z. v Trzinu

kateri se vrši

v nedeljo, dne 7. aprila 1929 ob 9. uri dopol-
dan v gostilni pri Slugi v Trzinu

s sledečim dnevnim redom:

1. Poročilo načelnika.
2. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
3. Poročilo nadzornika.
4. Odobritev računskega zaključka za leto 1928 in razbreme-
njenega pravnega sveta.
5. Razdelitev čistega dobitka.
6. Volitev načelnika in nadzornika.
7. Sklepi.

Ako ta občni zbor ne bi bil sklepčen, se vrši drugi
občni zbor ob 9.30 istega dne, z istim dnevnim redom,
ki sklepa brezpogojno.

Vodne turbine

autom. regulatorje, zatvornice, opreme za žage in
mline izdeluje in dobavlja

G. F. SCHNEITER, Škofja Loka
podjetje za zgradbo vodnih turbin

Konkurenčne cene. Zahleva te ponudbe. Prvovrstne reference

Specijalna mehanična delavnica

za popravilo vseh pisalnih, računskih in kopirnih strojev, razmnoževalnih ap-
paratov in blagajen.

Lud. Barača, Ljubljana, Šelenburgova ulica št. 6
Točne postavke! Konkurenčne cene! Telefon 2980.

RADIOTEHNIKA - Tone Poljšak

Ljubljana, Aleksandrova cesta 5

PROČ Z BATERIJAMI!

Radioaparati, ki jih ne potrebuje in je radi tega
najcenejši, je:
4-cestni radio-aparat „Poliosinus IV“
za priključek na električni tok, valovna dolžina
200—2000 m. skrajna selektivnost in jakost, vsa
Evropa v zvočniku, brez motenj električnega toka.
Cena z elektroničnimi Dln 5250.—
Vse radiopotrebščine naložene!

Politični memoari

spadajo med najbržabljenejša čtiva v vseh
kategorijah. Sem spada dr. Vošnjakova
knjica

U borbi za ujedinje- nu narodnu državo

ki je huda za božič in je silno interesant-
na in s ozirom na pravkar se vršajo
slovesnosti vseh narodov.

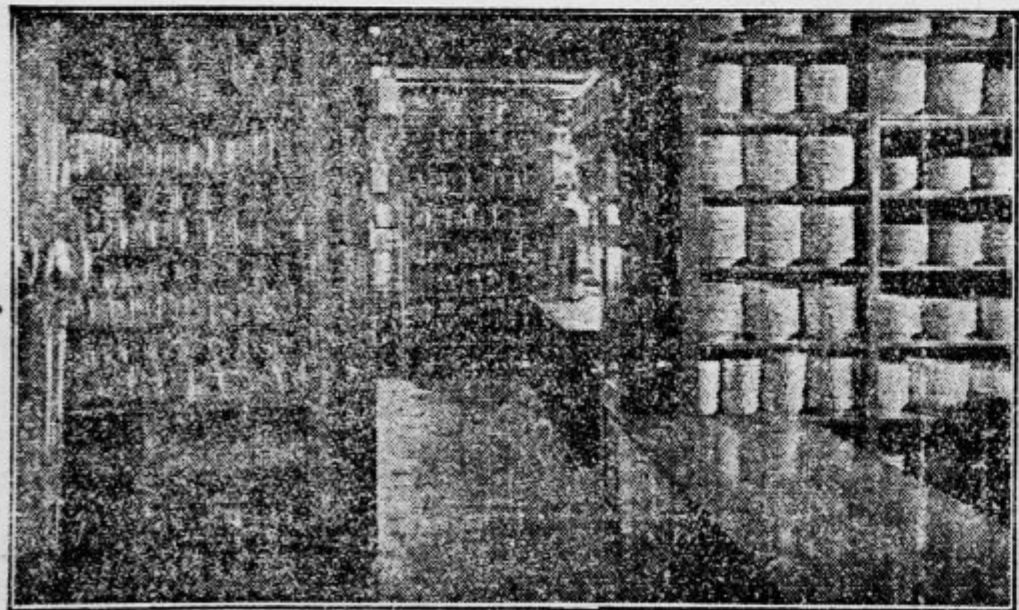
Jako okrasno odpremljena knjiga obsega
410 strani in velja brošura Dln 120.— v
plamno vezana Dln 140.—. Naroča se v

**Knjižarni Viskovna nadružje v
Ljubljani, Prešernova ulica 54**

Oglasi v Jutru so uspešni!

Avtoproga LJUBLJANA-UDMAT-MOSTE-SELO-STUDENEC-D. M. v POLJU-VEVČE

Vozi redno vsako uro. Postajališče MARIJIN TRG. 4136 Avtobus je velik, moderen, svetovne znamke Austro-Fiat.

4118 a

B. ŽILIČ,

Ljubljana, Dunajska c. 11

trgovina z železnino, orodjem in poljedelskimi stroji

vljudno naznanja, da je na novo opremil in izpopolnil

kuhinjski oddelek

emaširana kuhinjska posoda, navadna in Ideal kuhinjska posoda iz aluminija, tehtnice, razni
modernejši stroji za kuhinjo, jedilni pribor, porcelanasta posoda, navadna do najfinejše, razna
steklenina.

NA DROBNO.

NAJNIŽJE CENE.

NA DEBELO.

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 50 (v lastnem poslopiju)

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsa-
kovrstnih vrednostnih papirjev deviz in
valut, borza in naročila predum in kredit
vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter
nakazila v tu- in inozemstvo (naložbe - depo-
ziti) itd. itd.

Brzotvake: Kredit, Ljubljana — Telefon
št. 2040, 2457, 2 48 Interurban 2706 2806
37-L

FN

Motorna kolesa, Vam nudijo pri brezkonkurenčnih cenah najmodernejšo konstrukcijo in nedosegljivo kvaliteto materiala.

Za stavbe

po znižanih cenah vsakovrsten suh tesan in žagan les. — Vsaka množina v zalogi. Žaganje, odpadki od lesa, drva. Dostava tudi na stavbo.

FRAN ŠUSTAR 4096

lesna industrija in trgovina, parna žaga
LJUBLJANA, Dolenjska cesta 12.

KLAVIRJI

planini:

Reinhardt, Haid, Forster, Stangl, Steinway etc. na najmanjši obroke odno v velikanski zalogi

Alfonza Breznika
biv. učil Glasb. Matice,
Ljubljana, Mostni trg št. 3
Upravljanje popravila, najodličnejša isposojevalnica.

Čitajte vedno
naše oglase!

Motocikli JAMES

so sloveči angleški izdelek
2 in 4 taktni 4163-a

V kvaliteti in ceni brezkonkurenčni - Stalno v zalogi - Plačilne olajšave

Gen. ra. no zastopstvo **JAMES CYCLE Co. Ltd.**
Ljubljana, Vegova 8 - Avtodelavnica Express d. z o. z. - Tel. 2792

4087-a Poskusite

KREMO

NEIGE DE CEVENNES
Crème de Beauté Ideale

To je idealna krema za očiščavanje, ki je na svetovni način izdelana po vseh modernih metodah. Svoj uspeh ima zahvaljujoč svojim nedosegljivim svojstvom. To je suha krema brez masti, nevidljiva po uporabi, daje koži novo moč, odstranjuje grube, vsled česar zadobi li- so nov izgled.

Krema „Neige de Cevennes“ uporablja- jo najlepše dame skoraj celo leto: po- slizni čuva nežne kožne pore pred učinki mraza, vetra in padavin, a poleti pred prevelikim vplivom toplote in svetlobe. Ona je prišibljeno sredstvo lepšega časa, ki hočejo ohraniti svojo mladost in lepo- sto, a ravno tako onih, ki žele postati mlade in lepe.

Neprimerljiva svojstva te čudotvorne kreme so učinkovita, da se je poslužu- jajo znamenite Parizanke: gdnice Mistiguet, Spicelly, Marthe Cheval, Napierkowska, Vera Sergina in mnoge druge, ki se brigajo za svojo lepoto. To je stvarna krema lepšega časa in deklet in se je največ uporablja.

Ostale specialitete: Puder Citronelge za roke, Diamant za nohte, Cold Cream za večer, Matineige za dekolte, Mous et Lait de Concombre-pena in mleko iz ku- maric za čiščenje madežev in peg in za očiščavanje Ruž za nos in lica. Lotion-Brunehaut proti kasdanju las, Creyon za obrvi, Pard indien, ki daje dolge tre- palnice, Eau de Cologne Ambree, milo, parfumi itd.

Da se more vaše dobro prebrati, da so te specialitete zares senadomestljive,

pošljemo zastoni

1 poskusni kosček kreme Neige de Cevennes za dan;
1 poskusni kosček Citronelge, ki bel- roke;

1 poskusni kosček Diamant, ki s svetli nohte in 3 savitke pudra v 3 raznih barvah in katalog s navodili, ako nam pošljete 6 Din v zameno za poštno in stroške.

Razpošilja glavno skladišče za naše državo

FRANCOSKI MAGAZIN, OSUJEK 1

Marošnik naj točno in skrbno navede svoj naslov.

Skladišče za Zagreb:

parfumerija Em. Burzelić, Marova ul. 17

Skladišče za Sombor:

parfumerija kosmetika Imre Nagy.

Močno zastopnike so vsa večja mesta, prednost knajo prvotne parfumerije.

Na najprometnejšem kraju na

BLEDU

oddam dva lepa lokala za delikatesno trgovino

Pojasnita A. Wölfling, Bled Pojasnita

Ing. RUDOLF ŠKOP

„Tabele in primeri za preročilo in dimenzioniranje
železobetonskih konstrukcij“

Najnovejši predpisi, armaturni načrti,
navodila za pravilno mešanje in be-
toniranje. Cena Din 36. Naroča se pri
autoru, Tehn. sred. šola v Ljubljani.

LUTZ in MONOLIT peči ŠAMOTEŽ

najcenejša, prvovrstna šamota za peči in štedilnike

Elektromotorji CONZ Altona Bahrenfeld

Ing. GUZEJ, Ljubljana V. J. Jernejeva c. 5

telefon števil. 3252

Motorna kolesa leta 1929:

Sahara 350 ccm s. v. Din 12.700.—

Grand Tourisme 350 ccm s. v. Din 13.700.—

(Cene franko Slovenije)

Najpopolnejši
Stoeper
šivalni stroji

za šivanje, krojače in čevljarje ter
za vsak dom. Preden si nabavite
stroj, ogledajte si to vrednost pri
tvrdki

Lud. Beraga, Ljubljana
Šelenburgova ulica 6 I.
Izročila: 100% 15-letna garancija
Telefon št. 980.

Najboljše kupite, nogavice

rokavice, bombaž, flor svilo, majee, žemperje,
vestje, žepne robce, kravate, srajce, vezanine,
gumbe, D. M. C. prejica, ročne torbice, aktovke,
palice, dežnike, športne in toaletne potrebščine.

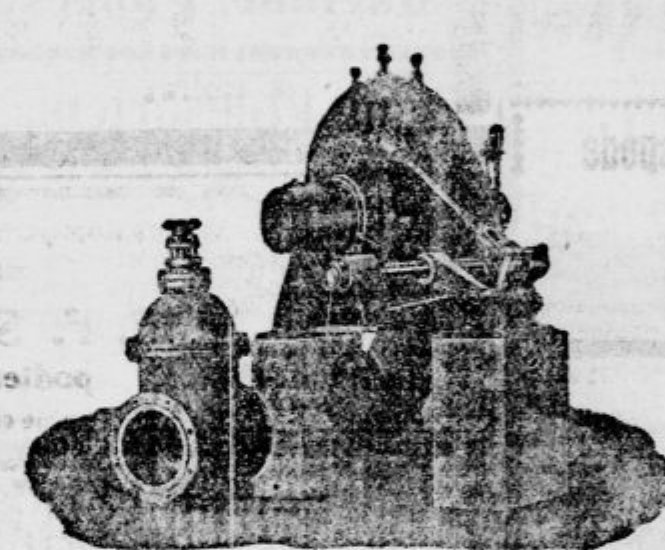
Josip Petelin Ljubljana

blizu Prešernovega spomenika ob vodi

Telefon 2913.

Strojne tovarne in livarne d. d.

v Ljubljani

stroji za obdelavanje lesa:

Polno armirani, venecijanski jarmeniki,
nihanje, tračne žage itd. s transm. sjskim
in električnim pogonom.

Turbinski oddelak

projektira in izvršuje pogonske vodne
naprave vseh vrst:

Vodne turbine

Francis, Pelton, Propeller, Banki, Aksi-
alne turbine, turbo agregate, avtomatične
regulatorje, grablje, zaivornice, cevovode,
vse opreme za mlino in žage, vojna
kolesa itd.

Transmisije, železne konstrukcije

Vodne, parne in plinske armature.

Zvonove

Cerkvene potrebščine.

4025

ŽELEZOLIVARNA

KOVINOLIVARNA

Motorna kolesa leta 1929:

500 ccm ohv. Din 19.200.—

Novosti! Grand Prix! Senzacional

Dirkalni stroj 500 ccm ohv. doseže
hitrost do 145 km na uro. Vprašajte
za ceno.

RADIOAKTIVNO TERMALNO
KOPALIŠČE

RIMSKE TOPLICE SES

Odlisne, proti revmatizmu, protinu, išija-
su, nevrotični in ženskim boleznim. Sezo-
na: maj — oktober. Penzion: Predsezona
Din 80.—, glavna sezona Din 80.— po
osebi. Prospekte pošlje kopališna uprava
brezplačno. 93-a

BEOGRAD JUGOSLAVENSKO
GANZ

Karadjordjeva ul. 73
Telefon 23-90, 44-32

TEHNIČNI BIRO
ZAGREB
Brašnikova ul. 25

Delniško društvo
Specijalni oddelek za lomnjače

Stroji za opako in opekarsko industrijo v vseh velikostih in vseh kapacitetah

Avtomatski razdelilnik

Miza za rezanje

Stiskalnica za zidake

Valjčne naprave za

drobljenje kamna

Ročna stiskalnica

Dvigalka

Bobni za sortiranje

Stroji za se-

kanje kamna

Dezintegratorji

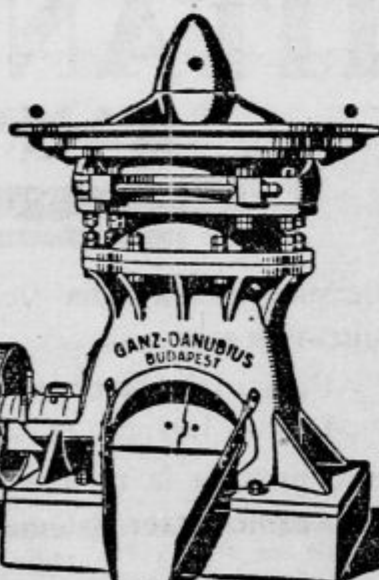
Milni za mletje

mokrega ma-

terijala

Stiskalnica za

strešnike

Valjke za lomljenje

Valjke za fino predelavo

Stroji za mešanje

Revolver stiskalnice

Naknadne stiskalnice

Lomilci za kamenje

Obrazna naprave za

lomljenje

Valjčne naprave

za mletje ka-

menja

Stiskalnica za

razrezani

strešnik

Krožni lomilci

(Kollergang)

Sigurno v pogonu

Prosto

Ceneno

Zahtevajte detaljne brezplačne ponudbe!
Poset inženjerja brezplačen - Brezbrojne reference
iz vseh delov sveta

Detaljni prospekti pošljete se brezplačno

Samo GANZ Povsod

Zopet za 160 Din!

bom svojim cenjenim strankam vsled preselitve, da ala do
vključno Velike noči, 1 veliko sliko, 12 razglednic in 3 le-
gitimacijske slike, v svojem na novo preurejenem ateljeju
v Kolodvorski ulici 18, II. dvorišče

Foto-atelje KATINA STAUT

Priporoča se
specijalni atelje za črkoslikarstvo
Pristou & Bricelj
LJUBLJANA

Reslieva cesta 4 — Sv. Petra c. 39

Telefon števil. 29-08

Ustanovljeno 1903

Specialiteta: steklene napisne tabele,
svetlobni reklamni napis,
pločevinaste črke.

Slikanje drž. grbov po predpisu.

Nova autoprometna zveza

se otvori dne 3. aprila na progah:

Ljubljana — Štepanja vas — Dobrunje — Zadvor

Prvi odhod iz Zadora ob 6:15 zj., zadnji odhod
iz Ljubljane, Marijin trg, ob 7. zvečer.

Ljubljana — St. Vid — Tacen — Gameljne

Odhod iz Ljubljane ob 7:30 zjutraj, 12. opoldne
in 17:30 zvečer. 4171-a

Kdor oglašuje ta napreduje

BOMBAŽEVO PREDIVO

vsako številke za vsakovrstno industrijo po najnižih dnevnih
cenah stalno v zalogi pri tvrdki

4173-a A. ROMANO, ZAGREB

Boškovičeva ul. 15

Telefon 31-93

Brzjavi: DIANA, Zagreb

Motorna kolesa leta 1929 dobite v Slo-

veniji pri

H. KENDA, Ljubljana

A. BREMEC, Celje

J. GUSTINČIČ, Maribor

Zahtevajte cenik in plačilne pogoje.

Od 1. do 15.
aprila

se bodo prodajali

pri trvdki
J. GROBELNIK
Ljubljana, Mestni trg 22

od zaključene velikonočne prodaje

razni Ostaniki

po polovičnih cenah

14
8 Din 20
10
i. t. d.

Čist naj bo dom!

Za snažno in trpežno pleskarsko delo, da ostane lepo in čisto, Vam jamči trvdka

IV. BRUNČIČ & FR. REBERNIK

pleskarja in ličarja
LJUBLJANA

Karel Kotnikova ulica št. 3

1/3 življenja

preživite v postelji, malo polagajte
vačnost na dobre posteljne spremljevalce,
katere dobavljamo trvdka
»WEKA«, Maribor 9.
Ilustrovani cenik brezplačno!

BAZAR

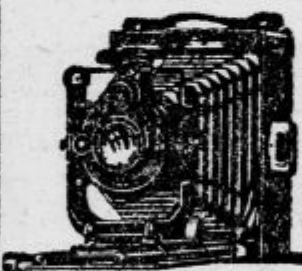
Nakonec
Din 8.—

S. STUPICA, Ljubljana,

Vodnikov trg št. 5

Nudi nakonec v veliki izbiri novo
došlo blago. Ugodna prilika za nakup.
Samo po Din 8 in Din 12.

vačnosti
Din 12.—

AGFA
ZEISS IKON
VOIGTLANDER
RODENSTOCK
DR. NAGEL

**FOTO-
APARATI**

Najnovejši modeli na zalogi

FOTO MATERIJAL — JANKO POGAČNIK

LJUBLJANA, Tavčarjeva ul. 4 4100

Špeciialno podjetje za električno varenje in popravila parnih kotlov

ING. UNGER & SIRAK

strojna delavnica

4021

Maribor, Pobrežka cesta 15 — Telef. 14

Vsem kolesarjem, mojim odjemalcem!

Nemogoče mi je, da bi se vsem onim, ki so mi poslali v pretekli sezoni
zahvalna sporočila o solidni postrežbi in dobrem blagu moje trvdke, zahvalil
posamezno, zato naj tem potom sprejmejo iskreno zahvalo! Istočasno
pa si dovoljujem sporočiti mojim cenjenim odjemalcem, da se bom, kakor do-
sedaj, tako tudi v bodoče potrudil zadovoljiti iste z najboljšim blagom po niz-
kih cenah in točni izdelavi. Želeč vsem vesele velikonočne praznike, se pri-
poročam za obilen poset.

JUSTIN GUSTINCIC, mehanična delavnica in trgovina, nasproti Narodnemu
domu v Mariboru.

Leonard Treppo 4103
združene opekarne d. d. Karlovac

dobavlja iz svojih najmoderneje urejenih
tvornic

zidno in strešno opeko

najbolje kakovosti po zmernih cenah

Zahteva te ponudbo!

KRISTAL D. D.

Tovarna ogledal in brušenega stekla

Centrala: Maribor

Podružnica: Ljubljana VII

Koroška cesta 22
Telef. inter. 132

Medvedova cesta 38
Telef. inter. 2075

Izdeluje ogledala iz raznega stekla 5/8 do 8 mm deb. v vseh veličinah, tudi
v morah 300x200 cm in več, brušena stekla z okraski (ornamenti) ter upogibna
stekla. Popravlja opepele ali sploh pokvarjena stara ogledala, izvršuje zasteklitve
izlozbe in portalov z zrcalnim steklom 6-8 mm, s specijalnim steklom 5-6 mm;
vloga stekla v medenino (Messingassungen), izdeluje pufne plošče iz 5-10 mm
deb. zrcalnega stekla, ter avtomatobrane (Windschutzscheiben) iz zrcalnega stekla
4-5 1/2 mm deb. lina na skladišču v vseh veličinah zrcalno steklo 5/8-8 mm,
tudi nadmočno 9-10 mm deb., specijalno steklo 4-6 mm, ledenasto steklo 8 mm,
alabaster steklo 9-11 mm, oolska ogledala ter ogledala iz la. lankomercstakla
2 mm; vse po jako zmernih cenah. Jamči za prvovrstno izdelavo vseh svojih
proizvodov in za trpežen, lep oblog ogledal. Zahtevajte ponudbo!

»ILOVAC«

Tvornica glinastih
strešnikov in opeke

Fröhlich & Bichler

Karlovac

Dnevna produkcija 100.000 komadov strešnikov in opeke.
Proizvajanje vseh vrst opeke in strešnikov ter vseh glinastih predmetov kakor
tudi ploščice za tlake. Posebno se priporočajo falcovani in dvakrat falcovani
strešniki v dovršeni obliki ter po zelo ugodnih cenah.

Dobavijo se franco na vsako postajo.

Kvaliteta stihne in strojne opeke je strokovnjaksko priznana, kot najboljša v državi.

Generaalno zastop-
stvo za Slovenijo: **EKONOM** Ljubljana
Kolodvorska 7

Dame in gospodje!

Velika izbira vseh vrst nemških in
francoskih gumi steznikov, gumi no-
gavic za bolne noge in krčne žile,
tebušni pasovi iz najfinejšega blaga
pred in po porodu. Za gospode gumi-
evi trebušni pasovi (Mars-Gürtel). Pri
posebnih slučajih se izgovarja tudi po
meri. Samo pri trvdki

G. BESEDNIK IN DRUG
LJUBLJANA, Prešernova ulica št. 5

Ribiči čas je, da se opremita za ribolov
kar Vam nudi bogata izbira
F. K. KAISER, puškar, LJUBLJANA
Kongresni trg št. 9.

Dobro vpeljavno

špedicijsko podjetje.

v prometnem območnem mestu (carina) se odda v
najem proti odkupu inventarja, kakor konji, vozovi itd.
Pisarna, skladišče, klet, hlevi in pritlikine na razpolago.
Ceni. ponudbe pod »Rentabilno 50.000« na upravo tega
lista. 4094

Zaradi popočne opustitve prodaje obuval v **Šelen-**
burgovi ulici št. 1 39754

končna razprodaja

v času od 2. do vstevšega
15. aprila 1929

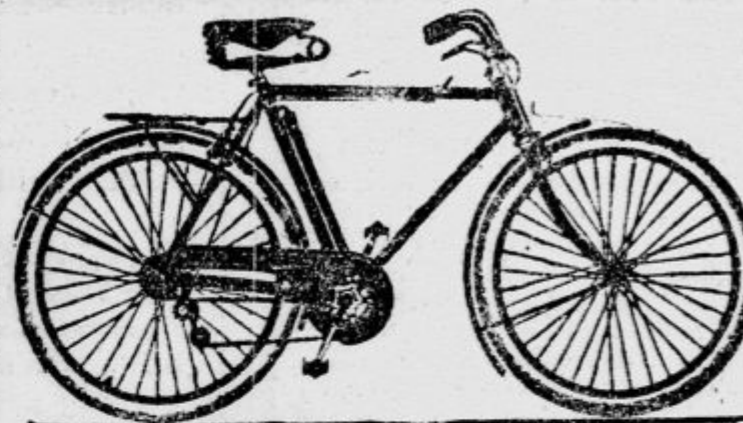
V zalogi je še mnogo damskih čevljev, tako najfinej-
ših, kakor tudi platnenih, bele in rjave barve.

Cene najnižje!

Ciril Picek Ribnica Došenjsko

ponudbo in odpremi proizvode od
smreke, jelke, 3 cm končice, paralele, trane, obilaj Trst,
bukav: testone, tavoleto, plohe, dila, parjena, naravn, žel.
prage, drva in ogile,
hrasti: hrsti, podnice, dila, žel. prage in drva,
lipa, javor: dila od
32 vodnih žag s 32 venečjankami, 1 polnočarjenikom
1 motorna žaga s 1 venečjanko,
1 električna žaga s 1 venečjanko,
26 parnih žag s 40 venečjankami, 13 polnočarjenikov, in od
90 letnih trgovcev.

Telefon št. 4. — Korespondenca: semska, francoska in italijanska.

Novo! Specijalni biciklji za gorate kraje Novo!

s 6 spreminljivimi brzinami, dovoljujejo brez vsake utru-
losti prelaz največjih usponov. Balon gume, električno raz-
svetljave. Zahtevajte ilustrirani katalog.

Trgovcem - solidno garancijo izključuj vest prodaje za že-
ljena mesta. Obrniti se na generalno zastopstvo bicikljev

Šemino, Novisad, Futoska ul. 47. 3912a

Kranjske tvornice železne, bravarske
in kovinske robe

TITAN D. D. KAMNIK

Ključavničarska roba Stavbeno okovje
Ključav. ice Pločevinasta roba
Prešani in štancani izdelki!
Lastna livarna za sivi in temper liv!
Osne puščice iz mehke litine
Mesoreznice amer sistema (Fleischmaschinen)

Ca. 350 delavcev Lastna hidro-
in mešencev centrala 400 HP

Michel Zévaco:

V krempljih inkvizicije

Zgodovinski roman.

Vstala je, privzdignila zaveso in odhajala v velika Centurionu: »Opravite, kar sem vam naročila, nato pa pridite k meni v mo-
Minico.«

S temi besedami je odšla po hodniku in obstala pred šestimi vrati kakor že prej. Odrinila je linico ter pogledala. Odrinila je ležala na široki postelji in še vedno mirno spala.

»Čez deset minut se bo prebudila,« je pomislila Favsta, zaprla linico in krenila dalje.

Dospela je do sobe, ki jo je bila omenila Centurionu, in stopila vanjo; vrata je pustila na stečaj odprta. Mohinica je bila dokaj majhna in zelo preprosto opremljena. Favsta je sedla in počakala. Kmalu se je pokazal me dvirati Centurion ter javil, ne da bi stopil v sobo:

»Opravljeno je, gospa. Pametno bi bilo, da se čim prej umaknete, zakaj prepričan sem, da bodo preiskali hišo.«

Favsta je mahnila z roko, kakor bi hotela reči, da je še časa, in se iznova zatopila v svoje premišljevanje. Za Centuriona, ki je stal pred njo in nepremično čakal, se ni zmenila.

Na kaj je mislila? Kakšne nove načrte je snovala? Centurionu se je zdelo čakanje dokaj dolgo. Naposled je Favsta vstala ter mignila Centurionu, naj vstopi.

»Gospa,« je ponovil bandit in stopil naprej, »čas je, da izgineva. Priprite vrata, a ne zaklenite jih,« je mirno velela Favsta.

Centurion je ubogal brez mirnanja, čeprav je bil videti vznemirjen. Ko se je obrnil, je zagledal v zidu ozko odprtino, ki so jo dotlej zakrivala na stečaj odprta vrata.

»Tajna vrata,« je zamrmral; »zdaj razumem.«

»Vzemite to svečo,« je rekla Favsta, »in svetite mi.«

Tesne stopnice so vodile od odprtine navzdol. Centurion se je jel spuščati po njih in svetiti Favsti, ki je zaprla tajna vrata, ne da bi bil malopridnež utegnil videti, kako.

Dospela sta v podzemeljski hodnik, ki je bil dovolj širok, da sta mogla dva hoditi vstric, in dovolj visok, da ni bilo treba skloniti glave. Tla so bila posuta z drobnim peskom, ki je boljše od najdebelejše in najmekkeje preproge požiral šum korakajo-
čih nog.

Po nekaj dolgi hoji je prišel Centurion do prečne galerije. Ustavil se je in vprašal:

»Ali naj zavijem na desno ali na levo?«

»Ostanite, kjer ste,« je odvrnila Favsta.

Stopila je k zidu in brez iskanja prijela za kamen, ki se je dal laglje izdreti, ker je bil v resnici samo poslikan kos lesa. Favsta se segla v tako nastalo luknjo in pri snili na skrito vzmet. Vzmet je tlesnila in nekaj korakov od princeze se je pokazala v zidu nove odprtine.

»Vstopite,« je velela Favsta kačoč s prstom na odprtino. Centurion je vstopil in Favsta za nim.

Nastala sta se v dokaj prostorni umetni votlini, ki je bila takisto posuta s peskom. Izpod razmeroma visokega stropa je viselo več svetilj. Na nekakšni nizki ploščadi je stala velika miza s tremi naslanjači. Dolge hrastove klopi so bile razvrščene ob znožju ploščadi, na desni in levi strani mize, tako da je ostajalo tik pod ploščadjo precej prostora. Tako opravljena je votlina nahajala

veliki javni dvorani, v kateri bi se bilo brez težave razmestilo do petdeset ljudi.

Ali je Centurion poznal to tajno zbirališče? Ali je morda vedel, v kake namene služi in kakšna podjetja snujejo v njem?

Tako je bilo videti, zakaj v trenutku, ko je stopil v votlino, ga je pograbil čuden nemir. Ta nemir se je kmalu izpremenil v grozo. Prebledel je, krčevit trepet ga je izpreletel in sveča v njegovi skrčeni roki je zaplesala. Prepričano je gledal okoli sebe. Favsta pa se je naredila, kakor da ne vidi njegove zmedenosti, in mirno vprašala:

»Prizgite svetiljke, najna sveča ne daje dovolj svetlobe.«

Centurion se je podvizal, ves srečen, da more skriti svojo skrb. Ko so bile svetiljke prizgane, je mehanično postavil svečo na mizo in si potegnil z roko po znojnem čelu.

Favsta je iznova mignila banditu, naj gre za njo. Ostavila je votlino in ga odvela k luknji, ki jo je bila pustila odprto.

»Poglejte vanjo!« je rekla z zapovedujočim glasom.

Centurion se je sklonil in pogledal. Začutil je, kakor se mu težijo lasje na glavi.

Kaj je neki videl tako čudnega?

Na dnu luknje je bilo napravljenih obilo majhnih luknjic. Skod te luknjice je segal pogled po vsej votlini, najbolje pa na ploščadi, ki se je dvigala baš nasproti.

Čeprav ni bilo v tem nič strašnega, so se Centurionu vendar tresla kolena, ko se je vzravnil.

Delaje se, kakor da še vedno ne vidi njegove groze, ki se je že bližala blaznosti, se je Favsta vrnila v votlino. Tam je pritislila na drugo skrito vzmet in s tem zaprla vrata, skozi katera sta bila pršla.

Razveselja Vas bo vest da

Brez orožnega lista

En-Ge pištole in pištole — in moralno obrambo, in avtomobiliste in blekiste, za dresuro psov in gledališča.

Cena za 6 strelkov	Din 125.—
Nikljasta za 6 strelkov	140.—
Cena za 3 strelke	55.—
100 strelkov potrošni	25.—

Pri plačilih naročilnih postati 1/2 ceneka naprej.

FR. SEVČIK — Ljubljana

Dobrota ulica 1.

Kdor pride v pravem času

stane črni klobuk

Iz volnene klobučevne, v dveh oblikah: z gladkim robom, ali obšitim robom, v 19 raznih modnih barvah v vseh stevilkah

dinariev 78.—

Odjemalci v provinci na. zahtevajo brezplačni »Obiteljski list«

Kestner & Ojler

Belokranjci

Najboljša in najcenejša kolesa z enoletnim jamstvom dobite le pri

Ivanu Korže tu

zastopniku "Waffenrad"-koles

Nad mestni deželno črnomelj Pn-vma-liko

Ko esaril!

4079-A

Naznanilo!

ŠTEFAN MENCINGER

naznanja cenjenemu občinstvu, da

otvori dne 1. aprila 1929

povsem higijenično in moderno urejene

nove gostilniške
prostore

v lastni hiši na Kette-Murnovi (prej Mar-
tinovi) cesti št. 10 v Ljubljani.

Kuhinja izborna. — Vina prvovrstna.
Sveže blago. — Točna postrežba.

Cene solidne!

Prepričajte se!

Avtopostaja.

PREŠERNOVA

zlatna, polna izrednosti

4

H. SUTTNER

Lastna, protokolirana tovarna UR v Ljubljani
Največja založba UR, ZLATINE in SREBR-
NINE

NIZKE CENE. SOLIDNA POSTREŽBA.

SAMO SAMO

49 49

dinarjev dinarjev

60 60

para para

St. 100. Krvavost anker-Rodopel Din 49.00

St. 111. Krvavost anker-Rodopel s rdečim

bovillami in krasici Din 49.20

St. 100. Budila, 16 cm visoka, s prevratnim

anker-strojem, Din 44.20

ZARTEVAJTE BOGATO ILUSTRIRANI CE-
NIK S KOLEDARJEM, GRATIS IN FRANKO!

H. Suttner, Ljubljana 4

Kapetani same KANA SRE-
BRNO JEDILNO ORODJE

S PETDESETLETNO TO-
VARNIŠKO GARANCIJO pri

H. SUTTNER

Ljubljana,
Prešernova ulica

WMF

4

SANOPRODAJA
na dolga pisarnega
stroja

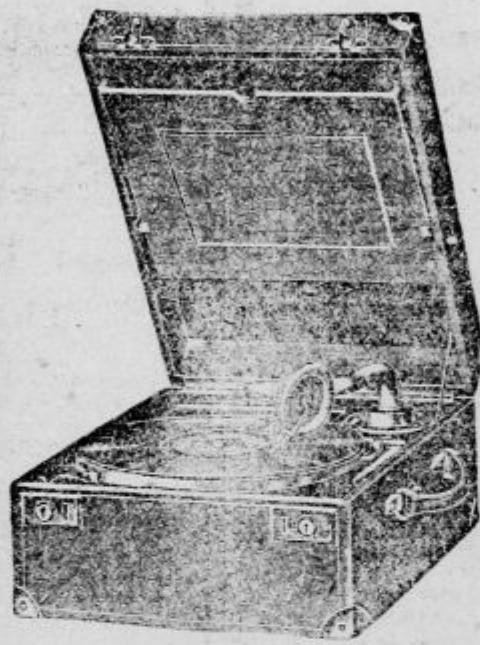
IVAN LEGAT

mehanik

Mar. Dr. Vetrin ska

ulica 30.

Telefon 434. 4020

Ne morda za Din 3000—,

kakor bi utegnili oceniti vrednost aparata, sodeč po splošnih cenah, na katere ste bili
doslej navajeni, temveč

za Din 1850— fco. vsaki kraj

Vam dobavimo gramofon angleškega modela (najnovejši tip gl. sliko) skupno
15 dvostranih novih plošč "Polydora" in 1 sortimentom prvovrstnih igel (5 skatel).
Gramofon je zgrajen na podlagi najnovejših tehniških izkustev ter prekšča po svo-
jem melodioznem in čistem zvoku ter jakosti glasu vse slične izdelke. Opremljen je
s specijalnim zak. zaščitenim zvokovodnim in prvovrstnim strojem. Aparat pošljemo
s popolno garancijo! Zamenjava dovoljena! Če aparat ne bi odgovarjal našim naved-
bam, vrnemo denar!

Direktna dobava s tovarniškega skladišča o originalnih cenah brez nadaljnjih po-
sredovalcev, zato so naše cene brez konkurence!

Skladišče izdelovalne
trrdke

Meinel & Herold

Tvornice glasbi
in gramofonov

Rudolf Lorgier, Maribor, Gregorčičeva ulica št. 6.

ORIENT

LAKE

TERPENTINE

STROJNO ORODJE

UMETNIŠKE BARVE

PROJADALNA

DUNAJSKA C. 14

LJUBLJANA

POLEKTROVINA

SCHNEIDER EVEROVSKI

PRVOSTRSTNI MATERJAL-NIZKE CENE!!

Superior

Whippet -4-

»WHIPPET« za 1929 s 4 cilindri je sedaj mnogo daljši ... večji, lepši in mnogo
bitrejši. — Nov višji in globlji hladilnik, nov krasen, globok bratobran in popolno
me nov tip karoserije, skozi katere vrata more brez napora vstopiti in izstopiti tudi
najdebelejši človek. »Kontrola pod enim prstom« za vžiganje motorja, signali tudi za
razsvetljavo, poleg že dobro poznanih posebnosti: male potrošnje bencina, trpežnosti
in trdnosti — vse to predstavlja zares največjo prednost v vidu avtomobilov, ki se
zamorejo dobiti za tako nizko ceno.

Touring: Din 55.000
Sedan: Din 69.000

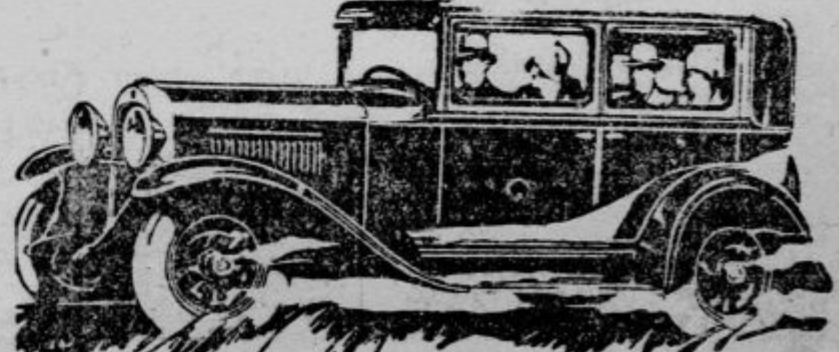

Superior

Whippet -6-

»WHIPPET« za 1929 s 6 cilindri, dobro poznan radi svoje brzine, male potrošnje,
stabilnosti in svoje nizke cene... Sedaj še daljši in večji, tako da spada po dolžini
v razred mnogo dražjih vozov — z motorjem, čigar osiše leži na 7 ležalnih leži-
ščih, predstavlja z ozirom na opremo in specifikacijo zares najcenejši 6-cilindrski
voz na svetu. Diven odprt voz s šofersko šipo, ki se naprej komi z rez. kolesom,
stavljenim spredaj poleg motorja, ali sitno onemljen zaprt voz dobite takoj in za
povoljno ceno.

Touring: Din 67.000
Sedan: Din 84.000

Proizvodi tovarne

Willys -Overland

*Generalni zastopnik: T. S. F. »Abione«,
Dečanska 7, Beograd — Zastopniki: Ing.
Sartor in Riger, Uspenska 3, Novi Sad,
Kraus in drug, Osejek; Johann Schmidt,
Vrbo; Voj. A. Bogović, Leskovac; Ing. G.
Tönnies, Ljubljana; A. Engel, Split; Bog-
dan Dukić, Doboj; dr. M. Grčić, Dubrov-
nik; Ferdinand Budicki, Preradovičeva ul. 9,
Zagreb.

Naročila in vse dopise, ki so
v malih oglasih, se pošiljajo na
Oglasi oddelk JUTRA, Ljubljana,
Priemova ul. 4. Čekovni račun
pošte hranilnica Ljubljana, št. 1847

Telefon številka 2492

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalnih in socialnih namene
obdrživa vsaka beseda 50 par. Napramni znesek Din 5-
Priloga za št. 3-1. Zbirne, dopisovane in oglasne

Sprejemane malih oglasov za pri-
hodnjega številka JUTRA se zaključijo
dan pred izidom lista ob 17 uri.
Pozneje sprejeti oglasi bodo pri-
občani v naslednji številki lista

Telefon številka 2492

Službo dobi

Kočijaža

na tovornu vozu in kod-
je sprejema večja tovarna
na Gorenjskem. Biti mora
sposoben, tuden in pošten.
Pri zadovoljivem poslovanju
se na posredniški način
vrednoti 6 konj. Ponudbe
s navedbo zahtevane plače
pošiljati na oglasni oddelek
Jutra. 8693

Slugo

na vse dela, 18 let, znan-
stveni zavržen v Ljubljani.
Ponudbe s sliko in podatki
o starosti, doseganju
službovanjem, manjši po-
šiljati na oglasni oddelek
Jutra. 8697

Pension-hotel IŠČE

soborice, plačnine natak-
je in jedilnice Reflektir-
na za boljšo moč. Osebe
pošiljati na oglasni oddelek
Jutra. 8698

Strojnik

na Lani lokomobile dobi
namočeno pri parni žagi
na delu. Treba in mož-
ni povzročiti naj po-
stojne po plači na o-
glasni oddelek Jutra. 8699

Učenca

poštenih staršev ki ima
večje dohode in ki je
krajec, 15 let, v učen-
je. Blago Laničarjevo
s mehanikom in v novi
vsi pri Raku. 8699

Pekovskega učenca

proti popolni okoliščini, s ob-
liko, hrano in stanovanjem
sprejme modernega pekara
Alfred Mayer. Subotica. 8699

Mlajši dami

inteligentne, s popolno iz-
obražbo, znanjem
književnosti, slov., vro-
bravice in nemške kore-
spondence se nudi dobro in
trajno mesto. Mlajša mora
vredna in energična, imeti
večje dohode in v ob-
sevanju s strankami. Gila-
beno nabožnost, s znan-
jem francoske ali ang-
loščine, imajo prednost. I-
fice se osebno, ki bi bila
lepa v pomoč. Ponudbe
pošiljati na oglasni oddelek
Jutra. 8699

Mehanik

voden in samostojen voja-
re. Prosti, dobi kot vo-
je delavca trdnost mesto
Nastop takoj ali 1. ma-
jem izkušen utar ima pred-
nost. Reflektir se samo
na boljšo, inteligentno mo-
stano pismeno poslovanje
navedbo znanja in zahtev
na naslov: »Gromoni-
Ljubljana, Miklošičeva 34. 8699

Polirja

samostojnega takoj spre-
je stavnost poletje. Šohl-
Ljubljana VII, Maurer-
jeva ulica 29. 8699

2 natakarij

plačilno in trguje (donat-
lo) sprejme takoj gostilna
Keršič v Šiški. Predstaviti
se je vsak dan med 12
in 14. ter od 18 ure dalje. 8699

Strugar ali

ključavničar
obnem tudi sofer, dobi
takoj mesto. Naslov v o-
glasni oddelek Jutra. 8699

Miček Tiček

piše in riše Ksenija Prunkova.

88.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

89.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

90.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

91.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

92.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

93.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

94.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

95.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

Ekonom-vrtnar

Kuharico

mlajša, neozorojena, s
najmanj dviletno prakso
sprejem. Naslov v o-
glasni oddelek Jutra. 8699

Vajenca

poštenih staršev sprejem
takoj. Stanovanje in hrana
v hiši. Stroje izdelovanje
glavnikov Aloja Bernik.
Škofja Loka 54. 8699

Neoženjen sofer

trsten in znanljiv, dober
vozač, dobi namočeno in
sposobno avtomobil. Po-
nude s pričevaji na trdi-
ko Felice Urbanc, Ljubljana.
8699

Posredovalnica

Ogrinc
Ljubljana, Miklošičeva 28
(blizu kolidora) oddaja
privatno in sezonsko službo
natakaricam, kuharicam in
službojcem. Za odgovor je
priložiti dvoletno znam-
ko. 8699

Učenca

poštenih staršev ki ima
večje dohode in ki je
krajec, 15 let, v učen-
je. Blago Laničarjevo
s mehanikom in v novi
vsi pri Raku. 8699

Pekovskega učenca

proti popolni okoliščini, s ob-
liko, hrano in stanovanjem
sprejme modernega pekara
Alfred Mayer. Subotica. 8699

Mlajši dami

inteligentne, s popolno iz-
obražbo, znanjem
književnosti, slov., vro-
bravice in nemške kore-
spondence se nudi dobro in
trajno mesto. Mlajša mora
vredna in energična, imeti
večje dohode in v ob-
sevanju s strankami. Gila-
beno nabožnost, s znan-
jem francoske ali ang-
loščine, imajo prednost. I-
fice se osebno, ki bi bila
lepa v pomoč. Ponudbe
pošiljati na oglasni oddelek
Jutra. 8699

Mehanik

voden in samostojen voja-
re. Prosti, dobi kot vo-
je delavca trdnost mesto
Nastop takoj ali 1. ma-
jem izkušen utar ima pred-
nost. Reflektir se samo
na boljšo, inteligentno mo-
stano pismeno poslovanje
navedbo znanja in zahtev
na naslov: »Gromoni-
Ljubljana, Miklošičeva 34. 8699

Polirja

samostojnega takoj spre-
je stavnost poletje. Šohl-
Ljubljana VII, Maurer-
jeva ulica 29. 8699

2 natakarij

plačilno in trguje (donat-
lo) sprejme takoj gostilna
Keršič v Šiški. Predstaviti
se je vsak dan med 12
in 14. ter od 18 ure dalje. 8699

Strugar ali

ključavničar
obnem tudi sofer, dobi
takoj mesto. Naslov v o-
glasni oddelek Jutra. 8699

Miček Tiček

piše in riše Ksenija Prunkova.

88.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

89.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

90.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

91.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

92.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

93.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

94.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

95.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

Plačilnega natakarja

14 do 15leten fant

z dežele, pošten, močan,
dobi mesto kovaškega
učenca v vso okrobo. Po-
dvalnik, Maribor, Tržaška
cesta 8. 8699

Dekle

15-16 let staro, sprejem
za pomočnika pisarniškega
dela. Ljubljana, Zvonarska ul.
št. 1. 8699

Dekle

za vse hišne posle, večjo
kujanje, nemošne in slov-
sprejme samostojno zbiranje
v Bački. Ponudbe s
pogoji na oglasni oddelek
Jutra. 8699

Trgovski pomočnik

za staro manufakturno ve-
ljetovno vstopajo, avto-
vozna sprejem. Ponu-
bitve na oglasni oddelek
Jutra. pod št. »Potnik-
avtomobil«. 8699

Potnik

za staro manufakturno ve-
ljetovno vstopajo, avto-
vozna sprejem. Ponu-
bitve na oglasni oddelek
Jutra. pod št. »Potnik-
avtomobil«. 8699

Avtoaksa

Logatec—Idrija
ter vozi v in odstan se
je sploh izgovoriti po-
bitve na oglasni oddelek
Jutra. 8699

Potnik

znanstveni in pošten, zastop-
nik ter agent. Sprej-
mo dobi provizijo. Ponu-
bitve na oglasni oddelek
Jutra. 8699

Učenca

poštenih staršev ki ima
večje dohode in ki je
krajec, 15 let, v učen-
je. Blago Laničarjevo
s mehanikom in v novi
vsi pri Raku. 8699

Polirja

samostojnega takoj spre-
je stavnost poletje. Šohl-
Ljubljana VII, Maurer-
jeva ulica 29. 8699

2 natakarij

plačilno in trguje (donat-
lo) sprejme takoj gostilna
Keršič v Šiški. Predstaviti
se je vsak dan med 12
in 14. ter od 18 ure dalje. 8699

Strugar ali

ključavničar
obnem tudi sofer, dobi
takoj mesto. Naslov v o-
glasni oddelek Jutra. 8699

Miček Tiček

piše in riše Ksenija Prunkova.

88.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico, da ga je otrepla, kar
je itak več. A zdaj brž na pot, da prideš
čim prej do židane volje in smehe.
Poslovili so se in si objubili, da se še
obiščeta. Rožica je sedla na miško, miška je
stekla, pikapolonica zletela. Kjer je trava
valovala, tam je šla njihova pot.

89.

»Na trati, kjer je ležala troja izgubljena
žarna petica, je rožica zafarala.
»Coper, coper, coper, coper,
ej cekinek izgubljenek,
sem ljube se mi okleni,
korenicele pozejni!
Coper, coper, coper!
Smarni petici se je tako imenitno zdelo,
da smo jo imenovali »cekinkica«, da se je na
vse moč potrudila; postala je cekinček, po-
gnala korenice in rastle v drevo. Nato
smo ali klicali babico,

Največje industrijsko
podjetje za gradnjo eks-
plozijskih in zgorilnih
motorjev

FIAT

Delniška družba z glav-
nico 400.000.000 — lir
35.000 delavcev in
uradnikov

IZDELUJE:

OSEBNE AVTOMOBILE, najnovejši vzorci:

509 13/22 k. s., 4 cil.
Torpedo, Berlina M.
Spyder, Coupe
Berlina Weyman

520 25/45 k. s., 6 cil.
Torpedo
Berlina
Coupe - Spyder

521 27/50 k. s., 6 cil.
Torpedo 7 sedežev
Berlina W
Coupe 7 sedežev

525 S **PORT**
35/70 k. s., 4 sedeži
Torpedo, Coupe
Berlina

TOVORNE AVTOMOBILE:

FIAT Mod. 507 FA 1,5 tone
Mod. 603 2 toni

SPA Mod. 25/C10 2,5 toni
„ 30 3 „
„ 31 5 „

Specijalne vozove: TAMINI

motorne sesalke, avtomobilske sesalke,
škropilni vozovi, pometalni vozovi,
tanki i. t. d.

TRAKTOR MOD. 700

Pogon na nafto
Vlačilni stroj za cestne Transporte
Poljedelski traktor za poganjanje
mlatilnic in stroje za košnjo.

TRAKTORPAVESI

kot vlačilec za vojaške svrhe

Za stabilne naprave in
ladijski pogon

DIESELOVI MOTORJI

30 do 80 k. s., pol Diesel
80 do 10.000 k. s.

Izdelovanje železniških vozov, livarna jekla, valjarne za traverze, tračnice, pločevine, cevi, plavži.

Pojasnila daje:
CENTRALA: **Jugoslovensko Fiat - Avtomobilno**
Uzun Mirkova 5 Prometno D. D. Beograd

Prodajna organizacija za avtomobilne, tovarne, vozne, traktorne in specijalnovozne oddelke:

BEOGRAD
Braća Naschimbent
Kralja Petra br. 68

SKOPLJE
Agencija »AUTO«
Kragjeva Palata

ZAGREB
Jugosloven. Fiat-Au-
tomobilno Prom. D. D.
Filijala Samostanska ul. 2a

SUBOTICA
Garage AUTOMOBILIA
ing. Leo Strass
Brodica ul. 6

LJUBLJANA
Triumph-Auto d. z. o. z.
Dunajska cesta 36

MARIBOR
Triumph-Auto d. z. o. z.
Filijala, Franciškanova ul. 41.

SOMBOR
Karlo Zwirschitz,
Pariska ul. 6.

OSIJEK
Adalbert Roder,
Desetičina ul. 27.

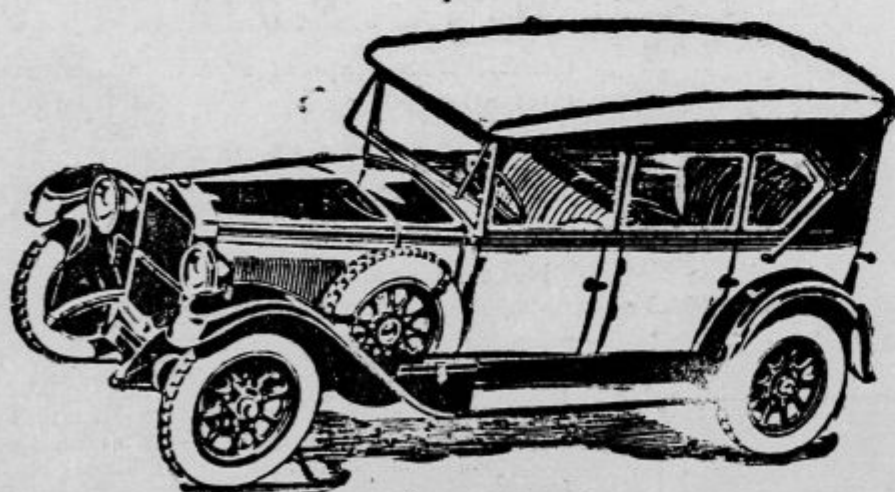
SPLIT
Franjo Flesch,
Marmontova ul. 7.

DUBROVNIK
Filip Kessler

SARAJEVO
Theodor Todeschini
Bošnička ul. 8.

NOVISAD
Autokar,
Fuchs & Loebel
Trilkičeva trg 8.

VEL. BEČKEREK
Hans Raubinger
Gandričeva ul. 25.

Aprilski

KURIR

Posebna aprilska izdaja „KURIR“

Naročnina se ne izterjuje

UREDNIŠTVO

v I. nadstropju Knaifjeve ulice
v Ljubljani

ROKOPISI

so že v košu

Računov pri Poštno čerkovnem
uradu v Ljubljani niUprava in inseratni oddelek sta v
rokah „Jutrovih“ urednikov

Telefon: danes zaprt

Radio: tudi

Krasna pridobitev Ljubljane

Kettejev spomenik pred palačo penzionistov
v Tivoliju

Kakor so pred nedavnim časom vzidali čestitici Andreja Smoleta kar čez noč in brez do tedaj običajnih ceremonij in brez govoranc pred tisočglašvo množico spominsko ploščo temu najdražjemu Prešernovemu prijatelju na njegovi rojstni hiši pri Figovcu v Ljubljani, tako so sedaj neznanj ob-čudovalci nesmrtnih poezij Dragotina Ketteja postavili njegov spomenik pred tivoljskim gradom, ki ga je mestna občina prenovila in prezidala v impozantno stanovanjsko hišo za svoje upokojene višje uslužbenke.

Po geslu, da narod, ki svojih velikih mož ne časti, teh tudi vreden ni, so za Ketteja navdušene dame in gospodje že pred nekaj leti ustanovili odbor za postavitev Kettejevega spomenika in so pod agilnim predsedstvom zbrali lepo vsoto 6000 Din ter naročili pri mojstru Trubarjevega spomenika, našemu priznanemu umetniku, kiparju Franu Bernekarju, naj za ta denar napravi osnutek za Kettejev spomenik.

Skica je bila gotova v najkrajšem času in je bila odboru tako zelo všeč, da jo je izročila Narodni galeriji, ki naj jo čuva na vekov veke sebi v okras kot eno naših najuspešnejših umetnin in v spomin na odbor, ki je svojo nalogo

izvedel tako požrtvovalno in srečno.

Ko pa je zrasla iz malega tivoljskega gradu impozantna palača, so srca vseh patrijotov slovenske metropole začela grenko pogrešati pred gradom spomenik očeta Radecketa, nekdanjega grajskega gospodarja. Nemo so tarnali pod grajsko škarpno patrijotje, kakor so nemi bronasti cerberi brez jezikov na stopnicah in neme zlate ribice v bazenu pred gradom.

Danes stoji pred prenovljeno in povečano palačo penzionistov mladi pesnik Dragotin Kette!

Postavili so ga neznanj mecen, ker je v Ljubljani sploh znanih malo mecenov, kakor je Miklošič postavil za Ljubljano vnet gospod brez krika in vika in brez hvaležnosti.

Po osnutku Frana Bernekarja je ustvaril kip iz svojega najboljšega materiala naš slavnj domači mojster Jaka Zalaznik.

V tem svečanem trenutku kritiki ni mesta. Tiho občudujemo delo do sedaj še neznanj dobrotnikov in zaključimo na ves glas: Slava jim, slava, slava!

Nepremično strme pesnikove oči v daljavo in iščejo dobrotnikov po parku in po mestu.

Trockij v Ljubljani

Pred odločitvijo za nastanitev v Iškem Vintgarju

Ljubljana, 1. aprila. Kar na lepem je je snoči inkognito pridrajšal v Ljubljano noče ure je prosil za prenočišče je s praškim brzovlakom in v spremstvu privatnega detektiva. Zaradi pozne nočne ure je prosil za prenočišče v gostoljubnem hotelu „Policija“ na Bleiweisovi cesti.

Naš sotrudnik je imel priliko opazovati gospoda Trockega pri večerji. Izgleda prav dobro in appetit ima izvrsten. Na vprašanje, kako se počuti v Evropi in zakaj je odšel iz Rusije, je kratko, pa zelo ljubljano pojasnil:

— Vot, stvar je taka: Evropec, ki hoče v Rusijo, težko pride tjakaj. A kadar je tam, se težko še vrne. Sov-

jetski državljani pa lahko frči iz Ru-

sije, a se težko vrne vanjo...

Ne izdamo nobene skrivnosti, če povemo, da je nenadni prihod Trockega v zvezi z njegovo nastanitvijo v enem izmed idiličnih slovenskih letovišč. Pri izbiri ne pridejo v poštev razkošna zdravilišča, kakor Bled ali Rogaska Slatina, marveč kraji, kjer se truden popotnik lahko odpočije. Naš sotrudnik je g. Trockemu priporočil Iški Vintgar.

Za danes ostane Trockij v Ljubljani, ker ne mara ravno sleherni dan biti na rajži, kakor njegov praded Ahasver. In prosil, naj ga ne nadlegujejo niti proletarci niti buržujji. Morda bo sam priredil kakšno predavanje.

Polet okrog sveta v 24 urah

Zemlja se suče sama! — Nepopisne ovacije na letališču

London, 1. aprila. Io. Ogromno senzacijo je vzbudil zopetni pristonek letalca Beppa na letališču v Croydonu. Mož se je dvignil včeraj zarana ravno ob solnčnem vzhodu navpično v zrak s svojim letalom „Vertical“. Vzdržal je v nebotični višini celih 24 ur — torej toliko časa, da se je zemlja zopet zavrtela okrog osi. Zinagala je njegova ideja in brezprimerna vztrajnost anglosaške krvi.

Odslej kratko in malo odpadejo vsi tako zvani poleti „preko“ oceana in „okrog“ sveta, ker se zemlja suče sa-

ma in je potrebna le vzdržnost pilota v primerni distanci.

Povratek letalca Beppa z višine je vso noč pričakovala ogromna množica. Ko se je z zakasnitvijo nekaj minut danes jutraj po solnčnem vzhodu zopet gladko vrnil na tla, ni bilo navdušenja ne konca ne kraja. Prva izjavi, ki jo je Beppo dal novinarjem, se glasi: „Ginjen sem ob tako veličastnem navdušenju publike. Vidim, da so dandanašnji ljudje nepopoljšljivo trapasti za rekord. Čast takemu planetu!“ (Op. ur.: Podrobnejše poročilo na str. 6.)

Velikoželezniška tramvajska družba na Viču

Dočim je maloželezniška tramvajska družba v Ljubljani v svrhu pospeševanja obratovanja uvedla male drzinske vagončke (glej zgornj desno!), se je na Viču ustanovila velikoželezniška tramvajska družba, ki bo v kratkem razširila svoje mreže tudi na Glince, kjer bo glavna postaja „Amerika“. Rožno dolino in tja gori do renomirane gostilne pri Dolgem mostu. Zgolj za reklamo vozi viški tramvaj do prekčice.

zastoj. Vozovi, ki so vsi talšni, kakor gornji, ki smo ga fotografirali pred viško cerkvijo, so kar najudobnejši tudi za izletnike in je pljuvanje na tla ali skozi okno prepovedano. — Abonent-ske karte se dobe v predprodaji pri g. Viktorju Jeļočniku v Rožni dolini, kjer bo, kakor čujemo, poleg novourejene restavracije s prvovrstnimi okrepčili urejen tudi pokrit peron.

Elektrizirane zeljne glave v Trnovem

Trnovčani, glasoviti producenti kislega zelja, so se zadnji mesec znašli v hudih neprijetnostih. Ne morda zaradi posledice strasne zime, o kateri se je itak dovolj piskalo v novinah, marveč zaradi nenavadno močnega povpraševanja konsumentov.

Obkladki s kislim zeljem so splošno preizkušeno in najučinkovitejše sredstvo proti glavobolu in utripanju srca. A odkar je bil objavljen zakon proti korupciji, so začela prihajati v Trnovo in Krakovo ogromna naročila od vseh strani države. Največji zeljarji so zlezli v zagato sprčo naročil in sprčo zakona. Pa je slovenska podjetnost zopet našla pravo pot skozi mnogopreizkušene možnosti predsednika zeljarske zadrage Matevža Ozebka, ki se je poslužil najnovejših ameriških pridobitev

v zeljarski stroki.

Vse svoje razpoložljive zeljne glave je dal po aranžmanu z domačo radijsko oddajo postajo obsevani in elektrizirati z umetnim solncem — in uspeh se je pokazal v treh dneh. Skoro že na pol nagnite glave v kleti so dobile novo življenje in zacele prospevati, kakor da bi jih gnojil z drozami. Ko je zadnje dni prišlo še pravo solnce, so se zeljne glave razrasle, da takih nikoli.

Ko je na veliko soboto pripeljal Ozebkov hlapec te zeljne glave (glej sliko!) na ljubljanski trg, je pristopalo na tisoče dobovoljcev med gospodinjami. Hvala tržnim organom, da so se kupčije končno mirno rešile, in je vsaka zeljna glava prišla na pravo mesto. Kdor jo ima, naj jo s pridom rabi!

Peer Coshtun

opolnomočeni minister zamorske republike Librije je vložil kandidaturo za predsednika prihodnjega zasedanja Društva narodov. Je izkušeni politik, ki ima baje najorginalnejše nazore o svetovnem miru in evropskem ljudstvu.

Ita Rina gre k operi

Rožna dolina, 1. aprila. Razočarana po svojem oddihu v domovini je naša filmska diva Ita Rina sklenila, da se namestu filmu posveti operi. Kupila si je že nov gramofon. Če je Ljubljancem tudi na njenem prihodnjem dopustu ne bodo pustili pri miru, je Ita Rina trdno odločena da nalašč odrine v Ameriko ali v kloster.

„Ona dobi trojčke“

s spremljevanjem orkestra
in harmonike.

V glavni vlogi prvovrstno božanska lepotica Neža Kopriva iz Vodmata. Hipernaturni naravni posnetki s tako imenovano „Zeitpumpe“

Rezervirajte vstopnice!

Kino „KOLOSAL“.

Zgraditev hangarja na Blokah

Bloška polica, 1. aprila brez. Priprave za letošnje velike poskuse frčanja z brez-motornimi letali so v polnem teku. Iz Beograda je prispelo poročilo, da je dovoljen kredit za zgradbo velikega hangarja moderne konstrukcije kakor v Friedrichshafenu. Vse Bloke bodo posejane z visoko in gosto ameriško deteljo, da se pri loopingih in padcih prepreči morebitne smrtne katastrofe.

Vremenska napoved

Dunaj, 1. aprila d. Po zadnjih lepih dnevih se za jutri pričakuje popoln vremenski preobrat. V alpskih krajih utegne slana uničiti prvo sadje. Na severnem tečaju zopet sneži in depresija pritiska proti ekvatorju, ki se ponika na jug. Ravnotežje zemeljske obale pa zaenkrat ni v nevarnosti.

Dragocena relikvija iz zakladnice habsburške dinastije

Dunaj, 1. aprila. d. Likvidacija imetja bivše habsburške cesarske hiše je domalega izvedena in končana. Edino še ta naloga, da poišče relikvijo, ki jo je papež I. 1853. poslal v dar avstrijskemu cesarju Francu Jožetu. Cerkev krogi se boje, da ne bi ob razprodaji prišla ta znamenita relikvija v roke kakemu brezvestnemu človeku, ki bi razdril okvir iz dragih kamenov in zlata, da proda dragocenosti v drobni razprodaji. Pri tem bi bili čudodelni ostanki lahko zavrženi nameno-ma ali po neprevidnosti. Kočkor je do-slej prodrl v javnost, gre pri tem za neko svetinjo, ki je v ozki zvezi s prvim papežem sv. Petrom. Da podamo podrobno poročilo, smo pregledali časopise iz l. 1853. in smo v Bleiweisovi: »Novicah kmetijskih, obertnijskih in narodnih reči« v številki z dne 2. aprila l. 1853. res našli naslednji opis omenjene dragocene relikvije:

»Sv. Petra zob, kterega so uni dan sv. oče papež presvitlemu cesarju v spomin srečne otebe poslali, je okovan v diamante in rubine v podobi cvetlice, ktere cvet je omenjeni zob sv. Petra, kterega obdajajo slavnostni oblaki s tremi srebrnimi angeli; vse skupaj je v krasni srebrni, z biseri in zlatom okovani posodi, ktera s bodnožjem vred je blizu tri čevlje visoka.« Upamo, da se bo likvidacijski komisiji posrečilo odkriti, v čevljarjskih rokah je ta redka svetinja, ter preprečiti vsako premišljeno ali nepremišljeno oskrumjenje.

Nobile hiti Byrdu na pomoč

Nova junaška gesta polarnega osvojevalca

Berlin, 1. aprila. b. Listi poročajo, da se je del Byrdove ekspedicije zopet ponesrečil in je moral pristati več sto kilometrov daleč od taborišča. Polkovnik Byrd je čakal tri dni, da dobi kako vest od ponesrečenec, a četrti dan se je sam odpravil, da poišče pogrešene člane. Po dolgem, trudopolnem iskanju jih je našel. Srečno je pristal in vzel dva ponesrečenca s seboj v taborišče. Takoj nato se je spet vrnil, da reši še tretjega tovariša. Pri pristanku se je letalo nekoliko pokvarilo, tako da ni bilo mogoče vkrcati še tretjega ponesrečenca. Polkovnik Byrd se je zato odločil, da se sam izkrca, med tem ko se je ponesrečenec s pilotom vrnil v taborišče. Takoj je radio javil iz taborišča vsem oblastom o mučnem položaju junaškega Byrda.

Rim, 1. aprila. (10) Ko je prispela v Rim vest o nesreči polkovnika Byrda, se je takoj javil Nobile, neustrašni raziskovalec arktičnih pokrajin in hrabri voditelj mnogih uspešnih ekspedicij, da pohiti Byrdu na pomoč. Davi ob 4.32 se je dvignil v zraku plovovalnik „Italia II“ in krenil po najbližji poti proti južnemu tečaju.

Rim, 1. aprila. (10) General Nobile je pred odhodom dal novinarjem kratko izjavo. Prepričan je o uspehu svoje misije. Leteti bamerava po najkrajši poti preko Afrike. Ko so ga novinarji opozorili, da je poleta čez ekvator, je Nobile odgovoril, da se mu bo po možnosti ognil. Kaj ga je navdušilo za Byrdovo nalogo, je izjavil, da ne

more sedeti za pečjo, če ve, da nekdo

brz moči gleda smrti v obraz.
Rim, 1. aprila. General Nobile se je, kakor čujemo, za svoj polet prav dobro opremil. Preskrbel je z živili, rešilnimi napravami, večjo množico goriva, toplotni oblekami in odejami. Pozornost vzbujata dejstvo, da je v njegovi osebni garderobi več garnitur flanelastega spodnjega perila. Spremlja ga, kakor doslej na vseh njegovih slavnih poletih, zvesta psica »Titina«.

Tudi po Veliki noči

oddaja vino brez trošarine priznana dalmatinska klet »Kana Galijeja«.

!! Vsaki dan sveži arenki !!

Ustanovni občni zbor
Podpornega društva slovenskih bankirjev in industri-jalcev

se bo vršil drevi ob 21. v klubskih lokalih.

DNEVNI RED:

- 1.) Izvolitev častnega komiteja.
- 2.) Predavanje o Rusiji s skioptičnimi slikami.
- 3.) Banket.

Prosimo za točno udeležbo.
Frak. 3659 Dame dobrodošle.

Michel Zévaco:

V krempljih inkvizicije

(Nepričakovan konec.)

»Skozi te luknjice se vidi po vsej dvorani,« je mrzlo rekla Favsta. »Znaj, da vem vse: s kom si se shajal in kaj ste govorili.«

Malopridnež je vztrepetal kakor šiba na vodi.

»Toda ne bom te predala inkviziciji,« je nadaljevala princesa. »Dober kopov si, upam, da mi boš še koristil.« In sama pri sebi je dodala: »Zdaj, ko je Pardaillan mrtev, se pričinja zame nova doba dejanj in zmag!...«

A komaj je v mislih izrekel te besede, se je zgodilo nekaj neverjetnega. Kamena stena pred njo, tik za ploščadjo, na kateri je stala, se je odprla kakor dver v dve krili! In na pragu teh umetnih vrat je stal nekdo, ki ga je Favsta dobro, predobro poznala...

»Pardaillan!« je vzkliknila v prazno. »Demon!... Venomer Pardaillan! Mar si res nesmrten?...«

Od prevelikega razburjenja je omahnila nazaj.

Vitez si je zadovoljno zavil brke. »Nesmrten ne, hvala Bogu,« je rekel s porogljivim nasmeškom. »Tako imam vsaj eno upanje, da najdem še kdaj mir pred morilskimi naklepi princeze Favste...«

»Nisi mrtev?« Favsta se kar ni mogla osvestiti. »Zakaj nisi umrl?«

»Po krivdi vašega strupovarja, gospa. Otrov, s katerim ste bili napojili zrak, je bil navadno usjavno sredstvo. Zaspal sem in se prebudil čez uro ves spočit in pomladen. Ko sem se s prsti ogledoval, komaj bi odšel, sem utipal v zidu gumb tajnih vrat, ki ste bili menda pozabili nanje. Pritisnil sem in — nu, skratka, eva me!«

Nezmagljiva Favsta je trepetala. Bila je premagana! Samo na oko ali v resnici, kdo je mogel vedeti?

»Pardaillan!« je izpregovorila napo-

sled in stopila bliže k njemu. »Ali mi obljubiš, da prestaneš biti moj sovražnik, če ti vrnem prostost?«

»Gospa!« ji je vrnil vitez vprašanje za vprašanje. »Ali mi obljubite, da mi boste nehali streči po življenju, če vam prizanesem?«

»Obljubiš ti,« je brez pomišljanja odgovorila Favsta.

»Tedad vam prizanesem... zdaj in v bodoče...«

V Favstinem očesu se je ukresala iskra — in se utrla...

»Svoboden si, Pardaillan,« je dejala in glas ji je bil mahoma spet ves miren. »Pojdi z menoj, da ti pokažem pot iz hiše!«

Pardaillan, nič hudega ne sluteč, se je priklonil in krenil za njo. Centurion jima je svetil; sveča v njegovi roki je trepetala kakor rep najčistiljšega ovna v Sierra Nevada. Princeza je spet pritisnila na nevidno vzhmet, odprla skrita vrata in vodila viteza po mnogih podzemeljskih hodnikih. Pred neko dobo se je ustavila. Segla je vanjo in zarožljala z nekakšnim železjem. Videti je bilo, da zamaž napenja moči.

»Ne morem,« je zastokala naposled in se kakor v zadregi obrnila k vitez.

»Zapah je zarjavel.«

To rekoč se je umaknila Pardaillanu, ki je ustrezljivo pristopil, da bi poizkusil namestu nje. Toda — o, presenečenje!

Komaj se je bil dotaknil zapaha, se je zavrtela plošča, na kateri je stal. Reski! Je napravil nevidni mehanizem — in vitez se je zagledal v okrogli sobani z golimi zidovi! Vse okoli njega je bila gladka stena...

Več svetiljk, ki so bile pričvrščene ob zidu, je polnilo prostor z živo svetlobo. Sredi sobane je štrlel od tal do stropa okrogel stebel, prav kakor os

sredi votlega kolosa. Od tega stebra do stene se je vlekle nekaj kovinski svetleča, tenkega kakor nit...

»Prevarila me je!« se je ujezil Pardaillan. »Toda poslednjikrat, tako mi Pilata! Če lo dobim zdaj v pesti, mi ne uide živa... A kaj je to, krvi mi Kriščeve?« Tako govoreč je hotel stopiti naprej, da bi si ogledal tisto svetlo, zagonetno stvar...

In —

V nenadni grozi je umaknil nogo. Baš toliko, da se je še ujel. Sedem sežujev na široko okoli njega je zevala praznina... Razen ozke plošče, na kateri je stal, in dokaj široke ploščadi onkraj stebra so bila tla sobane izginila brez šuma in brez sledu!

Vitez se še ni utegnil osvestiti, ko se je na oni strani odprla stena. Skozi odprtino, ki je tako nastala, sta stopila Favsta in njen oproda Centurion. Favstin obraz je ves žarel od divjega zmagovala.

»Pardaillan,« je vzkliknila z rezkim, neusmiljenim glasom, »vzhic tvoji hrabrosti, tvoji zvižaji in tvoji sreči ti bije poslednja ura!... Pogledaj ta stebel, Pardaillan, in to ozko svetlo črto, ki se vleče od njega do zidu: stebel je os in svetla črta je ogromna sablja-damašanka, ki je nanj prijetna. V globini pod teboj je navita močna jeklena vzhmet: kakor hitro pritisne nekdo, ki čaka spodaj, na pravi vzvod, se bo sablja zavrtela okoli svojega tečaja in te bo presekala na dvoje... Favstini osveti ne uideš, Pardaillan!«

»Bogme vroče postaja,« je zamrmral Pardaillan sam pri sebi. »Če bi me pokojni oče videl v tem žaltavem položaju...«

Že je Favsta nastavila srebrno piščalko, da bi dala znamenje skritemu pomagacu, ko se je zgodilo nekaj, česar ni pričakovala ne ona ne vitez de Pardaillan.

Za njenim hrbtom so se zdajci začeli koraki mnogih ljudi. Zarka svetlobe plamenic se je približala po hodniku in v spremstvu svojih pažetov in dvorjanov je nenadoma stopil v rotun-

do sam kralj Filip II. Zvesti pes Barba Roja in veliki inkvizitor sta mu stopala ob strani in za njima vse, kar je bilo imenitstva na španskem dvoru — da, niti dvornega norca ni manjkalo!

»Gospa,« je izpregovoril s trdnim glasom starega razuzdca Filip II, obrnivši se k princesi, »prostite nam, da vas nadlegujemo ob tako nenavadni uri. Naši zaupniki so nas namreč obvestili, da ste nocoj sprejeli v svoji hiši viteza de Pardaillana, poslanika nekakšnega kralja navarskega, ki se je drznil vpričo vsega dvora zasmehovati naše katoliško veličanstvo. Ko smo to slišali, nas je obšla skrb, da vi v svoji ženski slabosti ne bi dovolili nežno poskrbeli za njegovo zdravje in življenje...«

»Evo ga, Veličanstvo!« je zaklicala Favsta in z iztegnjeno roko pokazala na Pardaillana, ki je stal na svoji plošči kakor bronast kip, s prekrizanimi rokami, ponosno pripravljen na smrt.

»Takoji boste videli, da ne poznam milosti!«

Kraljeve oči so se mrzlo uprle v viteza.

»Skraini čas je, da nekaj storim,« je pomislil Pardaillan. »Rajši se ubijem v globini, nego da bi poknil tu, njim vsem v zabavo...«

»Kako se počutite, gospod poslanik?« je vprašal Filip II.

»Pozor, Veličanstvo!« je viknila Favsta. »Umaknite se na hodnik!« In spet je nastavila piščalko na ustnice.

Tisti mah je Pardaillan skočil... Priletel je na nekaj živega, mehkega. Zastokalo je in se zrušilo pod njegovo težo...

Obsojenčev nenadni nastanek je povzročil zgoraj vseobčo zmedo. V slutnji, da se približuje neka usodna, so Favsta, Filip II, in njegovo spremstvo vsi na en mah navalili proti izhodu. Toda samo Espinosa je bil došel na hodnik, ko se je zgodilo:

Pardaillan se je bil spodaj ujel za vzvod nevidnega mehanizma, ki ga v temi ni mogel razločiti. Nehote ga je potegnilo k sebi, da bi se ob njem po-

bral na noge. Železje je zaškripalo, vznemel je z rezkim pokom skočila iz zapore — in —

Os sredi rotunde se je zavrtela. Orjaško rezilo je švistnilo. Z glasnim, strahotnim žvižgom je v tisočinki sekunde presekalo ves okrogli prostor okoli sebe — in vse, kar je bilo živega v njem!

Groza, ki je po bliskovo prešinila vse prisotne, se ni utegnila izliti v tuljenje. Kakor bi ga pravična usoda zalela na lopato in strmoglavlila v Nič, je zletelo v globino favstino krasno telo, prerezano na dvoje, trli udje Filipa II., orjaška postava Rdečebračeva in krvava, držečočka trupla vseh pažetov in dvorjanov...

Samo veliki inkvizitor, ki je začasa planil na hodnik, je bil ostal živ in je z izbuljenimi očmi prisostvoval strahoti...

»Tako mi peklenščakih kopit!« je vzkliknil vitez, ko se je osvestil po prvi ospanosti. »Videti je, da se je zgodilo nekaj izrednega...«

V neučakani radovednosti je krenil proti kotu, kjer je bil opazil zaslonjeno leščerbo, iz katere je prihajal ozek, kakor las droben žarek svetlobe. Pograbil jo je, odprl jo in posvetil.

Mrzla zona ga je obšla.

»Ali sanjam ali bedm?« je zamrmral. »Ali se mi blede ali gledam resnico?...«

Kakor v odgovor na ta dvom je začul od zgoraj Espinosov glas:

»Svobodni ste, nezgodnjivi Pardaillan, na mojo besedo! Iz prostora, v katerem ste, vodijo samo ene stopnice. Krenite po njih brez skrbi... dospeli boste naravnost pod mo nožbo...«

»Hvala Bogu!« je zagodnjil vitez sam pri sebi. »Navelič sem se že...«

V grobno, turbno tišino, ki je nastala, se je zdajci razlegel glas velikega inkvizitorja:

»Miserere mei, Domine...«

In glas odhajajočega Pardaillana mu je odgovoril iz globine:

»Secundum magnam misericordiam tuam!...«

Čudna žival odkrita po hudi zimi

Zajčlja z rogovi ali ka-li — Kaj pravijo strokovnjaki

Letošnja strašanska zima je pri vsej svoji škodljivosti le pripomogla, da je bila odkrita žival, ki je ne obdružuje samo Evropa, temveč — okroglo rečeno — ves svet. Slovenija je zopet pridobila na slovesu, da se je baš na njenih tleh skotilo to čudno bitje.

Bohinjski lovci so že par let med seboj šepetali o čudni prikazni, ki se je pojavila zdaj v tem, zdaj v onem samotnem kotu našega nepozabno lepega Bohinja. Tudi marsikatera planšarica je vsa prestrašena pripovedovala svojemu fantu-lovcu, da prihaja zvečer v prvem mraku na planino čudna žival,

podobna zajcu, ki pa nosi fletne rožičke, kakor kak maj vragec. Zleze na skalo in zažvižga ostreje kakor gams.

Bohinjski lovci so to žival že parkrat čakali, a ji niso mogli do živga. Nekateri so bili uverjeni, da imajo opraviti s prikaznijo, ki je v sorodstvu s kozlom zlatorogom ali vsaj z Gledmanovo kačo. Neki ljubljanski lovec, ki je čakal srnjaka, je na to čudno pošast celo streljal. Ker je seveda ni zadel, je bil mnenja, da se spaka strel splohi ne prime.

Zagonetko pa je rešila letošnja huda zima. Ko so vestni poklicni lovci pregledovali revir, da ugotovijo po mrazu povzročeno škodo, so našli dobra dva streljaja za hotelom »Zlatorog«, kjer zavije cesta proti Savici, to živalico mrtvo. Glavo vidimo nagačeno na naši sliki. Nagačiji bi bili celo, kar bi mogoče zanimalo, a kaj se hoče, ko je bil zadnji konec že nekoliko raztrgan od kisice in jezeve. Zahvalimo boga, da je ostalo vsaj najzanimivejše, zajčja glava z roglički, kakor jih nosi srnjak spičak. Okostje z glavo vred je razstavljen za teden dni pri preparatoriji Herfortu na Kodeljevem, nato pa bo vse skupaj odposlano v muzej kuriozitet v Beogradu.

Glavo si bodo razbijali znanstveniki, kako je to bitje nastalo. Po znanstveni razpravi Raesfelda, ki ga že v naprej citiramo, da me ne bo kdo sumičil »plonkanja«, zraste rogovje na točkah žive kosti, ki jo žival močno drgne. To imamo potrjeno črno na belem pri srnjadi, gamsih, govedih in drugih divjadi.

Saj tudi človek dobi čelni nastavek, tako imenovani rog, ako ga kdo drugi ali pa se kar sam buti po glavi. (Glej Raesfeld »Das Hochwaid« str. 44).

Kaj sličnega se je najbrž zgodilo tudi z bohinjsko zajčljjo. Dvomimo, da bi se bili zajci butali med seboj in da bi bilo to povzročilo izrastke. Morda ji je padel na glavo kamen ali pa je bila na fronti na Krnu, pa jo je po čelu udaril kos granate in jo je zajčlja po italijanski zasedbi odkrila v Jugoslavijo.

Mnenje, da bi se bil morda z zajčljjo križal srnjak, je predvsemiljivo. Zakaj pa ima potem žvižg po gamsu? Še najbolj verjetna je kombinacija, da se je tej zajčljji izneveril njen možiček in si je zajčlja sama nastavila rožičke, da obračuna z grehi svoje šibke polovice. Naj bo kakor hoče, stvar je zanimiva in velja, da si jo vsakdo ogleda. Vsaj na sliki.

Sport

Fuzija med Ilirijo in Primorjem

Razid sodniške sekcije.

Kar je vsa športna javnost že davno pričakovala, je postalo sedaj dejstvo. Iz docela verodostojnega vira doznajamo, da se je pred par dnevi na skupnih izrednih občinih zborih Ilirije in Primorja soglasno sklenilo, da se oba kluba fuzionirata v enoten klub pod imenom »Nobene sportne politike več«.

Ta novi klub bo imel dva predsednika, ki bosta menjaje vodila posle. Na občnem zboru sta bila za to mesto z navdušenjem izvoljena g. Betetto in g. Danilo Sancin, ki sta za večno sklenila prijateljstvo.

Ta sklep skupnega občnega zbora obeh naših vodilnih klubov ni ostal brez posledic v ljubljanski sekciji Zbora nogometnih sodnikov, ki se je z vso verno pripravljala na to, da izvežba zmogel sodniški naraščaj. Njen dosedajni trud je bil z ozirom na fuzijo zaman. Sekcija je namreč uvidela, da sedaj nima več »raison d'être« ter je sklenila, da se razide. Borbe za točke se bodo namreč od sedaj vršile, kakor da bi kramlala dva novoporočena v medenih tednih. O foulh, enajstmetrovkah, golih, outih itd. bosta odločala sporazumno kapetana nastopajočih moštev. S tem bo onemogočen vsak nesporazum.

Kopališče SK Ilirije otvorjeno.

Danes bo otvorjeno kopališče SK Ilirije za splošni poset.

Ilirija je glede sportovnega razdelila ugodnosti naslednje:

Člani plavalnih sekcij vseh klubov v Ljubljani imajo vstop vedno prost.

Člani nogometnih sekcij vseh klubov v Ljubljani ne plačajo vstopnine ob nedeljah, brez oziroma na to, ali so iste nedelje nastopili ali ne.

Člani drugih sekcij vseh klubov v Ljubljani imajo tedensko enkrat prosto kopanje; za garderobo se pobirajo prostovoljni prispevki.

Otvoritev se bo vršila zelo svečano. Program otvoritvenih svečanosti je že izdelan; jutraj ob 6. budnica »Gradaščice« po ljubljanskih ulicah. Ob 7. se zberejo člani vseh ljubljanskih sportnih klubov v dresih (vključno smučarje) na Kongresnem trgu, odkoder odkorakajo z godbo Dravske divizije pred kopališče. Pred vhomom v kopališče bosta nagovorila zbrano armado sportnikov predsednika fuzioniranega sportnega kluba »Nič več sportne publike«, nakar se prične oficijelno plavanje in skakanje.

Med plavalci bo po dolgem nastopil tudi stari rutiner in graditelj kopališča g. Zupan. Med skakalci bomo letos videli tudi raz-

ne visoke funkcionarje, ki do sedaj niso imeli prave prilike za udeleževanje.

Otvoritvena prireditev bo brez dvoma privabila v Tivoli vso Ljubljano. Nad kopališčem bo ves dan letala »Ljubljana« in metala »kovače« med množico. Pobiranje je dovoljeno samo sportnikom v dresu ali z izkaznico. Proti zlorabam bodo nastopali reditelji, ki so se pri naših nogometnih tekmah že dovolj izkazali.

Službene objave LNP.

Iz seje z dne 1. aprila 1929.

Na znanje se vzame fuzija SK Ilirije in ASK Primorje ter novo izvoljeni odbor novega kluba »Nobene sportne politike več« (Predsednika g. Betetto in g. Danilo Sancin, tajnika g. Kuret in Vodišek.) Naslov kluba: Med kavarno »Evropa« in kavarno »Zvezda«.

Vsa poveljna prvenstva se razveljavijo ter se določajo za prihodnje leta 1919 ASK Primorje, 1920 SK Ilirija, 1921 Primorje, 1922 Ilirija itd. do leta 1950.

G. inž. Bloudek se ne sprejme v novi SK NSPV, ker ima še obveznosti do svojega prejšnjega kluba.

SK Jadran se oprosti vseh prvenstvenih tekmovalj. Njegov placement se bo določil na seji po zadnji prvenstveni tekmi ostalih klubov. SK Hermes se imenuje za stalnega dobavitelja dobrih nogometašev za ostale klube. SK Slovenija se garantira, da ostane v prvem razredu.

Ostali sklepi se bodo objavili 1. aprila 1. 1930.

SK Nobene sportne politike več. Jutri ob 4. uri zjutraj važna odbojstva seja, na katero se vabi tudi celokupno članstvo. Razpravljalo se bo o zelo aktualni temi: »Kako je sedaj dolgočasno!«

Hazenaščice Ilirije! Z ozirom na fuzijo med Ilirijo in Primorjem je kriza v naši sekciji rešena. Kje bomo odslej trenirale, še ne vemo.

Razglas

Ravnateljstvo ljubljanskega zoološkega vrta razpisuje s tem na temelju sklepa odbora Društva ljubljanski zoološki vrt z dne 30. februarja in pravilnika o dobavi zverin

javne licitacije za nabavo

3 levov, 2 kraških ovčarjev, 5 tigrov, 2 kun, 4 podlasice, 3 leopardov, 6 srn, 2 jaguarjev, 2 domačih kozlov, 3 pum, 2 bosanski buš, 4 grizljev, 3 volov, 4 nosorogov, 3 konj, 2 povodnih konj, 2 domačih oslov, 4 slonov, krav in telet, 3 žiraf in 30 glist.

Dresirani eksemplarji se odklanjajo.

Obenem razpisuje tudi prostovoljno razprodajo bogate zbirke čistokrvnih mačkov iz znanih mačkarj: Pri zlatem kostrunu, Pri zeleni kaplji, Črni mački in Vozičku, kjer so interesentom tudi na razpolago vsi tozadevni rodovniki. Opice so razprodane.

Potrebni ofertalni pripomočki in podrobna navodila se dobe pri ravnateljstvu ljubljanskega zoološkega vrta, Bahaova št. 2, kjer je tudi vložiti kolkovano ponudbo v zapečateni kuverti z naslovom »Velika javna licitacija za dobavo zverin in zamenjavo ljubljanskih mačkov« najkasneje do 31. aprila opoldne.

Pravico do licitiranja imajo samo one osebe in podjetja, ki predložijo potrjeno pristojnih veterinarskih oblasti o svoji podjetniški sposobnosti in o tem, da so plačali davke.

Naknadne ali telegrafične ponudbe se ne bodo upoštevale.

Velikostna zmaga Svete vojske

Splošna prepoved alkoholnih pijač v Jugoslaviji — Propadanje vinogradnikov ustavljeno — Preureditev industrije na pogon s špiritom — Redukcija finančnih stroškov — Bela zastava na poslopju Svete vojske

Beograd, 1. aprila. p. Danes je bila izdana naredba, po kateri je odslej prepovedano v naši državi vsako prodajanje in vživanje alkoholnih pijač. Naredba se smatra splošno kot velik uspeh in veličastna zmaga idej »Svete vojske«. Razlogi, merodajni za ta radikalen ukrep, so bili predvsem v tem, da je postala produkcija alkohola v naši državi v zadnjem času povsem pasivna gospodarska panoga, ki zahteva sicer veliko delovnih moči, ne prinaša pa splošnemu narodnemu gospodarstvu niti davčni upravi tistega dobička, kakor ga je v prejšnjih časih. Zlasti je bilo merodajno pri poklicanih faktorjih za izdajo take naredbe dejstvo, da se vino, ki ga pridelamo v naši državi, prehitro pretvarja v alkohol, vsled česar čim dalje bolj propadajo vinogradi. Silno pada tudi konzum vode, kar je bil zadnja leta glavni povod velikih poplav, ki so povzročile ogromne škode. Sedaj je prevladalo načelo, da ne gre, da bi zaradi par pivcev in morda pijancev obstojala posebna gospodarska panoga, ki je pasivna in obstoja samo zaradi tega, da lahko zadosti razvadam in neukrotljivim strastem nekaterih posameznikov.

Preskrbljeno bo seveda, da se ta narodno-gospodarska panoga nadomesti z drugo bolj koristno. Iz grozdia se bodo odslej smele delati samo rozine in cvebe, ki si jih bodo v bodoče lahko ob praznikih privoščili tudi siromašni sloji. Izdelovati se bodo smeli samo brezalkoholni sokki tako iz grozdia, kakor tudi iz vsakega drugega sadja, zlasti iz češpelj in sliv, kar bo dobro-

došlo predvsem tistim krajem, ki poleti nimajo dovolj hladne pitne vode. Nastavili se bodo posebni potovalni učitelji, ki bodo učili ljudi konzervirati sadje.

Produkcija špirta se seveda ne bo popolnoma zatrla. Znano je, da v naši državi doslej še nimamo znatnih vrelcev nafte, vsled česar moramo za drag denar dobavljati petrolej, bencin in druga mineralna olja in pogonska sredstva iz drugih držav. Iz naše države gre na ta način na stotine milijonov v tujino, ki jih nikdar več ne vidimo. Postopnjeoma se bo vsa naša industrija, vsi stroji in motorji preuredili na pogonski obrat s špiritom, ki ga bo vsled prepovedi vživanja alkoholnih pijač preostajalo. Špirit bo postal v naši državi takoko poceni, da bo z lahkoto izpodrinil bencin in nafto ter vsa druga pogonska sredstva, in na ta način bo postala tudi naša trgovinska bilanca aktivna.

Država pa bo dosegla prihranek pri izdatkih tudi s tem, da bo lahko računirala znatno število finančnih stražnikov, ki so bili doslej potrebni samo zaradi tega, da so merili alkoholne stopnje posameznih pijač.

V kratkem bo izšel poseben pravilnik, ki bo podrobno uredil vsa ostala vprašanja.

Povodom objave naredbe, o kateri poročamo, je zavladalo po vsej državi veliko veselje. Splošno se povdarja, da je bilo s tem končno vendarle kronano dolgoletno delo članov »Svete vojske«, ki je danes po vsej državi izobesila v proslavo svoje veličastne zmage bele zastave.

Kosti in jajca dinosavra na Jesenicah

Te dni so naši delavci pri kopanju temeljev za stanovanjske hiše v Novih vasi pri Jesenicah odkopali ogromne predpotopne živali, domnevno dinosavra, kar svedoči, da so tudi po naših krajih v prastarih časih bivale te orjaške živali. Najdba vzbuja splošno zanimanje. S kopanjem se nadaljuje in je začelo vodstvo prevzeti znani jeseniški arheolog-amater gosp. A. M., ki ga vidimo tudi na sliki.